Strindberg, August

Röda rummet :

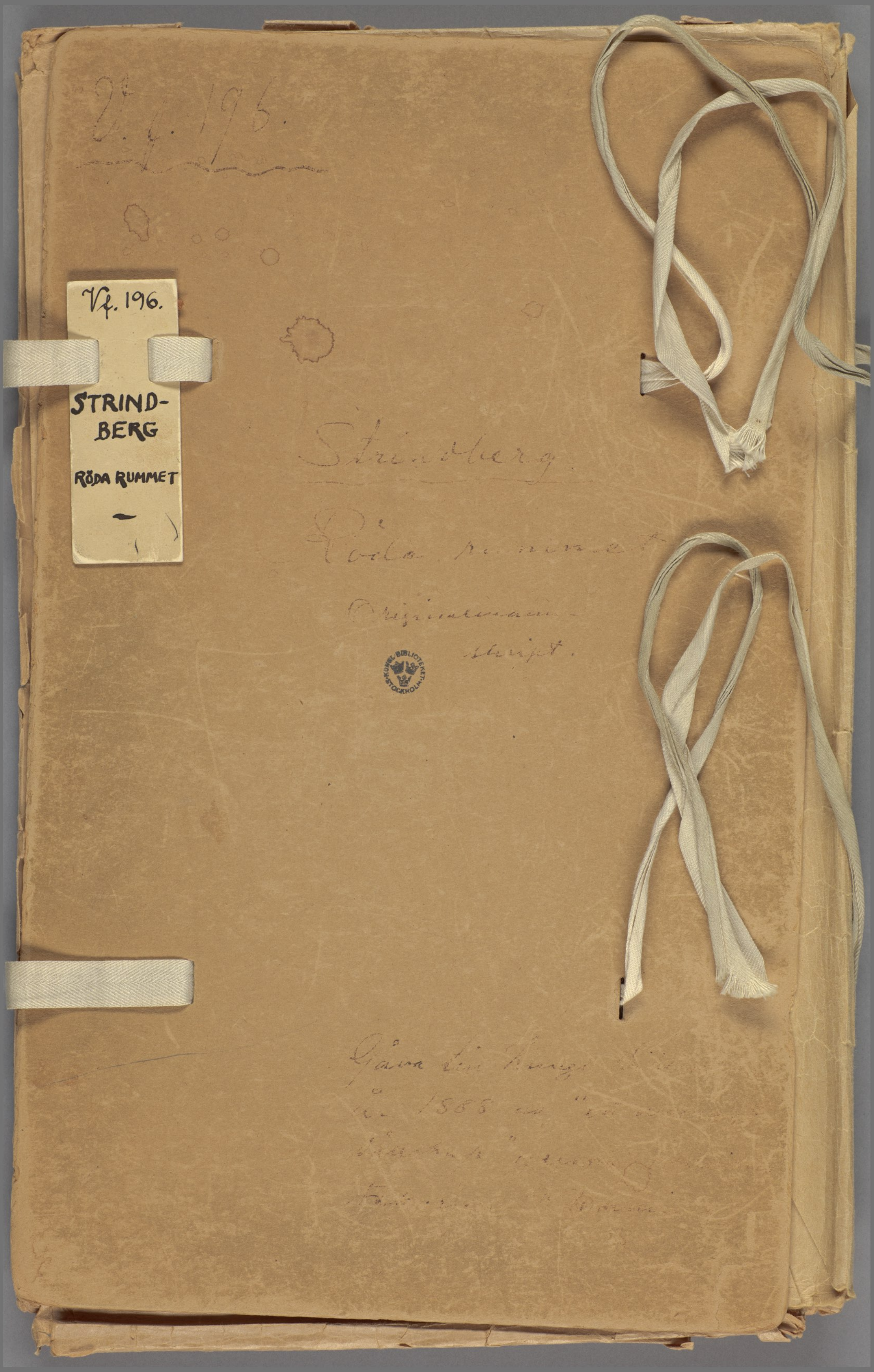
Vf. 196.
STRIND-BERG
RÖDA RUMMET
Strindberg
Röda rummet

Handskrift // HS / Vf 196

Digitaliserad år 2018

KUNGL. BIBLIOTEKET
National Library of Sweden

Strindberg, August

Röda rummet :

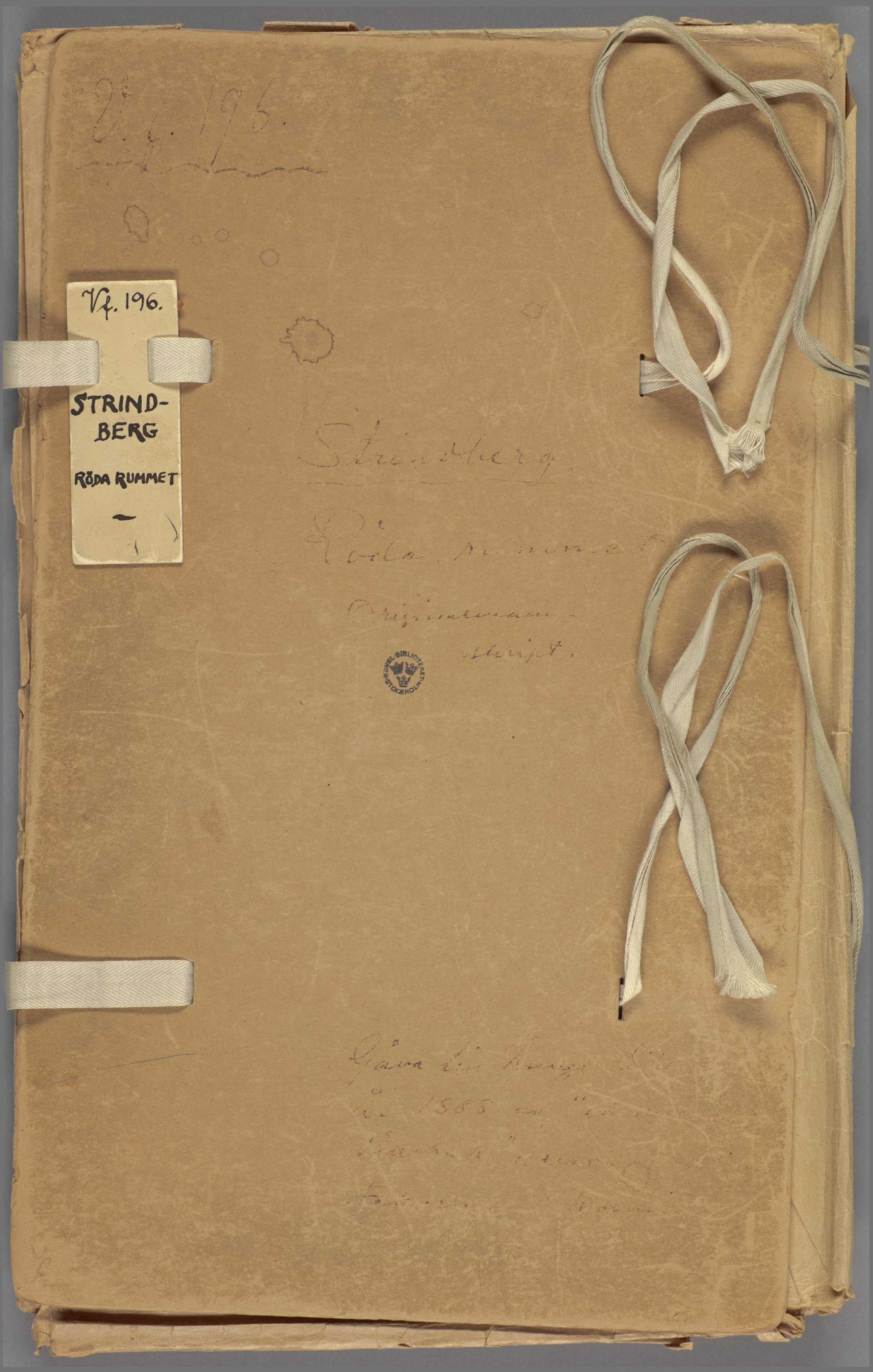
Vf. 196.
STRINDBERG
RÖDA RUMMET
Strindberg
Röda rummet
Originalmanuskript.

Handskrift // HS / Vf 196

Digitaliserad år 2018

National Library of Sweden

HS / Vf 196 -

Vf. 196.

Vf. 196.

STRIND-
BERG

RÖDA RUMMET

Strindberg

Röda rummet

Originalmanu-
skript.

KUNGL. BIBLIOTEKET STOCKHOLM

Gåva till Kungl. [illegible]
år 1888 av "ett [illegible]
[illegible]" [illegible]
[illegible] Bonnier

HS / Vf 196 -

KUNGL. BIBLIOTEKET.

Titelblad och
innehållsförteckning.

HS / Vf 196 -

1591

Röda Rummet.

Skildringar ur Artist- och
Författarlifvet.

Motto: Rien n'est si désagréable
que d'être pendu obscurément.
Voltaire.

[redacted]

Af

August Strindberg.

Började den 15de Februari 1879
Slut den 15de Augusti s. å
Sista Korr.-lästes den 10de november.

Harald Wieselgrens
hand.

Skänkt till K. Bibl. af ett anonymt
sällskap, enl. uppgift af G. E. Klemming
vid aflemnandet till MS-Saml. den 29 Mai

HS / Vf 196 -

HS / Vf 196 -

Gåfva till Kongl. Bibl.
29 Maj 1888 af ett anonymt
sällskap, som inlöst handskriften
för att hjelpa författaren
Det här befintliga 23e kapitlet
blef icke tryckt.

Röda Rummet

af Strindberg

~~Afdelning I.~~

—

~~I Vårbrytningen.~~

—

Innehåll.

Kapitlet I: Stockholm i fogelperspektiv. sid 1.
Kapitlet II: Bröder Emellan. sid 16.
Kapitlet III. Nybyggarne på Lill-Jans. sid. 24.
Kapitlet IV. Herrar och Damer. sid. 36.
Kapitlet V. Första Steget. sid. 53.
Kapitlet VI. ~~[illegible]~~. Röda Rummet. sid. 61.
Kapitlet VII Jesu Efterföljelse sid. 75.
Kapitlet VIII Arma Fosterland! sid 81.
Kapitlet IX. Förskrifningar. sid. 91.
Kapitlet X. Tidningsaktiebolaget Gråkappan
Kapitlet XI. Lyckliga menniskor.
Kapitlet XII. Sjöförsäkringsaktiebolaget Triton
Kapitlet XIII Försynens skickelse.
— XIV absinth
— XV Teateraktiebolaget Phoenix.
— XVI I Hvita Bergen.
— XVII Natura…
— XVIII Nihilism.
— XIX Från Nya kyrkogården till Norrbacka.
— XX På altaret.

HS / Vf 196 -

Kapitlet XXI — En själ öfver bord.
XXII Prästen lider
— XXIII Menniskors öden Strykt
— XXIV Audienser.
— XXV Om Sverge.
— XXVI Sista Brickan.
XXVII Brefvexling.
XXVIII Tillfrisknande.
XXIX Från andra sidan Grafven.
XXX Defilé.

16
7
112 | 4
28
8
32

21
16
126
21
336

21 tryckark

10
36
3 Delar
360 sidor
120 s. hvarje del
12 sidor hvarje kapitel
3 ark hvarje kapitel.

6 ark
16
6
96

24 ark
16
144
24
384

Del I.
Proletärer
6 ark = 96 sidor (24 ark papper) 7 tryckark
28 ark skrifpapper

Del II.
I vårbrytningen.

Del III.

~~Del IV.~~

HS / Vf 196 -

Röda Rummet.

af Strindberg
originalhandskrift

Ant. av Klemming

HS / Vf 196 -

KUNGL. BIBLIOTEKET.

Kap. 1–4.

(Sid. 1–52).

HS / Vf 196 - #1

[redacted]

~~Första Kapitlet~~. Första Kapitlet

~~Cap I.~~

Stockholm i fogelperspektiv.

~~Stockholm i fogelperspektiv.~~

Det var en afton i början af Maj. Den lilla trädgården på Mosebacke hade ännu icke blifvit öppnad för allmänheten och rabatterna voro ~~ännu~~ ej ~~hade ännu icke blifvit~~ uppgräfda; snödropparne hade arbetat sig upp genom fjolårets löfsamlingar och höllo just på att slutat sin korta verksamhet för att lemna plats åt de ömtåligare saffrans-blommorna, ~~som~~ hvilka tagit ~~bet~~ a skydd under ett ofrukt-samt päronträd; syrenerna väntade på sydlig vind för ~~att~~ få gå i blom, men lindarne ~~erbjödo~~ bjödo ännu ~~bofinkar och gråsparfvar~~ [illegible] - kärleksfilter ~~[illegible]~~ i sina obrustna knoppar åt bofinkarne, som började bygga sina ~~väl~~ lafklädda bon mellan stam och gren; ännu hade ingen menskofot trampat sandgångarne sedan sista vinterns snö ~~snö~~ gått bort och derför lefdes ett obesväradt lif derinne af både djur och blommor. Gråsparfvarne höllo på att ~~draga bort qvarliggande~~ ~~skräp~~ ~~bära~~ samla upp skräp, ~~e på~~ ~~[illegible]~~ som de sedan gömde under takpannorna på Navigationsskolans hus; de drogos om spillror af ~~gamla~~ raketkylsor från sista höstfyrverkeriet, de plockade halmen från ~~nyplanterade~~ unga träd som ~~nyss~~ året förut sluppit ur skolan på Rosendal – och allting sågo de! De hittade ~~barech~~ barège-lappar i bersåer och kunde mellan stickorna på en bänkfot draga fram hårtappar efter hundar, som icke slagits der sedan Josefinadagen i fjor. Der var ett lif och ett kif, ~~och ett~~ [illegible]!

Men solen stod öfver Liljeholmen och sköt hela qvastar af strålar mot öster; de gingo genom rökarne från Bergsund, de ilade fram öfver Riddarfjärdens ~~vågor~~, ~~och så~~ klättrade upp till korset på Riddarholmskyrkan, kastade sig öfver till Tyskans ~~spir~~ branta tak, lekte med vimplarne på skeppsbrobåtarne, illuminerade i fönstren på stora Sjötullen, eklärerade Lidingöskogarne och tonade bort i ett rosenfärgadt moln, långt, långt ut i fjerran, der hafvet ligger. Och derifrån kom vinden, och han gjorde samma färd tillbaka, genom Vaxholm, förbi fästningen, förbi Sjötullen, utmed Siklaön, gick in bakom Hästholmen och tittade på sommarnöjena; ut igen, fortsatte och kom in i Danviken, blef skrämd och rusade ~~t~~ af utmed södra stranden, kände lukten af kol, tjära och tran, törnade mot Stadsgården ~~och~~ for uppför Mosebacke ~~och~~, in i trädgården och slog emot en vägg.

I detsamma öppnades ~~fönstret~~ väggen ~~[illegible]~~ af en piga, som just rifvit bort klistringen ~~ett par~~ på innanfönstren; ~~och kastade ut slag upp fönstren~~; ~~och fått upp dem~~; ett förfärligt ~~mist af~~ os ~~doft~~ af ~~köksos~~ stekflott, ~~sorgdräkt~~ öls-qvättar, granris och sågspån störtade ut ~~genom~~

~~fönstret~~ och fördes långt bort af vinden, som nu ~~passade~~ ~~på~~ medan Köksan drog in den friska luften genom näsan, passade på att gripa fönstervadden som var beströdd med paljetter och ~~ljusgröna~~ berberisbär och ~~[illegible]~~ törnrosblad, och började en ringdans utefter gångarne, i hvilken snart gråsparfvarne och ~~[illegible]~~ bofinkarne ~~som~~ deltogo, då de ~~som~~ sålunda sågo sina bosättningsbekymmer till stor del undanröjda.

Emellertid fortsatte Köksan sitt arbete med innanfönsterna och inom några minuter ~~[illegible] minuter adel af~~ hade dörren från Källarsalen till verandan blifvit öppnad och ut i trädgården trädde en mager herre, enkelt men fint klädd. Hans ansigte företedde intet ovanligt, men der låg en sorg och en ofrid i hans blickar, som dock försvunno då han, utkommen från den trånga Källarsalen, ~~mött~~ möttes af den öppna horisonten ~~storartade~~ ~~naturtaflan~~. Han vände sig mot vindsidan, knäppte upp öfverrocken och ~~drog in de~~ tog några fulla andetag, hvilka tycktes lätta hans bröstkorg och sinne. Derpå började han ~~att~~ vandra fram och åter utmed barrieren, som skiljer trädgården från branten ner åt sjön ~~ner åt Glasbruksgatan~~. [Långt nere under honom bullrade ~~staden~~ den nyvaknade staden; ångvinscharne snurrade nere i Stadsgårdshamnen, jernstängerna skramlade i jernvågen, slussvaktarnes pipor hvisslade, ångbåtarne vid Skeppsbron ångade, Kungsbacksomnibussarne hoppade skallrade ~~fram~~ ~~hoppande~~ fram på den kullriga stenläggningen; stoj och ~~[illegible]~~ hojt i fiskargöngen, segel och ~~vimplar~~ flaggor som fladdrade ute på strömmen, måsarnes skri, ~~t~~ hornsignaler~~na~~ från Skeppsholmen, gevärsrop från Södermalmstorg, arbetshjonens klapprande med träskorna på Glasbruksgatan, ~~då de vände hem~~ allt gjorde ett intryck af lif och rörlighet, som tycktes väcka den unge herrens ~~k~~ energi, ty nu hade hans ansigte antagit ett uttryck af trots och lefnads~~[illegible]~~lust och beslutsamhet och, då han lutade sig öfver barrieren och såg ner på staden under sina fötter, var det som om han betraktade en ~~stupen~~ fiende; hans näsborrar vidgades, hans ögon flammade och han lyfte sin ~~hand~~ knutna hand, som om han velat utmana den stackars staden eller hota den. ~~Han knöt den~~,

Nu ringde det sju i Katrina, och Maria ~~stämde~~ sekunderade in med sin mjeltsjuka diskant, och Storkyrkan och Tyskan fyllde i med sina basar, och ~~det~~ hela ~~to~~ rymden dallrade snart af ljudet från alla stadens sjuklockor; men när de tystnat, den ena efter den andra, hördes ännu långt i fjerran ~~ar~~ ~~en~~ den sista sjunga sin fridfulla aftonsång; den hade en högre ton, en renare klang och ett hastigare tempo än de andra – ty den hade så! (Han lyssnade och sökte utröna ~~hvart~~ hvarfrån ljudet kom, ty det syntes väcka minnen hos honom. Då blef hans min så vek och hans ansigte uttryckte den smärta som ett ~~barn af~~ barn erfar då det känner sig vara lemnadt ensamt. Och han var ensam, ty hans ~~fader~~ far och mor lågo borta på Klara/ kyrkogården, derifrån klockan ännu hördes, och han var ett barn, ty han trodde ännu på allt ~~som~~ ~~icke var sant.~~ både sant och sagor.

Klockan i Klara tystnade och han ryckes ur sina tankar genom ljudet af steg på Sandgången. Emot honom kom från verandan en liten man med stora polisonger, glasögon, hvilka tycktes snarare vara afsedda till skydd ~~[illegible]~~ för blickarne än för ögonen, en elak mun som alltid antog ett vänligt ~~&~~ till och med godmodigt uttryck, en halfkrossad hatt, snygg/? öfverrock med ~~[illegible]~~. ~~[illegible]~~ defekta/ knappar, byxorna ~~his~~ hissade på half stång, gången, både anty- tvåfoande dande ~~vexelvis~~ säkerhet och skygghet. Det var af hans yttre alls ålder, omöjligt att bestämma ~~hans~~ samhällsställning. Han kunde lika väl tagas för en handtverkare som en tjensteman; han syntes vara mellan 29 och 45 ~~års ålder~~ år. Nu ~~syntes~~ tycktes/ han emellertid smickrad af den person, sällskap, som han gick till mötes, ty han lyfte ovanligt högt den bågnande hatten och drog till sitt godmodigaste leende.

– Häradshöfdingen har väl inte väntat?

– Inte ett ögonblick; klockan slutade just att ringa sju. Jag tackar Er för att Ni var god och kom, ty jag måste erkänna att detta möte är ~~[illegible]~~ ~~af~~ är af största vigt för mig; det gäller snart sagdt min framtid, Herr Struve.

– Hå kors!

Herr ~~S~~ Struve ~~slog~~ klippte/ ett slag med ögonlocken, ty han hade endast väntat sig ett toddyparti och var mycket litet angelägen om allvarliga samtal, hvarför han också hade sina skäl.

– För att vi skola kunna tala bättre, fortfor Häradshöfdingen, så ~~skola~~ sitta vi ute, om Ni inte har något ~~deremot~~ emot det, och dricka en toddy.

Herr Struve drog ut den högra polissongen, tryckte varsamt ner hatten och tackade för bjudningen, men var orolig.

– För det första, upptog den unge herren samtalet, måste jag bedja Er icke vidare ~~[illegible]~~ titulera mig Häradshöfding, ty det har jag aldrig varit, utan endast extra ordinarie notarie, och detta har jag med i dag upphört att vara och är endast [illegible] Herr Falk.

– Hvad för slag?

Herr Struve såg ut som om han förlorat en fin bekantskap, men för/blef godmodig.

– ~~Sa~~ Ni som är en man med liberala idéer...

Herr Struve försökte begära ordet för att utveckla sig, men Falk fortfor.

– Er bekantskap af medarbetare i det frisinnade ~~Rödlufvan~~ Rödlufvan. är det som jag sökt Er.

— För all del, jag är en så obetydlig med-arbetare —

— Jag har läst Era gnistrande artiklar i arbetarfrågan, och i alla andra frågor som ligga oss om hjertat. Vi räkna nu vårt Anno III, med Romerska siffror, ty det är nu tredje året som den nya Representationen sammanträder och vi skola snart se våra förhoppningar förverkligade. Jag har läst era förträffliga biografier i "Bondevännen" öfver de ledande politiska männen, männen från folket, som slutligen fått framföra hvad de så länge burit tungt på sina sinnen; ~~på hjertat~~ ni är en framåtskridandets man och jag högaktar Er! ~~Tillåt mig att dricka med Er~~!

Struve, hvars blick slocknat i stället för att tändas vid det eldiga talet, mottog med nöje det åskledande anbudet och grep med iver ~~[illegible]~~ ordet.

— Jag får säga, att det är med en verklig glädje jag hör ett erkännande från en ung och, jag må säga det, ~~begåf~~ utmärkt person som Häradshöfdingen; men å andra sidan, hvarför skola vi tala om saker som äro af alltför allvarlig, för att icke säga sorglig natur, här, då vi äro ute i naturens sköte, här på vårens första dag, då allting står i sin knoppning och ~~lärkan~~ ~~sjunger~~ solen ~~eldig går ner~~ sprider sin värme i hela naturen; låt oss vara ~~att jag så må säga~~ ~~glada~~ sorglösa och dricka vårt glas i frid. — Förlåt, men jag tror att jag är äldre Student- och vägar- kanske derför föreslå.....

Falk hvilken gått ut som en flinta för att ~~fn~~ söka stål kände att han huggit i trä. Han mottog anbudet utan någon värme. +

+ Och der sutto nu de nya bröderna och hade intet att säga hvarandra, annat än den missräkning som deras ansigten bar.

— Jag nämnde nyss för ~~d~~ Bror, ~~[illegible]~~ upptog ~~han~~ Falk, ~~då~~ Samtalet ~~gått~~ ~~obehagligt~~ / ~~så hotade somna~~, att jag i dag brutit med mitt förra ~~lefnad~~ och öfvergifvit embetsmannabanan; ~~för att bli litteratör~~. nu ville jag blott tillägga att jag ~~ämnat~~ ämnar bli litteratör!

~~Åh herre Gud, hvarför!~~

— Litteratör! Åh, kors, hvarför det då! Men det är ju synd.

— Det är icke synd; men nu hör jag att

fråga ~~du~~ ~~Bror~~ om ~~du~~ Bror vet hvart. jag skall gå för att få något arbete!

— Hm! Det är verkligen svårt att säga. Det strömmar så mycket folk till från alla håll. Men det ska ~~ni~~ Du inte tänka på. Det är verkligen synd att Du ~~ni~~ ska afbryta; ~~Det~~ det är en svår bana den här litteratörsbanan!

Struve såg ut som om han skulle tycka att det var synd, men kunde icke dölja en viss förnöjelse öfver att få en olyckskamrat.

— Men säg mig då, fortfor han, orsaken till att du lemnar en bana ✝ som ger både ära och magt. — Åh, du pratar! Inte är det så farligt heller?

— Ära, åt dem som hafva tillvällat sig magten, och magten åt de samvetslösa! ✝ Jag skall bara ge dig en — Inte? Nå, så interiör från ett af de sex ~~en~~ verk, jag skref in mig genom som vi tala om uti. De fem första lemnade jag genast af den naturligen något annat, så ✝ orsak att der inte fans något ~~att göra~~ arbete. ~~När~~ Hvarje gång jag kom upp och frågade om det fans något att göra, så blef svaret alltid: nej! och jag såg heller aldrig någon som gjorde något. Och det, oaktadt jag var i sådana kvalificerade verk som Kollegiet för Brännvinsbränningen, Kansliet för ~~Domänens~~ Skatternas påläggande ~~[illegible]~~ och Generaldirektionen för Embetsmännens Pensioner. Men när jag såg dessa massor af tjenstemän, som trängde sig på korridorerna, rann den tanken på mig, att det verk, som skulle utbetala alla dessas löner dock måtte ha något att göra. Jag skref följaktligen in mig i Kollegiet för Utbetalandet af Embetsmännens Löner. ✝ Jag kan aldrig glömma det stora intryck, som min entré i detta fullständigt och väl organiserade embetsverk gjorde på mig. Jag kom upp klockan elfva f.m. emedan verket vid den tiden skulle öppnas. I ~~Tamburen~~ vaktmästarrummet ~~sutto~~ sågo två unga vaktmästare framstupa ~~[illegible]~~ på ett bord och läste Fäderneslandet.

✝ — Var du i det verket, frågade Struve som började intresseras.

— Ja. ✝

— ~~Hvad?~~ Fäderneslandet! ~~I Statens verk~~.

— Ja, ~~Du~~ ~~vi~~ ~~vet ju~~ ~~att~~ ~~Embetsverkens omorganisation är en fråga som står på dagordningen. Genom~~

~~pt~~ Struve som under föregående kastat socker åt gråsparfvarne började spetsa öronen.

— Ja! — Jag helsade god morgon. En svag ormlik rörelse efter ~~mag~~ herrarnes ryggar antydde att min helsning mottogs ~~m~~ utan afgjord motvilja; ~~[illegible]~~, den ena gjorde till och ~~[illegible]~~ med en gest med högra stöfvelklacken ~~hvilken~~ hvilket skulle gälla för ett handtag. Jag frågade om någon af herrarne var ledig att visa mig lokalen. De förklarade sig förhindrade: de hade order att icke lemna vaktrummet. ~~Tio~~ Jag frågade om det icke fans flere vaktmästare. Jo, ~~nu~~ det fans nog flera ~~tio~~. Men — ~~de~~ öfvervaktmästaren hade semester, förste vaktmästaren hade tjenstledighet, andre vaktmästaren hade permission, den tredje

+ den sjette var på huset, och det sitter han hela dan;

var på Posten, den fjerde var sjuk, den femte var efter drickswatten + ~~och kommer naturligtvis aldrig igen~~ × ~~som vanligt~~ " ~~de~~ ~~de andre öfriga~~ ~~hade inte kommit uppe ännu~~; för "öfrigt" brukade aldrig någon tjensteman vara uppe förrän vid ~~ett~~ Ett-tiden." Dervid fick jag en vink om det opassande i mitt tidiga, störande besök och en erinran om att vaktmästarne äfven voro tjenstemän. (Sedan jag emellertid förklarat mitt beslut vara att taga embetsrummen i sigte, för att derigenom få ett begrepp om arbetets fördelning i ett så magtpåliggande ~~och~~ och omfattande verk, fick jag den yngre af de två att följa mig. Det var en storartad anblick ~~de~~ som mötte, då han slog upp dörren och en fil af sexton rum större ~~eller~~ och mindre låg framför mina ~~häpnande~~ blickar. Här måste väl finnas arbete, tänkte jag, och trodde att jag träffat på en lycklig idé. Ljudet af sexton björkvedsbrasor, som flammade i sexton kakelugnar, gjorde ett behagligt afbrott mot ställets ensamhet.

Struve som lyssnat allt uppmärksammare letade ~~tog~~ nu fram en blyertspenna mellan västens tyg och foder och skref 16 på sin venstra manchett.

~~– 'hvilken arbetar i det här rummet~~

– 'Här är extraordinariernas rum', upplyste Vaktmästaren.'

– 'Jaså! Är det många extra ord. i verket?' frågade jag.'

– 'Åhja nog räcker ~~det~~ de till.'

– 'Hvad gör de då för slag?'

– 'De skrifver, förstås, lite...' – Han såg härvid så förtroendefull ut att jag ansåg det vara tid att afbryta honom.

Sedan ~~Sedan~~ vi genomvandrat Kopisternas, Notariernas, Kanslisternas, Revisorns och Revisionssekreterarens, Kontrollörens och Kontrollörssekreterarens, Advokatfiskalens, ~~och~~ Kammarförvandtens, Arkivariens och Bibliotekariens, Kamrerarens, Kassörens, Ombudsmannens, Protonotariens, Protokollsekreterarens, Aktuariens, Registratorns, Expeditionssekreterarens, Byråchefens ~~&~~ och Expeditionschefens rum ~~stodo~~ stannade vi omsider vid en dörr, på hvilken med förgyllda bokstäfver stod skrifvet: Presidenten. Jag ville öppna dörren och stiga på, men hindrades af vördnadt af vaktmästarne, som med verklig ~~fasa~~ oro fattade min arm och ~~hväste~~ hviskade ett 'tyst!' – 'Sofver han?' kunde jag icke, med tanken på en gammal sägen, underlåta att ~~ränka~~ fråga. 'För Guds skull, säg ingenting; här får ingen komma in ~~förr~~ ~~annars~~ förr än då Presidenten ringer.' – 'Ringer Presidenten ofta då?' – 'Nej, inte har jag hört honom ringa, på det år jag har varit här.' Vi tycktes återigen komma in på det förtroliga området, hvarför jag afbröt.

När klockan led emot tolf började de extra ordinarie tjenstemännen anlända, och jag blef ganska öfverraskad att i dem känna igen idel gamla bekanta från ~~d~~ ~~Direktion~~ Generaldirektionen för Embetsmännens pensioner och Kollegiet för brännvinsbränningen. Men större ändå blef min öfverraskning då jag fick se ~~tjenstemän från högre grader~~ ordinarie Kammarförvandten från Skatternas Påläggande ~~Arméns~~ ~~från Stats-kon~~-tor komma infarommenerande och här ~~uppträda~~ sätta sig i Aktuariens ~~rang~~ ~~Ställe~~ rum och skinnstol och göra sig lika hemmastadd som jag sett honom på förra stället.

Jag tog en af de unga herrarne afsides och frågade honom om han icke ansåg lämpligt att jag gick in och uppvaktade presidenten. 'Tyst' var hans hemlighetsfulla svar, i det han förde mig in i det åtronde rummet! ~~Alltid samma~~ Åter detta hemlighetsfulla 'tyst!'.

Rummet, i hvilket vi befunno oss, ~~var~~ var lika mörkt ~~och~~ men smutsigare än alla de andra. Tagelsudder stucko ut genom de spruckna skinnen på möblerna; ~~En~~ ~~fenster~~ dammet låg tjockt ~~på~~ öfver skrifbordet, på hvilket stod ett ~~bläckhorn~~ utsinadt bläckhorn; der låg också en obegagnad lackstång på hvilken den forne egaren ~~icke~~ ~~en gång~~ ~~hafi tid att~~ ~~skrifva~~ textat sitt namn i Anglosaxiska bokstäfver, en pappersax, hvars käftar gått i lås af rost, en datumvisare, som stannat midsommardagen för fem år sedan, en Statskalender, som var fem år gammal, och ett gråpapper, på hvilket var skrifvet ~~minst~~ Julius Cæsar, Julius Cæsar, Julius Cæsar, minst hundra gånger ~~o~~ omvexlande med Gubben Noach, Gubben Noach lika många gånger.

~~Hvems rum är de~~

'Det här är Arkivariens rum, här få vi vara i fred,' sade min följeslagare.

'Kommer ~~då~~ inte Arkivarien hit då?' frågade jag.

'~~Nej~~ Han har inte varit här på fem år, så nu lär han väl ~~—~~ skämmas att komma hit!'

'~~Hvo~~ Nå men hvem sköter hans tjenst då?'

'Det gör Bibliotekarien.'

'~~Hvad~~ Hvari består då deras tjenstgöring ~~att~~ i ett sådant hör verk som Kollegiet för utbetalandet af Embetsmännens löner?

'Det består i att Vaktmästarne sortera qvittenserna, kronologiskt och alfabetiskt, och skicka dem till bokbindarn, hvarpå bibliotekarien ~~ser efter~~ öfvervakar deras uppställande på dertill lämpliga hyllor?

Struve tycktes numera njuta af samtalet och kostade då och då ner ett ord på sin manschett, och/ Då Folk gjorde ett spons ansåg han sig böra säga något af vigt.

— Nå men hur fick Arkivarien ut sin lön då?

— Jo, den skickades hem till honom! Var det inte enkelt. ~~Du tror kanske att det var en lat man? Ingalunda! Han~~ skötte ~~hade samtidigt~~ Emellertid blef jag nu tillrådd af min unge kamrat att gå in och bocka mig för Aktuarien och bedja honom presentera mig för de andra tjenstemännen, hvilka nu började anlända ~~och~~ för att röra om elden i sina kakelugnar (och) njuta af glödhögens sista strålor ~~utstrålning~~. Aktuarien skulle vara en mycket mäktig och äfven godsint person, berättade min vän och tyckte mycket om ~~ytte~~ uppmärksamhet. Nu hade jag, som känt ~~Aktu~~ Aktuarien i egenskap af Kammarförvandt hyst helt andra tankar om honom, men jag trodde min kamrat och steg på.

I en bred Karmstol ~~på~~ ~~[illegible]~~ framför Kakelugnen satt den fruktade och, sträckte sina fötter på en renhud. Han var (strängt) sysselsatt med att röka in ett äkta sjöskumsmunstycke, hvilket han sytt in i ett handskskinn. ~~för att icke få det fläckigt.~~ För att icke vara sysslolös hade han tagit ihop med gårdagens Posttidning för att få nödiga underrättelser om Regeringens önskningar.

Vid mitt inträde som tycktes göra honom bedröfvad ~~galen~~ sköt han upp glasögonen och lade dem på sin kala hjessa; ~~högra~~ högra ögat gömde han bakom tidningens marginal och ~~[illegible]~~ lossade med det venstra en Spetskula ~~[illegible]~~/ mot mig. Jag framförde mitt ärende. Han tog munstycket i högra handen och såg efter huru långt det/ ~~spermacetin~~" slagit an." ~~Jo~~ Den förfärliga tystnad som nu uppstod bekräftade alla mina farhågor. Han harklade och framkallade derefter

HS / Vf 196 -

der var stort materialkollegium, som pågick sedan tre veckor tillbaka. Protonotarien satt ordförande, och tre kanslister skötte protokollet. Leverantörernas insända prof lågo strödda omkring borden, vid hvilka alla lediga kanslister, kopister och notarier tagit plats. Man hade ehuru med stor meningsskiljaktighet st beslutat sig för 2 balar Lessebo-papper och efter upprepade profklippningar stannat vid 48 ~~pappers~~saxar ~~och~~ af prisbelönta Gråtorps tillverkning, (i hvilket bruk aktuarien egde 25 aktier); profskrifningen med stålpennorna hade fordrat en hel vecka, och protokollet öfver densamma hade slukat 2 ris papper; nu hade man kommit till pennknifvarne och kollegiet satt just och pröfvade desamma på de svarta bordskifvorna.

'— Jag föreslår Sheffields tvåbladiga N:o 4 utan korkskruf,' sade Protonotarien, och tog en flisa ur bordskifvan, så stor att man kunde tända en brasa med den. 'Hvad säger förste Notarien?'

Denne som vid profkärningen tagit för djupt och råkat på en spik, ~~som~~ hvilken skadat en trebladig ~~St~~ Eskilstuna N:o 2 föreslog nämde sort.

Sedan alla yttrat sig och strängt motiverat sina meningar (med bifogande af praktiska prof,) ~~st~~, beslöt ordföranden, att man skulle taga två gross Sheffield.

Häremot reserverade sig förste notarien i ett längre anförande, som togs i protokoll, kopierades i två exemplar, registrerades, sorterades (alfabetiskt och kronologiskt), inbands och uppehålldes ~~[illegible]~~ af vaktmästare ~~på~~ under bibliotekariens öfverinseende på lämplig hylla. Denna reservation genomandades af en varm fosterländsk känsla och gick hufvudsakligen ut på att visa det nödvändiga i att ~~sa~~ staten uppmuntrade de inhemska manufakturerna. ~~H~~ Som detta innehöll en anklagelse mot regeringen, då den ju träffat en regeringens embetsman, måste protonotarien taga regeringens försvar. Han började med en historik öfver
(vid nämnandet af "~~[illegible]~~ ~~manufaktur~~diskonten" ⊕ (~~[illegible]~~ spetsade alla extra ordinarierna ~~spetsade~~ öronen)
manufakturdiskontens uppkomst), kastade en blick på landets ekonomiska utveckling under de sista tjugo åren, hvarvid han fördjupade sig så i detaljerna, att klockan slog tu i Riddarholmen, innan han hunnit till ämnet.

Vid det fatala klockslaget störtade alla tjenstemännen upp från sina platser som om elden varit lös. Då jag frågade en min kamrat hvad detta skulle betyda, svarade ~~den~~ den gamle notarien, som hört min fråga: "En embetsmans första plikt, herre, är att vara punktlig, herre!" Två minuter öfver tu fans inte ett lif i de ~~[illegible]~~ många rummen! 'I morgon få vi en het ~~Tilfannen dag~~ dag', hviskade en kamrat till mig i trappan. 'Hvad i Herrans namn blir det då?' frågade jag orolig. 'Blyertspennorna!' svarade han! Och det blef heta dagar! Lackstängerna, kuverten, pappersknifvarna, läskpapperet, segelgarnet. Men det gick an, ty alla hade sysselsättning. Det kom dock en dag då denna skulle tryta. Då tog jag mod till mig och bad att få något göra.

ett starkt fräsande gjut i glödhögen. Derefter erinrade han sig tidningen och fortsatte läsningen. Jag ansåg mig böra repetera mitt andragande med någon variation~~er~~. Då stod han inte ut längre. "Hvaffaen ~~ä~~ menar herrn?" ~~Presentera~~! Hvaffa-en ville herrn i mitt rum! Får jag inte vara i fred i mitt eget rum? Hva!? Ut, ut, ut, herre! ~~Ser herrn~~ Hvaff-aen ser herrn ~~ni~~ inte att jag är upptagen! Tala vid protonotarien om ~~Ni~~ herrn vill ~~något~~ något! Inte vid mig!" Jag gick in till protonotarien., ~~han skickade mig till Kanslisten, de skickade mig till notarierna och~~ de gåfvo mig sju ris papper att skrifva rent hemma, för att jag skulle skaffa mig "meriter." Detta arbete utförde jag på en mycket kort tid, men i stället för att vinna erkännande och uppmuntran blef jag behandlad med misstroende, ty man tyckte inte om flitigt folk. ~~ansåg mig vara ifrig.~~ Sedan fick jag aldrig något arbete mer. Jag vill bespara dig en ~~bes~~ jolångsam beskrifning; på ett år fullt af förödmjukelser ~~af jag såg~~ af styggn utan tal, af bitterhet utan gräns. Allt hvad jag ansåg löjligt och småaktigt behandlades med högtidligt allvar och allt hvad jag vördade som stort och berömvärdt häcklades. Folket ~~ansågs~~ kallades för pack och ansågs endast vara till för garnisonen att ha ~~att~~ skjuta på vid förefallande behof. Man smädade öppet det nya statsskicket och kallade bönderna förrädare. Detta hörde jag på i sju månader; man började misstänka mig, då jag inte deltog i skrattet och man ~~började~~ utmanade mig. Nästa gång man angrep "ofrälse positionshundarne" exploderade jag och höll ett explikationstal som hade till resultat, att man visste hvar man hade mig och att jag blef omöjlig. Och nu gör jag som så många andra, skeppsbrutna; jag kastar mig i armarne på litteraturen! ~~icke för brödet~~

[redacted]

Struve som ~~var~~ syntes missnöjd med det afslubbade slutet stoppade in blyertspennan, ~~och~~ drack ur sin toddy, och såg förstrött ut. Emellertid ~~to~~ ansåg han sig böra tala.

— Kära bror, du har icke lärt dig lifvets konst ännu; Du skall se huru svårt det är att få ett bröd först, och se huru så småningom det blir lifvets hufvudsak. Man arbetar för att få bröd och ~~man~~ äter sitt bröd för att kunna ~~för att kunna arbeta~~ arbeta ihop ~~mata~~ mera bröd; Tro mig, jag har hustru och barn och jag vet hvad det vill säga. Man måste lämpa sig efter förhållandena, ser du. Man måste lämpa sig. Och du vet inte ~~hvad~~ hvarunder en litteratörs ställning är. Litteratören står utanför samhället!

— Må väl det är straffet, när han vill ställa sig öfver samhället! För öfrigt afskyr jag samhället, ty det hvilar ej på fritt fördrag, det är väfdt af en lögn — och jag flyr det med nöje!

~~Falk hade talat utan att få genomnus och derför afbröt han.~~ ~~Nu kände han sig bröt och flö. Han hade kommit dit~~ med (hjertat fullt) ~~af friska vårkänslor~~ och ~~ovetadt~~ ~~då~~ ~~kände han sig då~~ ~~han egentligen icke fått meddela sig~~ ~~Tom och ödslig.~~

— Det börjar bli kallt, anmärkte Struve.

— Ja, skola vi gå?

— Kanske vi gå.

Samtalets låga hade flämtat ut.

Emellertid hade solen gått ned, ~~och~~ halfmånen hade äntrat horizonten ~~öfver~~ och stod nu öfver ~~Kaknässkogen~~ Ladugårdsgärdet, ~~to~~ en och annan stjerna kämpade ~~off~~

10.

med ~~det~~ dagsljuset som ännu dröjde uppe i rymden; gaslyktorna tändes nere i staden, som nu började tystna.

~~Foto~~

~~De båda~~ Falk och Struve vandrade tillsammans åt Norr samspråkande om handel, sjöfart näringar och allt annat som icke intresserade dem. hvarpå de skildes med ömsesidig lättnad. Ψ ~~Kommen till Norrbro~~ föreslog Struve att ~~man~~ de skulle gå in till ~~De~~ La Croix, der man kunde träffa litteratörer och artister ~~af~~ efter deras sinne. Han sade deras, så att Falk icke rätt förstod hvad slags sällskap han skulle råka uti. Emellertid stego de in.

Ψ Foto. sid 15 Ψ

La Croix's café hade redan då, ~~för~~ i slutet af 60talet, upphört att vara det elegantaste caféet i Stockholm. Förgyllningen hade mörknat, den hvitmålade boiseringen hade blifvat brun af det myckna rökandet, möblerna voro icke nya och respekten för stället hade försvunnit, de gamla kunderna af första klassen hade gifvit ~~plats för~~ sig af; man såg icke mera garnisonens officerare och högre embetsmän läsa sin Figaro eller Débats; icke heller syntes de Kungliga Teatrarnes ~~Pre~~ Premieraktörer, icke litteraturens kända storheter. ~~Det~~ inne i Schackrummet! var bara en stor samling af okända och missnöjda. Litteratörer som skrifva inuti spalterna och aldrig fått sätta ut sina namn, författare som vid första anloppen efter ärans kransar och bord blifvit kastade ur sadeln och sprattlande i sanden mött agit publikens hånande skrattsalvor, aktörer som blifvit vägrade debut eller som misslyckats, artistelever som brutit med Akademien, medikofilare som buro examkalium i fickan sedan de sett möjligheten till en kandidat försvinna med sista smockerade omsättningen. Redan vid inträdet kunde en fin näsa upptäcka att här röktes sexöres-cigarrer och ~~snusat~~ sorlet som uppstod af de många gruppernas olika samtal liknade det brusande ~~s~~ gnyet från en missnöjd folkhop; en och annan bredskyggig hatt hade glömt sig ~~q~~ qvar på ett och annat hufvud och en temligen allmän frånvaro af galoscher ~~för-~~ ~~gatande~~ ~~framkallande~~ gjorde att tobaksångorna blandades med lukten af vått läder.

Struve kastade en blick bort till ett välbekant hörn och upptäckte genast den grupp han sökte.

– Hvar träffar du din man, hviskade Struve till Falk i det han lotsade honom fram till ett bord ~~ta~~ vid hvilket sutto två temligen beskänkta

HS / Vf 196 - #11

Personer ~~af hvilka den ena förde ett högljudt samtal och deremellan slog den tilltalade~~ Den ena var en tjuguåtta års bondpojke med ett rundt skinande ansigte; han åt smörgås och drack öl. Den andre – det var "mannen" – var en ful ~~Bondkarl~~ ung man som talade högljudt ~~och~~ och ~~slog~~ deremellan slog sin kamrat i ryggen, i hufvudet, på bröstet och armarne.

– Får jag presentera Häradshöfding Falk för vännerna Riksdagsman Per Ilsson i ~~Träskanäs~~ Träskola och Litteratör Napoleon Lagerström – Westmanländing – i Rödluftan.

– Ödmjukaste tjenare, tog Lagerström ordet. Nu ska Häradshöfdingen se på en representant af det betryckta folket! Ser han inte betryckt ut! Hva?

Här slog han Riksdagsmannen på hjessan så att denne råkade i skratt och ~~fr~~ frustade smörgåssmulor rätt framför sig.

– Jo, det är en skön pojke, ska Häradshöfdingen tro, vi äro socknebor vi, så att derför äro vi litet förtroliga, tillade han då Falk såg häpen ut.

Nu slog han Riksdagsmannen på låret så att denne för skams skull måste yttra ~~sig~~ sitt missnöje.

– Ah, du är en kältring Napoleon!

– Tyst du och håll mun till voteringen börjar. Har Ni sett en sådan bondbasse! Se på honom bara! Och en sådan der ska representera! Inte må du tro att du representerar oss inte, inte mig åtminstone –

– Nej lå vara! ~~Ge~~ protesterade Per Ilsson mot ett svårare slag i ryggen.

– Kan Häradshöfdingen tänka att den här schatten – vi ha varit på riksdagen i qväll, det vill säga jag är referent för Rödluftan, referent ja, – vet ni hvad referent är? – dräng åt den hör – hör du gått i folkskolan? Har du gått i folkskolan frågar jag.

– Skrik inte så fasligt, Napoleon, bad Per Ilsson.

Falk var häpen och ledsen; ~~och~~ och visste icke huru han skulle ställa sig ty han hade ännu pietet för allt hvad han trodde på. [Struve hade ~~knäppt af~~ sedan han aflemnat ~~sin~~ Falk i sällskapets våld, slagit sig ner vid ett bord bredvid, afknäppt sin venstra manchett framtagit en mycket tjock plånbok; ur denna hemtade han fram långa smala pappers~~remsor som säga~~ bitar och ett kuvert med ett tolföres frimärke på; derpå lockade han till sig en kypare och bad och om bläck och penna

12.)

och så började han skrifva så att det yrde om pappret. För att få vara i fred för Vestmanländingens vänligheter ansåg han sig först böra kasta ett ben åt honom.

– Häradshöfdingen ~~tänker~~ tänker bli litteratör yttrade han.

– Nej, tänker ni, nå då Gud sig annåda! Kypare! Punsch, en hel punsch! Du får betala ~~Per~~. Pelle! Tänker ni? Det fria ordets man! Det är skönt! Skönt! Du är liberal! Hva! Det måste man vara nu för tiden när det inte finns någon opposition i Riksdan! Jo det är skönt det här nya statsskicket. ~~Nu har det de~~ Nu ha de indelat menskorna i: ~~de som~~ de som ha åtta hundra riksdaler och de som inte ha det! Och det var jag med och hurra på härom året; då styrdes man åtminstone af bättre folk men nu! Fy fan! ~~Hör inte~~ Ah jag vet, jag vet! Hör inte den här ~~[illegible]~~ Tråsköla äfft sin gård, äfft sina åtta hundra; är det inte samma elände, Hvad är riksdan nu? En sockenstämma; en kommunalstyrelse! Nej! ~~Sl~~ Här ska bli något nytt! Något annat! Nytt ska det vara!

Man kan förvånas:

– Men ~~[illegible]~~ till hvilket politiskt parti ansluter sig då herr Lagerström? inföll Falk som ville söka få någon ~~[illegible]~~ reda i den trassliga härfvan om få ~~Hans~~ Nämndeman om hvar landet låg.

– Herr Lagerström! Hör nu! Jag säger du, och den får du göra hvilket du vill! Du är Stockholmare, det ser jag på och du är slusk som alla Stockholmare, men jag är Vestmanländing och det kan vara så godt det. Skål du!

Skålning och handtryckning.

– Ja du jag är också bondfödd, och jag säger hvad jag tänker, ser du, men nu ska vi inte prata smörja. Jo, ~~ser du~~, vi voro på riksdan i gåll–

Här drog han en lång suck, ~~och~~ tömde ett helt glas punsch och fortfor:

– Säta är dig du ~~[illegible]~~ Tråsköla, det är inte jag som bjuder! Du? Folk heter du? Folk? Du frågade mig hvilket politiskt parti jag tillhör? Jag tillhör de missnöjde; jag är missnöjd med allting, allting! Men hvad hjelper det? ~~en~~ när man är proletär!

– Men ni har ja tillfälle att gifva luft åt era idéer då ni är medarbetare i en journal tidning.

– Medarbetare! Luft! Hohoho! – Referent, dräng, pennskaft, hundfångare! Men hvad är det nu Struve sätter och klottrar igen?

Han bemäktigade sig på sitt rättframma sätt papperen och kunde verkligen läsa tillräckligt för att det skulle vara för sent för Struve att bevara sin hemlighet så han ~~[illegible]~~ rörlade upp och återtog sina papper.

– Jaså, du Kameleont, du fortsätter att skrifva dina korrespondenser till ~~Den~~ Folkets Fana fastän du ~~f~~ inträdt i Den Konservative. Jo det hör är också en skön pojke skall du tro, Falk! Det är ett snyggt sällskap du råkat i.

~~Han har ve~~

– Förlåt, märkte Falk tog ordet, är icke Bror Struve i den liberala Rödluvan? Har jag tagit så vilse?

– Nej det är han inte efter som han i går inträdde i Den Konservative. Men inte ska du förvåna dig öfver sådant. Han började sin bana som Redaktör – och man börjar alltid den här banan som Redaktör – och slutar den med tacksamhet som Korrekturläsare – emellertid började han som Redaktör för Det Röda Spöket som utgafs i någon ort nere vid Öresund; så dog det, hoppsan ~~han~~ tog transport till den Konservative Bondplågaren i någon småstad vid Venern; så flyttades tidningen med Redaktör och inventarier till en annan stad, men tryckeriet och boktryckaren och der måste man byta om färg såvida man ville ha prenumeranter. Och så blef han in i Bondevännen. Är det inte sannt Struve?

– Låt mig vara i fred, bad Struve som med den största likgiltighet fortsatt att skrifva och tycktes vara van vid att Lagerström berättade hans historia.

– Ja, fortfor berättaren, och derpå blef han dimitterad till Rödluvan och nu sitter han i Den Konservative och skrifver korrespondenser till den stora Folkets Fana. Det ä sköna pojkar! Är det inte Per Ilsson? Hva?

Härvid fick denne, som åtnjutit ett relativt lugn, öfver ett slag i ryggen hvarvid han brast i skratt så att ögonen hotade att sprängas ur hufvudet på honom.

– Men, fortfor Vestmanländingen, hvilken tycktes finna en lisa i att rifva sin kamrat: ~~Han~~ han har hustru och barn förstås och då går allting an! "Han har hustru och barn"; det är ett godt ord. Ty fan!

Falk kände sig upprörd och så ledsen öfver allt hvad han erfarit denna qväll, att han beslöt lemna sällskapet under hvad förevändning som helst i [illegible]

HS / Vf 196 - #14

som ruset tycktes vara i tilltagande och man icke visste ~~hvar~~ huru det kunde sluta. Han fattade sin hatt och tackade för godt sällskap.

– Jaså, du är högfärdig; du är generad af mitt sällskap, du har alltid och gått på min smutsiga krage, tror du inte jag märkt det, men jag förlåter dig, för jag tycker om dig, jag kan inte hjelpa det, fastän jag föraktar dig. Du är äregirig, det vet jag, och ~~daf~~ derför skall du så visst bli olycklig, för nu blir inte konjunkturer för sådana som du på trettio år och derför skall du spilla dina krafter ~~af~~ och dö af brist på motstånd, dö, sa jag, som en hund! Det är för små förhållanden för att så stora brottslingar ska kunna födas som behöfvas. Du tycker det är dålig luft här, Falk? Ja det är det. Du ~~ska~~ skall inte stanna här; du är bestämdt mycket ung och mycket oskyldig. Kom igen till oss när du blir lika dålig som vi. Här har du min hand! Du är välkommen när du vill!

Han räckte ~~fa~~ Falk ~~sin~~ hand och tryckte hans. Det var ett varmt och fast handtag som tycktes dragaen till sig, så att det var nästan med ansträngning som Falk kunde slita sig från det sällskap som han ville fly.

Medan ~~När~~ han höll på att söka sig fram mellan borden ~~bordt~~ och vändt ryggen åt sällskapet hörde han Lagerströms röst, hvilken ~~var~~ blifvit ~~starka~~ allt starkare ~~un~~ under ruset, interpellera Struve som alltjemt skref.

– Det var en skön stek han bjudit dig på. Kollegiet för utbetalandet af embetsmännens löner: en ~~spillant~~ hvass titel; minst fyra spalter ~~à 10 Kronor~~ – à 10 Riksdaler...

Falk hörde orden men fattade icke rätt deras mening. När han var utom dörren andades han lättare och hans första tanke var: "Ett fasligt sällskap!" ty han hade skönhetssinne och afskydde den råhet som under skrytsamt sken af öppenhet lägger upp sitt eget jags innersta till beskådande för den förstkommande, men så tänkte han att ~~de~~ så gjorde alla druckna och mannen ~~han~~ var ~~de~~ ~~var~~ ju drucken. Det oaktadt kände han en viss dragning till dessa råa personer; han kände att de hade mycket att säga hvarandra om de kommo på tu man hand och det skulle han ha behöfva i gräll. ~~när~~ då ~~sett på nära håll~~ han ~~kände hans~~ ~~hans sköna föreställningar om tvenne saker~~ blef hotta ~~han sole ansett stora blifvit så svikna~~. Han hade sett två af de fria ordets män i hvilkas led han stod i begrepp att inträda och han hade sett en representant af det betryckta folket hvars talan han fört så varmt och för hvars skull han kanske förstört en bana. Men oupphörligt framstod för honom det fula ansigtet af den råe person hvars närhet ~~som~~ han flytt. Han kände att de egde mycket ~~något~~ gemensamt; att de voro missnöjda, att de hade ett gemensamt ~~ett~~ stort hat, en gemensam stor kärlek, Han ångrade sig nu att han icke ~~brutit ut och sagt sin~~ och han mötte ~~mot sin vilja och~~ erkänna ändå att det var hans ~~mening~~. mening.

Under det att ~~tusen~~ nya tankar grodde i hans hufvud vandrade ~~han~~ Falk nedåt Strömgatan och fram åt Skeppsholmen. Han kände sig likt ~~som~~ en fågel som flugit mot en fönsterruta och nu ligger ~~ligger~~ slagen ~~[illegible]~~, då han tänkte lyfta vingarne för att flyga ut i det fria. ~~Der~~ Han satte ~~han~~ sig på en bänk vid stranden och hörde på vågskvalpet; ~~båtarne~~ en ~~sorg~~ lätt bris susade genom de ~~nyløfvade~~ blommande lönnarne ~~träden~~ och halfmånen lyste med ett ~~dunkelt~~ svagt sken öfver det svarta vattnet; der lågo ~~[illegible]~~ tjugo ~~båtar~~, trettio båtar förtöjda vid bryggan och de röcko i sina kedjor och stucko upp sina ~~ns~~ hufvuden ~~sér~~ den ena öfver den andra, ett ögonblick blott, för att sedan dyka ner; vinden och vågen tycktes jaga dem framåt och de ~~tycktes~~ ~~gjorde~~ ~~gm~~ gjorde sina anlopp mot ~~brom~~ bron ~~[illegible]~~ ~~som~~ likt ett koppel ~~H~~ ~~men~~ hetsade hundar, men kedjan ~~höll~~ röck dem tillbaka och då bögo de och stampade som om de ville slita sig. ~~der som~~ ~~der länge och såg på den tröstlösa leken hvilken tycktes göra honom ett nöje.~~

Der blef han sittande till midnatt; ~~natten~~ ~~en vid midnatt~~ då somnade vinden, ~~sommarden och vågen~~ vågorna gingo till hvila, de fångna båtarne röcko icke mera i sina kedjor, ~~träden~~ lönnarne susade ej mer och daggen föll.

Då steg han upp och vandrade ~~[illegible]~~ drömmande hem till sin enliga vindskammare långt borta på Ladugårdslandet.

Detta gjorde unge Falk, men gamla Struve, hvilken samma dag ~~flyttat till~~ inträdt i den Konservativa Gråkappan, sedan han först ofredad ur Rödlufvan gick hem och skref ~~en korrespondens~~ artikel till ~~Fo~~ den misskända ~~socialdemokratiska~~ Folkets Fana ~~som~~ "Om Kollegiet för utbetalandet af Embetsmännens löner", ~~för hvilken~~ ~~han erhöll 10 Rdr~~ på 4½ spalter à 5 Rdr spalten.

Andra Kapitlet.

Bröder emellan.

Linkramhandlaren Carl Nicolaus Falk, son till aflidne linkramhandlaren, ~~och~~ en af Borgerskapets femtio äldste och kaptenen vid Borgerskapets infanteri, Kyrkorådet och Ledamoten af direktionen för Stockholms Stads Brandförsäkringskontor Herr Carl Johan Falk ~~och dennes aflidna hustru~~ och bror till förre ~~vic~~ d.v. Notarien ~~Arvid~~ numera litteratören ~~aspiranten~~ Arvid Falk, hade sin affär, eller ~~eller bod~~, som hans ovänner helst kallade den, bod vid Österlånggatan, så snedt emot Ferkens gränd, att bodbetjenten kunde, när han tittade upp från sin roman, som han satt och fuskade med under disken, se ett stycke af en ångbåt, ett hjulhus, en klyfvarbom eller så, och en trätopp på Skeppsholmen samt en bit luft ofvanför. Bodbetjenten som lydde det icke ovanliga namnet ~~Bergström~~ Andersson, och han hade lärt lyda, hade nu på morgonen öppnat, hängt ut en lintott, ~~en~~ en ryssja, en ålmjärde, en knippa metspön samt en katse ospritad fjäder; derpå hade han sopat boden, och strött sågspån på golfvet samt slagit sig ned bakom disken, der han af en som ljuslåda tillredt ~~ett~~ en slags råttfälla, som han gillrat upp med en stångkrok, ~~på~~ i hvilken ~~bok~~ hans roman ögonblickligen kunde falla, om patron eller någon af dennes bekanta skulle inträda: några kunder tycktes han ej befara, dels emedan det var tidigt på morgonen, dels emedan han icke var van vid öfverflöd på sådana. Affären ~~hvilken~~ hade blifvit grundlagd under salig Kung Fredriks dagar. — Carl Nicolaus Falk hade liksom allt annat äfven ärft detta uttryck från sin far, hvilken åter fått det i rätt nedstigande linie från sin farfar — ~~men~~ den hade blomstrat och gifvit ifrån sig bra med penningar för, ända till för några år sedan, då det olycksaliga "representationsförslaget" kom och gjorde slut på all handel, förstörde alla utsigter, hämmade all företagsamhet och hotade att bringa Borgerskapet till undergång. Så uppgaf Falk sjelf, men andra menade att affären icke sköttes och att en svår konkurrent etablerat sig nere vid ~~Skeppsbron~~ Slussplan. Falk talade dock icke i onödan om affärens lagervall och han var en tillräckligt vek man att välja både tillfälle och åhörare när han slog an den strängen. När någon af hans ~~fra~~ gamla affärsvänner framställde ~~någon~~ en/ vänlig förundran öfver den minskade trafiken, då talade han om, att han ~~hade~~ byggde på sin partihandel på landsorten och bara hade boden som en skylt, och de trodde honom, ty han hade ett litet kontor innanför boden, der han mest vistades, när han icke var ute ~~eller~~ i stan eller på Börsen. Men när hans bekanta ~~Kongl. Lektor~~ (det var ~~Kongl. Lektorn~~ Notarien och ~~Doktorn~~ Magistern–) — det var något annat det — yttrade samma vänliga/ ord — då var det de dåliga tiderna, härledande sig från representations-förslaget — som vållade stagnationen.

Emellertid hade ~~Bergström~~ Andersson/, ~~som~~ hvilken/ blifvit störd af några pojkar ~~hvilka~~ som i dörren/ ~~[illegible]~~ frågat hvad metspöna kostat, råkat att titta ut åt gatan och få sigte på unge Herr Arvid Falk/. Som han fått låna boken af just honom fick den bli liggande der den låg och det var med en ton af förtrolighet, och en min af hemligt förstånd han helsade sin forne/ lekkamrat då denne inträdde i boden.

— Är han ~~[illegible]~~ der uppe/ ~~uppstigen~~? frågade Falk med en viss oro.

— Han håller på att dricka kaffe, svarade ~~Bergström~~ Andersson/ och pekade åt taket. ~~ofvanför sin bo~~ I detsamma hördes en stol skjutas på ett/ golf~~vet~~ rätt ofvanför deras hufvuden.

— Nu ~~reste~~/ ~~steg hon~~ steg han upp från bordet/, ~~De bodde~~ Herr Arvid.

De tycktes båda så väl känna detta ljud och dess betydelse. Derpå hördes ~~en~~ temligen tunga knarrande/ steg ~~korta~~ ~~rummet ofvanför den~~ ~~korset och ett [illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~knarrande ljud~~ korsa rummet i alla riktningar och ~~man~~ ett doft mullrande trängde genom trossbottnen ned till de lyssnande unge männen.

— Var han hemma i går qväll? frågade Falk.

— Nej, han var ute.

— ~~Och kom sent hem~~. Med vännerna eller de bekanta?

— ~~[illegible]~~ Bekanta. —

— Och kom sent hem?

— Ganska sent.

— Tror ~~Bergström~~ Andersson/ han ~~at~~ kommer ner snart? Jag vill inte gerna gå uppe för min/ svägerskas skull.

— Han är nog här snart, det hör jag på stegen.

— ~~Har [illegible] min syster; har det varit [illegible] hos~~

18.

~~den Onda varit hygglig mot honom?~~

~~Bergström gjorde ett jakande tecken.~~ I detsamma hördes en dörr slås igen der uppe, och der nere vexlades en betydelsefull blick. Arvid gjorde en rörelse som om han ämnade gå, men så bemannade han sig.

Om några ögonblick började ljud förnimmas inne på kontoret. En ~~stark~~ elakartad hosta skakade det lilla rummet och så hördes de kända stegen som sade: rapp, rapp, rapp, rapp!

Arvid gick innanför disken och knackade på dörren till kontoret.

– Stig på!

Arvid stod inför sin bror. Denne såg ut att vara en fyrtioåring, ~~[illegible]~~ och han var så omkring, ty han var femton år äldre än brodern och derför, och öfven på andra grunder, hade han ~~så~~ vant sig att betrakta honom ~~som~~ en pojke, åt hvilken han var far. Han hade ljuslett hår, ljusa mustacher, ljusa ögonbryn och ~~ljusa~~ ~~ögon~~ ögonhår. Han var temligen fetlagd och derför kunde han knarra så bra på stöflarne, hvilka skreko under hans tyngden af hans satta figur.

– Är det du – bara? ~~är~~ frågade han med ~~att~~ ~~a~~ en obetydlig anstrykning af välvilja och förakt, två oskiljaktliga känslor hos honom, ty han var icke ond på dem som voro ~~hos~~ under honom i något afseende, och han föraktade dem. Men han såg nu ~~[illegible]~~ ut som om han gjort en missräkning, ty han hade väntat något mera tacksamt föremål att få bryta ut på, och brodern var en försynt och timid natur, som aldrig satte sig upp i onödan.

– Jag stör väl inte ~~Bror~~ Bror Carl? frågade Arvid som ~~icke lärt sig vågade kalla sin bror du~~ stannat vid dörren.

Denna ödmjuka~~t~~ fråga hade den verkan, att brodern beslöt att ge ett uttryck åt sin välvilja. Han tog sig sjelf en cigarr ur sitt stora läderfodral med broderi på och ~~ho~~ bjöd derpå ~~derpå bod~~ brodern ur en låda som ~~stod invid Kaminen~~ fått sin plats i närheten af Kaminen, emedan cigarrerna – "väncigarrerna" som han ofta kallade dem, och han var en öppen natur – hade varit med om ett skeppsbrott, hvilket gjorde dem mycket intressanta, om icke så goda, och en ~~stad~~ strand-auktion, hvilket gjorde dem mycket ~~mycket~~ billiga.

– Nå, hvad har du att andraga? frågade Carl Nicolaus ~~under~~ i det han tände sin cigarr och derefter stoppade tändsticksasken i fickan – af tankspriddhet, ty han kunde icke hålla tankarne samlade på mera än ett ställe, inom en meter, hvilken icke var mycket vid ~~stort~~ ~~trång~~, ~~icke större än~~ hans skräddare ~~visste om hans lif~~ kunde på tummen säga ~~hvarken~~, vid när han tog mått om hans lif.

– Jag tänkte få tala om våra affärer, svarade Arvid och tummade sin otända cigarr.

– Sitt! kommenderade brodern!

Det var alltid hans vana att bedja folk sitta, då han skulle ~~uttrycka sig~~ ta itu med dem, ty han hade dem då ~~alltid~~ under sig och ~~han ville gerna se ned på folk~~. kunde lättare krossa dem – om så behöfdes.

– Våra affärer! Ha vi några affärer? ~~fortfor ha~~ började han. Jag vet inte det! Har du några affärer, du?

– Jag menade endast, att jag ville veta om jag hade någonting att få vidare.

– Hvad skulle det vara om jag får lof att fråga? Skulle det vara pengar kanske? Hva? Skämtade Carl Nicolaus och lät brodern njuta af lukten från den fina cigarren. Som han icke fick något svar, det han icke heller ville ha; måste han tala sjelf.

– Få! Har du inte fått allt hvad du skulle ha? Har du inte sjelf qvitterat räkningen till förmyndarkammaren; har jag inte sedan dess födt dig och klädt dig, det vill säga förskotterat dig, för du skall få betala det när du kan en gång; som du också har begärt; jag har skrifvit upp det för att ha, den dag då du kan förtjena ditt bröd sjelf, och det har du inte gjort ännu.

– Det är just det jag ämnar göra nu och derför har jag kommit hit för att få klart om jag har något att få eller om jag är skyldig något.

Brodern, ~~som ansåg sig ha hans öga~~ kastade en ~~djupt~~ genomträngande blick på sitt offer; ~~hade~~ ~~sig~~ han ~~offer~~ ~~om han tatt riktigt på som en antagad på Korg-soffan~~; för att utforska om denne hade några baktankar. Derpå började han med sina knarrande stöflar trampa golfvet

20.

på en diagonalen (mellan spottlådan och paraplystället; ~~med sina knarrande skoflor~~; berlockerna jinglade på urkedjan ~~och~~ liksom varnande ~~[illegible]~~ folk för att gå i vägen och tobaksröken steg upp och lade sig i långa hotande moln (mellan kakelugnen och dörren, som bebådade ~~de~~ åskväder. Han gick hopligt med nedböjdt hufvud och skjutande axlar liksom om han läste öfver en rol. När han tycktes kunna den, stannade han framför brodern och såg honom rätt in i ögat med en lång, sjögrön, falsk blick som ~~ska~~ skulle se ut som förtroendet och smärtan ~~sjelf~~, och ~~han~~ med en röst ~~såsom kommande~~ afsedd att låta som kommo den från familjegrafven på Klara kyrkogård, ~~svart~~ sade han:

– Du är inte ärlig Arvid! Du är inte ~~ärlig~~! är-lig! ~~[illegible]~~

Hvilken åhörare som helst, utom ~~Bergström~~ Andersson som stod och lyssnade bakom boddörren, skulle ha känt sig rörd af dessa ord, hvilka med den djupaste broderliga smärta uttalades af en ~~af~~ broder mot en broder. Arvid sjelf, som från barndomen blifvit invand att tro, att alla andra menniskor voro förträffliga och han sjelf dålig, funderade verkligen ett ögonblick på om han ~~verkligen~~ var ärlig eller icke och som hans uppfostrare med tjenliga medel tillverkat åt honom ett högst ömtåligt samvete, fann han ~~sig vara se~~ sig ha varit mindre ärlig ~~sant~~ eller åtminstone mindre öppen ~~och~~ då han nyss framställt sin fråga om brodern var en skurk på ett mindre öppet sätt.

~~– Jag skall vara ärlig~~ Jag ~~anser~~ har kommit till den meningen, sade han, att du bedragit mig på en del af mitt arf; jag har räknat ut att du tagit för dyrt för din dåliga kost och dina aflagda kläder; ~~du har~~ jag vet att ~~icke~~ min förmögenhet icke kunnat gå åt ~~på~~ till mina torftiga studieår och jag tror att du är skyldig mig en rätt stor summa, som jag nu behöfver, och som jag anhåller att få – utbekomma!

Ett leende upplyste broderns ljusa anlete och med en min så lugn, och en gest så säker, som om han repeterat den i flere år för att vara färdig att träda upp så snart repliken sades, ~~tog han upp sin nyckel~~ stack han

HS / Vf 196 - #21

handen i byxfickan, skakade nyckelknippan innan han tog upp, lät den göra ett volt i luften och gick med ~~and~~ andakt till kassaskåpet. Han öppnade det fortare än han ämnat och stället helgd kanske tillåt, framtog ~~några~~ ett papper som också ~~låg~~ legat färdigt och väntat på replik. Han ~~tog~~ ~~först ett litet ord~~ ~~t~~ räckte det åt brodern.

— Har du skrifvit det här? — Svara! Har du skrifvit det här?

— Ja! — ~~Ar~~

~~A~~ Arvid reste sig för att gå.

— Nej, sitt! — Sitt! Sitt!

Om någon hund varit närvarande skulle han ~~känt~~ tagit åt sig kommandoordet.

— Nå, hur står det. ~~J~~ Läs! — "Jag, Arvid Falk, erkänner och betygar — att — ~~min~~ jag — af — min bror — utnämnde förmyndaren — Carl Nicolaus Falk — till ~~fullt~~ fullo utbekommit mitt arf — utgörande etc."

Han skämdes att utsäga summan.

— Du har sålunda erkänt, och betygat en sak, som du inte trott på: Är det ärligt, får jag lof att fråga? Nej svara på min fråga! Är det ärligt? ~~Du h~~ Nej! ~~[illegible]~~ ~~Du har~~ Ergo har du gifvit ett falskt intyg. Du är således en skurk; Ja det är du! Har jag inte rätt?

Scenen var för tacksam, och triumfen för stor för att kunna njutas utan åskådare. Den ~~[illegible]~~ oskyldigt anklagade måste ha vittnen; han slog upp dörren till boden —

— ~~Bergström~~ Andersson! ropade han. Svara mig på en sak: hör noga på! Om jag utfärdar ett falskt intyg, är jag en skurk då eller är jag inte?

— Patron är en skurk naturligtvis! svarade ~~Bergström~~ Andersson utan betänkande ~~[illegible]~~. och med värme!

— Hörde du han sa att ~~en~~ jag var en skurk — om

— Att du va en skurk! Ja det hörde jag inföll en Arvid, och det är du, ty det är du som utfärdat qvittot ~~och befallt mig skrifva under~~ — att jag skrifvit under, det borde du tacka mig för, i stället för att håna mig

22,

Jag skrifver under ett falskt qvitto. Nå, hvad var det jag sa nyss? Du är inte ärlig Arvid; du är inte ärlig! Det har jag också alltid ~~städse~~ ~~trott~~ sagt om dig! Beskedliga menniskor äro ofta skurkar; du har alltid varit beskedlig och undfallande, men jag har sett att du i hemlighet burit andra tankar; du är ~~falsk~~ ~~du~~ en skurk! Så sade också din far, jag säger "sade" ty han sade ~~ofta~~ alltid hvad han tänkte. och var en ~~ärlig~~ ~~man~~ en rätt~~skaffens~~färdig man, Arvid, och det-är-inte-du! Och var säker att om han än lefvat skulle

han med smärta och grämelse ha sagt: Du är inte ärlig, Arvid! Du är-inte-ärlig!

Han tog åter några diagonaler och det lät som om han applåderade sin scen med fötterna och han ringde med nyckelknippan, som om han gaf signal till ridå. Slutrepliken hade varit så afrundad, att hvarje tillägg skulle förstöra det hela. ~~Han var~~, ~~nöjd~~ Oaktadt den svåra beskyllningen, som han verkligen väntat på i flere år, ty han trodde alltid att brodern hade ett falskt hjerta, var han ~~helt~~ mycket nöjd att det var öfver, och så lyckligt öfver, och så väl och så ~~för alltid~~ sinnrikt öfver, att han nästan kände sig glad och tillochmed en smula tacksam. Dessutom hade han ju fått ~~bryta~~ ett så godt tillfälle att bryta ut den, sedan han blifvit retad deruppe i familjen, och ~~Berg-~~ ~~ström~~ att bryta af ut mot ~~Bergström~~ Andersson hade under årens lopp förlorat sitt behag ~~att~~ - att bryta ut deruppe - det hade han förlorat lusten till!

Arvid ~~an~~ hade ~~förlorat målet~~ blifvit stum; han var en sådan genom uppfostran förskrämd natur att han alltid trodde sig ~~ha~~ göra orätt; han hade sedan barndomen hört dessa förfärliga stora orden, rättfärdig, ärlig, uppriktig, sann, uttalas dagligen och stundligen, att de för honom stodo som ~~språken~~ domare ~~språken~~ ~~och han hade~~ hvilka alltid till honom sade: skyldig! Han trodde en sekund att han misstagit sig i sina beräkningar, att brodern var oskyldig och han sjelf verkligen en skurk; men i nästa ögonblick såg han i brodern en bedragare, som med en simpel advokatyr förvändt synen på honom och han ville fly för att icke råka i strid, fly ~~[illegible]~~ utan att säga honom sitt ärende nummer 2 att han stod i begrepp att byta om bana. ~~P~~ Pausen blef längre än ämnadt var. Carl Nicolaus hade således tid att i minnet genomgå sina triumfer från nyss. Det der lilla ordet "skurk" gjorde så godt i tungan att få uttala, det gjorde lika godt som att ~~ge en~~ ~~utstöta~~ säga / ~~Bergströms~~ Anderssons svar spark; och dörrens öppnande och grosshandlarens ~~framträdande~~ entrée; allt hade gått så väl: nyckelknippan hade ~~skramlat~~ ~~varit~~ icke varit glömd på nattduksbordet, låset hade gått obehindradt, ~~&~~ ~~papperet~~ ~~legat på sin plats~~ ~~och~~ ~~slutledningen~~ bevisningen hade varit bindande ~~som~~ som ett garn, slutledningen hade gått af ~~sig~~ ~~sjelf~~ som en gäddrag och varit ~~krossande~~ märjande/. Han var blifven vid godt humör; han hade förlåtit, nej han hade glömt, glömt allt och när han smällde igen kassaskåpet, så stängde han för alltid igen om den obehagliga affären. ~~Som han~~ Men han ville icke skiljas vid brodern; han hade behof af att tala om annat med honom, att kasta några skoflar kallprat öfver det obehagliga ämnet, att se honom under hvardagliga förhållanden, att se honom till exempel sitta vid ett bord, *ätande* hvarför icke ätande och drickande, menniskorna äro alltid nöjda och belåtna när de åto och drucko, och han ville se honom nöjd och belåten; han ville se hans ansigte, lugnt och höra hans röst mindre darrande, och han stannade vid att han skulle bjuda på frukost. ~~och~~ Svårigheten var att finna en öfvergång, ~~och~~ ~~b~~ en lämplig brygga att kasta ut öfver bråddjupet. Han letade i sitt hufvud, men fann ingen; han letade ~~m~~ i sina fickor och han fann den — tändsticksasken.

— För fan, du har ju inte tändt din cigarr, gosse! sade han, med verklig, icke låtsad, värma.

Men gossen hade smulat sönder sin cigarr under samtalets gång och den kunde icke brinna mer.

— Se hör, tag en ny!

Han fick fram sitt stora läderfodral:

— Se hör: Tag du! Det är goda cigarrer!

~~Arvid~~ Brodern som ~~aldrig kunnat sin~~ var nog olycklig att ~~g~~ ~~att~~ ~~glömt~~ ~~kärligt dömma och som aldrig~~ ~~kunde~~ icke kunna såra någon, mottog bjudningen, tacksamt som en till försoning framräckt hand.

— Se så, gamla gosse, fortfor Carl Nicolaus och ~~slo~~ anslog en angenäm sällskapston, som han så väl kunde; kom nu, så gå vi på Riga och få oss en bit frukost! Kom nu!

Arvid, som var ovan vid vänlighet, blef häpen och så rörd att han hastigt tryckte broderns hand och skyndade ut, ut genom boden utan att helsa ~~Berg~~ Andersson ~~ström~~ ~~och~~ och ut på gatan.

Brodern stod häpen; det der kunde han inte förstå; hvad skulle det betyda; springa sin väg då han blef bjuden på frukost; ~~och han~~ springa sin väg var ju ändå inte ond. 4/ Springa! det skulle inte en hund ha gjort om man kastat en köttbit åt honom!

— Han är så besynnerlig! mumlade han och tassade af ~~golfvet~~ golftiljorna. Derpå gick han till sin pulpet;

HS / Vf 196 - #24

skrufvade upp stolen så högt den gick och klättrade upp. Från denna upphöjda plats ~~såg~~ brukade han se menniskor och förhållanden från en högre synpunkt, och han brukade finna dem små, dock icke så små, att de ej kunde användas för hans ändamål.

– – –

Tredje Kapitlet.

Nybyggarne på Lill-Jans.

~~Det var~~ Klockan var ~~ännu~~ mellan åtta och nio den vackra majmorgonen, då Arvid Falk efter scenen hos brodern vandrade ~~Öster~~ ~~lång~~ gatorna framåt, ~~efter~~ missnöjd med sig sjelf, missnöjd med brodern och missnöjd med det hela. Han önskade att det vore mulet och att han hade ~~Napoleon Lagerheim~~ ~~i sitt~~ dåligt sällskap. Att han var en skurk, det trodde han icke så fullt, men han var icke nöjd med sig sjelf; han var så van att ställa höga fordringar på ~~syg~~ sig, och han var inlärd att i ~~bo~~ brodern se ~~sin~~ ~~far~~ ~~en~~ ett slags styffar, för hvilken han hyste stor aktning, nästan vördnad. Men äfven andra tankar dökko upp och gjorde honom bekymrad. Han var utan pengar och utan sysselsättning. Detta senare var kanske det värsta ty ~~sy~~ sysslolösheten var honom en svår ~~han~~ ~~värsta~~ fiende, begåfvad med en aldrig hvilande fantasi som han var.

Under ganska obehagliga funderingar hade han kommit ner på lilla Trädgårdsgatan; han följde venstra trottoaren utanför Dramatiska Teatern och befann sig snart inne på Norrlandsgatan; han vandrade utan mål och gick rätt fram; snart började stenläggningen bli ojemn, träkåkar efterträdde stenhusen, illa klädda menniskor kastade misstänksamma blickar på ~~en~~ den snyggt klädde personen som så tidigt besökte deras qvarter och utsvultna hundar morrade hotande mot främlingen. Mellan grupper af artillerister, arbetskjolar, bryggardrängar, tvättmadamer och ~~gat~~ lärpojkar påskyn-

25.

han sina sista steg på Norrlandsgatan och var uppe på Stora Humlegårdsgatan. Han gick in i Humlegården. Generalfälttygmästarens kor hade redan tagit sitt mulbete i anspråk, de gamla skalliga äppelträden gjorde försök att sätta blom, ~~och~~ lindarne stodo gröna och ekorrarne lekte uppe i kronorna. Han gick förbi karusellen och kom upp i allén ~~der~~ till teatern; ~~stod~~. der sutto som skolkat skolan pojkar och spelade knapp; ~~en~~ ~~men~~ längre fram ~~och~~ låg en målargosse på rygg i gräset och tittade upp ~~på~~ till skyarne genom de höga löfhvalfven; han ~~v~~ visslade så sorglöst som om ~~han~~ hvarken mästare eller gesäller väntade på honom under det att flugor och andra ohyror gingo åstad och dränkte sig i hans färgpytsar.

Han kom upp på höjden vid Ankdammen; der stannade han och studerade grodornas metamorfoser, observerade hästiglarne och fångade en ~~vattensnäcka~~ vattenlöpare. Derpå tog han sig för att kasta ~~nock~~ sten. Detta satte hans blod i omlopp och han kände sig föryngrad, kände sig som en ~~pojke~~ skolkande skolpojke, fri, ~~trotsa~~ trotsigt fri, ty det var en frihet som han med rätt, stor uppoffring eröfrat. ~~Och åter vaknade hans gamla~~ ~~förla böjelse~~ ~~hemliga böjelse~~ ~~att få bli målare, som fadern och brodern~~ ~~med det gräsliga medel som ligger i en embetsexamen~~ ~~hade för några år sedan lyckats undertrycka.~~ ~~Och~~ Vid den tanken att ~~han ständigt~~ fritt och efter behag få umgås med naturen som han förstod bättre ~~ännu~~ än han förstod menniskorna, hvilka blott hade ~~sökt~~ misshandlat honom och sökt göra honom ~~gla~~ dålig, blef han glad ~~och~~ och all ofrid försvann ur hans sinne; och han steg upp ~~och~~ för att fortsätta sin väg ändå längre ut om staden. Han gick ~~ut~~ ~~på~~ genom korset och befann sig på Norra Humlegårdsgatan. Han fick se att några bräder fattades i planket midt emot och att en gångstig blifvit upptrampad på andra sidan. Han kröp igenom och skrämde upp en gumma som gick och plockade nässlor; han promenerade öfver de stora tobakslanden, der Villastaden nu står, och befann sig vid porten till Lill-Jans.

Här hade våren brutit ut på allvar öfver den lilla täcka lägenheten, som med sina tre små stugor låg inbäddad emellan blommande syrener och äppelträd skyddad för den nordliga vinden af granskogen ~~som~~ på andra sidan landsvägen. Här var en fullständig idyll uppdukad. Tuppen satt på skalmarne till en dranktunna och gol, bandhunden låg och nostade flugor i solskottet, bien stodo som ett moln omkring kuporna, trädgårdsmästaren låg på knä vid drifbänkarne och gallrade rädisorna, löfsångarne och rödstjertarne gjöngo i krusbärsbuskarne, halfklädda barn jagade hönsen som ~~unde~~ ville undersöka grobarheten hos diverse nysådda blomsterfrön. Öfver det hela låg en helblå himmel och bakom stod den svarta ~~[illegible]~~ skogen.

Invid drifbänkarne ~~s~~ i skydd af planket sutto ~~tv~~ två män. Den ena var klädd i svart hög hatt, utborstade svarta kläder, hade ett långt, smalt, blekt ansigte och såg ut som en prestman. Den andre var en civilisad bondtyp, med sönderbruten men fetlagd kropp, hängande ögonlock, mongoliska mustacher; han var högst illa klädd och såg ut som hvad som helst – ~~kamm~~ kammbuse, handtverkare eller artist – han såg för-
~~Den magre läste högt ur en bok~~
fallen ut – på ett serskildt sätt.

Den magre, som tycktes frysa, oaktadt solen låg rätt på honom, läste högt ur en bok för den fete, hvilken såg ut som om han pröfvat alla jordens klimat och ~~Ku~~ kunde med lugn fördraga dem alla.

Då Falk passerat grinden ut åt stora landsvägen ~~At~~ hörde han tydligt den läsandes ord genom planket och han ansåg sig kunna stanna och höra på utan att stjäla några förtroenden.

Den magre läste med en torr entonig stämma, som saknade all klang, och den fete gaf då ~~och~~ då sin belåtenhet tillkänna med ett frysande, som stundom utbyttes mot ett grymtande och slutligen blef ett spottande, ~~Den vise läste~~ när de vishetens ord han hörde gingo ut öfver det vanliga menniskoförståndet. Den länge läste:

– "De högsta grundsatserna äro, som sagdt är, tre: en absolut ovilkorlig och tvenne relativt ovilkorliga. Pro primo: Den ~~ff~~ absolut första rent ovilkorliga grundsatsen skall uttrycka den handlingen, som ligger till grund för allt medvetande och som endast gör detta det möjligt. Denna grundsats är Identitetens, A = A. Denna återstår och kan på intet vis borttänkas, när man afskiljer alla medvetandets empiriska bestämningar. Den är medvetandets ursprungliga faktum och måste derföre nödvändigt erkännas; och dessutom är den icke såsom hvarje annat empiriskt faktum någonting vilkorligt, utan såsom en fri handlings följd och innehåll är den alldeles ovilkorlig."

– Förstår du Olle? afbröt läsaren.

– O, ja, det är ljufligt! – "Den är icke som hvarje empiriskt faktum någonting vilkorligt." – O hvilken karl! Mera, mera!

– "Då man yrkar", fortfor läraren, "att denna sats är viss. utan all vidare grund –"

– Hör en fån fåle – "viss utan all vidare grund" upptog den ~~fåle~~ tacksamme åhöraren, som dermed ville skaka från sig hvarje misstanke om att han icke skulle förstå, "utan all vidare grund:" så fint, så fint,* i stället för om han bara sagt "utan all grund!" –

– Ska jag fortsätta eller ämnar du afbryta mig ~~vidare~~ upprepade gånger? frågade den förorättade läraren.

– Jag ska inte afbryta, gå på, gå på!

– "Så", här kommer konklusionen (dråplig i sanning!) – "tillägger man sig förmågan att sätta något."

Ola fnös.

– "Man sätter derigenom icke ~~E~~ A" (stora A) "utan blott, att A är A, om och för så vidt A ~~är~~ öfverhufvud är. Det är icke frågan om satsens innehåll, utan blott om dess form. Satsen A = A är alltså till sitt innehåll vilkorlig (hypotetisk) och blott till sin form ovilkorlig." Observerade du att det var stora A!

Ola riste sitt hufvud och log ett saligt leende.

– "Vilja vi hafva en sats, som är både till innehåll och sammanhang ovilkorlig, så sätta vi Jag i stället för A, (stora A!) hvartill vi hafva fullkomligt rätt, då det i omdömet A = A satta sammanhanget mellan subjekt och ~~pa~~ predikat är satt i Jaget och genom Jaget."

Den vise mannen lyfte på hatten liksom för att betyga sig sjelf aktning för de utmärkta ord han lät ta den äran gå öfver sina bleka läppar. Ola fattade hans hand, ~~och~~ ~~tryckte den med rörelse~~ och behöll den hvilande i sin under det den vise fortfor.

– "Sålunda förvandlar sig satsen A = A i den andra, eller Jag är Jag. Denna sats är ~~i~~ nu icke blott till sitt sammanhang utan äfven till sitt innehåll ovilkorlig. Då vi nu i stället för A = A icke kunde säga, att A är; så kunna vi deremot i stället för Jag = Jag ~~säga~~ säga: Jag är. Jaget sätter sig sjelf och det är blott till följe ~~och~~ af detta sättande af sig sjelf; det är endast och allenast ~~medan~~ det sate sig sjelf. Och omvändt: Jaget sätter sitt varande endast och allenast genom sitt blotta varande. Vi erhålla

28,

~~Sålunda~~ ~~lätteligen~~ lätteligen denna kategori, då vi abstrahera från ~~innehållet~~ och blott reflektera på den menskliga andens handlingssätt ..."

Falk hade hört nog; det var den fruktansvärdt djupa filosofien från Polacksbacken som ~~farit~~ förirrat sig ända hit ut hit ~~och~~ ~~förpestat~~ att bespotta den råa hufvudlösa naturen; han såg efter om icke hönsen fallit från sina pinnar och om icke ~~de~~ persiljan upphört att gro vid åhörandet af det djupaste som på tungomål blifvit taladt vid Lill-Jans. Han förvånade sig öfver att himlen satt qvar på sin plats oaktadt den blifvit kallad till vittne ~~af~~ vid en sådan anstalt ~~scens~~,

förevisning af den menskliga andens kraftprof – På samma gång hans menskliga lägre natur tog ut sin rätt och han kände en gräslig torka i strupen, hvarför han beslöt att gå in i en af stugorna och begära ett glas vatten.

Han vände alltså om på sina steg och klef in i ~~en~~ den stugan som ligger till ~~venster~~ höger om vägen då man kommer från staden. Dörren till en stor för detta bagarstuga stod öppen ut till ~~förstugan~~ farstun hvilken icke var större än en ~~ordinär~~ reskoffert. ~~Falk fick~~ ~~[illegible]~~ ~~interiören~~ Inne i rummet fans endast en ~~stor~~ fällbänk, en sönderbruten stol, ett staffli och två personer; den ena af dessa stod framför staffliet klädd i skjorta och byxor, hvilka uppehöllos af en svångrem. Han såg ut som en

✓ gesäll, men var artist, efter som han höll på att måla skizz till en altartafla. Den andre var en ung man med fint utseende och efter ställets ~~och~~ råd och lägenhet verkligen fina kläder. Han hade aftagit sin rock, vikt ner skjortan och betjenade

för tillfället ~~som modell~~ målaren med sin präktiga byst. Hans vackra ~~fina~~ noble ansigte bar spår efter en föregående natts utsväfningar och han nickade då och då till med hufvudet, hvarvid han ådrog sig ~~en~~ extra tillrättavisning af mästaren, hvilken tycktes ha tagit honom i sitt beskydd. Det var just slutrefrängen af en sådan der upptuktelse, som Falk råkade få höra, då han steg in i farstun.

— Att du ska vara ett sådant svin och gå ut och supa med den der slarfven Sellén. Nu står du här och ~~[illegible]~~ slösar bort din förmiddag i stället för att vara på In-

Handels-Institutet – ~~stitutet~~ — höj lite på högra axeln — så der! För, störte du verkligen hela hyran så att du inte törs gå hem? Har du ingenting qvar alls? Inte ett spår!

29.

– Åhjo, nog ~~har i lite~~ har jag litet qvar, fastän det inte räcker så långt.

Den unge mannen tog upp en pappershudd ur ~~[illegible]~~ byxfickan och ~~rullade~~ vecklade ut den; hvarvid två ~~några~~ riksdalerssedlar blefvo synliga.

– Ge mig de der, så ska jag gömma dem åt dig, tillbödde målaren, ~~Har du inte en~~ och tog helt faderligt hand om sedlarne.

Falk, som förgäfves sökt göra sig hörd, ansåg nu vara så godt att gå sin väg lika obemärkt som han kommit. Han gick sålunda ännu en gång förbi Komposthögarne och de båda filosoferna och ~~tog~~ tog af lite venster ut åt Drottning Christinas väg. Han hade icke gått långt förr än han fick sigte på en ung man, som slagit upp sitt staffli framför det lilla alberonska träsket ~~som ligger~~ der skogen börjar. ~~Han stannade och såg på och afundades.~~ Det var en fin smärt, nästan elegant figur med något spetsigt mörklagdt ansigte; ett spritande lif rörde sig genom hela hans person, der han stod arbetande framför den vackra taflan. Han hade tagit af sig hatt och rock och tycktes befinna sig vid den förträffligaste helsa och det bästa humör. Han hvisslade, småsjöng och småpratade omvexlande.

Då Falk kommit tillräckligt ~~långt~~ långt fram på vägen för att få honom i profil ~~[illegible]~~ vände han sig:

– Sellén! God dag, gamle kamrat!

– Falk! Gamla bekanta ute i skogen! Hvad i Guds namn vill det säga! Är du inte i ditt ~~Kungliga~~ verk så här dags på dan?

– Nej. – Men bor du härute? ~~och Känner~~

– Ja, jag flyttade hit med några bekanta den 1 April; det blef för dyrt att bo i stan – värdarne är så kinkiga också!

Ett klipskt leende spelade i ena mungipan och de bruna ögonen tindrade.

– Jaså, återtog Falk, då känner du kanske de der figurerna, som sutto och löste ~~i en bok der~~ bota vid drifbänkarne.

– Filosoferna? Ja, då! Den der långe är extra ordinarie i Auktionsverket med 80 Rdr om året och den der korta, Olle Montanus, han skulle egentligen sitta hemma och vara ~~porträttmålare~~ bildhuggare, men sen han kom på filosofien tillsammans med Ygberg, så har han upphört att ~~måla~~ arbeta och nu gör han det ~~åt Helmstand~~ baklänges för honom med vissa steg. Han ~~tror~~ har upptäckt att konsten är något sinligt!

– Nå men hvad lefver han på?

– Ingenting just! Han ~~ligger~~ står ~~ibland~~ ibland modell åt den praktiske Lundell ~~[illegible]~~ ~~ibland~~ och då får han en bit paltbröd, och det lefver han på, en dag eller så, och så får han ligga på golfvet

30

i hans rum om vintrarne för "han värmer alltid litet", ~~[illegible]~~ säger Lundell, när veden är ~~så~~ dyr, och det ~~m~~ var ganska kallt här i April månad.

— Hur kan han stå modell som ser ut som en Quasimodo?

— Jo, det är på en korsnedtagning, der han skulle vara den ena röfvaren, hvars benleden äro sönderslagna och den stackars fan har haft höftsjuka, så att ~~han~~ när han lägger sig öfver en stolskarm blir han ganska bra. Ibland får han vända ryggen till och då blir han den andra röfvaren.

— Hvarför ~~målar~~ gör han ~~inte~~ ingenting sjelf då; har han ingen förmåga?

— ~~Se~~ Olle Montanus, kära du, är ett snille, men han vill inte ~~måla~~ arbeta, han är filosof och han skulle nog ha blifvit en stor man, om han bara ~~f~~ fått studera. Det är verkligen märkvärdigt att höra honom och Ygberg när de ~~talar~~ tala; det är visst sannt att Ygberg har läst mera, men Montanus har ett så fint hufvud att han knäpper honom ibland och då går Ygberg sin väg och ~~skaffar sig en ny filosofi och~~ läser in ett stycke till; men aldrig får Montanus låna hans bok ~~böcker~~.

— Jaså ni tycker om Ygbergs filosofi? frågade Falk. ~~förvånad~~.

— Åh, det är så fint! så fint! ~~Han läste Fichte~~ ~~Får~~ Du tycker väl om Fichte? ~~Det var en~~ Oj, oj, oj en sådan karl!

~~Falk blef förvånad öfver att Sellén som var en sådan slug karl kunde~~

— Nå, ~~sag~~ afbröt Falk, som icke tyckte om Fichte, hvilka voro de två figurerna inne i stugan?

— Jaså, du har sett dem också! Jo, den ena var den praktiske Lundell, figur- eller rättare kyrkmålare och den andre ~~a~~ var min vän, baron Renhjelm.

De sista orden försökte han uttala med en mycket likgiltig ton för att göra intrycket dess starkare.

— Baron?

~~— Ja, det förstås. En fattig pojke som går på Teknologiska Institutet~~

— Ja; en mycket hygglig pojke.

— Han stod modell derinne?

— Ja gjorde han! Ja, den Lundell; han kan begagna menniskor; det är en för märkvärdigt praktisk karl. Men kom med, så ska vi gå in och ~~se på~~ reta honom, det är det roligaste jag har härute, så kanske Du också kan få höra Montanus tala och det är verkligen intressant.

Mindre lockad af utsigterna att få höra Montanus tala, än för att få ett glas vatten, följde han Sellén och hjelpte honom bära staffli och schatull.

I stugan hade scenen så till vida förändrats att baronen fått sätta sig på den söndriga stolen och att Montanus och Ygberg slagit sig ner i fållbänken. Lundell stod vid staffliet och rökte en snarkande träsnugga för de fattiga kamraterna hvilka fröjdade sig åt blotta närvaron af en tobakspipa.

Då ~~Falk presenterades~~ Häradshöfding Falk blifvit presenterad ~~anföll~~ tillfrågades han genast af Lundell, som ville höra hans mening om sin tafla. Denna befanns vara en Rubens, åtminstone till ämnet om icke till färg eller teckning. Derpå utgöt sig Lundell öfver de svåra ~~ko~~ tiderna för en artist, tog ner Akademien, och häcklade Regeringen, som icke gjorde något för den inhemska konsten. Han höll nu på att måla ~~skiss~~ den skizz till en altartafla i ~~Utterbo~~ Träskåla men han var så viss på, att ~~han~~ den icke skulle bli antagen, ty utan intriger och relationer, kom man ingenstans. ~~Ja~~ Härvid kastade han en forskande blick på Falks kläder för att se efter om han kunde duga till att vara en relation. "~~Är en missnöjd, tänkte Falk!~~ ~~[illegible] missnöjda.~~

En annan verkan hade Falks inträde haft på ~~Monta~~ de båda filosoferna. De hade i honom genast upptäckt en "som lärt", ~~Ygberg [illegible]~~ och de bockade honom, ty han kunde beröfva dem deras prestige inom det lilla samhället. De vexlade betydelsefulla blickar, hvilka genast uppfattades af Sellén, som derför ~~genast beslöt~~ föresatte att visa sina vänner i deras glans och om möjligt få en drabbning till stånd. ~~Han~~ Han fann snart sitt tvedrägtsäpple, måttade, kastade och träffade.

– Hvad säger Ygberg om Lundells tafla?

Ygberg, som icke väntat att få ordet så snart, måste tänka några sekunder. Derpå svarade han med markerad röst följande, allt under det Olle ~~näpst~~ ~~näps~~ gned honom i ryggen för att han skulle hålla sig styf:

– Ett konstverk kan (enligt min ~~ringa~~ mening) sönderdelas i två kategorier: innehåll och form. Hvad innehållet i detta konstverk beträffar är det af djupt och allmänt menskligt innehåll; ~~det~~ motivet är fruktbart, ~~och~~ i och för sig, såsom sådant, och innebär alla de begreppsbestämningar och potenser, som kunna göra sig gällande för konstnärlig produktion; hvad formen åter beträffar, hvilken i sig skall de facto manifestera begreppet, det vill säga den absoluta identiteten, varat, jaget – så ~~kan~~ kan jag icke underlåta att finna den inidre adeqvat.

Lundell var smickrad af recensionen, Olle log saliga löjen, som om han såg de himmelska härskarorna, baronen sof och Sellén fann, att Ygberg hade gjort fullständig succès. Nu riktades allas blickar mot Falk såsom den der skulle upptaga den kastade handsken, ty att det var en handske, derom voro alla ense.

Falk kände sig både road och förargad och han letade ~~gust~~ i sitt minnes gamla ~~pappersskorgar~~ skräpgömmor efter några filosofiska väderbössor då (han fick se) Olle Montanus, som på slutet fått ansigtskonvulsioner ~~tagar~~ hvilket antydde att han ämnade ~~talade~~ tala. Falk tog på måfå, (laddade med Aristoteles) och lossade af –

– Hvad menar ~~Hr~~ Notarien med adeqvat? Jag kan inte erinra mig att Aristoteles begagnar det ordet i sin metafysik.

Det blef alldeles tyst i rummet och man kände att här gällde en strid mellan Lill-Jans och Gustavianum. Pausen blef längre än önskligt, ty Ygberg kände inte Aristoteles och skulle heldre dö än erkänna det. Som han icke var quick i slutledningarne, kunde han icke upptäcka ~~b~~ den bresch Falk hade ~~lemnat~~ öppen; men detta kunde Olle och han uppfångade den aflossade Aristoteles, ~~och kastade~~ tog honom med båda händerna och slungade honom tillbaka på sin motståndare.

– Ehuru olärd, dristar jag mig dock ~~fråga~~ undra huru vida Härads-höfdingen ~~hat~~ har kullkastat sin motståndares argumenter. Jag tror ~~dock~~ att adeqvat kan sättas som bestämning i en logisk konklusion ~~utan~~ och gälla, såsom sådan, ~~utan~~ oaktadt icke Aristoteles nämner ordet, i sin metafysik. Har jag rätt mina herrar? Jag vet inte! Jag är en olärd man och Häradshöfdingen har studerat i de der sakerna. Han hade talat med halfspända ögonlock; nu fällde han dem (helt och hållet) och såg oförskämdt blyg ut.

– Olle har rätt! mumlades från alla håll.

Falk kände att här måste tas i med hårdhandskarne om Upsalahedern skulle kunna räddas; han gjorde en volt ~~och~~ med den filosofiska kortleken och fick upp ett Eis.

– Herr Montanus har förnekat öfversatsen ~~och~~ eller helt enkelt sagt nego majorem: Godt! Jag förklarar återigen att han gjort sig skyldig till ett ~~fallacia~~ posterius prius; han har, då han skulle ~~sluta~~ göra en hornslut förirrat sig och gjort syllogismen efter ferioque i stället för barbara; han har glömt den gyllene regeln: Cesare Camestres festino baroco secundo och derför blef hans konklusion limitativ? Har jag inte rätt mina herrar?

– Mycket rätt, mycket rätt, svarade alla, utom de båda filosoferna som aldrig ~~sett~~ haft en logik i hand.

Ygberg såg ut som om han bitit i ~~ett surt äpple~~ en spik och Olle ~~Montanus~~ grinade som om han fått snus i ögonen; men som han var en klipsk karl ~~och~~ hade han ~~[illegible]~~ också upptäckt sin motståndares kättiska metod – Han fattade sålunda hastigt det beslutet att icke svara på spörsmålet, utan tala om något annat. Han drog sålunda fram ur minnet allt hvad han läst och allt hvad han hört ~~o~~ började med det (referat af ~~[illegible]~~ Fichtes ~~so~~ vetenskapslära som Falk nyss hört genom planket. Och detta drog ut ~~[illegible]~~ på förmiddagen.

Under tiden stod Lundell och målade och markade med sin sura träpipa. Baronen hade somnat på den trasiga stolen och hans hufvud sjönk allt djupare och djupare tills det vid tolfliden hängde mellan hans knän, så att ~~man~~ en matematiker kunde ha räknat ut när det skulle nå jordens medelpunkt.

Sellén satt i öppna fönstret och rökt; och den ~~arme~~ Falk som drömt om ett slut på den förfärliga filosofien måste ta hela näfvarna med ~~[illegible]~~ filosofiskt snus och kasta i ögonen på sina fiender. Pinan skulle ha blifvit utan ända, om icke baronens tyngdpunkt så småningom blifvit flyttad öfver på en af stolens ömtåligaste ~~punkter~~ sidor, så att denna med ett ~~knatsch~~ brak gick sönder och baronen föll i golfvet, hvarvid Lundell fick ett tillfälle att bryta ut öfver dryckenskapslasten och dess bedröfliga följder både för en sjelf och för andra, med hvilka senare han menade sig sjelf.

Falk som ville söka hjelpa den förlägne ynglingen ur hans bryderi, skyndade att väcka en fråga på tal som kunde vara af det mest allmänna intresse.

– Hvar ämna herrarne äta middag i dag?

Det blef så tyst att man hörde ~~flyg~~ flugorna surra; Falk visste icke han, att han trampat på fem liktornar på en gång. Lundell bröt först tystnaden. Han och Rehnhjelm skulle äta på Grytan der de ~~hade kredit~~ brukade äta, emedan de hade kredit. Sellén ville icke äta der, emedan han icke ~~tyckte~~ ~~om~~ var nöjd med maten och han hade ännu icke deciderat sig för något ställe (hvid hvilken osanning han kastade en frågande ängslig blick på baronen.); Ygberg och Montanus" hade ~~[illegible]~~ mycket att göra" så att de icke ville "förlora sin dag" med att "klä sig och gå till stan" utan de ämnade skaffa sig något derute; hvad det var för något sade de inte.

Derpå började toaletten, hvilken mest bestod ~~i~~ i tvättningar ute vid den gamla trädgårds~~pumpen~~brunnen. Sellén, som dock var sprätten, hade ett tidningspapper gömdt under sollbänken ur hvilket han framtog kragar, manchetter och krås – allt af papper; derpå tillbragte han en lång stund på knä framför ~~en spegelbit~~ brunnsöppningen för att se sig knyta ett brungrönt sidenband, som han fått af en flicka, och att lägga sitt hår på ett särskildt sätt; & när han derjemte gnidit af sina skor med ett kardborreblad, borstat hatten med rockärmen, ~~och~~ satt en druvhyacint i knapphålet och tagit fram sitt kanelrör var han färdig. Vid hans förfrågan om Rehnhjelm ~~kan~~ skulle komma snart, svarade Lundell, att han icke hade tid ännu på några timmar, han skulle hjelpa honom att rita, och Lundell brukade alltid rita mellan ~~12 och~~ tolf och tre. Rehnhjelm var undergifven och lydde, ehuru han hade svårt att skiljas från sin vän Sellén, som han tyckte om, under det han deremot hyste afgjord motvilja för Lundell.

– Vi träffas i alla fall i Röda Rummet i qväll! ~~[illegible]~~ framkastade Sellén tröstande och derom voro alla ense till och med filosoferna och den moraliske Lundell.

Under vägen till stan invigde Sellén sin vän Falk i hvarjehanda förtroenden rörande nybyggarne på Lill-Jans, ~~Rehnhjelm som blef~~ hvaraf inhemtades att han sjelf brutit med Akademien på grund af skiljda åsigter om konst; att han visste med sig ega talang och att han skulle lyckas, om det ock månde dröja, ehuru det var oändligt svårt att få ett namn utan att ha fått kungliga medaljen. Äfven naturliga hinder reste sig emot honom; han var född på Hallands
Skoglösa kust; han hade lärt sig älska det stora och enkla i dess natur; publiken och kritiken tyckte för närvarande om detaljer, småsaker och derför fick han icke sälja; han skulle nog kunna måla som de andra, men det ville han icke. ~~Han hade nu icke ätit middag på~~ Lundell deremot, det var en praktisk man – Sellén uttalade alltid ordet praktisk med ett visst förakt –. Han målade efter folksmak och önskan; han led aldrig af indisposition; han hade visserligen lemnat Akademien, men af hemliga, praktiska, skäl och han hade icke brutit med den, oaktadt han gick omkring och berättade så. Han uppehöll sig rätt bra med att ~~[illegible]~~

HS / Vf 196 - #35

teckna åt Illustrerade Magasin och skulle nog oaktadt sin ~~[illegible]~~ obetydliga
~~på~~ talang en dag lyckas, genom relationer och ~~knep~~ isynnerhet
genom ~~knep~~ intriger, dem han fick lära sig af Montanus, som redan
gjort upp några planer, hvilka Lundell ~~sedan~~ med framgång
realiserat — och Montanus — det var snillet, fastän han var
fasligt opraktisk.

Rehnhjelm var son af en ~~bruksför~~ egendoms fordom rik man uppe
i Norrland. Fadern hade egt en stor egendom, hvilken
slutligen gått ifrån honom och stannat i händerna på förvaltaren. Nu var den
gamle baronen ~~sjelf förvaltare~~ tämligen fattig och hans önskan var, att
sonen skulle hemta lärdom af hans förflutna och genom
att bli förvaltare återskaffa åt huset en egendom, och
derför gick han nu på Handelsinstitutet för att lära sig
landtbruksbokhålleri, hvilket han afskydde. Det var en
snäll gosse, ~~och~~ men litet svag och han lät leda sig af den sluge
Lundell, hvilken icke försmådde att taga ut arvode in
natura för sina moraler och sitt ~~ledning~~ beskydd.

Emellertid hade Lundell och baronen satt sig till arbetet, som
gick så till, att baronen ritade under det mästaren låg
i soffbänken och öfvervakade arbetet, det vill säga rökte.

— Om du nu är flitig, så ska du få gå med mig och
äta middag på ~~Tennknaf~~ Tennknoppen, lofvade Lundell
som kände sig rik med de två riksdalerna han räddat
undan förstörelsen.

Ygberg och Olle hade dragit sig uppåt skogsbacken för
sofva öfver middagen. Olle var strålande efter sina segrar,
men Ygberg var dyster; han hade blifvit öfverträffad af
sin lärjunge. Han hade dessutom blifvit kall om fötterna
och var ovanligt hungrig, ty det ifriga talet om ~~[illegible]~~
~~middag~~ ~~[illegible]~~ äta hade väckt slumrande känslor, ~~och han~~
hvilka icke på ett helt år fått gifva sig luft. De hade
lagt sig under en gran; Ygberg gömde den dyrbara boken, hvilken
han ~~[illegible]~~ aldrig velat ~~lånade~~ låna ut till Olle, väl inlindad i ett papper under sitt hufvud
och sträckte ut sig i sin fulla längd. Han var blek som
ett lik, kall och lugn som ett lik, hvilket uppgifvit hoppet
om en uppståndelse. Han såg huru småfoglar åto granfrön
ofvanför hans hufvud och släppte ner skalen på honom, han
såg huru en stind ko gick och betade mellan alarne och
han såg röken stiga upp från trädgårdsmästarens kökskorsten.

— Är du hungrig, Olle? frågade han med matt stämma.

— Nej, sade Olle och kastade hungriga blickar på den
underbara boken.

— Den som vore en ko! suckade Ygberg, knäppte ihop
händerna öfver bröstet och öfverantvardade sin själ
åt den allförbarmande sömnen.

36.

När hans ~~and~~ svaga andedrag blifvit tillräckligt regelbundna lirkade den vakande vännen fram boken så sakta att icke den sofvande skulle störas; derpå kastade han sig framstupa och ~~baga~~ började sluka det dyrbara innehållet, hvarunder han glömde både Tennknappen och Grytan.

Fjerde Kapitlet.

Herrar och Hundar.

Det hade förflutit några dagar. Carl Nicolaus Falks tjugotvååriga fru hade just slutat dricka sitt kaffe på sängen, den kolossala mahognysängen i den i ~~jättedimensioner tilltagna~~ den ~~ko~~ vidriga sängkammaren. Klockan var ännu bara tio. Mannen hade varit ute sedan klockan sju på morgonen och tagit upp sin vara vid bron, men det var alls icke i förlitande på att han icke skulle komma hem så snart, som den unga frun tog sig den friheten att ligga så länge, oaktadt det föröfrigt stred emot husets seder och skick. Det tycktes snarare vara henne ett nöje att få bryta mot alla husets inrotade seder och skick. Hon hade ~~va~~ ~~b~~ endast varit gift i två år, men hade haft tillräcklig tid att ~~ge~~ införa genomgripande reformer i det gamla konservativa borgarhuset, der allting var gammalt till och med tjenarne; och magten dertill hade hon fått, då hennes man hade förklarat henne sin kärlek och hon nådigt gifvit sitt ja, det vill säga i nåder befriat sig från ett förhatligt hem der hon fick stiga upp kl. 6 och arbeta hela dagen. Hon hade ~~y~~begagnat sin förlofningstid väl; hon hade nemligen derunder samlat alla garantier för att få föra ett fritt och oberoende lif för sin personliga del utan någon inblandning från mannens sida; dessa garantier bestodo visserligen blott i löften gifna af en kärlekssjuk man, men ~~tagna~~ hon ~~förstod~~ som var vid full sans tog dem och skref upp dem i sitt minne. Mannen hade deremot efter ett tvåårigt barnlöst äktenskap visst böjelse att glömma alla dessa förbindelser om ~~frun får~~ att skulle få sofva så länge hon ville, ~~ta~~ dricka kaffe på sängen, m.m. ~~Det var honom~~ och han hade till och med varit nog ogrannlaga att påminna henne om, att han dragit upp henne ur dyn, att han befriat henne ur ett helvete, och att han gjort detta med uppoffring, ty han hade ingått en mésalliance; ~~!~~ hennes far var ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ flaggskeppare vid flottan! Det var på svaren till dessa och dylika tillvitelser han nu låg och funderade, och som hennes goda förstånd aldrig varit omtöcknadt under deras bekantskap (af några känslors rus, var hon ännu i full besittning af detsammas bruk – och hon visste att bruka det. Det var derför med en oblandad glädje hon hörde symptomerna af sin mans hemkomst till frukosten. Det började nemligen slå i dörrarne ut till matsalen samtidigt med att ett väldigt rytande lät höra sig, hvarvid frun stack hufvudet under täcket för att dölja sitt skratt. Steg hördes på förmaksmattan och ~~[illegible]~~ i sängkammardörren syntes den vredgade mannen – med hatten på hufvudet. Frun vände ryggen till och lockade med sin mest smekande röst:

– Är det min lilla ~~[illegible]~~ drängluns, som kommer? Stig på, stig på!

Lilla ~~[illegible]~~ dränglunsen, det var smeknamnet, och herrskapet hade de mest originela sådana, var icke böjd att komma, ~~på~~ utan han stannade i dörren och skrek.

– Hvarför är inte frukosten dukad? Hva! ~~[illegible] blef det ingenting~~ ~~[illegible] svaret~~.

– Fråga pigorna, jag har inte åtagit mig att duka. Och var så god och tag ~~[illegible]~~ af hatten, när man kommer in, min herre!

– Hvar har du gjort af min mössa då?

– Den har jag bränt upp! Den var så flottig, så jag tyckte du borde skämmas.

– Har du bränt upp! Nå det ska vi ~~st~~ tala om sen! Hvarför ligger du ~~[illegible]~~ och dråsar ännu långt fram på förmiddan, i stället för att se efter pigorna.

– Derför att det roar mig!

– Tror du att jag gift mig med en hustru som inte ville se om sitt hus? Hva?

– Ja, det har du! Och ~~tror du~~ hvarför tror du att jag gift mig med dig? Ja det har jag sagt dig tusen gånger – ~~det~~ derför att jag skulle slippa arbeta, och det har du lofvat mig? Har du inte lofvat mig det? Kan du svara på heder att du inte lofvat mig det! Ser du nu en sådan karl du är. Precis ~~[illegible]~~ lik alla andra!

– Ja, det var då det!

– Då! När var det! Äro inte löften alltid bindande? Ska det vara någon viss årstid kanske, då de ska ges? ~~eller ska~~

~~– För öfrigt, har du skriftligt~~

Mannen kände för väl den oryggliga logiken, och hustruns goda humör gjorde samma verkan som tårar i dylika fall – han gaf sig.

– Jag tänker ha främmande i qväll, förklarade hon.

– Jaså, tänker du det. Herrfrämmande?

– Naturligtvis! Jag tål inte qvinnor!

– Nå ~~har~~ du har väl gjort dina uppköp då?

– Nej det skall du göra!

– Jag! Nej jag har inga pengar, för fremmande! Jag kommer visst inte att använda hushållspengarne till några extra ~~nöj~~ förplägningar.

– Nej, dem köper du opp till din toalett, ~~och~~ och andra ~~Kallar du~~ onyttiga saker.

– Kallar du det onyttiga saker som jag sitter och arbetar åt dig? Är en rökmössa onyttig kanske, äro tofflor onyttiga kanske. Säg! Svara då, uppriktigt –

Hon försökte alltid att formulera sina frågor så, att svaret måste ~~b~~ bli tillintetgörande för den svarande – det var mannens egen skola hon gått i. Denne måste sålunda, efter han icke ville bli tillintetgjord, oupphörligt ta upp nya ämnen –

– Jag hade verkligen anledning, sade han med en viss rörelse, att se folk i qväll; min gamle vän Fritz Levin i Posten har efter 19 års tjenstgöring blifvit ordinarie – han stod i Posttidningen i går qväll. Men, efter som det tycks misshaga dig, och du vet att jag alltid gör dig till viljes, så bryr jag mig icke om den saken, utan ser bara honom och magister ~~n~~ Nyström nere på kontoret.

– Jaså, ~~har~~ den slarfven Levin har blifvit ordinarie nu. Det var då för väl. ~~Hur mycket har han fått i ha~~ ~~får han i lön nu?~~ Då kanske du kan få igen alla de pengar ~~hvad~~ han är skyldig dig.

– Jojo du, jag tänker nog på det!

– Men, kan du säga mig hur du vill ~~u~~ umgås med en sådan slarf, som han är, och den Magistern sen; det är ju riktiga schackrar, som knappt har kläderna på kroppen.

– Hör du min lilla gumma, jag lägger mig ~~dig~~ inte i dina affärer, låt du mig sköta mina.

– ~~Ja bevars~~ ~~Nå~~ Efter som du har fremmande derinne, så vet jag inte hvad som hindrar mig att ha fremmande häroppe.

– Nej ingenting alls!

– Nå, kom då hit lilla ~~Oscar~~ dränglunsen och ge mig lite pengar! ~~en kyss~~.

Lunsen, ~~Oscar~~ (som i alla afseenden var ~~mycket~~ belåten med resultatet ~~och~~ efterkom befallningen med nöje † ~~När hon lutade sig ned öfver den lilla tiranen stack han sin hand i hans bröstficka och hade innom en sekund kilat som en ål under täckena till andra~~

† ~~sa~~ (~~Men du får ge mig~~
– Hur mycket skall du ha? Jag har mycket ondt om pengar i dag!
– Än jag är nöjd med pension
– Är du galen?
– Galen? var så god och ge mig hvad jag begär; jag behöfver inte svälta när han går på källare och smörjer sig.

kanten af sängen; der dök hon upp och visade triumferande sitt byte.

– Nej, se så mycket pengar! Se i – Får jag den der?

Hon höll en ganska stor sedel i handen och såg så skälmaktigt på honom att han icke kunde säga nej, hvilket för öfrigt hade hjelpt litet eftersom ~~vagn~~ de vanliga ~~P~~ motiveringarne af hans fattigdom blifvit så grundligt vederlagda, dels genom hennes stränga bevisföring, dels genom hans ofta påkommande skrytparoxysmer, ~~Dess~~ hvarför utom ~~hade~~ hon hade ~~en~~ aldrig sinande bröstkälla ~~som~~ i dylika fall; man får ta igen det på något annat;

Freden var bilagd och parterna skiljdes med ömsesidig belåtenhet. Han slapp äta en dålig frukost hemma, han måtte äta ute, han slapp sitta och äta en tarflig supé der uppe och vara generad för fruntimmer, ty han hade ~~vant~~ varit ungkarl för länge, och han behöfde icke ha ondt samvete, ty det kunde han ha i detta enda fall, öfver att hustrun satt ensam, då hon ju skulle ha fremmande sjelf och ville nära på bli af med honom – och det var värdt femtio riksdaler!

När mannen hade gått, ringde frun ~~och det~~ på ~~pa~~ husan, för hvem skulle hon i dag underkastat sig ~~att ligga så länge~~ ligga så länge, ~~ty~~ ty då ~~det var en alldeles emot hennes smak~~ ~~men att ligga så länge~~, emedan denna hade ~~nogt~~ förklarat att man här i huset brukat stiga upp kl. 7.

Derpå befallte hon fram papper och penna och skref följande biljett till Revisorskan ~~[illegible]~~ Homan som bodde midt emot.

«Snälla Evelyn!

«Kom till mig på en kopp thé i qväll ~~så~~ så få vi tala om stadgarne till ~~de~~ den der föreningen "~~Om~~ För qvinnans rättigheter". Kanske en ~~basar eller en~~ basar eller ett sällskaps-~~[illegible]~~ spektakel skulle kunna vara ~~lämpliga~~, ~~m~~ till någon nytta. Jag längtar rigtigt att få ~~de~~ föreningen till stånd; det är ett djupt behof, som du ~~har~~ så ofta sagt och jag känner det mycket djupt om jag tänker efter. Tror du att Hennes Nåd skulle vilja göra ~~oss~~ mig den äran på samma gång! jag skall kanske göra visit hos henne först. Kom och ~~ät~~ ~~frukost hos~~ hemta mig kl 12, så gå vi till Bergens och dricka chokolad. Min man är borta.

Din Eugenie.

P.S. Min man är borta."

Derpå steg hon upp och klädde sig för att vara i ordning klockan 12.

Det hade blifvit afton samma dag. Österlånggatan låg redan i skymning ~~då~~ då klockan slog sju i Tyskan; endast en svag ljusstrimma från Ferkens gränd bröt ännu in i ~~Linkr~~ Falkens linkramshandel, som ~~Bergström~~ Andersson då stängde. ~~På~~ På kontoret innanför hade luckorna redan blifvit tillskrufvade och gasen tänd. Der var sopadt och städadt; ~~och~~ ute ~~på golfvet stod ett bord med duk på~~: ~~vid~~ vid dörren ~~blänkte~~ ~~buteljkorgar~~ ~~sto~~ ~~pasende~~ ståtade tvenne buteljkorgar, ur hvilka ~~hv~~ ~~butelj~~halsar med rödt lack och gult lack och stanniol och till och med skärt silkespapper stucko upp. Midt på golfvet stod ett bord med hvit duk; på detta ~~sto~~ tronade en Ostindisk bål ~~[illegible]~~" och en tung ~~[illegible]~~ mångarmad silfverstake. Ute på golfvet vandrade Carl Nicolaus Falk. Han hade påtagit en svart bonjour och såg respektabel, men äfven glad ut. Han hade rättighet att fordra en treflig afton; han bestod den sjelf och hade arrangerat den sjelf; han var hemma hos sig ~~sjelf~~ utan att vara generad af fruntimmerna, och hans gäster voro af den naturen, att han hade rättighet fordra icke allenast uppmärksamhet och artighet utan äfven litet mera. De voro visserligen endast två, men han tyckte inte om mycket folk; dessa voro hans vänner, pålitliga, tillgifna som hundar, undergifna, behagliga, ~~med~~ alltid laddade med smicker och aldrig begifna på motsägelser. Han kunde nog ha skaffat sig bättre umgänge för sina pengar, och han hade äfven sådant två gånger om året, då hans fars gamla vänner voro bjudna, men han var uppriktigt sagdt för mycket despot för att trifvas med dem.

~~Klockan~~ Emellertid var klockan tre minuter öfver sju och någon gäster hade icke infunnit sig. Falk började bli otålig. Han var van att då han requirerade sitt folk de ~~genast~~ på minuten skulle ~~infinna~~ vara på platsen ~~sig~~. ~~[illegible]~~ Tanken på de ovanligt bländande arrangementerna och dessas förlamande intryck uppehöll dock hans tålamod den minut som åtgick innan notarien Fritz Levin i Postverket in~~tra~~trädde.

– God afton min snälla bror – Nej! – här stannade han i rockafdragningen, tog af glasögonen och lyckade en öfverraskning öfver de oförväntade tillrustningarne som om han ville falla baklänges af bara förvåning. – ~~Fem~~ Sju-armade ljusstakar och tabernaklet – Min Gud, min Gud ~~F~~ ~~hvi hafver du öfvergifvit mig~~! utbrast ~~Han~~ då han fick se buteljkorgarne.

Den som under utbrottet af dessa väl öfverlasta roligheter tog af sig öfverrocken var en medelålders man, af den för tjugo år sedan moderna Kunglig Sekreterstypen, med mustascher och polisonger i ett sammanhang, och håret med bena och Coup-de-vent. Han var blek som ett lik, tunn som en svepning, var gentilt klädt, ~~men hade ett temligen godt hull~~, men såg ut som om han frös i alla leder och hade hemligt umgänge med fattigdomen.

Folk välkomnade honom på ett lätt och öfverlägset sätt, som antydde dels att han föraktade smicker, i synnerhet från det hållet, dels att den inträdande åtnjöt förtroendet att vara hans vän. Såsom lämplig gratulation till utnämningen ansåg han vara att göra en relation om hans fars Kongl. fullmagt på kaptensbeställningen vid Grenadjerskapet.

— Nå det känns skönt att ha sin Kongliga fullmagt! Hos?! Min far hade också Kunglig fullmagt...

— Förlåt min lilla bror, jag har bara konstitutorial.

— Nå konsistorial eller Kongl. fullmagt är precis detsamma; ska du lära mig det, du? Min far hade också kunglig fullmagt...

— Jag försäkrar bror!

— Försäkrar! Hvad menar du ~~med~~ försäkra! Tror du att jag står och ljuger. Säg! Menar du ~~att ja~~ verkligen att jag ljuger!

— Nej för all del, du ska inte ta i så hett!

— Du erkänner sålunda att jag inte ljuger, alltså har du då Konglig fullmagt. Hvad står du och pratar smörja för då! Min far...

Den bleke mannen som ~~tycktes ha~~ redan vid inträdet i kontoret tycktes ha en pluton furier efter ~~som jagade~~ sig, ty han skälfde i alla leder, ~~och som~~ störtade nu fram mot sin välgörare, fast besluten att göra processen kort innan kalaset började, så att man sedan kunde få vara i ro.

— Hjelp mig, stönade han som en druknande, i det han drog fram ett reversal ur bröstfickan.

— ~~Hjelp~~!

Folk satte sig i soffan, ~~att borja~~ ropade på ~~Bergström~~ Andersson, befallde honom dra upp buteljerna, och började laga bålen. Derpå svarade han den bleke.

— Hjelp? Har jag inte hjelpt dig? Har du inte lånat af mig upprepade gånger utan att betala igen! Hvad! ~~Fick jag inte betala din borgen för dig? Fick jag inte sjelf laf att gå opp i Riksbanken~~; Nå, har jag inte hjelpt dig! Hvad menar du då?

— Min kära bror, det vet jag nog att du alltid varit snäll emot mig —

— Nåå, är ~~du~~ du inte ordinarie nu? Jo! Nåväl! Det skulle ju bli så bra då! Då skulle alla skulder betalas och då skulle det bli ett nytt lif. Det der har jag hört nu i aderton år! Nå hur mycket ~~fås~~ du i lön nu?

— Tolfhundra Riksdaler, mot åttahundra som jag hade förut; men nu ska du höra. ~~det rörsla~~. Fullmagten

42.

kostar ~~ett~~ ett hundra tjugofem, pensionskassan tar femtio, summa ett hundra sjuttiofem; hvar ska jag ~~ta~~ få dem ifrån! Men nu kommer det värsta; mina fordringsegare ha tagit införsel i halfva lön, således har jag numera bara sexhundra Riksdaler att ~~lefva~~ på i stället för att jag hade åtta förut. Och det är detta jag väntat på i nitton år. Det är roligt att bli ordinarie då!

– Ja, men hvarför har du satt dig i skuld. Man ska inte sätta sig i skuld; aldrig sätta – sig – i – skuld!

– När ~~man~~ man får gå med hundra Riksdaler gratifikation i många år –

– Då har man inte der att göra! Emellertid, det der är saker som inte rör mig! – inte – rör – mig!

– Vill du inte för den här enda gången skrifva på?

– Du känner mina principer i detta fall, jag skrifver aldrig på. Låt det vara slut nu!

Levin tycktes icke vara ovan vid afslag i den der vägen
och han lugnade sig. ~~Så~~ I det samma kom ochså Magister Nyström och gjorde ett ~~välbehöfligt~~ önskvärdt afbrott i samtalet. Det var en torr person med ett hemlighetsfullt utseende;
hemlighetsfull ålder; hans sysselsättning var ochså hemlighetsfull – han skulle vara lärare vid någon skola på Söder, men i hvilken det frågade ingen efter och han var icke angelägen att tala om det. Hans mission i Falks sällskap var
för det första att ~~tala~~ tituleras Magistern när någon hörde det, för det ~~andra~~ andra att vara undergifven och artig, för det tredje att då och då komma och begära att få låna högst en femma, ty det ingick i Falks andliga ~~diet~~
behof att folk skulle komma och be att få låna pengar af honom, helt litet förstås, och för det fjerde att skrifva vers vid ~~olika~~ festliga tillfällen, hvilket icke var det minst magtpåliggande i hans mission.

~~Då~~ Nu satt Carl Nicolaus Falk der, sjelf midt i skinnsoffan, ty ~~d~~ man skulle icke glömma att det var hans soffa, ~~och~~ omgifven af sin generalstab, eller sina hundar, som man ~~ochså~~ ock kunde säga. Levin fann allting magnifikt: bålen, glasen, slefven cigarrerna (hela lådan var framburen från kaminkransen) tändstickorna, ~~och den~~ askfaten, buteljerna, korkarna, jemte lådorna alt. Magistern såg nöjd ut och behöfde icke tala, ty det gjorde de andra; ~~och~~ han ~~behöfde~~ skulle endast vara närvarande för att vid behof åkallas som vittne.

Falk höjde första glaset och drack – för hvem, det fick ingen veta, men Magistern trodde att det var för dagens hjelte och drog derför fram ~~med~~ verserna/ (med" detsamma samt började läsa till "Fritz Levin då han blef or~~Falk fi~~dinarie."

Falk öfverfölls härvid af en svår hosta, hvilken inverkade ~~såt~~ störande på uppläsningen och tillintetgjorde verkan af de mest qvicka pointerna; men Nyström, som var en klok man, hade förutsett detta och derför ~~[illegible] [illegible] med~~ hade han instuckit den lika vackert tänkta som sagda sanning att "hvad fan skulle Fritz Levin ha varit, om icke Carl Nicolaus Falk hade varit." Denna fina antydan på de många ficklånen, som Falk beviljat sin ordinarie vän, gjorde att hostan gaf sig och att man bättre kunde uppfatta slutstrofen som, helt oförmodadt dedicerades till Levin, hvilket missgrepp återigen hotade att störa harmonien. Falk hällde i sig ~~sitt~~ sitt glas, liksom om han tömt en kalk bräddad af otacksamheten. ~~och~~

— Du var inte så rolig i dag som du brukar, Nyström! sade han.

— ~~Ja,~~ nej; han var ~~[illegible] så~~ mycket roligare på din trettio~~8~~åttonde födelsedag, ~~[illegible]~~ hjelpte Levin på, som visste hvart det skulle bära hän.

Falk genomletade med en blick hans själs hemligaste ~~vo~~ vrår ~~med en blick~~ för att se efter om der dolde sig något svek — och som han var för stolt att se något, såg han intet. Han fullföljde alltså:

— Ja, det var tror jag det roligaste jag hört; det var så qvickt så att man skulle kunna låta trycka det; du borde låta trycka dina saker. Hör du, Nyström, du kommer bestämdt i hog den utantill, gör du inte det?

Nyström hade så dåligt minne eller, för att säga sanningen, han tyckte att de druckit för litet för att göra ett så grofft ~~[illegible]~~ våld på blyghet och god smak, och han bad att få uppskof; men Falk, som retades af den tysta oppositio~~Retad~~nen ~~hade fått~~, och som redan var för långt ute för att kunna vända om, insisterade. Han trodde till och med att han hade en afskrift af verserna på sig; han sökte i plånboken, och, ja ha der lågo ~~det~~ de. Blygsamheten förbjöd honom icke att läsa upp dem sjelf ~~och Nyström måste åtnöjas och för väl~~ ty det hade han gjort många gånger, men det lät bättre om en annan gjorde det.

~~Och~~ Den stackars hunden ~~skakade~~ bet i sin kedja, men ~~han måste åstad~~ den höll. Han var en finkänslig natur, denne Magister, men han måste vara rå för att så kunna fortfara att förvalta lifvets dyrbara gåfva och han hade varit rå med besked. Alla lifvets intimaste förhållanden voro blottade, allt som stod i förbindelse med trettioåttaåringens födelse, upptagande i församlingen, uppfostran och vård var förlöjligadt och måste ha förefallit sjelfva föremålet vämjeligt, såvida det rört någon annan person än honom sjelf. ~~och nu~~, men nu var det utmärkt, derför att det sysselsatte sig med hans person. Efter slutad läsning dracks Falks skål med jubel och den dracks i många glas, ty man kände, att man var för nyktra för att kunna hålla ~~sig~~ sina verkliga känslor i styr.

Derpå röjdes bordet och man inbar en magnifik sexa med ~~osta~~ ostron och fogel och annat godt. Falk gick omkring och luktade på assietterna, skickade en och annan tillbaka, tillsåg att engelska portern var kyllagen och att ~~vinet~~ vinerna ~~efter~~ ~~klara~~ voro tempererade hvart efter sin art. Det var nu hans ~~skalle~~ hunder skulle tjenstgöra och bereda honom ett angenämt skådespel. ~~Han slog~~ ~~sig ner~~ ~~Han tog upp~~ När allt var färdigt tog han upp sitt guld ur och höll det i handen medan han framkastade ~~skämtsamt~~ följande skämtsamma ~~vanliga~~ fråga, vid hvilken de svarande voro ~~mycket~~ så vana | så vana!

– Hurru mycket är herrarnes silfverklockor?

Denna afgjordt pligtskyldigast och under långliga ~~qvalda~~ skratt det åskade svaret: ~~att~~ deras ~~att~~ klockor voro hos urmakaren. Detta försatte Falk i briljant lynne, som tog sig luft i det alls icke oväntade:

– Djuren fodras klockan åtta! – Hvarpå han satte sig, slog i tre supar, tog sjelf en och inbjöd de andra att göra samma.

– ~~Hugg för~~ Jag börjar, jag, efter som ni inte vill! Hör krusas inte. Hugg för er pojkar! ~~Tag det du~~

~~Med dylika grofheter kryddade värden sina gästers måltid, hvilken icke behöfde kryddas för dem som voro fastande. Han, bade Krutit (servietten om halsen) och derigenom förhöjt det patriarkaliska och värdiga i sitt yttre, hvarigenom om ~~liknade~~ hans~~

Och så började fodringen. Carl Nicolaus, som icke var synnerligen hungrig, hade god tid att njuta af ~~sk~~ de andras aptit, och han uppmanade dem med hugg och slag och otidigheter att de skulle äta. Ett gränslöst välvilligt leende spred sig öfver hans tjusa solskens-anlete, när han såg deras ifver, ~~Han såg~~ och det var svårt att utröna hvilket som mest gladde honom: att de åto så snällt, eller att de voro så hungriga. Han satt som en kusk och smackade på dem och klatschade åt dem:

– Ät du Nyström, du vet inte när du får något härnäst! Sätt i dig, ~~Levin~~ Notarie, du ser ut som du skulle behöfva kött på benen. – Grinar du åt ostronen – duger de inte åt en sån der, Kanhända? – Hon! Tag en bit till! Tag för dig du! Orkar inte? Hvad är det för prat! Se så! 45.

Nu ta vi en halfva! — Drick öl gossar! — Du ska ha ~~en~~ mera lax! ~~Se så!~~ Du ska tamig fan ha en bit lax till! Ät du, ta mig fan! ~~Ord~~ det kostar dig lika mycket!

När ~~stekt~~ fogeln var skuren, ~~fattade~~ fyllde Carl Nicolaus ~~en röd~~ ~~vinsg~~ med en viss högtidlighet rödvinsglasen, hvarvid ~~de a~~ gästerna, som befarade ett tal, gjorde en paus. Värden höjde sitt glas, luktade på detsamma och framsade med djupt allvar följande välkomsthelsning:

— Skål, suggor!

Nyström ~~I~~ besvarade tacksamt skålen med att höja sitt glas och dricka, men Levin lät sitt stå, hvarvid han såg ut som om han slipade en knif i bakfickan.

När supén led till slut och Levin kände sig stärkt af mat och dryck, ~~började~~ och vinets ~~berg~~ ångor stego, började han ~~känna~~ erfara en viss gudalik känsla af oberoende och en stark ~~oppositionslusta~~ frihetslusta vaknade hos honom. Hans röst blef mera klangfull ~~och~~, hans ord uttalades med mera säkerhet och han rörde sig obesväradt.

— Tag hit en cigarr, befallde han, en god cigarr! Inte något fusel!

Carl Nicolaus, som tog detta för ett lyckadt skämt, lydde.

— Jag ser inte din bror här i qväll! sade Levin nonchalant.

Det låg något olycksbådande och hotande i hans röst och detta kände Falk, ty han blef missmodig.

— Nej! svarade han kort, ~~och~~ men obestämdt.

Levin dröjde, innan han slog till nästa slag. Det hörde till hans mest inbringande sysselsättningar att lägga sig i folks affärer, som det heter, och han bar sqvaller mellan familjer, sådde ett litet tvedrägtsfrö här och der för att sedan få den tacksamma rolen af medlare. Härigenom skaffade han sig ett fruktansvärdt inflytande och han kunde när han ville leda menniskorna som dockor. Folk kände också detta obehagliga inflytande och ville bli fri från det, men han kunde icke, ty Levin förstod så väl att med fintar reta hans nyfikenhet, och genom att antyda mera än han i sjelfva verket visste, lockade han ur folk deras hemligheter.

Nu var det emellertid Levin, som hade gisslan och ~~ba~~ han svor att han skulle köra sin förtryckare. Han klatschade ännu bara i luften men Falk väntade ~~något~~ på stryk. Han försökte byta om ämne. Han uppmanade att dricka! Och der dracks! Levin blef allt hvitare och kallare, men ruset ~~ske~~ steg! Han lekte med sitt offer!

— Din bror har fremmande i qväll, sade han likgiltigt.

— Hur vet du det? frågade Falk bestört.

— Jag vet allting, svarade Levin och visade tänderna.

Han gjorde också det i närmaste. Hans vidsträckta affärsförbindelser gg nödgade honom att besöka så många offentliga ställen som möjligt och der fick han

46.

höra mycket, både hvad som sades i hans sällskap och i andras.

Falk blef verkligen rädd, han visste inte hvarför, och han fann för godt att afvända den annalkande faran. Han blef artig och till och med ödmjuk, men Levin blef allt djerfvare. ~~Falk~~ Till sist återstod för värden endast att hålla ett tal, att verkligen erinra om orsaken till ~~de~~ förärandet af dessa massor mat och vin, med ett ord, att ge ett erkännande åt dagens hjelte. Det fans ingen annan utväg; han var visserligen ingen talare, men det måste nu ske! Han knackade i bålen

fyllde glasen

och erinrande sig ett gammalt tal, som hans far höll för honom, då han blef sin egen, steg han upp och började, mycket långsamt.

— Mina Herrar. Jag har nu varit min egen i åtta år; jag var då inte mer än trettio.

Förändringen af läge från att ~~sittande~~ till att ~~stående~~ framkallade en häftig blodstigning åt hufvudet, så att han kände sig förvirrad, hvartill äfven Levins hånande blickar bidrogo. Han blef så bortkommen att talet trettio förföll honom så vidunderligt stort att han häpnade —

— Sa jag trettio? Jag menade — — ~~något annat~~ inte det! ~~Em~~ Emellertid, jag hade då konditionerat hos min far. i ~~—~~ — många år, jag kan inte erinra mig — nu — ~~på~~ precis huru många, nja! Det skulle bli för långt att upprepa hvad jag ~~i~~ ~~lifvet~~ under detta år genomgick ~~o~~ och erfor, ty det är menniskans öde. Ni tycker kanske att jag är egoistisk...

— ~~Bravo~~ Hör! ~~alltså~~ stönade Nyström som lagt ner sitt trötta hufvud på bordet.

Levin stötte ut röken ~~åt~~ mot talaren som om han spottade åt honom.

Falk, som nu hade sitt rus gifvet, fortfor, ~~med bl~~ under det hans blickar sökte ett fjerran mål, som han icke kunde fatta.

— Menniskan är egoistisk det veta vi alla. Nja! Min far, som höll tal för mig när jag blef min egen, som jag nyss nämnde —

Här tog talaren upp sitt guldur och lösgjorde det från kedjan. De båda åhörarne spärrade upp ögonen. Skulle han ge Levin en hedersgåfva?

— öfverlemnade vid tillfället följande guldur, som han fått af sin far anno ——

Återigen de fruktansvärda siffrorna, och han ryggade!

— ~~H~~ detta guldur mina herrar har jag fått, och det är aldrig — utan rörelse — jag tänker på den stund — jag fick det. Ni tycker kanske att jag är egoistisk mina herrar? Det är jag inte! Det är visserligen inte vackert att tala om sig sjelf, men vid ett tillfälle som detta ligger det så nära till hands att man tar en öfverblick tillbaka öfver det förflutna. Jag vill bara berätta en enda liten omständighet.

Han hade glömt Levin, glömt dagens betydelse och trodde att det var hans svenska. Men nu svafvade för honom scenen med brodern om morgonen och hans triumf. Han kände otydligt ett behof att tala om denna triumf, men han kunde icke erinra sig mera af detaljerna än att han bevisat honom, att han var en skurk; hela bevisningskedjan hade fallit bort ur minnet och det återstod endast ~~tv~~ två fakta: brodern och en skurk; han försökte knyta ihop dem, men de gingo i sär – ~~Hjer~~ Hans hjerna arbetade och arbetade, och nya ~~föreställningar~~ bilder rullade fram. Han behöfde tala om något ädelmodigt drag ur sitt lif; han kom ihog att han gifvit sin hustru pengar på morgonen, att hon fick sofva så länge hon ville och ~~fick~~ fick dricka kaffe på sängen, men det lämpade sig icke för tillfället – han befann sig i en svår belägenhet och vaknade till besinning af fruktan för den tystnad som uppstått och de två hvassa blickar som oaflåtligt betraktade honom. Han fann sig stående med uret i hand. Uret? Hvart hade det kommit ifrån! Hvarför voro de, de här i mörkret och han stod! ~~H~~ – Jo, så var det; han talade ~~an~~ för dem om uret och de väntade på fortsättningen.

– Detta ur, mina herrar är visserligen inte något märkvärdigt ur. Det är bara franskt guld –

De båda ~~+~~ ~~bort~~ silfverklockornas fordne egare gjorde stora ögon. Det var nya för dem!

– och jag tror ~~[illegible]~~ att det bara är sju rubiner – det är alls inte något märkvärdigt ur – det är snarare ett dåligt ur!

Han blef ond ~~F~~ ~~och~~ af någon hemlig orsak som ~~[illegible]~~ knappast hans hjerna visste och han måste bryta ut emot någonting. Han knackade uret i bordet och skrek:

– Det är ett förbannadt dåligt ur, säger jag! Hör du när jag talar! Tror du mig inte Fritz! Svara! ~~+~~ Du sitter och ser så falsk ut. Du tror inte hvad jag säger! Jag ser på dina ögon, Fritz, att du inte tror hvad jag säger. Jag är menniskokännare du! och jag kan nog gå i borgen för dig en gång till: – ~~Tror du inte att det är ett~~ Antingen ljuger du eller ljuger jag. Hör på nu ska jag bevisa att du är en skurk. Nja! Hör på Nyström! Om-jag-skrifver ett falskt intyg – är jag en skurk då!

– Visst fan är du en skurk, svarade Nyström ögonblickligen.

– Ja! – Nja!

Han försökte förgäfves erinra sig, att Levin skrifvit något falskt intyg eller öfverhufvud något intyg alls – alltså förföll saken. Levin var trött och fruktade att offret skulle förlora ~~[illegible]~~ besinningen ~~innan~~ ~~H~~ så att ~~han~~ det ej skulle ega krafter qvar att kunna njuta af det tillämnade slaget. Han afklippte sålunda med ett skämt~~samt~~ i Falks gamla stil.

– Skål din gamla skurk!

Derpå lät han karbasen gå. Han tog nemligen fram ett tidningsnummer och frågade Falk i en ~~med~~ kall mördande ton.

– Har du läst Folkets fana?

Falk stirrade på skandalbladet men teg. Det oundvikliga skulle komma.

– Det står en rolig artikel der om "Kollegiet för utbetalandet af Embetsmännens löner". ~~Man säger~~

Falk blef hvit i ansigtet.

– Man säger att din bror har skrifvit det!

– Det är lögn! Min bror är ingen skandalskrifvare! Inte min bror du!

– Tyvärr har han dock fått stå för det! Han lär vara bortkörd från verket.

– Det ljuger du!

– Nej! ~~Jag s så mycket mer som han är korrekturläsare i Rödlufvan~~. Jag såg honom för öfrigt tillsammans med en slusk på Tennknappen härom middan: Det är förbannadt synd på pojke!

Detta var verkligen det värsta som skulle kunnat träffa Carl Nicolaus Falk. Han var vanärad! Hans namn och hans fars namn ~~[illegible]~~ – allt hvad de gamla borgarne uträttat var förgäfves gjordt. Om någon kommit och berättat att hans hustru ~~var död~~ hade dött – då kunde den saken ha ~~[illegible]~~ blifvit hjelpt, en penningförlust kunde ocksâ ha blifvit reparerad: Om någon berättat, att hans vänner Levin eller Nyström blifvit arresterade för förfalskning, så skulle han helt enkelt ha förnekat bekantskapen, ty han syntes aldrig ute med dem. Men ~~med~~ slägtskapen med sin bror kunde han inte förneka. Han var vanärad ge~~Levi~~nom sin bror; det var ett faktum!

Levin hade haft ett visst nöje i att få frambära denna historia; ty Falk, som aldrig gaf sin bror något uppmuntrande tillmäle, så ~~han~~ denne hörde det, plågade deremot skryta med honom och hans förtjenster inför sina vänner.

– Min bror, häradshöfdingen! Hm! Det är ett hufvud det! Han kommer ~~nog~~ att gå långt, ska vi få se! – Att ständigt höra dessa indirekta förebråelser hade retat Levin, så mycket mer som Carl Nicolaus drog upp en bestämd oöfverstiglig skilnad mellan Notarier och Häradshöfdingar, ~~Med de f Notarietar Häradshöfdingar och menade han dem som tjenstgjorde på Nordiska på Riddarholmskyrkan och med Häradshöfdingar dem som~~ ehuru han icke kunde precisera den med ord.

Levin hade utan att behöfva lyfta sin hand fått en lysande hämnd, för så godt pris, att han ansåg sig ha råd att vara ädelmodig och uppträda som tröstare.

– Nå, inte ska du ta det ~~[illegible]~~ så förbaskadt hett. Man kan ju vara menniska ändå, fast man är tidningsskrifvare, och hvad skandalen beträffar så är den inte så farlig. När man inte går åt enskilda personer så är det ju inte skandal; för öfrigt är det mycket roligt skrifvet, mycket qvickt och det läses i hela stan.

Det sista tröstepillret höll på att sätta Falk i raseri.

– Han har stulit mitt goda namn, mitt namn! Hur ska jag våga visa mig på börsen i morgon. Hvad ska folk säga!

Med folk menade han egentligen sin hustru, ~~som~~ hvilken skulle bli mycket glad öfver denna händelse, som gjorde més-alliancen mindre kännbar. Hans hustru skulle bli hans jemlike – denna tanke gjorde honom ursinnig! Han fattades af ett olyckligt menniskohat. Han ~~hade~~ önskade att han varit ~~x~~ den vanbördiges far, så skulle han åtminstone kunnat ~~to~~ twå sina händer genom att begagna det faderliga prerogativet och utdela en förbannelse och så varit fri; men en broderlig sådan, det hade man aldrig hört talas om!

Kanske han sjelf ~~[illegible]~~ till någon del vållat sin vanära; hade han icke gjort våld på broderns böjelse vid valet af bana, hade han kanske framkallat detta genom uppträdet om morgonen, eller genom de ekonomiska svårigheter han bragt honom uti. Han? Skulle han ha vållat detta? Nej! Han hade aldrig begått någon låg handling; han ~~x~~ var ren, han åtnjöt aktning och anseende, han var icke skandalskrifvare, han hade icke blifvit bortkörd; hade han icke ett papper i fickan med intyg på att han var den bästa vän med det bästa hjerta, hade icke Magistern nyss läst upp det. Jo, visserligen! Han satte sig till att dricka – omåttligt – icke för att döfva sitt samvete, det behöfde han icke, då han icke gjort något orätt, utan för att qväfva sin vrede. Men det halp icke, den kokade öfver och ~~han~~ de som suto närmast blefvo skällade.

– Drick era uslingar! Der sitter det der fået och sofver! Det är vänner det der! Väck på honom du, Levin! Du! Du!

– Hvem skriker du åt? frågade den förolämpade Levin, med vresig ton.

– Åt dig naturligtvis!

Det växlades två blickar öfver bordet som icke lofvade något godt. Falk som blifvit vid bättre lynne af att se en annan menniska ursinnig tog en bred slef och hällde öfver hufvudet på Magistern, så att det rann ner ~~emellan~~ under skjortkragen.

– Gör inte om det der, sade Levin beständt och hotande.

– Hvem skulle hindra mig?

– Jag. – Ja just jag! Jag tillåter inte sådana skändligheter som att du förstör hans kläder!

– Hans kläder! skrattade Falk. Hans kläder! Är det inte min rock, har han inte fått den af mig?!

HS / Vf 196 - #50

– Nu går det förlångt – sade Levin och steg upp för att gå.

– Jaså, du går nu! Du är mätt, du orkar inte dricka mer, du behöfver mig inte mer ~~inte~~ i qväll; vill du inte låna en femma? Hva! Kan jag inte få den äran att låna dig lite pengar? Eller ska jag skrifva på i stället. Skrifva på, du!

Vid ordet "skrifva på", spetsade Levin öronen. Tänk om han skulle kunna öfverraska honom i en sådan upprörd sinnesstämning. Han kände sig vek vid den tanken.

– Du ska inte vara orättvis, min bror, upptog han samtalet ånyo. Jag är inte otacksam, och vet mer än väl att uppskatta din godhet; jag är fattig, så fattig, som du aldrig varit och aldrig kan bli, – jag har lidit förödmjukelser, som du aldrig trott, men dig har jag alltid ansett som en vän, när jag säger ordet vän – så menar jag det. Du har ~~druck~~ druckit i qväll och är ledsen, och derför är du obillig, men jag försäkrar Er mina herrar att bättre hjerta än du hos Carl Nicolaus det fins ~~t mig~~ inte! Och det är ju inte första gången jag säger ~~ju~~ det. Jag tackar dig för din uppmärksamhet i dag, om jag nemligen kan få ~~Et r~~ ~~me~~ åt mig den välfägnad som här har bestått och de utmärkta viner här ha flödat – jag tackar dig min bror och dricker din skål. Skål bror Carl Nicolaus! Tack, hjertligt tack! Du har inte gjort detta för intet! Kom det ihåg!

Detta som framsades med en af rörelse (sinnesrörelse) vibrerande stämma hade underligt nog gjort verkan. Folk kände sig god; hade icke man ånyo uppriepat för honom att han hade ett godt hjerta! Han trodde det. Ruset inträdde nu i det sentimentala stadiet. Man ~~lut~~ kom hvarandra närmare, man talade tvivels om sina goda egenskaper, om verldens ondska, om huru varmt man kände och huru godt man ville; man höll hvarandra i hand; Folk talade om sin hustru, huru god hon var emot henne; han talade om huru andefattig hans sysselsättning~~ar~~ var, huru djupt (han kände bristen på bildning, huru hans lif var förfeladt, och när han druckit sin tionde likör anförtrodde han Levin, att han egentligen skulle ha velat egna sig åt den andliga banan ja ~~och~~ blifvit missionär. Man blef allt andligare och andligare. ~~och~~ Levin ~~bedyrade att~~ talade om sin aflidna mor, om hennes död och begrafning, ~~om hans~~ om en försmådd kärlek och slutligen om sina religiösa åsigter (hvilka han icke talade ~~&~~ om med hvem som helst"; ~~de voro för heliga~~ och nu var man inne på religionen. ~~Ko~~ Klockan blef 1 och 2 och man fortsatte ännu under det Nyström sof ~~vid~~ så troget med.

hufvudet ~~på~~ och armarne på bordet. ~~Rummet lar~~
Kontoret låg i en skymning af tobaksrök, som fördunklade
gaslågornas sken; den ~~fem~~ sjuformade stakens ~~fem~~ sju ljus hade brun-
nit ner och bordet ~~låg i~~ ~~en skugga~~ såg bedröfligt ut. Ett och
annat glas hade mistat foten, ~~tobak~~ cigarraska ~~låg~~ var strödd på
~~duken som~~ ~~[illegible]~~ den nedsölade duken, tändstickor lågo
kastade kring golfvet. Genom hålen på fönsterluckorna trängde nu
dagsljuset in och ~~[illegible]~~ bröt sig ~~fem~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ i långa strålar genom tobaksmol-
net, och bildade en kabbalistisk figur på ~~golfvet~~ bordsduken mellan de
~~bo~~ två trosbjeltarne, hvilka voro ~~som~~ ifrigast i färd med att om-
redigera ~~Augsbur~~ Augsburgiska ~~Artiklarne~~ Bekännelsen. De tala de nu med
hväsande röster, ~~ty~~ deras hjernor voro förslöade, orden kommo
allt torrare, expansionen minskades, oaktadt den flitiga eldnin-
gen, man försökte ännu att skrufva upp sig i extasen, men
den flämtade och flämtade, anden flydde, de betydelselösa orden
~~fra~~ frambragtes ännu, ~~men~~ men snart slocknade den sista gnistan,
~~tankarne~~ + de bedöfvade hjernorna, hvilka arbetat som piskade
snurror stackade af och föllo ohjelpligt. Blott en tanke stod
klar – man måste gå och sofva, eller man vänjdes vid hvarandra, man ville vara ensam!
Nyström väcktes. Levin ~~stoppade~~ omfamnade Carl Nicolaus ~~på trappan~~
Man hade kommit för högt för ~~att~~ så hastigt kunna stiga ner igen och tala om reversen:
och stoppade tre cigarrer i fickan. Afsked vexlades, ~~och~~ Värden
släppte ut gästerna – och han var ensam! Han öppnade luckorna –
och dagsljuset föll in – han öppnade fönstret och en frisk luft-
ström från Skeppsbron trängde fram genom ~~[illegible]~~ den
trånga gränden, hvars ena husrad var belyst af den uppgångna
solen. Klockan ringde fyra; denna lilla underbara ringning
som endast den på bekymrets eller sjukdomens sömnlösa bädd
efter den morgonen törstande stackaren brukar få höra. Sjelfva
Österlånggatan, lastens, smutsens, slagsmålens gata låg der, tyst, ensam,
~~putsad~~ ren: Falk kände sig djupt olycklig. Han var vanärad
och han var ensam: Han stängde fönstret och luckorna, och när ~~[illegible]~~ ~~något~~!
han vände sig om och såg förödelsen; ~~grät han~~ ~~föll han i gråt~~-
~~ty han var ingen obsolut~~ ~~dålig~~ ~~menniska~~ – ~~sådana finnas icke~~;
~~hans ondska var mera en utlärd; [illegible], ett antagen stil.~~
~~Stänkt af gråten teste han på sig;~~ ~~började städa~~ ~~Hans första tanke~~
~~var: tänk om någon sett honom! Då hade han skjutit sig; Han [illegible]~~ ~~[illegible]~~
~~Sedan~~ ~~[illegible]~~ började han städa; han plockade upp alla cigarrstumparne ~~[illegible]~~
och kastade dem i kaminen, han dukade af, han ~~dammar~~
sopade, han dammade, han ställde hvar ~~sak~~ på sin plats.
Han tvättade sig i ansigtet och om händerna och kammade sig; en polis
skulle ha tagit honom ~~som~~ för en mördare ~~han der~~ som höll på
att utplåna spåren efter sin gerning. Men under allt detta
tänkte han – klart, bestämdt och redigt. Och när han
fått rummet ~~för~~ och sig sjelf i ordning hade han fattat ett beslut, ~~som~~ hvilket
han ~~såg ut som~~ ~~han~~ ~~tyckte~~ ~~skulle~~ ~~han~~ verkligen länge hade förberedt och som
nu skulle sättas i verket. Han skulle utplåna vanäran
han lidit i sin familj, han skulle stiga, han skulle
bli en ~~heros~~ omtalad, en mägtig man; han skulle börja
ett nytt lif; han hade ett namn att upprätthålla och
han skulle förkofra det. Han kände att en stor

52)

passion behöfdes för att hålla honom uppe efter det slag han fått i qväll; ~~den~~ ärelystnaden hade länge slumrat hos honom, men hade väckt den och nu var han färdig.

Han hade nu blifvit fullkomligt nykter; ~~och~~ han tände ~~en cigarr~~ ~~med det största lugn~~ en cigarr, för ~~att gent~~ ~~tryck åt den lans~~, drack en cognac och gick upp till sig, tyst och stilla, ~~i trapporna~~ för att icke väcka sin hustru.

~~Femte Kapitlet.~~

HS / Vf 196 -

KUNGL. BIBLIOTEKET.

Kap. 5 – 6.

(Sid. 53 – 74).

Femte Kapitlet:

~~Femte Kapitlet.~~

~~Första steget.~~ Hos Förläggaren

Dagen efter den stora scenen med brodern hade Arvid Falk på morgonen vaknat borta på sin vindskammare på Grefmagnigatan och med muntert sinne klädt sig framför det öppna fönstret som bildade ram till en utsigt öfver Djurgårdsbrunnsviken och Ladugårdsgärdet ända bort till Wärtan. Han kände sig för första gången fri och han hade ända hittills lefvat i beroende af andra; det nya ansvar han ~~erf~~ kände då han nu skulle skaffa sig sitt bröd sjelf gjorde honom modig och han erfor en spänstighet i sinnet som han aldrig afvetat då den ej ännu blifvit tagen i anspråk. Han hade tillbragt den föregående aftonen i Röda Rummet, det lilla schackrummet hos Berns, innanför södra läktarn, och han hade der träffat artister och andra missnöjda, men der var ~~det var~~ en ~~annan luft, en annan ton der än på Lilla Hotellet. Der var~~ ungdom och talang på flera händer; några hade redan ett litet namn och de gingo blott och väntade på att de gamle skulle vika för påtryckningen och gifva dem det berättigande de i verkligheten redan egde, men ännu icke fått fullmagt på men hvilken när som helst kunde komma. Som han fann sig väl i sällskapet hade man druckit länge och resultatet var att hans kassa nu på morgonen befann sig i ett ganska tröstlöst skick. Detta missförhållande bidrog endast att försätta honom i ändå bättre lynne, ty han skulle ut och ~~söka~~ arbete och ~~situationen var ny och derför intressant~~ ~~tillochmed~~ ~~spännande~~.

~~Han~~ Arvid Falk ~~Arvid Falk~~ skulle börja sina försök hos den mäktige ~~Moses~~ Smith, den fruktade med sina tusen armar, hvilken kunde göra en författare på tolf månader af ganska dåligt virke till och med. Hans metod var känd, men det fans ingen som vågade ~~gen~~ begagna den, ty dertill fordrades en exempellös grad af oblyghet. ~~Han och~~ Den författare som togs om händer af honom kunde vara ~~färdig på att afritas inom tre~~ är säker om ~~att~~ få sitt namn ~~O~~ färdigt och derför var ~~Moses~~ Smith öfverlupen af författare utan namn. Såsom ett exempel på huru oemotståndlig han var och huru han kunde skjuta fram folk trots publik och kritik, brukade följande anföras: En ung gosse som aldrig skrifvit förr ~~a~~ hade gjort en dålig roman som han bar upp till ~~Moses~~ Smith. Denne råkar tycka om första kapitlet – ~~hvilket~~ mera läste han aldrig – och beslutar att verlden skall ha en ny författare. Boken kommer ut; på omslaget till den samma läses: "Blod och Svärd. Roman af ~~Anton~~ Gustaf Sjöholm. Detta arbete af den unge och lofvande författaren hvars namn redan länge varit kändt och högt värderadt i vida

Smith-namnet hade han af en öfverdrifven beundran för allt Amerikanskt tagit sig då han en gång i sin ungdom gjort en liten utflykt till det stora landet —

HS / Vf 196 - #54

kretsar etc... Karakterernas djup ... klarhet... styrka. På det högsta rekommendera ~~icke allenast~~ åt vår romanläsande ~~utan äfven vår romanskrifvande~~. " allmänhet." ~~Dagen efter bokens utgifvande~~ Boken kom ut den 3dje ~~Februari~~. ~~Maj~~ April. Den 4de April stod en recension i den mycket lästa hufvudstadstidningen Gråkappan, i hvilken ~~Moses~~ Smith hade 50 aktier. Recensionen slutade: "Gustaf Sjöholm är redan ett namn; vi behöfva icke gifva honom det; ~~men~~ och ~~på~~ vi rekommendera detta arbete icke allenast åt den romanläsande utan äfven åt den romanskrifvande allmänheten."

Den 5te April stod ~~en~~ boken annonserad i alla hufvudstadens tidningar och ~~utur~~ ur annonsen följande utdrag: "Gustaf Sjöholm är redan ett namn; vi behöfva icke gifva honom det." (Gråkappan.)

Samma qväll stod en recension i Den Obesticklige, hvilken icke läses af någon alls. Der talades om boken ~~som~~ som ett mönster för usel litteratur och Recensenten svor på att Gustaf ~~Sjöholm ick~~ Sjöblom (afsigtlig misskrifning af Rec.) icke var något namn alls. Men som Den Obesticklige icke läses, så hördes icke oppositionen.

De andra hufvudstadsbladen som icke i omdömen ville sticka af mot den ledande ~~och~~ vördnadsvärda Gråkappan och icke vågade för ~~Moses~~ Smith heller, voro rätt milda ~~i sina omdömen~~, men icke mer. De trodde att Gustaf Sjöholm skulle kunna med arbete och flit en ~~dag~~ i framtiden förskaffa sig ett namn.

~~Den 8de~~ Det var tyst några dagar, men i alla tidningar, ~~äfven i~~ i Den Obesticklige med fetstil, stod annonsen och ropade: "Gustaf Sjöholm är redan ett namn;" ~~vi behöfva~~ Men ~~så~~ ~~det~~ dök der uppe i en ~~landsortstidning~~ X-köpings Allehanda en korrespondens som for ut emot hufvudstadspressens hårdhet emot unga författare. Den ~~[illegible]~~ brefskrifvaren slutade: "Gustaf ~~G~~ Sjöholm är helt enkelt ett snille, trots doktrinära tråkhufvens opposition."

Dagen efter stod annonsen ånyo, i alla tidningar och ropade: "Gustaf Sjöholm är redan ett namn; etc. (Gråkappan). "Gustaf Sjöholm är ett snille!" (X-köpings Allehanda.) Nästa Häfte af ~~vårt~~ Magasinet Vårt Land, utgifvet af ~~Moses~~ Smith, innehöll på omslaget följande annons. "Det är ~~oss~~ en glädje kunna meddela ~~m~~ våra många läsare, att den högt uppburne författaren ~~Gustaf~~ Sjöholm, lofvat oss till nästa häfte en originalnovell etc. Och så annons i tidningarne! Till julen kom slutligen kalendern Vårt Folk. Bland författare nämndes på titelbladet: Orvar Odd, Talis Qvalis, Gustof Sjöholm m.fl. Faktum qvarstod: Gustof Sjöholm var redan på åttonde månaden ett namn. Och publiken, ja de kunde inte hjelpa det, de måste ha det i sig. De kunde inte gå ~~ut~~ in i en boklåda och se på en bok förr än de måste läsa det, de kunde inte ta i ett gammalt tidningspapper utan att det stod der annonseradt, ja det fans icke något af lifvets förhållanden under hvilket de icke träffat på detta namn ~~tryckt~~. på en bit tryckt papper; Fruarne fingo det i matkorgen om Lördagarne, pigorna buro hem det från ~~krydd-boden~~ hökarboden, drängarne sopade upp det från gatan och herrarne buro det i nattrocksfickan.

Med kännedom om denna ~~Moses~~ Smiths stora ~~na~~ magt, var det icke utan en viss beklämning ~~Arvid Falk~~ den unge författaren klättrade upp för hans mörka trappor ~~på Västerbo~~ i Storkyrkobrinken. Länge fick han sitta och vänta och öfverlemna sig åt de mest fåns-amma betraktelser, tills ~~dörren~~ dörren slås upp och en ung man med förtviflan i ansigtet och ~~en~~ pappersrulle under armen störtar ut. Darrande inträdde ~~Falk~~ vår man i det innersta rummet der ~~Gustaf bodde~~ den fruktade tog emot. Sittande i en låg soffa, lugn och mild ~~s~~ som en gud, nickade han vänligt ~~åt den inträdande~~ på sitt gråskäggiga med en blå mössa försedda hufvud och rökte så fridfullt på sin ~~cigarr~~ pipa som om han icke nyss hade krossat en menniskas förhoppningar eller ~~släppt~~ stött en olycklig ifrån sig. – ~~Ko-ta, Ko-ta!~~ God dag, god dag! – Och han undersökte med ett par gudablickar den nykomnes kläder, hvilka han fann snygga, men derför bad han honom icke sitta ändå.

– Mitt namn är... ~~Falk~~...

– ~~Jag har~~ Jag har icke hört det namnet – Hvad är herrns far?

– Min far är död – ~~Det är~~! ~~det är bra~~ Well!

– Nå, han är död! ~~Nå~~! Hvad kan jag göra för herrn?

– ~~Falk~~ Herrn upptog ur bröstfickan ~~sin lif~~ ~~ser~~ ett manuskript – och framlemnade det till ~~Moses~~ Smith; ~~som tog~~ denne ~~emot att~~ satte sig på detsamma utan att betrakta det!

– Nå, och detta skall jag låta trycka? Det ~~är~~ är vers?

Jaha, ja! Vet herrn hvad det kostar att trycka ett ark?

Nej, det vet han icke!

Här stack han ~~Falk~~ den okunnige i bröstet med ~~munstycket~~ pipskaftet.

– Har herrn något namn? Nej! Har herrn utmärkt sig på något sätt? Nej!

– Jag har för dessa dikter erhållit loford af Akademien –

~~– Ho~~ – Hvilken Akademi? Vitterhetsakademien! Ah, nå! Den som ~~gat ut~~ gör ut de många flint~~kaalen~~sakerna. ~~Nå!~~ Well!

– ~~Flintkador?~~ Flintsakerna!

– Ah, ja. ~~De pilspetsar af och flintsorger~~. ~~De vet ja!~~ Herrn vet ju Vitterhets-akademien! Nå! ~~ja~~. Kere~~fold~~ i Museum vid Strömmen, nå!

56/

Den med ~~de~~ Stearinljusen!

– Nej, Herr ~~Moses~~ Smith, Svenska Akademien; på Börsen;...

– Nå ja! Lika ~~godt~~ mycket! Det känner ingen menniska hvad det är ~~– Nej, ser han~~ godt för! Nej, ser han, min gode ~~man~~ herre, man skall ha ett namn; som en Tegnell, en ~~Oehlen~~-Öhronschlegel, en Ja! ~~Nilsson~~ ~~Nilsson!~~ Nilsson ~~Nilsson~~. Vårt land har många stora skalder, som ~~jag~~ jag nu icke erinrar; men man skall ha ett namn. Herr ~~Falk~~ Falk! ~~Fitt~~! Hm! Hvem känner Herr ~~Falk~~ Falk? Icke jag åtminstone och jag känner många stora skalder. Jag sade häromdagen till min ~~vän~~ vän Ibsen: Hör nu Ibsen – jag kallar ~~honom~~ honom du – hör nu Ibsen, skrif något åt mitt Magasin; jag ~~betalar~~ betalar hvad som helst! Han skref. Jag betalte – men jag fick ock betalt. ~~Ja! Nå~~ Well!

~~Falk~~ Den förkrossade unge mannen hade velat krypa ner mellan golfspringorna och gömma sig då han märkte att han stod inför en man som fick kalla Ibsen ~~för~~ du. Han ville ~~ta~~ igen sitt manuskript och springa sin väg, som den der andre der nyss, ut, långt bort, ~~der~~ ~~s~~ till något större vattendrag. ~~Moses~~ Smith märkte nog detta.

– ~~Nå nu~~ Well! Herrn kan skrifva Svenskt, jag tror nog det! ~~Ja~~ Herrn känner också vår litteratur ~~bättre än~~ jag ~~gör~~ gör! Nå. Godt! Jag har fått en idé! Jag har hört att det ~~ta~~ finnes, stora, ~~sekund~~ sköna andliga författare långt bort i tiden, under ~~den~~ Gustav ~~Vasa~~ Eriksson eller hans ~~dotter~~ doter Christin; nå, ja lika ~~godt~~. ~~&~~ godt. Jag erinrar en, som har ett stort mycket stort namn, som skrifvit ett stort versstycke ~~ar~~ om Guds ~~verk~~ skapade verk, tror jag! Håkanssen heter han i förnamn!

bättre än

– Haquin Spegel! Ja menar ~~herr~~ ~~Moses~~ Smith! Guds verk och hvila!

– Ja, så! Nå! Jag har tänkt gifva ~~den~~ ut den! Vårt folk trängtar efter religion i våra dagar; ~~jag~~ jag har märkt det; ~~ok~~ och man måste gifva dem något. Jag har visserligen nog ~~gifvit~~ gifvit dem förut af den Herman ~~Hall~~ Franke och ~~en~~ ~~Ryle~~ Arndt men den stora stiftelsen kan ~~sälja~~ sälja ~~billigare~~ billigare än jag och nu vill jag gifva något godt, för godt pris. Vill ~~du~~ herrn antaga den saken? ~~och~~

– Jag vet icke hvad mitt åliggande blir då ~~to~~ det bara är fråga om ~~att~~ en omtryckning, svarade Falk, som icke ~~ville~~ vågade säga nej. ~~för ett arbete.~~

– Ack nå, en sådan okunnighet! ~~Den~~ Redaktion och ~~det~~ nomenklatur då! ~~Äro~~ Äro vi om oss! Herrn ger ut! Icke så! Ska vi skrifva en liten lapp? Arbetet utkommer häftesvis. Icke så? En liten lapp! Ge mig ~~den~~ pennan ~~och~~ och bläcket! Der! – Well!

Falk lydde; han kunde icke göra motstånd.

~~Moses~~ Smith skref och Falk skref under.

– Så! Det var den ~~nu~~ saken! Nu den andra! Ge mig den lilla boken som ligger der på hyllan! Den tredje ~~lyften~~ hyllan! Så! Se nu, här! En brochyr: Titel: der Schutzengel. Nå, se nu ~~den~~ vignetten! En Engel med ett Ankare och ett skepp – det är en slättappad (skönare tror jag: Man vet ju hvilken välsignelse ~~en~~ sjöförsäkringar utöfvar på det allmänna sociala lifvet. Alla menniskor ~~haf~~ ha ju någon gång skickat något, ~~mycket~~ mycket eller litet, på ett fartyg öfver sjön. Icke sant? Nå! Alla menniskor hafva derför behof af ~~en~~ sjöförsäkring. Icke sant? Nå! Detta hafva icke alla menniskor insett? Nej! Derför är det ju den vetandes pligt att upplysa den ovetande? Nå! Vi veta, herrn och jag veta, alltså böra vi upplysa. Denna bok handlar om att hvarje menniska bör försäkra sina saker, när hon skickar dem öfver sjön! Well! ~~Nå!~~ Men denna bok är ~~illa~~ dåligt skrifven! Nå! Derför skola vi skrifva den bättre! Icke sant? ~~De~~ Herrn gör mig en novell på tio sidor till mitt ~~Julkalender~~ Magazin Vårt ~~Folk~~ Land, och jag fordrar att ~~ni~~ herrn skall hafva förstånd att låta namnet ~~på~~ Triton, så heter ett ~~nytt~~ nytt bolag som min brorson bildat och som jag vill hjelpa, och man skall ju hjelpa sin nästa, icke sant? Nå! Namnet Triton skall förekomma ~~tr~~ två gånger, icke mer och icke mindre; men så att det icke märkes! Förstår herrn?

Falk kände något motbjudande i den erbjudna affären, men det låg ju ännu icke något ohederligt i förslagen, och han fick ju arbete hos den inflytelserike mannen, och allting i en handvändning, utan någon vidare ansträngning. Han tackade således och antog.

– Herrn känner ju formatet! ~~Kan~~ Fyre verktum på sidan ger mig fyrtio verktum, å trettiotvå rader. ~~på sidan~~. Nå! Vi ska skrifva en liten lapp, kanske.

~~Moses~~ Smith skref en lapp och Falk skref under.

– Nå, så! Hör nu, herrn känner ju Svenska Historien? Se, nu. der på hyllan igen! Der ligger en cliché, en trästock! – ~~Så!~~ Well Till höger! Nå! Kan herrn säga mig ~~hv~~ hvem den der ~~damen~~ är? Den skall vara en drottning!

Falk som till en början icke kunde se annat än en svart ~~tribol~~ trälapp, upptäckte omsider några menskliga drag och förklarade att han trodde det var Ulrica Eleonora.

– ~~Nå, så~~ Well, sir! Så jag ~~icke~~ inte det! Hihihi! Den klossen har varit begagnad som drottning Elisabeth of England och stått i en ~~Engelsk~~ amerikansk folkbok, och nu har jag fått den för godt pris med en otalig hop andra. Nu låter jag den passera för Ulrica Eleonora i mitt Allmogebibliothek. Det är en god allmoge vi har: den köper så snällt mina ~~böcker~~ bäcker. Nå, så! Vill herrn skrifva ~~den~~ texten?

Falks fint utbildade samvete kunde icke finna något egentligt orätt häri, oaktadt hans känslor voro mycket obehagligt berörda.

– Nå! Så skrifva vi en liten lapp! Sexton sidor liten oktav å tre verktum, å 24. rader. Så! Och så skrefs det igen! Som Falk ansåg audiensen slutad gjorde han min af att få igen sitt manuskript, på hvilket ~~Moses~~ Smith hela tiden hade sutit. Men denne ville icke släppa det ur händerna, han skulle nog läsa det, men det skulle komma att dröja, förklarade han.

— Nå, herrn är en förståndig man, ~~herr Moses~~, som vet hvad tiden är värd. Här var nyss en ung man, också med vers, ett stort versstycke, som jag icke kan använda. Nå, jag erbjöd ~~honom~~ honom (det samma som jag ~~nyss~~ ~~ni~~ erbjöd herrn; vet herrn hvad sa ~~sagde~~? Han bad ~~fick~~ mig göra något som jag inte kan tala om ~~[illegible]~~! Ja! det sa ~~sagde~~ han och så sprang ~~löpte~~ han. Han kommer inte ~~icke~~ att lefva länge den mannen! Adjö! Adjö! Herr Skoffer ja ~~den~~ Håkan Spegel! ~~Jag menar~~ Well! Good by, Sir! ~~Moses~~ Smith pekade med pipskaftet på dörren ~~och~~ och Falk aflägsnade sig.

Det var ~~tunga~~ icke lätta steg han gick. ~~Och hans~~ Den trålappen var tung, der den låg i hans rockficka, den drog honom mot marken, den röck honom tillbaka; ~~den drog honom~~ från ~~, hvad den~~ skyddsen- ~~geln lilla skyddade hans hjertesköldar! Det fans då en annan ung man i hans ställning, som vågat trotsa hunger och nöd och som vågat säga den store ockraren att det fans andra behof än kroppens. Han skämdes först, men så tänkte han på att dessa arbeten, huru litet ärofulla de voro, de dock icke voro vanhedrande och att han endast genom dem skulle kunna en gång på sitt sätt hörd~~ och spridt ✝ och så tog han sitt förnuft till fånga och gick hem för att skrifva ~~om Ulrica Eleonora~~ 48 verktum Ulrica Eleonora.

✝ Han tänkte på den aflekne unge mannen med mannakraft som vågat säga sådant åt ~~mannen~~ ~~Moses~~ Smith och han fick högfärdiga tankar. Men så uppstod minnet om gamla fädernesförmaningar och råd och så fram kom den gamla lögnen att ~~[illegible]~~ allt arbete är lika aktningsvärdt och förhöll honom hans högmod

Som han varit ute i god tid, befann han sig sittande vid skrifbordet redan klockan nio. Han stoppade en stor pipa, vek af två ~~tre~~ ark papper, torkade sina stålpennor och skulle erinra sig hvad han visste om Ulrica Eleonora. Han slog upp ~~Stor~~ Ekelund och Fryxell. Der stod nyheter under rubriken Ulrica Eleonora ~~stod~~ ~~mycken~~ men om henne sjelf stod nästan ingenting. Klockan half tio hade han ~~tre~~ ~~sid~~ uttömt ämnet; han hade skrifvit upp när hon var född, när hon dog, när hon tillträdde regeringen, när hon afsade sig den, hvad föräldrarne hette ~~och~~ och med hvem hon ~~var~~ var gift. Det var ett ordinärt utdrag ur en skolbok — och det ~~hade icke fyllt~~ fyllde icke mer än tre sidor — återstod sålunda endast trettion. Han sökte några ~~f~~ fraser. Han grefde med pennan i bläckhornet som om han fiskat efter midgårdsormen, men det kom ingenting upp. Han ~~bättre att~~ måste yttra sig om hennes person, göra en liten karakterteckning; han kände att han måste uttala en dom om henne. Skulle han berömma henne eller rifva ner henne? Som han var indifferent i frågan ~~Detta~~ kunde han icke besluta sig för ~~[illegible]~~ endera. Klockan blef elfva. Han ref ner henne — och var på slutet af fjerde sidan — återstod tolf. Här voro goda råd dyra. Han skulle tala om hennes regering, men som hon icke regerat så var der intet att tala om. Han skref om Rådet, ~~han~~ — ~~men~~ en sida — återstod elfva; han räddade Görtz ära — en sida — återstod tio! Han var icke halfvägs ännu! O Hvad han hatade den qvinnan! Nya pipor, nya stålpennor! Han gick tillbaka i tiden, ~~och~~ han gjorde en återblick och som han var uppretad råkade han stryka ner sitt gamla ideal Carl XII, men det gick så qvickt att ~~det~~ derigenom bara ~~behöfde~~ en enda sida ~~var~~ blef lagd till de andra. Rest nio! Han gick framåt i tiden och hackade på Fredrik I. En half sida! Han såg med längtande blickar ner åt papperet, såg hvar halfvägs låg, men kunde aldrig komma dit. Han hade dock gjort tre och en ~~half~~ half små sidor der Ekelund bara hade en och en half. Han kastade trälappen på golfvet, sparkade den under byrån, kröp efter den igen, dammade af den och lade den på bordet! Hvilka qval! Han kände sig så torr i sin själ som buxbomsstocken, han sökte skrufva upp sig till åsigter dem han icke egde, han försökte ~~uppv~~ uppväcka några känslor för den aflidne Drottningen, men hennes tråkiga drag ristade i trä, gjorde samma intryck ~~som~~ på honom som han på trälappen. ~~Då erinrade han sig att det var Drottning Elisabeth~~! Han ~~borttöt att~~ insåg då sin oförmåga och han kände sig förtviflad, förnedrad! Och det var denna hona han utbytte mot den andra! Han tog återigen sitt förnuft till fånga och öfvergick till Skyddsengeln. Den var ursprungligen författad för ett tyskt bolag som hette Nereus och innehöll i korthet följande. Herr och Fru Schloss hade utvandrat till Amerika och der förvärfvat stora egodelar, hvilka de, för att berättelsen skulle bli möjlig, ~~[illegible]~~ varit nog opraktiska att förvandla i dyrbara lösören och nipper, och för att dessa (och ingenting kunna räddas) desto säkrare skulle förkomma), skickat (den i förväg) på en förste klassens Ångare, Washington, N:o 326 i Veritas, ~~dag~~ kopparförhydd och med vattentäta skott försedd, samt assurerad i det stora tyska sjöförsäkrings/bolaget Nereus för 400,000 Thlr. Nå! Herr och Fru afreste med barnen på den bästa ångaren på White-Star-Line ~~Atlantic~~ Bolivar, hvilken var assurerad i det stora tyska sjöförsäkringsbolaget Nereus med en Grundfond af 10,000,000 Dollars, och ankommo till Liverpool. Resan fortsattes. De hade kommit till Skagens Udde. Vädret hade naturligtvis varit vackert och himlen strålande klar ~~[illegible]~~ hela vägen, men just som de kommo till Skagens farliga udde, ~~hvilken alltid~~ bröt stormen naturligtvis lös; ~~och~~ fartyget blef vrak, föräldrarne, som voro lifförsäkrade, drunknade, och garanterade derigenom de räddade barnen en summa af £ 1,500 ℔ Sterling. Barnen blefvo naturligtvis mycket glada häröfver och ankommo vid godt lynne till Hamburg för att taga i besittning både lifförsäkringssumman och föräldraarfvet. Döm om deras bestörtning, då de der fingo underrättelse om att Washington, fjorton dagar förut strandat på Doggers Bankar och att hela

~~xx.~~ 60.

deras förmögenhet gått oassureradt till botten. Återstod sålunda endast lifförsäkringssumman. De skyndade till bolagets agentur, men, döm om deras förskräckelse, då de fingo höra att föräldrarne underlåtit inbetala sista premien som förfallit till betalning dagen förut – hvilket öde! – just samma dag de drunknade. Barnen blefvo häröfver mycket bedröfvade och sörjde bittert sina föräldrar, hvilka så ~~troget~~ dugtigt arbetat för dem. Gråtande föllo de i hvarandras armar och svuro att de hädanefter alltid skulle sjöförsäkra sina saker och aldrig ~~underlåta~~ försumma att inbetala sina lifförsäkringspremier.

Och detta skulle nu lokaliseras och tillämpas på svenska förhållanden, göras läsbart, till en novell, med hvilken han skulle göra sitt inträde i litteraturen! ✝ ~~Han öfverlemnade sig åt dystra betraktelser öfver det enkla förhållandet att sakerna i allmänhet voro annat än de syntes och han beslöt nästan att återvända till sin förra bana, der han åtminstone blef förödmjukad af jemlikar eller sina öfvermän. Han tänkte på huru han stått som en betjentpojke inför den fordne badbetjenten Moses och lydigt uträttat ärender på Smiths vinkar. Och på hvad grund? Derför att Moses hade magten! Han, frihetsmannen, förtryckshataren hade sålunda i första taget krupit för magten, derför att det gällde hans egna intressen; för att få vara fri, hade han gjort sig till slaf åt [illegible], åt penningbegäret:~~ ~~Han insåg att han [illegible] en~~ por linier, att han hade ~~förnedrat sig~~! ~~Dessa hans vackra tankar (som skaga att) sig sjelf fingo dock icke vidare fortsätta att utveckla sig till några frukter, ty de afbrötos af ovanliga [illegible] sugande och stickande känslor från magtrakten~~. Han drack ett glas vatten och rökte en ny pipa, men obehaget ökades; ~~Han märkte då att han var hungrig~~. Hans tankar blefvo mörkare; han fann sitt rum otrefligt, tiden tycktes lång och enformig; han kände sig ~~sa~~ matt och nedslagen; allting tycktes honom vara motigt; hans tankar voro fadda och rörde sig om ingenting eller endast oangenäma ting och samtidigt ökades den kroppsliga olusten! Han undrade om han var hungrig! Klockan var ett och han brukade icke äta förr än tre! Han undersökte oroligt sin kassa. Trettiofem öre! Alltså ingen middag! Det var första gången i hans lif! Han hade aldrig haft sådana bekymmer förr: ~~Och det sista öre hade han begagnat broderns bord; nu var det slut~~! Men med trettiofem öre behöfde man icke svälta. Han kunde ju skicka efter bröd och öl. Nej, det kunde han icke, ty det gick icke an, det passade icke,

✝ Återigen vaknade högmodets djefvul och ~~fra-stade~~ hviskade att han var en lump om han tog befattning med dessa saker, men denna röst tystades snart af en annan röst som kom från magtrakten och som åtföljdes af ovanliga sugande och ~~stickande~~ känslor.

~~och~~ att gå sjelf ner på mjölkmagasinet? Nej! Och att gå ut och låna? Omöjligt! Det fanns ingen han ville låna af! Med vissheten härom rasade hungern fram som ett lösslppt vilddjur och refs honom och slet honom och jagade honom kring rummet. Han rökte ~~en~~ den ena pipan efter den andra för att döfva odjuret men det hjelpte intet. Nu gick en ~~trumhvirfveln~~ trumhvirfvel nere på Kaserngården och han såg huru gardisterna marscherade upp med sina kopparflaskor för att få middag; det rökte ur alla skorstenar han såg; middagsklockan ringde på Skeppsholmen, det fräste i grannens poliskonstapelns kök och stekoset trängde ut genom ~~den~~ öppnade farstudörren och in till honom, han hörde slamret af knifvar och tallrikar i rummet bredvid och huru barnen läste bordsbön, stenläggarne nere på gatan sofvo mätta sin middag på matsäckskuntena; han var så öfvertygad om att hela staden åt middag och han blef ond på Gud: i denna stund, alla utom han ensam! ~~att han kunde sig utpekad, utstött, förföljd af ödet och dylikt. Nu hade han uttömt sina sista krafter på onyttigt raseri – lade han sig på sin soffa och somnade~~! Då sprang en klar tanke genom hans hjerna: ~~och~~ han tog Ulrika Eleonora och skyddsengeln och lade in dem i ett papper; ovanpå han ~~skrifv~~ skref ~~Smiths~~ Smiths namn ✱ och adress och så gaf han budet sina trettiofem öre. ~~Och så lade han sig~~ Då andades han lättare och lade sig på sin soffa och somnade med högmod i sitt sinne. Och der låg han tills bladen ~~lemnade~~ flydde hans lemmar och hjernan upphörde att arbeta ~~✱~~ – men han dog icke – ~~så~~ som han trott ett ögonblick, utan han steg upp igen, kry och utsöfd ~~men~~ och ~~lefver än mången till förargelse och~~ fortsatte att lefva, mången till förargelse och sig sjelf till ~~mycket~~ föga nöje. ~~[illegible] [illegible] af efterföljande~~

Sjette Kapitlet

~~Sjette Kapitlet.~~ ~~Sjette Kapitlet~~

~~Oåterkalleligt!~~

Obs. Kap 6.

Qvarstår!

Röda Rummet.

Samma middagssol som sett Arvid Falk dukta under ~~§~~ i första kampen mot hungern, lyste så muntert in ~~i~~ stugan på Lill-Jans, der Sellén stod i skjortärmarne framför sitt staffli och ~~målade färdigt~~ på sitt stycke som följande dag skulle upp på utställningen innan klockan 12, färdigt, fernissadt och försedt med ram. Olle Montanus satt i fällbänken och läste i den underbara boken som han fått låna på en dag mot sin vest; dessemellan kastade han en blick på Selléns målning och uttalade sitt gillande, ~~Lundell~~ ty han beundrade i Sellén en stor talang. Lundell höll i ro på med sin Korsnedtagning; han hade redan tre taflor uppe på utställningen och afvaktade inköpet, liksom många andra med en viss spänning.

– Det är bra! Sellén! – sade Olle. Du målar gudomligt!

– Får jag se nu på din skiss, inföll Lundell som ~~alltid och~~ af grundsats aldrig beundrade något.

Motivet var enkelt och storartadt: Ett flygsandfält på Hallands kust med hafvet i bakgrunden; blåststämning, solglimtar genom brustna moln; en del af förgrunden utgjordes af flygsand med nyss uppkastad ännu vattendrypande tång, solbelyst; ~~bak~~ dernäst hafvet ett godt stycke utåt i ~~mörk~~ stark skugga och hög sjö med hvita kammar men långt bort i horizonten lyser solen igen och öppnar perspektiv i det oändliga. Staffaget utgjordes endast af en trupp sträckfoglar. Det var en tafla som talade och som måste förstås af hvarje öf~~ö~~fvadt sinne, som haft med att göra ensamhetens hemlighetsfulla rika bekantskaper och som sett flygsand gräfva ~~grant~~ lofvande skördor. Och detta ~~v~~ var måladt med ingifvelse och talang; stämningen hade gifvit färgen, och icke tvärtom.

– Du skall ha någonting i förgrunden, predikade Lundell. Sätt dit en förgrunds Ko!

– Ah, du pratar, svarade Sellén!

– Gör som jag säger, din galning, annars får du ~~icke~~ inte sälja. Sätt dit en figur, en flicka, jag skall hjelpa dig om du inte kan, se här ...

– Seså! Inga dumheter! Hvad ska man med kjolar ute i blåsten ~~at~~ att göra. Du är då för tokig efter kjolar!

– Nå, gör som du vill, svarade Lundell hemligen stött öfver skämtet med en af hans svaga ~~och hemliga~~ sidor. – Men nog kunde du ha gjort storkar i stället för ~~gäs~~ de der gråmåsarne, som man inte vet hvad det är för en sort. Tänk dig deras röda ben mot det mörka molnet, hvilken motsättning!

– Ah, det der begriper du inte! ~~Jag ger fan i dina motsättningar~~. ~~Ska man gå och måla~~

Sellén var icke stark i motiveringen, men han var viss på sin sak och hans sunda instinkt ledde honom säkert öfver alla misstag.

– Men du får inte sälja, upptog Lundell, som var mån om kamratens ekonomiska ~~ställning~~ välgång.

– Nå, så får jag lefva ändå! Har jag någonsin fått sälja? Är jag sämre för det! Tror du inte jag vet att jag skulle få sälja ~~det~~ om jag ville måla som de andra; tror du inte jag kan måla lika dåligt som de! Jo, vassevra! Men jag vill inte!

– Men du ska väl tänka på att betala dina skulder! Du är skyldig mästar Lund på Gryton ett par hundra Riksdaler.

– Nå det blir han inte fattig på! För öfrigt har han fått en tafla som är värd dubbelt så mycket!

– Du är då den egenkäraste menniska jag har hört! ~~Du är galen, Sellén! Sellén!~~ Den taflan var inte värd 20 Riksdaler.

– Jag uppskattar den till fem hundra enligt gängse pris! Men tycke och smak är så olika här i verlden, Gunås. Jag tycker att din korsfästning är usel. Du tycker den är bra. Nå! Det kan ingen förtänka dig! Det är så olika, si!

– Emellertid har du förstört krediten för oss andra på Gryton. Mutter Lund sa opp mig i går och jag vet inte hvar jag skall få någon middag i dag!

– Nå hvad ska du med den att göra! Man får väl lefva ändå! Jag har inte ätit middag på ett år!

– Åh, du röfvade allt till dig en härom dagen af den der Häradshöfdingen, du fick i dina klor.

– Ja, det var sant! Det är en snäll gosse! Det är en talang för öfrigt. det var mycket natur i hans vers; jag ~~hörde~~ läste några häromqvällen. Men jag fruktar han är [litet för vek för att kunna ta sig fram i verlden; han har så ömtåliga känslor, den karnaljen!

– Får han vara i ditt sällskap så ger det sig nog. Men jag tycker det är gudlöst att se hur du bara har förstört den der unge Rehnhjelm på den här korta tiden. Du lär ha gått och satt i honom att han skall gå in vid teatern!

– Nej, har han talt om det! Ja, det är en baddare! Han blir nog bra han, om han får lefva; men det är inte så godt det, när det är så farligt ondt om mat! – Guds död! Nu är färgen slut! Har du något ~~terra och~~ hvitt? Nå Gudan nåde er inte alla tuberna så klämda, då! du måste ge mig färg, Lundell.

– Jag har inte mer än jag behöfver sjelf!, och om jag också hade, så skulle jag akta mig att ge dig något!

– Nå, vara inte skräfs du vet att det ~~gäller~~ är brådt.

– Allvarsamt, jag har inte dina färger! Om du hushållade så skulle de räcka längre...

– Ja, det der vet vi! Tag hit pengar då!

– Pengar, jo det var just att tala om!

– Opp med dig Olle, du; du ska ut och stampa!

Vid ordet stampa gjorde Olle en glad min, ty då visste han att det skulle bli mat, också. Sellén började söka omkring rummet.

– Hvad har vi för slag! Ett par stöflar! ~~Dem~~ få vi ~~e~~ tjugofem öre på; men det är bättre att sälja dem.

– Det är Rehnhjelms, dem får du inte ~~se~~ ta, afbröt Lundell, som ämnade begagna dem på eftermiddan, när han skulle gå till stan. – Ska du ta andras saker, tycker du?

– Ja hvad gör det. Han ska få betaldt för dem, ~~se~~ sen! Hvad är det här för ett paket! En sammetsvest! Den var vacker! Den tar jag sjelf, så får Olle bära bort min! Kragar och manchetter! Ah, det är bara papper! Ett par strumpor! Se der Olle, tjugofem öre! Lägg

HS / Vf 196 - #64

dem i ~~västen~~ västen! ~~men att~~ Tombutetjerna får du lof att sälja! Jag tror det är så godt du säljer ~~alltihop~~, alltihop!

— Ska du gå och sälja andras saker, har du då inte någon rättskänsla, ~~sade~~ ~~n~~ afbröt Lundell ånyo som hade haft starka spekulationer på att på öfvertygelsens väg komma i besittning af det der paketet som länge frestat honom.

— Ah, det får han betaldt för sen! Men, sak hör blir ingenting! Vi måste ta ett par lakan ur sängen! Hvad gör det? Inte behöfver vi några lakan! Se, så Olle! Stopp in bara!

Olle gjorde med stor färdighet en påse af ett lakan och stoppade in alltihop ~~~~ under Lundells ifrågaste protester.

Sedan påsen var färdig tog Olle den ~~på~~ under armen knäppte ~~ut~~ ihop den trasiga bonjouren ~~liksom han~~ ~~dermed~~ för att bättre ~~skulle~~ kunna dölja västens frånvaro och vandrade i väg åt staden.

— Han ser ut som en tjuf, sade Sellén, der han stod i fönstret och tittade illmarigt ut åt vägen. — Får han bara gå i fred för polisen nu, så är det bra! — Raska på Olle, ropade han efter den bortgående! Köp sex franska bröd och två halfva öl, om det blir något öfver på färgen!

Olle vände sig om och svängde med hatten så tillitsfullt som om han redan hade kalaset i bakfickorna.

Lundell och Sellén voro ensamma. Sellén stod och beundrade sin nya ~~väst~~ sammetsväst som ~~Lundell spekulerat på så länge~~ så länge varit föremål för Lundells tysta längtan. + Men det var inte det han nu ville tala om och som han hade så svårt att komma fram med.

+ Lundell skrapade sin palett och kastade afundsjuka blickar på den förlorade kärligheten.

— Se hit på min tafla ett tag, sade han. Hvad tycker Du nu, allvarsamt!

— Du ska inte ~~t~~ knåpa och rita på henne, du ska måla! ~~Hvarifrån~~ Hvar kommer ljuset ifrån? Ifrån kläderna, ifrån de nakna partierna! Det är ju alldeles tokigt! ~~Se~~ Hvad andas de der menniskorna! Färg? ~~maskoria~~ linolja! jag ser ingen luft!

— Nå, menade Lundell! Det der är så olika, som du säger! Men hvad säger du om kompositionen?

— För mycket folk!

— ~~Nej~~ Ja, du är så farlig, jag ville närapå ha dit ett par ~~till~~ till!

— Låt mig se nu! Det är ett fel här! — Sellén sköt ~~hon~~ dessa långa blickar som är egen för kustbon eller slättbon!

— Ja, det är ett fel! Kan du se det? medgaf Lundell.

— Det är bara karlfolk! Det är lite för torrt!

— Ja, just det! Tänk att du kunde se det!

— Du vill alltså ha en qvinna?

Lundell såg efter om han gycklade, men det var svårt att se, så nu hvisslade han.

— Ja, det fattas mig en qvinno-*figur*, svarade han.

Det blef tyst, och det blef obehagligt, när man var så gamla bekanta gå tu man hand.

— Om jag kunde begripa hur jag skulle bära mig åt för att få en modell. Akademiens vill jag inte ha, ty dem känner hela verlden, och det här ämnet är religiöst för öfrigt.

Du vill ha något finare? Oui! Jag förstår! ~~Om~~

— Om hon inte skulle vara naken, så ~~skulle~~ kunde ~~jag~~ kanske jag...

— Inte ska hon vara naken, är du galen, ibland så mycket karlar; för öfrigt är det ett religiöst ämne...

— Ja, ja, det der vet vi. Hon skall emellertid ha kostym, litet österländsk, stå lutad framåt, kan jag tro, låtsas ta upp något från marken, visa axlarne, halsen och första dorsalerna, Jag förstår! Men religiöst, si, som Magdalena! Oui! Fågelperspektif, si!

— Du ska då gäckas med allting, också; och dra ner allt!

— Till saken! Till saken! Du skall ha dig en modell, för det skall man; du känner ingen sjelf! Godt! Dina religiösa känslor förbjuda dig att skaffa en sådan, alltså ska Rehnhjelm och jag; vi, två lättsinniga sällar, skaffa dig en! ~~Ne~~

— Det ska vara en anständig flicka, det säger jag på förhand!

— Naturligtvis, ja! Vi ska se till hvad vi kan göra åt saken, i öfvermorgon, då vi få pengar.

Och så målades det igen, tyst och stilla, tills klockan blef fyra, och tills hon blef fem. Då och då kastade man oroliga blickar utåt vägen. Sellén afbröt först den ängsliga tystnaden —

— Olle, dröjer! Det har bestämdt händt honom något! sade han.

— Ja det hänger inte rätt ihop, men hvarför ska du också jemt skicka den der stackarn? Du kunde just gå dina ärenden sjelf.

— Äh, han har inte annat att göra och han gör så gerna!

— Det vet du inte, och för öfrigt skall jag säga dig att ~~Ol~~ man inte vet hvar Olle slutar. Han har stora funderingar och kan hvilken dag som helst vara på benen igen och då kan det vara godt att få räknas bland hans vänner!

66

— Nej, hvad säger du! Hvad är det för storverk han skall göra? Jag tror nog att Olle kommer att bli en stor man, fast det icke blir som bildhuggare! Men det var mig en baddare att dröja! Tror du han kunnat gå och köpa opp pengarne?

— Ja, ja! Han har inte fått en Gaslåga på länge och frestelsen kanske blef honom för stark!, svarade Lundell och tog in två ~~ref~~ hål i svångremmen, under det han funderade på huru han skulle ha gjort i Olles ställe.

— Nå, man är inte mer än menniska, ~~tillade Sellén~~, och menniskan är sig sjelf närmast! 4

4 ~~tufs~~ ifyllde Sellén, som hade alldeles klart för sig huru han skulle ha gjort.

— Det der tör jag emellertid inte vänta på, ~~jag~~ förklarade Sellén; jag måste ha färg om jag skall stjäla den! Jag går ~~till~~ ut och söker Falk.

— Ska du nu suga den stackarn igen! Du tog ju af honom i går till ramen! Det var inte småpengar det!

— Åh, kära du! Jag har nu en gång ~~var~~ ~~tvungits~~ tvungits att bita hufvet af skammen, så det kan inte hjelpas. Hvad gör man inte underkasta sig! För öfrigt är Falk en ~~storsinnad~~ storsinnad man, som kan förstå hur det kan vara ställdt. Nu går jag emellertid; kommer Olle hem, så säg att han var en nöt! Adjö med dig! Titta ner i Röda Rummet, så ska vi se till om vår Herre är så nådig och ger oss någon mat innan solen går ned! Stäng dörren, när du går och lägg nyckeln under tröskeln! Adjö!

Han gick, och icke lång stund derefter befann han sig utanför Falks dörr borta på Grefmagnigatan. Han knackade, men fick intet svar; då öppnade han dörren och steg på. Falk som troligen haft oroliga drömmar spratt uppe ur sömnen och stirrade på Sellén utan att känna igen honom.

— God afton bror, helsade Sellén.

— Åh kors, är det du! Jag måtte ha drömt något underligt! God afton, sitt ner och rök en pipa! Är det afton redan?

Sellén som trodde sig känna igen symptomerna, låtsades dock icke märka något utan tog upp samtalet.

— Bror var väl inte på Tannknappen i dag?

— Nej, svarade Falk, förvirrad, jag var inte der. Jag gick på Iduna!

Han visste verkligen inte om han drömt så eller om han varit der, men han blef glad öfver att han sade det, ty han blygdes öfver sitt missöde!

— Ja, det var rätt, intygade Sellén; de ha inte bra mat på Tannknappen.

— Nej, jag kan inte just skylla! sade Falk. ~~den~~ Deras köttsoppa är så förbannadt dålig!

67.

– ~~Nej~~ Ja / och så står den der gamla källarmästarn och räknar smörgås-arne, den lymmeln.

Vid ordet smörgås-arne ~~spetsade~~ vaknade Falk till medvetande, men han kände sig icke hungrig vidare, ehuru han var liter matt på benen. Ämnet var emellertid obehagligt, och måste med första bytas om.

– Nå, sade han, du har väl din tafla färdig tills i morgon?

– Nej, ~~tyvärr~~ Gunås, det är inte så väl.

– Hvad är det nu då?

– Jag hinner omöjligt inte.

– Hinner inte? Hvarför sitter du inte hemma och arbetar?

– Ack, det är det der gamla, eviga historien, kära bror! Det fattas färg! Färg!

– Nå det kan väl hjelpas! Har ~~du~~ inga pengar kanske?

– Det vore ingen nöd då!

– Och jag har inga heller! Hur ska vi då bära oss åt?

Sellén slog ner ögonen tills ~~de~~ blickarne (kommo i jemnhöjd med Falks vestficka der en ganska tjock guldkedja kröp in; inte derför att Sellén kunde tro att det var guld, kontrolleradt guld, ty det kunde han icke fatta hur man kunde vara så oförståndig och bära så mycket pengar utanpå en vest. Hans tankar hade emellertid fått en bestämd riktning och han fortfor:

– Om jag åtminstone hade något att låna på, men vi voro så oförsigtiga och buro bort vinterrockarne ~~se~~ första solskensdag i April, ~~och det fick vi ångra för. bittert. För se k~~

Falk rodnade. Han hade inte varit med om sådana der affärer förr.

– Låner ni på öfverrockar? frågade han. Får ni låna någonting på sådant.

– Låna får man nog på allting – allting, betonade Sellén. Bara man har någonting.

Det gick omkring för ögonen på Falk. Han måste sätta sig. Derpå tog han upp sin guldklocka.

– Hvad tror du man får på den här, med kedja?

Sellén vägde ~~[illegible]~~ de blifvande panterna i sin hand och betraktade dem med kännaremin.

– Är det guld, frågade han med svag stämma.

– Det är guld!

– Kontrolleradt?

– Kontrolleradt!

– Båda delarne?

– Båda delarne!

– Hundra Riksdaler! ~~sade~~ förklarade Sellén och skakade ~~[illegible]~~ sin hand så att den gyllene kedjan ~~skramlade~~ rasslade. – Men det är synd! Bror ska inte gå och sätta bort sina saker för min skull!

– Nåväl, för min skull då, sade Falk, som icke ville tillvälla sig ett sken af en oegennytta ~~som~~ den han icke ~~var~~ egde ~~oblandad~~. Jag behöfver också penger. ~~Vill~~ du förvandla dem i penger så har du gjort mig en tjenst!

– Nå, låt gå då, sade Sellén, som icke ville genera sin vän med några ogramlaga frågor. Jag ska (stampa dem!) ~~gå~~. Tag på dig rocken, bror! ~~Lo~~ Lifvet är bittert ~~ä~~ ibland, ser du, men vi få väl ~~tas~~ dras me't ändå!

~~m~~ Han klappade Falk på axeln med en hjertlighet, som icke ofta ~~gått~~ trängde igenom ~~den~~ de ~~ytterverk~~ försvarsverk af hån han hade anlagt omkring sig och de gingo ut.

Klockan hade blifvit sju innan ärendet var uträttadt ~~Dåg~~ ~~färg inköpt~~. ~~Derpå De~~ Derpå begåfvo de sig ut att köpa färg och sedan ~~tog de~~ tågade de ner till Röda Rummet.

Sedan de spelat en liten komedi med hvarandra rörande hvad som skulle drickas, stannade ~~de~~ de vid att de borde äta. De hade just börjat skåla, och Falk kände sina krafter stiga, då en lång skugga kastades öfver deras ~~b~~ servis – och framför dem stod Ygberg, lika blek och tärd som vanligt. Sellén, som var i lyckliga omständigheter och då alltid var god och artig, frågade genast om han inte ville göra dem sällskap, i hvilken anhållan Falk instämde. Ygberg krusade ~~och~~ under det han gjorde ett öfverslag öfver assietternas innehåll om han skulle kunna bli mätt eller bara halfmätt.

– Häradshöfdingen har en hvass penna, sade han för att afvända uppmärksamheten från sina ~~med~~ ~~angrepp på~~ ströftåg med gaffeln omkring brickan.

– Hur så? Har jag! svarade Falk och flammade upp; han trodde icke att någon gjort bekantskap med hans penna.

– Den der artikeln har gjort mycken lycka!

– Hvilken artikel? Jag förstår inte!

– Åh jo! Den der korrespondensartikeln till Folkets Fana angående Kollegiet för utbetalandet af embetsmännens löner!

– Det har inte jag skrifvit!

– Så ~~uppgifs~~ säger man deremot i Kollegiet! Jag träffade en bekant extra ordinarie ~~som är der~~ derifrån, ~~och~~ han uppgaf er som författaren, och förbittringen lär icke vara obetydlig!

– Hvad säger ni?

Falk kände sig skyldig till hälften, och nu fick han klart för sig hvad Struve den der qvällen på Mosebacke ~~och La Croix~~ hade sutit och skrif-

HS / Vf 196 - #68

(sid 68)

4 Berns salong, som vid denna tid just börjat spela
sin kulturhistoriska rol i Stockholmslifvet i det att
den tog döden på det osunda Caffé-chantant-lifvet, hvilket
under en period af sextiotalet florerade, eller grasserade i hufvud-
staden och derifrån spred sig öfver hela landet. Hit samlades
vid sjutiden ~~alla~~ skaror af unga folk, hvilka befunno
sig i det abnorma tillstånd~~et~~ som inträder då man lemnat
~~föräldrahemmet~~ föräldrahemmet och räcker tills man Kom-
mer i eget; här sutto skaror af ungkarlar, som flytt
den ensliga Kammaren eller vindskupan för att
få sitta i ljus och värme och träffa en menisklig
varelse att samtala med. Värden på stället hade
gjort flera försök ~~med~~ att roa sin publik med pantomim,
gymnastik, ballett och så vidare, men man hade så tydligt
visat honom, att man icke gick dit för att bli road, utan för
att få vara i fred, ~~och~~ att man sökte ett samtalsrum
ett samlingsrum, der man var viss på att man alltid och
när som helst kunde leta upp en bekant; och som musiken
icke utgjorde något hinder för samtals förande, tvärtom, så
tolererades den och ingick så småningom i Stockholmarens afton-
diet ~~jemte~~ bredvid punschen ~~sprit~~ och tobaken. Så blef Berns Salong
hela Stockholms ungkarlsklubb. ~~i synnerhet begagnad af dem, som~~
~~hade dåliga hem, kalla rum~~ Och der valde kotteriet sig sin vrå,
och Lill-Jansborna hade åt sig inkräktat det inre Schack-
rummet innanför Södra läktarn hvilket i ~~anseende~~ till dess (så småningom antog namnet af ~~kallades~~ (Röda
röda möblemang och för Nordstjernas skull)
Rummet. ~~Derifrån~~ Der var man alltid säker att träffas om man
och varit skingrade som agnar under dagens lopp; derifrån företogos
formliga razziar omkring salen, då nöden var stor och det gällde att upp-
spåra några pengar; då bildades kedja ~~och lyktet~~; två man tiralje-
rade läktarne och två togo salongen på ~~kort~~ lång-sidorna öfver;
det var som att dra not och sällan ~~gick man~~ ~~aflopp~~ ~~tråget~~ drog
man fåfängt då ju nya gäster ständigt tillströmmade ~~t~~ under aftonens ~~qvällen~~ lopp.
I qväll behöfde ~~skulle~~ ~~något~~ icke något sådant arbete ifrågakomma
och det var derför Sellén ~~med~~ stolt och lugn slog sig ner
vid Falks sida i den röda sondsoffan.

vit. Men Struve hade dock blott varit referent, Falk hade talat och han ansåg sig skyldig att stå vid ~~det~~, hvad han sagt, äfven med våda att bli ansedd som "skandalskrifvare." När han nu kände att återtåget var honom afskuret, ~~så~~ insåg han klart att här ~~bara~~ endast fans ett råd ~~att~~ ~~[illegible]~~ och det var: att gå på!

69.

— Nåväl, sade han. Jag ~~är~~ var upphofsmannen till den artikeln! ~~Och jag kan betitlade jag icke läst den, bedyga att hvarje ord är sant, eller om det icke är så, om referenten broderat, så är förhållandet: —~~ Låt oss nu tala om något annat! Hvad tycker Notarien om Ulrica Eleonora? Är det inte en intressant ~~karaktär~~ figur? Eller sjöförsäkringsaktiebolaget Triton? Eller Hagvin Spegel!

— Ulrica Eleonora är den intressantaste karakter i hela Svenska Historien, svarade Ygberg allvarligt; jag har just emottagit en beställning på en uppsats om henne af Smith!

— ~~Verkligen! Tycker ni det! Kanske ni skulle kunna~~ skrifva ~~sexton oktavsidor om henne, få kontant~~ betalning? Säg!

— Sexton? Ett hundra sexton, om ni behagar! — Ni åtager

— O, min Gud, och jag som bara fått ihop åtta!

er således leveransen? Tjugofem Riksdaler betalar jag! Kanske ni behagar dem i förskott. Se här! Var så god! O, hvad det känns lätt!

— Nej, det är alldeles för mycket! Vet ni hvad förläggaren ger? Kanske fem eller högst tio! ~~[illegible]~~

— Åh han skulle skämmas! Se här! Tag pengarne och ni befriar mig från en stor börda!

— Nå efter ni så vill! Jag tackar! Kanske jag får ~~lofva~~ lof att skrifva en kopp!

— Nej! jag tackar; det behöfs inte! Ha vi slutat äta nu, så att vi få börja dricka! Vi måste dricka i qväll efter vi ha så glada ~~anledningar~~.

~~Falk~~ En hektisk rodnad hade uppstigit på Falks kinder och han talade feberaktigt. Sellén satt lugn och rökte och hörde mera på musiken än på talet som dels icke intresserade honom, dels ~~han~~ icke var begripligt för honom. I soffhörnet der han satt kunde han genom de båda dörröppningarne som ~~voro~~ ledde ut åt södra läktaren och ~~öppnade~~ lemnade utsigt öppen åt salongen (de) öfver till den norra läktaren. Genom det väldiga rökmoln som alltid stod öfver svalget mellan de båda läktarne, kunde han dock urskilja ~~knappt~~ ansigtena på dem som befunno sig på andra sidan. Plötsligt fästades hans uppmärksamhet på något långt ~~s~~ bort i fjerran. Han röck Falk i armen.

— Nej, se, se en sådan lefver! Se, der borta venstra

— Af Smith! frågade Falk.

~~— Det tror jag nog om man förfar syntetiskt. På den analytiska vägen ter sig ämnet alltid på ett annat sätt!~~

— Ja hur vet ni det! ~~Och~~

— Då känner ni Skydtsengeln också!

— Hur vet ni det der?

— Jag skickade dem åter på middagen i dag.

— Det är svårt att icke arbeta! ni kommer att ångra det! Tro mig!

gardin!

— Lundell!

— Jo, just han! Han går och söker en Magdalena! Se, nu talar han till henne! Det var en rar unge!

Falk rodnade så att Sellén observerade det.

— Söker han sina modeller här? frågade han förvånad.

— Ja, hvar skulle han annars få dem! Han kan inte gå ~~ut~~ och ta dem i mörkret!

Strax derefter inträdde Lundell och helsades ~~med beskyddande nick~~ af Sellén ~~, hvilken~~ med en beskyddande nick, ~~hvilkens~~ hvars betydelse han trodde sig kunna läsa, ~~och hvilket~~ hvarför han också ~~[illegible]~~ bugade sig artigare än vanligt ~~för~~ för Falk, och på ett förolämpande sätt uttryckte sin förvåning öfver Ygbergs närvaro. Ygberg, som noga observerade detta, fattade tillfället i flykten och frågade hvad Lundell behagade förtära, hvarvid denne gjorde stora ögon; ~~detta detta gjorde Lundell yr i hufvudet~~ — han tycktes befinna sig bland idel magnater. Och han kände sig mycket lycklig, han blef vek och menniskovänlig och sedan han fått en sexa med varmt erfor han ett behof att finna ett uttryck åt hvad han kände. Han hade något att säga Falk, det var tydligt, men han kunde icke komma på det. O. lyckligtvis spelade orkestern just ~~nu~~ Hör oss Svea och befann sig i några ögonblick inne på Vår Gud är oss en väldig borg.

— ~~O, hvad Den Lutherska Kyrkan är i sanning herrlig! sade han med andaktsfull stämma och såg på Falk! Det är den religiösa känslan i dess herrligaste uttryck!~~

Falk beställde in mera dryckesvaror.

— Häradshöfdingen, älskar som jag den gamla goda kyrkosången, ~~insinuerade~~ började Lundell.

Falk visste icke att han föredrog någon kyrkosång egentligen, utan han frågade Lundell om han icke ville dricka punsch. Lundell hyste betänkligheter; han visste icke om han vågade. Han skulle kanske äta litet mera först; han var så klen i att dricka, hvilket han ~~å-dragit~~ ansåg sig skyldig att bevisa genom att ~~tal~~ anfallas af en svår men kort hosta efter det han tömt tredje supen.

— Försoningsfacklan är ett bra namn; det ~~and~~ visar på samma gång försoningens djupa religiösa behof ~~och~~ ~~och~~ det ljus, som kom i verlden då det största bland under skedde, som är de högfärdiga till en förargelse.

Han lade ~~mef~~ f. ~~[illegible]~~ i det samma en köttbulle bakom sista axeltanden och såg efter hvad verkan det talet skulle ha — men han blef icke smickrad då han såg tre fåniga anleten, hvilka uttryckte den

den största ~~sorg och~~ häpnad, vändas emot sig: Han måste tala
tydligare.
~~a~~ – Spegel är ett stort namn och hans tala är icke som de
Fariséers. Vi erinra oss alla att han skrifvit den herrliga
psalmen Nu tystne de klagande ljuden ~~och~~ hvars make ~~i religiöst~~ man
~~djup och skönhet säkerligen länge skall gör sig gällande~~ får söka!
~~så länge den religiösa känslan ännu har representanter~~
~~ibland oss~~. Skål, Häradshöfdingen, det gläder mig att ni är en
sådan representant!
Nu upptäckte Lundell, att han icke hade något i glaset.
– Jag tror jag får lof att ta mig en halfva
Två tankar surrade genom Falks ~~he~~ feberaktiga hjerna:
1:o ~~Han~~ Karlen super ju brännvin! 2:o Hur kan han veta det der om
Spegel? En misstanke flög derpå som en blixt ~~på~~ öfver honom, men han
ville icke veta något utan, sade endast:
– Skål, Herr Lundell! ~~sade han~~ ~~Derpå~~ hvarpå han
steg upp, ~~och~~ bad om ursäkt och gick ut i tidningsrum-
met. Hvad han sökte fann han genast – Gråkappan.
På fjerde sidan stod följande: "Subskriptionsanmälan.
„I alla Rikets boklådor. Ett länge känt religiöst behof...
gör sig gällande ... den religiösa känslan ...
representanter ... fariséer ... ~~den religiösa känslan~~ ...
Försoningsfacklan. Tidskrift för det Christliga hemmet.
Utgifvet af Arvid Falk, (den unge lofvande författaren, hvars
dikter ~~vid sista~~ ~~bl~~ vunnit loford af Vitterhets-akademien)
Första häftena komma bland annat att innehålla
Håkan Spegels herrliga versstycke Guds verk och hvila,
~~at~~ om hvilket vi icke behöfva yttra oss längre, då det kan
sägas gifva sjelft vara den religiösa känslan i dess herrli-
gaste uttryck."
~~Smith tänkte göra honom till Redaktör af Håkan Spegel, hvilkes~~
~~Han hade läst och förstått.~~ Det obehagliga samtal (som ju i morgon kunde kontra-manteras.)
som härpå skulle följa ~~afbr~~ inställdes lyckligtvis ~~af~~ genom
Olles ankomst. Ty denne kom verkligen, kom trasigare
än vanligt, smutsigare än vanligt och efter utseendet än mera
ofördig i höfterna, hvilka stucko ut som ~~tu~~ bogspröt
under bonjouren, hvilken numera blott knäppes igen
straxt ~~ofv~~ ~~under sista~~ ofvan första refbenet (af en enda knapp.
Men han ~~skratte~~ var glad och skrattade, då han såg så mycket
mat och dryck på bordet. ~~Hans skratte gick så till~~ att
~~läpparne drogos isär, så att tandköttet blef synligt i~~
~~öfre käken och lyste rödt genom de~~ ~~tanna~~ ~~tödda mustascherna~~
~~hvilka stråvis letat sig upp ur den magra marken, hvarpå~~
~~ett kort hväsande pinade sig fram~~ ~~mellan~~ genom
~~e~~ springorna mel~~lan de~~ glesa ~~tänderna~~ Men han
skrattade och till Sellens fasa, ~~tog hand~~ ny ~~fram två gröna~~
~~plantgötton~~, ~~fyra färgtuber~~, ~~sex franska bröd ur bakfickorna~~
~~och tre två halfva öl~~ började han redogöra för utgången

72.

af sin mission och afbörda sig sina kommissioner. Han hade verkligen blifvit tagen af polisen.

— Här har du qvittona!

Han räckte två gröna pantsedlar öfver bordet till Sellén som ~~tut~~ ögonblickligen förvandlade dem till en papperskula.

Derpå hade han blifvit förd till ett vaktkontor. ~~Hä-på visade han intyg genom~~ Han visade ~~tydligen~~ att ena rock-kragen fattades. Så fick han uppge sitt namn. Det var naturligtvis falskt! Ingen menniska ~~fick~~ hette Montanus! Derpå födelseort: Vestmanland! Det var naturligtvis falskt, ty öfverkonstapeln var sjelf derifrån, och han kände nog sina landsmän. Derpå, ålder: tjugoåtta år. Det var ~~naturligtvis~~ lögn, "ty han måste minst vara fyrtio." Boställe: Lill-Jans! Det var lögn, för der bodde ingen mer än en trädgårdsmästare. Yrke: artist! Det var också lögn, "för han såg ut som en kammbuse."

— Här har du fången, fyra tuber! Se på dem!

Derpå hade ~~protokoll blifvit~~ knytet blifvit uppslitet, hvarvid ena lakanet blifvit sönderrifvet —

— Derför fick jag bara en och tjugufem ~~ö~~ för begge! Se på qvittot, för du se, att det är rätt!

Sedan hade han blifvit tillfrågad hvar han stulit de ~~der~~ de der sakerna. Olle hade svarat att han icke hade stulit de der sakerna, hvarpå öfverkonstapeln fästat hans uppmärksamhet på att här var icke fråga ~~om~~ om han stulit dem, utan hvar han stulit dem! Hvar? Hvar? Hvar?

— Här är pengar tillbaks, tjugofem öre! Jag har inte tagit några.

Derpå hade protokoll blifvit uppsättadt öfver "de stulna sakerna," hvilka blifvit förseglade med tre sigill. Förgäfves hade Olle bedyrat sin oskuld, förgäfves hade han vädjat till deras rättskänsla och humanitet. Detta sista vädjande hade den verkan, som det tycktes, att ~~en~~ konstapeln föreslog att man skulle taga till protokoll att "fången" — han var sedan fånge ~~i~~ — ~~vi~~ vid tillfället varit öfverlastad af starka drycker, hvilket äfven influtit med den ~~[illegible]~~ inskränkningen likväl — att orden "starka dryckor" utgingo. Sedan öfverkonstapeln upprepade gånger bedt konstapeln erinra sig, om icke fången gjort motstånd vid förrättningen, och denne försäkrat att han icke kunde taga på sin ed att fången gjort motstånd, (hvilket ~~icke~~ i sådant fall kunnat vara betänkligt nog, alldenstund ~~han~~ denne hade en lömsk och hotande uppsyn,) men väl att han "tyckt" det fången "försökt" göra ~~mot~~ motstånd genom att fly in i en portgång (~~der han säkert hade medbrottslingar~~), så togs detta till protokoll.

Derpå uppsattes ~~e~~ en rapport som Olle befalldes underskrifva. Rapporten lydde på: att en ~~[illegible]~~ manperson med lömsk och hotande uppsyn hade anträffats smygande utefter venstra husraden på Norrlandsgatan, + klockan ~~tre~~ fyra och trettiofem eftermiddagen, ~~och der blifvit hållen~~ med ett knyte af misstänkt beskaffenhet. Häktade manperson ~~hade~~ var vid tillfället iförd bonjour af grön ~~bo~~ korderoj, (saknade vest), byxor af blå boj, skjorta märkt i linningen P. L (hvilket bevisade antingen att den var stulen eller att häktade uppgifvit falskt namn), grårandiga yllestrumpor och låg filthatt med en hönsfjäder. Häktade hade uppgifvit ~~falskt~~ det lögaktiga namnet Olle Montanus, föregaf sig falskligen vara född i Vestmanland af bondfolk, och sökte göra troligt att han var artist, samt angaf ~~falskt~~ Lill-Jans som bostad, hvilket bevisligen ~~ä~~ var falskt. Försökte göra motstånd vid häktningen genom att fly in i en portgång: ~~Kron- Skyttå~~

Derpå följde specifikation på (det stulna) knytets innehåll.

Som Ola vägrade erkänna rapportens riktighet, telegraferades genast till fängelset, hvarpå en droska afförde fången, knytet och en poliskonstapel. Då de ~~skulle~~ åkte in på Myntgatan hade Olle fått sigte på rådhusen, riksdagsmannen ~~Pelle~~ Per Olsson i Tråsköla, en landsman till honom, hvilken han anropade och som bevisade att rapporten var falsk, hvarpå Olle släpptes lös och återfick sitt knyte. Och nu var han här, och ~~här~~.

– Slå ni granska bröden: ~~Jag h~~ Det är bara fem qvar, jag har ätit upp ett. Och här är ölet.

Han hade verkligen upp fem bröd som han tog ur bakfickorna, och två buteljer öl som han fick upp ur byxfickorna, hvarefter hans figur ~~antog~~ ~~återfick~~ återtog sina vanliga dis/proportioner.

– Bror Falk får ursäkta Olle, han är inte van vid att vara bland folk, – stoppa in bröna igen ~~—~~ Olle, hvad är det för dumheter, rättade Sellén.

Olle lydde. Lundell ville icke släppa brickan ifrån sig oaktadt han ~~ätit~~ (betat) af så nära ~~att~~ att man

74, icke efter spåren
~~icke~~ ~~efter spåren~~

kunde bestämma hvad som legat på assietterna, men bränvinsflaskan nalkades då och då glaset ~~[illegible]~~ hvarefter ~~en~~ ~~halfva~~ Lundell liksom i tankarne tog sig en halfva. Då och då steg han upp eller vände han sig om på stolen för att "se efter" hvad de spelade; hvarvid hans gester noga iakttogos af Sellén. Så kom Rehnhjelm. Tyst och drucken satte han sig ner och sökte ett mål för sina irrande blickar, der de kunde hvila sig, under det han åhörde Lundells förmaningar! Ygberg beskyddade Olle med en sexa och ~~uppmana~~ tröttnade icke att (mecenatlikt) uppmana honom att ta för sig och att fylla hans glas.

+ Hans trötta ögon slog sig slutligen ner på Sellén och stannade i grå sammetsvesten, hvilken hela sednare delen af qvällen utgjorde ett rikt ~~betraktelse~~ ämne för hans tysta betraktelser. Ett ögonblick ljusnade hans ansigte som vid åsynen af en gammal bekant, men då slocknade ljuset igen när Sellén, som märkte att det drog, knäppte igen rocken.

Musiken blef, ju längre det led på qvällen, af en allt lifligare natur och samtalen blefvo derefter. Falk erfor ett ganska stort behag i detta bedöfningstillstånd; ~~det~~ här var varmt, ljust, bullrande, rökigt, och här sutto menniskor ~~som han~~ hvilkas lif han förlängt med några timmor, ~~de voro~~ och som derför voro lyckliga och ~~nöjda~~ glada som flugor hvilka beqvicknat till af några solstrålar. Han kände sig befryndad med dem, ty de voro olyckliga i det hela, och de voro försynta +/; till och med deras råhet hade ett visst behag, ty deri fans så mycken natur, så mycken oskuld; och sjelfva Lundells hyckleri kunde icke väcka hans motvilja, ty det var så naivt och satt så löst påklistradt att det när som helst kunde ~~[illegible]~~ rifvas bort. Och så gick qvällen; och det blef slut på den dag som oåterkalleligt kastat honom in på litteratörens törniga bana.

+ De förstodo hvad han sade och när de ~~talade~~ yttrade sig talade de som menniskor och icke som böcker;

~~Det harmoniska och animerade samqvämet afbröts för ett ögonblick af baronens hastigt inträffade sjukdom; Han~~ ~~Denne skulle nemligen resa sig upp för att på närmare håll taga kännedom om något som en lång stund oroat honom och plågat honom med ovisshet och som tycktes stå i nära förbindelse med Selléns vest.~~

~~När Sellén om qvällen kom hem~~

~~När Falk kom hem om natten hade han två bref emot sig. Det ena innehöll en förfrågan från Lagerström i Rödhufvan om han ville hjelpa till med att referera Andra Kammaren påföljande morgon, emedan det skulle bli ett långt plenum; ~~Det a~~ Det andra~~ brefvet hade följande lydelse.

~~Tim. 4.7,8.9. Corinth: 23. 1 och 5.~~

7

HS / Vf 196 -

Kungl. Biblioteket.

Kap. 7 – 8.

(sid. 75 – 90).

HS / Vf 196 - #75

Sjunde Kapitlet

Jesu Efterföljelse.

~~Han väcktes en~~ Följande morgon väcktes han af ~~brefbäraren~~ städgumman som framlemnade ett bref ~~af~~. hvilket befanns vara af följande lydelse.

Timoth. Cap. X, v. 27. 28. 29. ~~en~~ Första Corinth. Cap. VI, v. 3. 4. 5.

Dyre Br!

Vår H. J. Chr. Nåd ~~och~~ och ~~&~~ Fr. F:s kärlek ~~&~~ och D. H. A:s delaktigh. etc. Amen!

Jag såg af Gråkappan i går afton att du ämnar utgifva ~~[illegible]~~ Försoningsfacklan. Sök mig i min verksamhet i morgon bittida före 9.

Din Åkerlöke

Nathanael Skåre.

Nu förstod han Lundells gåtor, "till en del!" ~~Detta var i det gåtor~~! Han kände (visserligen) icke den store Gudsmannen Skåre personligen ~~och~~ och hade beslutat ~~aldrig hört talas om~~ afsäga sig Försoningsfacklan. (men han var nyfiken och ~~Han [illegible] alltså upp~~ beslöt ~~[illegible]~~ att hörsamma den närgångna kallelsen. ~~och~~ ~~Stod~~ ~~innan~~ Kl. 9 (stod han) framför det väldiga hyresvåningshuset på Regeringsgatan, hvars facad var klädt med skyltar ifrån källarvåningen ända upp till taklisten.

" Timoth. 2. Cap 4. v. 27, 28, 29. Corinth: ~~10.~~ Cap 30 v. 45, 6.

J. J. N!

~~Dyre Broder~~! Dyre Br!

Vår ~~Herre J~~ H./J. Chr. Nåd och frid, ~~Fadrens~~ F:s/kärlek och D. H. A:s delaktighet ~~vare med o öfver oss alla. Amen!~~ o. s. v.

Jag såg af Gråkappan i går att du ämnar ge ut Försoningsfacklan. ~~Låt bli det~~! Kom upp och sök mig i min verksamhet ~~klockan~~ i morgon. Kl. 8.

Din återlöste ~~broder~~. br.
~~Emanuel~~ Nathanael/Skåre. "

Brefvet var oförskämdt; han kallade ~~hon~~ Falk du och befallde honom komma upp. ~~Emellertid~~ Men Falk var nyfiken att få se den store profeten, hvars namn gick kring land och rike, ~~och hans verksamhet~~. Derför gick han och lade sig med beslutet att vara ~~kl~~ i Skåre's (verksamhet) Kl. 8 och sedan gå att referera Andra Kammaren.

Sjunde Kapitlet.

Jesu Efterföljelse.

Arvid Falk, efter gårdagens händelser återkalleligen litteratör, ~~stod, färgad framför det väldiga fyrvåningshuset~~ på Malm~~skilnadsgatan, klockan 8 på morgonen. Hela huset var klädt med skyltar nerifrån (gatan) och uppåt takkrönet.~~ ~~Christliga~~ ~~Bok~~ Christliga Boktryckeri-Aktiebolaget Friden. ~~Redaktionen~~ 2 tr. upp. Redaktionen af Guds barns arfvedel ½ tr. upp. Expeditionen af Yttersta Domen, 1 tr. upp. Expeditionen af Fridsbasunen 2 tr. upp. Redaktionen af Barntidningen: Föd mina Lam 1 tr. upp. Direktionen för (Christliga) Bönhusaktiebolaget ~~Dufvan~~ Nådastolen verkställer utbetalningar och beviljas lån mot ~~fast~~ första inteckning i fastighet 3 tr. upp. Kom till Jesus. ~~distribueras~~ distr 3 tr. upp: Obs. ☞ Ordentliga & utsäljare som kunna ställa borgen ~~[illegible]~~ erhålla ~~arbete~~ ~~arbete~~ sysselsättning derstädes. Missions-Aktiebolaget (Örnen) utdelar 1867 års vinst ~~och~~ med Ränte-Kupong 2 tr upp. (Christliga) Missions-Ångaren Zululee's Kontor 2½ tr.

HS / Vf 196 - #76

D:S Ångaren afgår, vill Gud, den 28:de dennes. ~~[illegible]~~ Gods emottages mot Connoissement och Certifikat å kontoret Skeppsbron der Ångaren lastar.

Syföreningen Myrstacken mottager gåfvor å nedra botten. Prestkragar tvättas och strykas hos Portvakten! Oblat à Kr 1,50 pr ℔ säljes hos Portvakten! Obs. Svarta Frackar ~~fa~~ passande för Nattvardsynglingar uthyras äfven. Ojäst Vin (Math. 19.32.) ~~ta~~ finnes att köpa hos Portvakten! à 75 öre K[illegible]

På nedra botten till venster om porten var en christlig bokhandel. Folk stannade och läste på de ~~utlagda~~ i fönstret utlagda böckernas titlar: ~~Der fans intet nytt.~~ Det var det gamla vanliga: indiskreta frågor, närgångna tillvitelser, förnärmande förtroligheter, allt så väl och så länge kändt. Men hvad som mera ådrog sig hans uppmärksamhet var de många illustrerade tidskrifterna, hvilka med sina stora engelska träsnitt lågo utbredda för att locka folk. ~~De~~ ~~Och~~ Barntidningarne bore i synnerhet ett lockande program ~~[illegible]~~ och biträdet i boden visste berätta huru gamla gubbar och gummor kunde långa stunder stå utanför fönstret och betrakta illustrationerna, hvilka tycktes göra ett ~~ett~~ rörande intryck på deras fromma sinnen och väcka minnen från en flydd – kanske i förtid – flydd ~~barndom~~ ungdom. ~~De föreställdes en under rubriken Oskuld tvenne badande halfnakna, halfvuxna barn med svällande former, hvilka badade. Der syntes, under rubriken Föd mina Lam, en ung flicka stående på en slätta med klädningen uppfäst öfver en charmant [illegible] engelsk vad, en hög vrist och en nätt fot, der räckande gräs åt ett lam på andra sidan slättan. Under Slummets frid föreställdes en ung flicka spelande piano, och sjungande Sankey och visande ett par formfulländade ben engelska ben. Bönen förrättades af en halfvuxen flicka i blotta linnet, och med runda axlar och bar't + fötterna de oanständiga engelska benen. Missionsplanscherna voro ännu oskyldigare. Der var oskulden så ren som den gått ur skaparens händer.~~ Folk ~~blygdes öfver sin~~ fattades att ögonblick af en gudlös tankel, ~~men~~ som han ock genast skickade bort, till det sedliga öfolket som äter ~~blodigt kött~~ och dricker sitt bröd, och han blygdes öfver sin tanke. ~~och sin fantasi.~~

~~+ Det var en samling af armar. axlar, och [illegible] vador~~

Han stiger uppför de breda trapporna mellan Pompejanska väggmålningar, hvilka bra mycket ~~[illegible]~~ påminna om den väg som icke leder till saligheten och kommer så in i ett stort rum inredt som en banksal, med pulpeter för ännu icke uppstigna kamrerare, kassörer och bokhållare. Midt i rummet står ett skrifbord stort som ett altare, men liknande en orgel med många stämmor, hvilka senare här utgöras af en ~~ordlighet~~ ~~en~~ hel klaviatur knappar till lufttelegrafer, och trumpetlika talrör som kommunicera med alla byggnadens lokaler. På golfvet står en stor man, med ridstöflar, prestrock, knäppt på en knapp uppe vid halsen så att den liknar en öppen uniformsfyrtat, hvit halsduk och ofvanför densamma en sjökaptensmask ~~för ansigtet~~, ty det ~~en~~ riktiga ansigtet ~~som~~ ~~en menniska~~ har kommit bort i en pulpetklaff eller en packlåda ~~under de mångahanda bestyr egaren haft att sköta~~ [illegible]. Den store mannen piskar sina blanka ~~sko~~ stöfvelskaft med ett ridspö, hvars knapp, symboliskt, utgöres af en hästfot, ~~Falk tittar~~ och röker en stark regalia, hvilken han ifrigt (som det tyckes) tuggar, för att hålla ~~munlädret~~ ~~munnen~~ munnen i verksamhet. Falk betraktar den store mannen med förvåning. Detta var således sista modet på den sortens menniskor, ty det är mod på menniskor också! Detta var den store förkunnaren som ~~gjort~~ lyckats göra det modernt att vara syndig, att tigga efter nåd, att vara usel, fattig, ~~att kukta illa~~, ~~att vara~~ eländig – dålig på alla möjliga sätt, med ett ord! ~~Åtminstone gick man och skröt med fin usselhet i de salonger der man förr sökte dölja den~~ Denne man hade gjort frälsningen fashionabel; ~~och~~ han hade uppfunnit ett evangelium för Stora Trädgårdsgatan! Nådens ordning hade blifvit ~~ett slags~~ sport! Man hade kappridningar i syndfullhet der den sämsta vann priset, man hade schnitzeljagter efter fattiga själar som skulle frälsas ~~under det deras kroppar förgingos~~, men man hade också, erkännom det, skallgångar efter offer på hvilka man skulle ~~utöfva~~ öfva sig i bättring genom att ~~på dem~~ göra dem till föremål för den grymmaste välgörenhet.

– Jaså, det är Herr Falk! säger masken. Välkommen min vän! Ni kanske beklagar er min verksamhet! Förlåt, Herr Falk är ju ateist? Ja! Nå! Det här ~~[illegible]~~ är Tryckeribolagets expedition – ursäkta ett ögonblick –

Han går fram till orgeln och drar ut ett par stämmor, hvarpå höres till svar en hvissling.

– Var så god och se Er omkring ~~så~~ så länge.

Han sätter munnen till en trumpet och ropar: "Sjunde ~~Sj~~ basunen och åttonde ve! Nyström! Mediæval, 8, i förråd, ~~kapitäl~~ fraktur i rubrikerna, namn spärrade!"

En röst svarar i samma trumpet: "Fattas manuskript!"

Masken sätter sig vid orgeln tar en penna och ett ark grepp och ~~höjer~~ låter pennan fara fram öfver papperet under det han talar genom cigarren.

– Denna verksamhet – är af ett – sådant omfång – att den snart nog öfverstiger – mina krafter – och – min helsa skulle vara – sämre än den – är – om – icke jag – skötte den – så – väl.

Han springer upp och drar ut en annan blomma och ropar i en annan trumpet: Korrektur gå; Har Du betalt dina skulder! – Och så fortsätter han att tala ett och skrifva ett annat.

– Ni undrar – hvarför – jag – går klädd – i ridstöflar – så – här. Det – är – emedan – jag för det första – rider – för – min helsas – skull.

En ~~st~~ pojke kommer in med korrektur. Masken ~~beg. Fa~~ räcker det öfver åt Falk ~~med en min~~ ~~F~~ och säger med näsan (– emedan munnen är upptagen – „läs af det der!“ ~~och~~ under det han ~~säger~~ skriker med ögonen åt pojken: „vänta!“

– För det andra – (med en rörelse på öronen säger han skrytsamt åt Falk: „hör ni att jag är med!“) – emedan jag ~~icke~~ anser – att en andans man – icke bör utmärka – sig – genom – sitt – yttre – framför – andra – menniskor – ty – detta – kallas – andligt – högmod – och – gifver lastarenom – rum.

En bokhållare inträder och helsas af masken med pannlädret, det enda parti som icke är ~~verksamhet~~ upptaget.

Hellre än att sitta sysslolös tar Falk hand om korrekturet och läser. Cigarren fortfor att tala.

– Alla andra – menniskor ~~se~~ ha ridstöflar – jag vill för ingen del utmärka mig – i det yttre – derför – emedan jag icke – är någon – skriptore – begagnar jag – ridstöflar.

Derpå lemnar han manuskriptet åt pojken och skriker – med munnen: „Fyra vinkehakar Sjunde Basunen åt Nyström!“ – Och sedan till Falk:

– Nu är jag ledig fem minuter! Behagar ni stiga in i lagerrummet.

Till bokhållaren: ~~„Lulalu lastar?“~~

– Lulalu lastar?

– Brännvin, svarar ~~b~~ bokhållaren med en rostig röst.

– Går det an? frågar Masken.

– Det går an! svarar bokhållaren

– ~~Kom Herr Falk~~. Nå så i Guds namn då! – Kom Herr Falk!

De träda in i ett rum, som är klädt med hyllor, hvilka äro fyllda med ~~bock~~ bokpackor. Masken klappar dem på ryggen med sitt ridspö, och säger högmodigt — rent ut:

— Det här har jag skrifvit! Hvad säger ni om det? Är det inte mycket? Ni skrifver också — litet! Om ni får hålla på, så kommer ni också att skrifva så här mycket! — Han bet och slet i cigarren och spottade sedan ut flagorna, hvilka yrde som fjärilar innan de satte sig på bokryggarne, hvarvid han såg ut som om han tänkte på något föraktligt.

— Försoningsfacklan? Hm! Jag tycker det är ett dumt namn! Tycker inte ni det också? Har ni hittat på det?

Det var första frågan Falk fick tillfälle att svara på hans tal, ty liksom alla stora män svarade han sjelf på sina frågor, och nej blef svaret. Längre kom han icke förr än Masken var i gång igen.

— Jag tycker det är ett mycket dumt namn! Nå! Och ni tror att den kommer att gå?

— Jag förmodar att förläggaren tror det. & Jag känner ingenting om saken! †

† — Känner ingenting? Han tar en tidning och föreler. Falk läser med häpnad följande annons.

„Prenumerationsanmälan: Försoningsfacklan. Tidskrift för christliga allmänheten. utkommer snart under redaktion af ~~Hr~~ Arvid Falk (Prisbelönt författare af Vitterhets-Akademien). Första häftet upptages af Nikolaus Spegels Guds skapade verk, ett versstycke af erkänd religiös känsla och djup christlighet." Han hade glömt att Kontramandern Spegel och nu stod han der svarslös:

— Hur stor upplaga? Hä?

— Tvåtusen antager jag!

— För litet! Duger inte! Min Yttersta Dom går i tiotusen och jag stoppar ändå inte ~~ut~~ in mer än — hvad ska jag säga — femton rena

— Femton? ~~Hundra~~?

— Tusen, Gosse!

Masken tycktes ha glömt sin rol och råkat in i några gamla ~~minnen~~ tag.

— Nåväl, fortfor han. Ni vet att jag är en omtyckt ~~pr~~ predikant; jag kan säga det utan skryt, då hela verlden vet det! Ni vet att jag är mycket omtyckt, det kan jag nu inte hjelpa en gång, men det är så! ~~Nåväl~~ Jag skulle ju vara en skrymtare om jag sa att jag inte visste hvad hela verlden vet! Nåväl jag skall understödja ert företag i början! Ni ser den der saken! ~~De~~ Om jag säger att den innehåller bref från personer, fruntimmer, ja ja, var lugn, jag är gift, som anhålla om mitt porträtt, så har jag icke sagt för mycket.

Nu var det verkligen bara en frase, som han pickade upp.

— För att bespara dem och mig mycket besvär och på samma gång göra en menniska en stor tjenst har jag tänkt att ni skulle få tillstånd att göra min biografi, ~~och~~ med porträtt, hvarigenom ert första nummer skulle gå ut i tiotusen och ni derigenom kunna ~~ta~~ stoppa in en tusen rena & bara på det numret!

— Men herr Pastor — (han tänkte ~~säg~~ säga kapten) — jag vet ingenting om denna affär... ~~har inga order från förläggaren och~~ jag visste ingenting om tidskriften förr än i går afton då jag läste i tidningen.

— Betyder ingenting! Ingenting alls! Förläggaren har sjelf skrifvit till mig och anhållit om mitt porträtt!

80

Och det är Ni som skall biografera mig! För att underlåta ert besvär har jag låtit en vän sätta upp hufvudinnehållet af densamma, så att Ni blott behöfver göra en inledning – kort och ~~godt~~ uttrycksfull, några vinkelhakar på sin höjd! Nu vet ni det!

Falk blef förvånad öfver så mycket förutseende, förvånad öfver att porträttet var så olikt originalet och att vännens handstil var så lik maskens egen. Masken hade öfverlemnat porträtt och manuskript, samt räckte ut fram sin hand för att bli tryckt.

– Hallå – – Förläggaren! – Han var så nära att säga ~~Moses~~ Smith att en lätt rodnad uppsteg mellan hans polisonger.

~~När Falk kommit ut på gatan fick han så klart för sig hvad han bort hade bort säga och göra ~~[illegible]~~ deruppe, men nu var det som vanligt för sent.~~

– Men Pastorn känner ju inte mina åsigter – protesterade Falk.

– Åsigter? Hå? Har jag frågat om Era åsigter? Jag begär aldrig någon menniskas åsigter! Bevars mig Gud! Jag? Aldrig!

Han pickade ännu en gång ~~af~~ cigarrerna på sina förlagsartiklar öppnade dörren visade ut sin ~~bio~~ biograf och återvände till sin altartjenst.

Falk kunde som vanligt och hvilket var hans olycka, icke förr än efteråt finna passande ~~svar~~ på tal och han var redan nere på gatan innan han ~~kände hamnen kasta innan sig. Han kände~~ fann det. En källarglugg, som händelsevis stod öppen (och icke var upptagen af annonser) mottog ~~de~~ ~~[illegible]~~ ~~manuskript~~ det biografien och porträttet i sin vård.

Derpå gick han upp till närmaste tidningsbyrå för att införa en reklamation om försvunnen afskedsbetyg ~~eller gick han~~ gå en [illegible] [illegible] till mötes.

Han kände ett ögon~~blicks mörka porträttet och manuskriptet i rännstenen, men så kom den kloka fädernesärfda violetta regeln om att man skall taga sitt förnuft tillfånga af – det vill säga: vara dum – öfver honom, och så kröp det osaliga fädernesärfda tviflet på ~~hans~~ egen omdömesförmåga in i hans själ, och hans medfödda vekhet, som alltid ~~fa~~ sökte vackra motiv under andras handlingar och dölja under egna, straffade honom såsom ~~en~~ orättvis och han ~~fann~~ insåg att den store mannen förtjenade att biograferas och att han sjelf bra var afundsjuk, och så blef han lugn igen och likgiltig och tålig, framför allt tålig, ty med tålamod, hade han lärt, skulle man kunna besegra verlden – och det trodde han. Derför afstod han också från sin plan att gå upp och låsa lagen för Moses~~ –setan gälla i ställer ner till Riksdagshuset.

HS / Vf 196 - #81

Åttonde Kapitlet.

~~Ettonde Kapitlet~~.

~~Stora Riks-Kollegiet för Allmänt Väl~~. Arma Fosterland!

Klockan slog tio i Riddarholmen då Falk några dagar derefter anlände till Riksdagshuset ~~passerade Gustaf Vasas Staty~~ för att hjelpa Rödlufvans referent med Andra Kammaren. Han påskyndade sina steg, ty i det hårverket, der man var (aflönad) ordentligt, menade han, skulle man väl vara på slaget; ~~der man i [illegible]verket som han hört att~~ Han gick upp utskottsvägen och blef visad in till Andra Kammarens vänstra referentläktare. Han trädde med en viss högtidlig känsla ut på de få plankor som likt ett dufslag ~~blifvit~~ upphängda under taklisten, der "det från ordets män skulle åhöra huru landets heligaste intressen diskuterades af dess värdiga medlemmar." Det var alldeles nytt för Falk och det hör ~~[illegible]~~ man han blef icke ~~slagen med~~ tillintetgjord af ~~häpen~~ några ~~häpnad~~ stora intryck då han skådade ner från sin hylla och såg den tomma salen, som under sig ~~hvilken~~ liknade bra nog en Lancasterskola. Klockan var fem minuter öfver tio, men ännu fans icke en lefvande själ mer än han sjelf der. Det rådde några minuter en tystnad, som påminde om landskyrkans före predikan; ett äkta knasprande ljuder genom salen. "En råtta," tänker han; men så upptäcker han genom rymden ~~en [illegible] liten~~ ~~nedkrupen~~ ~~trampad~~ ~~figur~~ på ~~andra~~ referentläktaren midt emot ~~som~~ en liten nedtrampad figur, som formerar en blyertspenna på barrièren och han ser hur spånorna snöga ner och lägga sig på borden innanför. ~~Dörrarne~~ ~~Klockan är~~ ~~Den g~~ Det finnes icke mycket, som hans öga kan hvila sig på, der det irrar omkring de tomma väggarne, men det fäster sig slutligen på den gamla väggklockan från Napoleon I:s dagar, hvars kejserliga nyförgylda emblemer sitta ~~som en~~ och ~~ironiskt~~ ~~symboliskt på~~ symbolisera ett ~~gammalt~~ nytt ~~uppkopp å~~ uppkok på något gammalt. Men visarne som peka tio minuter öfver tio symbolisera också – ironiskt – någonting, då dörrarne i bakgrunden under åhörarläktarn slås upp och en man träder in. Det är en gammal ~~man~~ en; hans skuldror hafva börjat bågna under bördan af allmänna värf, hans rygg har satt sig under tyngden af kommunala uppdrag, hans hals har kortat sig under långvarigt vistande i fuktiga embetsrum, kommittésalar, bankhvalf och dylikt; det ligger något pensioneradt i hans ~~spatserande~~ lidelsefria steg på den ~~lo~~ långa cocosmattan som leder fram till katedern. ~~N~~ När han kommer midt på gången i höjd af den Kejserliga klockan stannar han; han tyckes vara så van att stanna midt på vägen och se sig omkring och öfver tillbaka; men nu stannar han och jemför sitt ~~ur med det~~ spindelur med väggnret, och han skakar ett missnöjdt skakande på sitt gamla antikade hufvud: fört fort! för fort! och hans ~~hufvud~~ ansigte ~~und~~ uttrycker ett öfverjordiskt lugn, lugn öfver att hans klocka icke kan gå för långsamt. Han fortsätter vandringen framåt gången med samma steg som om han vandrade mot sin lefnads mål och det var stark fråga om han icke funnit det borta i den ~~stor~~ ärosamma länstolen i katedern.

När han uppnått målet, stannar han, tar upp sin näsduk och snyter sig stående; derpå ~~[illegible]~~ låter han blicken fara ut öfver den lyssnande åhörarskaran af bänkar och bord, och säga något betydelsefullt t. ex. "Mina Herrar, nu snöt jag mig!" och så sätter han sig ~~igen~~ och försjunker i ett presidentlikt lugn, som kunde vara sömn, om det icke vore vakt; och ensam, som han tror, ~~[illegible]~~ i det stora rummet, ensam med sin Gud, bereder han sig på att hemta krafter till den kommande dagens mödor, då ett starkt knaprande från venster ~~[illegible]~~ högt uppe under taket, kommer honom att spritta till och kasta om halsen, så att han kan med en treqvartsblick mörda den råtta som ~~störde~~ ~~honom~~ vågade knapra i hans närvaro. Falk, som icke beräknat resonnansens styrka i dufslaget, mottager dödsstöten från den mördande blicken, hvilken dock mildrades på nedfarten från taklisten och ~~hann~~ hinner hviska, ty den våg~~ade~~ar icke säga det högt: "det ~~vart~~ var bara en referent, jag fruktade att det var en råtta." Men så öfverfölls mördaren af ~~en~~ en djup ånger öfver ~~att hans öga~~ den ~~[illegible]~~ synd hans öga begått och han ~~dolde~~ döljer sitt ansigte i ~~hän~~ handen – och gråter? – Nej, han ~~torkte~~ gnuggade bort den fläck som åsynen af ett vidrigt föremål gjort på hans ögas näthinna.

Men det börjar gnälla i dörrarne, ledamöter anlända och visarne på vägguret krypa fram, fram. ~~Talmannen~~ Ordföranden utdelar gratifikationer i nickar och handtryckningar åt de goda samt straffar de onda med att vända sitt ansigte ifrån dem, ty han måste vara rättvis som ~~Talman~~ Den Högste,

Nu kommer ~~Lagerlöfson~~ Rödluvans referent, ful, osnygg och ~~[illegible]~~ ostädd; ~~han är vänlig och mindre~~ lika ~~obehaglig öppenhjertig i att föra gången~~, (~~men han säger fritt~~ ~~utan~~ ~~fram sin verkliga mening om sakerna och männen, hvarje ting vid dess rätta namn~~; ~~och~~ (detta oaktadt visar han sig) finna ett nöje i att gifva sannfärdiga svar på den nykomnes frågor.

Dörrarne gnälla en gång till, och in kommer med så säkra steg som om han vore hemma hos sig Kammarförvandten i Kansliet för Skatternas pålaggande och Aktuarien i Kollegiet för utbetalandet af Embetsmännens löner; han går ända ~~fram~~ till ländstolen och helsar bekant på ~~Talmannen~~ ordföranden och, han rifver i papperen som om det vore hans egna.

– Hvem är det? frågar Falk.

– Det är Öfverskrifvaren; svarar ~~Lagerlöfson~~ vännen i Rödluvan.

– Hvad? Skrifver ni här också?

– Också! Det ska ni snart se! De har en hel våning med skrifvare derute, de ha vindarne fulla med skrifvare och de ska snart ha tryckeri i källarn!

Nu myllrar det som i en myrstack dernere. Klubban faller och det blir tyst. Öfverskrifvaren läser upp protokollet för förra sammanträdet ~~hos~~ och detta godkännes ~~[illegible]~~ utan motstånd. Derpå uppläs~~tes~~er samme man anhållan om tjenstledighet ~~fö~~ på fjorton dagar för Jon Jonsson i Lerbek. Beviljas! ~~Ledigt~~!

– Har Ni tjenstledighet här också? frågar den nykomne förvånad.

– Jo, då! ~~Och senare också vid Påsk~~. Jon Jonsson ska hem och sätta potatis i Lerboken nu.

Nu börjar estraden fyllas med ungt folk beväpnade med pennor och papper. Idel gamla bekanta från gamla extraordinarietiden. De slå sig ned omkring småbord som om de skulle formera preferencepartier.

– Det der är skrifvarne, upplyser ~~Lagerström~~ Rödluffan. De tyckas känna igen dig!

Och de gör det verkligen, ty de påtaga sina pince-nezer och titta alla uppåt dufslaget, lika ~~oförskämdt~~ ~~uppåt~~ nedlåtande uppåt som parkettplatserna på teatern titta uppåt raderna. Nu hviska de sinsemellan och utbyta meningar om en frånvarande som efter alla tecken måste befinna sig på den stol ~~läktare~~ der Falk sitter. Falk känner sig så djupt rörd af så mycken uppmärksamhet att han icke helsar alltför vänligt på Struve ~~på Struve~~ ~~[illegible]~~ i dufslaget, som inträder, i slutet, ogenerad, sluskig, och konservativ.

Öfverskrifvaren uppläser en anhållan eller motion om beviljande af anslag till nya tågmattor ~~till~~ i tamburen och messingsnummer på galoschhyllorna.

Beviljas.

– Hvar sitter oppositionen, frågar den oinvigde ~~ingen~~

– Ja, du, det vete fan, hvar den sitter.

– De svara ju ja till allting.

– Vänta till lite längre fram på dagen så får du höra.

– Ha de inte kommit ännu då?

– Jas, kommer man och gör som man behagar.

– Det är ju precis som ett embetsverk! ~~då~~!

~~Ho~~ Den konservative Struve som åhört det lättfärdiga talet, anser sig böra representera regeringen.

– Hvad är det lille Falk säger för slag? Han ska inte morra!

Falk behöfver så lång tid på att välja lämpligt svar att förhandlingarne hinna taga sin början dernere. ~~Of~~

~~Öfverskrif~~ – Du skall inte bry dig om honom, tröstar ~~Lagerström~~ Rödluffan, han är alltid konservativ när han har pengar till ~~fr~~ middag, och han har nyss lånt en femma af mig!

Öfverskrifvaren läser: Statsutskottets ~~Memorial~~ utlåtande N:o 54 angående Ola Hipssons motion om gödselgårdarnes

HS / Vf 196 - #84

afskaffande.

Träpatron Larsson från Norrland yrkar obetingadt bifall: "Hur skall det gå med våra skogar?" utbrister han, jag vill bara fråga: "Hur skall det gå med våra skogar?" och han ~~nedfaller döende~~ kastar sig flämtande ner på bänken.

med en torka som skall föreställa eld

~~Denna~~ Detta slags vältalighet har fallit ur modet på de sista tjugo åren och ~~död~~scenen mottages med fnissningar, hvarefter dödsarbetet i Norrlandsbänken upphör af sig sjelft.

Ölandsrepresentanten föreslår ~~Kalkstensmurar~~ Sandstensmurar; Skånerepresentanten föredrager bulbonshäckar; Norrbottningen tycker för sin del att gärdsgårdar äro onödiga när man ~~har~~ inga åkrar har och en talare på Stockholmsbänken anser att frågan bör hänskjutas till en Kommitté af sak-kunnige, han betonar, sakkunnige, personer. Men då blir det en storm. Heldre döden än ~~en~~ kommitté! ~~och~~ Man begär proposition. Motionen afslås och gärds-gårdarne få stå tills de falla af sig sjelfva, hel~~dre än~~

Öfverskrifvaren läser: Statsutskottets utlåtande No 66 angående Carl Jönssons Motion om indragning af anslaget till Bibelkommissionen. Vid detta ärevördiga namn på en hundraårig institution, skaknar sjelfva grinet och en vördnadsfull tystnad uppstår i salen. Hvem skall våga angripa Religionen i dess grundfvalar, hvem skall våga blottställa sig för den allmänna förkastelsen! Biskopen i Ystad begär ordet. †

† – Skall jag skrifva? frågar Falk.
– ~~Nej~~ ~~Är du galen~~ Nej! Det der rör inte oss. Men ~~Svenne Lagerström~~ den Konservative ~~Stenne~~ skrifver följande referat.

~~– Skrif! säger Lagerström åt Falk.~~

~~Denne skrifver de Vigtigaste ord han kunnat uppfånga och hans referat för folkrepresentationen~~

– "Fosterlandets ~~religiösa~~ heliga intressen. Religion! o menskligh. förmodade namn. (829. 1632.) Otroskjell. Nyhetsmak. Guds ord. Mensk. ord. Hundraår. Ansgar. Mitålsk. Redb. Oväld. (Skicklighet. Lärd.) ~~Svensk~~ Sv. Kyrk. ~~bes~~ bestånd. Urgammal Svenskm~~an~~. ära. Gustaf I. Gust. 2. Lützens Kullar. Europas ögon. Efterverld. dom. Sorg. vanära. Den gröna torfvan. Handtvagning. "De hafva icke velat."

Carl Jönsson begär ordet.

– Nu skrifver vi! säger Lagerström.

Och de skrifva, medan Struve broderar på Biskopens sammet.

"Prat! (Storord.) Komm. sutit 100 ~~200~~ år. Kost. 100,000 Rdr. Ärkebisk. 30 profess. Ups. sammanl. 500 år. Arfvodister. ~~En~~ Sekreterare. Amanuens. Ingent. gjordt. Provark. Dåligt arb. Pengar, pengar, pengar! Hvar sak o. dess namn. Humb. Embetsm. Utsug-system."

Inte en röst höjer sig men vid den tysta voteringen bifalles motionen.

Under det Lagerström med van hand putsar upp Jönssons hackiga anförande och sätter en stark rubrik ofvanför, ~~betras~~ hvilar sig Falk. Men då hans öga råkar besöka åhörarläktarn träffar det ett gammalt bekant hufvud som ligger upplagdt på barrieren.

– ~~Det är Ole~~ och hvars ägare heter Ole Mon-

HS / Vf 196 - #85

tanus. Han liknar i detta ögonblick en ~~hund~~ hund som ligger och vaktar ett ben och det ~~bo~~ var icke utan att han så gjorde, ~~nu~~ men det visste icke Falk efter som allt var mycket hemlighetsfullt och derför var Falk rysligt nyfiken.

Nu visade sig dernere ~~invid~~ bänken, under högra läktaren, just der den nedtrampade varelsen hade låtit ~~de~~ spånen af sin blyertspenna snöga ner, en herre i ~~blå~~ civil uniform med trekantig hatt under armen och en pappersrulle i handen. Klubban föll och det uppstod en ironisk, elakartad tystnad.

– Skrif, sade Lagerström, men tag bara siffrorna, jag tar det andra.

– Hvad är det?

– Det är Kungliga propositioner. ~~Civilisten~~ ~~Statsrådet~~ Nu läses det ur pappersrullen: K. M. N. Prop. om ~~anslaget~~ höjande af anslaget ~~för~~ till Departementet för adliga Ynglingars förkofrande i lefvande språk, under titeln Skrifmaterialier och Expenser från 50,000 Rdr till 56,000 Rdr 37 öre.

– Hvad är expenser? frågade den oskyldige Falk.

– Vattenkarafiner, paraplyställ, spottlådor, jalusier, middagar på Hasselbacken, gratifikationer o. d., hålle mun på dig, det kommer mera!

~~Nu~~ ~~H~~. Pappersrullen fortfor: "K.M.N. Prop. om anslag till sextio nya officersbeställningar på Vestgöta Kavalleri."

– Var det sextio? frågade Falk, som var alldeles främmande för statsmannaangelägenheter.

– Sextio ~~St~~ var det! Skrif bara!

Pappersrullen knorrade upp sig och blef allt större och större: "K. M. N. Prop. om ~~fem~~ anslag till nya ordinarie kanslistplatser ~~in~~ ~~tullkam~~ vid Kollegiet för Utbetalandet af Embetsmännens löner." Stor rörelse vid preferenceborden; stor rörelse på Falks stol. Pappersrullen knorrade ihop sig ~~som ett barn~~ igen, ~~talmannen~~ ordföranden steg upp, ~~bog~~ ~~be~~ tackade med en bugning som frågade "behagas ingenting ~~vidare~~ mera?" och pappersrullens egare satte sig i bänken och började blåsa bort spånorna ~~eft~~ som den nedtrampade hade fällt, men hans styfva guldbroderade krage hindrade honom från att ~~begå~~ falla i samma frestelse till den synd för hvilken ordföranden hade dukat under på morgonen.

Förhandlingarne fortgingo. Svens Svenson i Torrlösa begär ordet i fattigvårdsfrågan. Liksom på ett gifvet tecken resa sig alla referenterna, gäspa och sträcka sig.

– Nu gå vi ner och äter frukost, upplyser Lagerström sin nyodling. ~~Den der [illegible]~~ Vi ha en timme

86.

och tio minuter på oss. ~~Det är det ärg~~

Men Sven Svensson talar/ Kammarens ledamöter börja ~~och~~ röra på sig, några gå ut. Ordföranden ~~f~~ samtalar med några goda ledamöter och uttrycker derigenom sitt ogillande å regeringens vägnar öfver hvad Sven Svensson har att säga. ~~Några~~ ~~på~~ Två äldre ledamöter från Stockholmsbänken föra en till utseendet nykommen ~~[illegible]~~ ungherre fram till den talande för att förevisa ~~honom~~ denne som ett underligt djur; de betrakta honom några ögonblick under ögonen, finna honom löjlig och ~~gå sin väg~~ vända honom ryggen.

Lagerström anser höfligheten fordra att han upplyser Falk om, att den talande är Kammarens "plågoris". Han är hvarken kall eller varm, kan icke användas af något parti, kan icke vinnas för något intresse, men talar, talar. Men hvad han talar om – det kan ingen säga, ty han har aldrig blifvit refererad i någon tidning och ingen har brytt sig om att se efter i protokollen, men ~~Kanslin~~ skrifvarne vid borden hafva svurit att när de en gång få magten så skola de låta ändra grundlagarne för hans räkning. Men Falk som ~~icke tror~~ har en viss svaghet för allt som blir obemärkt stannar qvar och får höra hvad han aldrig hört på länge. En ärans man som frambär de förtrycktes och misshandlades klagan – ~~och derför~~ hör som ingen sin väg ostraffligen vandrar oll ~~stå~~ hör på. ~~Intellectet eller frukost med starka drycker mera gå~~ ~~Källaren i [illegible] har och der träffar ungefär~~

Struve har vid ögonen af landtmannen redan tagit sitt parti och gått ned på Källaren dit nu de andra följa och hvarest de träffa ~~andra~~ halfva Kammaren.

När de ätit och blifvit druckna gå de upp igen och sätta sig på vagnen ~~och~~ de få ännu en stund höra Sven Svensson eller rättare se honom tala ty nu är pratet efter frukosten så lifligt att man icke hör ett ord af den talande. Men det blir dock slut en gång. Ingen har något att invända, talet leder icke någon åtgärd, det är som om det aldrig skulle ha varit. Ψ

Ψ – Men talar ni så aldrig om annat än pengar häruppe? frågade Falk. Finnas då inga andra intressen? Har då nationen inga andra behof än de ekonomiska? – Jo visst! Hör på nu får du höra.

Öfverskrifvaren som under tiden ~~hunnit springa~~ (och rört om sina brasor) opp i ~~sitt~~ sina Kollegi~~um~~er ~~och~~ tittat i sina Posttidningar är nu åter på sin plats och läser:

Statsutskottets memorial N:o 72 i anledning af Per Olssons i Tråskåla motion ~~angående~~ om anslag af 10,000 Kr till reparation af de gamla skulpturarbetena i Tråskåla kyrka.

Hundhufvudet på ~~barrieren~~ åhörareläktarens såg hotande ut som om det ämnade bevaka sitt ben.

– Känner du den der missbildningen borta på läktaren, frågade Lagerström.

– Olle Montanus, ja det tror jag.

~~– Vet du att han är min landsman? Det vill säga han är från vår Finnskogen~~

~~– nej, det tror jag inte tänkt på.~~

– ~~Olle~~ Vet du att han är Träskålas landsman? ~~[illegible]~~! Åh det är en fiffig karl! Se på det talande hufvudet nu när Träskåla ska fram.

Per Olsson har ordet.

Struve vänder ~~sig~~ med förakt ryggen åt talaren och skär af en bit tobak, men Falk och Lagerström göra pennorna klara till aktion.

– Ta du upp fraserna, säger Lagerström, så tar jag upp fakta!

Falks papper var efter en qvarts timme betäckt med följande bokstäfver: ~~[illegible]~~

„Fosterl. odling: häfd. ~~[illegible]~~. ~~[illegible]~~. Ekonom. intr. Beskyll. f. materialm. Enl. Fichte ~~[illegible]~~ mater. Fosterl. od. icke mater. Ego beskylln. tillbakavist. Det örevördig. tempel. I morgonsolens glans. Hvars spira ~~[illegible]~~ mot skyn. Hedenhös. Filos. icke drömt. Nationens hel. rättigheter. Relig. intress. Fosterl. odl. Vitterh. Hist. o Ant. Akademien.“

~~Aln~~ Detta ~~[illegible]~~ sammelsurium, som delvis väckt munterhet, i synnerhet ~~då Per Olsson ta~~ vid uppgräfningen af ~~salig~~ döde Fichte, framkallade emellertid ett svar från hufvudstadsbänken och ett från Upsalabänken.

Den förra sade: att ehuru han ~~icke~~ hvarken kände Träskåla kyrka ~~en~~ eller Fichte och ehuru han icke visste om de gamla gips-gubbarne voro värda att påkosta tiotusen Rdr., ~~så~~ så ansåg han sig dock, för att ~~inom Kam~~ uppmuntra ett vackert företag inom Kammaren, då det var första gången ~~han~~ inom majoriteten hört någon begära anslag till annat än gångbroar, gårdsgärdor, folkskolor och dylikt, böra yrka bifall.

Talaren på ~~af~~ Upsalabänken ansåg (enligt Struves anteckningar): att motionären à priori hade rätt, att hans premiss: den fosterländska odlingen måste häfdas var riktig; att konklusionen: tiotusen Rdr måste utbetalas var bindande, att ändamålet, syftet, tendensen ~~[illegible]~~ var vacker, lofvärd, fosterländsk, men här var ett fel begånget; Af hvem? Af fosterlandet? Staten? Kyrkan? Nej! Af motionären! Förståndsmessigt taget hade ~~h~~ motionären rätt och derför kunde icke talaren, han anhöll att få upprepa det, annat än loforda ändamålet, syftet, tendensen, och han skulle följa ~~motio~~ motionens öde med de varmaste sympathier, ~~han~~ och han uppmanade Kammaren att i fosterlandets namn och i odlingens namn och i Konstens namn gifva den samma ~~sin~~ sina röster; sjelf måste han, då han ansåg motionen begreppsmessigt taget, falsk, omotiverad, oegentlig, ~~yrka~~ då densamma afsåg att subsumera artens begrepp under slägtens, yrka afslag ~~på~~ å densamma.

Hufvudet på åhörareläktaren rullade ögonen och rörde läpparne konvulsiviskt under det voteringen försiggick, men när den var förrättad och anslaget beviljadt, ~~spr sprang~~ exploderade hufvudet och försvann genom den missnöjda och knuffade åhörareskaran.

Falk tyckte sig ha insett sammanhanget mellan Per Ilsons motion och Olles ~~Montanus~~' närvaro och försvinnande. Struve som, efter ~~fruk~~ frukosten blifvit ännu mera konservativ (och högljudd) yttrade sig ~~högljudt~~ ~~obe~~ oförbehållsamt (om ett och annat). Lagerström var lugn och likgiltig; han hade upphört att förvånas. Men genom det mörka molnet af menniskor ~~som~~ i hvilket Olle gjort en remna dök in ett ansigte klart och ljust och skinande (som en sol) fram och tvang Falk, som haft sina ~~ögo~~ blickar riktade åt det hållet måste slå ner ögonen och vända sig bort — det var hans bror, familjens chef, namnets ära som ~~skall~~ (en gång) skulle göra det stort och glänsande. Bakom Nicolaus Falks skuldra ~~m~~ syntes hälften af ett svart ansigte med milda, falska drag, hvilka tycktes hviska in hemligheter i ~~Falks~~ (den ljuses) rygg. ~~Carl~~ Falk hann icke mer än bli förvånad öfver broderns närvaro på detta rum, emedan han väl kände ~~hans~~ dennes ovilja mot det nya statsskicket, då ~~Öfverskrifvaren ånyo tar ordet och läser~~:

~~Statsutskottets utlåtande N:o 56 angående Anders Anderssons motion~~ Ordföranden lemnade ~~ordet~~ rättighet åt Anders Andersson att afgifva en motion, hvilken rättighet denne med stort lugn begagnade sig af och läste: "På grund af tillräckliga anledningar får jag härmed anhålla att Riksdagen för sin del måtte fatta beslut att Konglig Majestät måtte göras solidariskt ansvarig ~~för~~ med alla de Bolag hvilkas ~~ordningar~~ stadgar det sanktionerat."

Solen miste sitt sken och det blef

~~Ett~~ Storm på åhörarläktarn! Orkan i salongen!

Grefve von Splint har ordet: ....

~~Ett~~ "Quousque tandem Catilina! Så långt skulle det gå! Man glömmer sig ända derhän att man vågar klandra regeringen! Hörden I det mina Herrar! Man klandrar regeringen, eller, hvad värre är man gör den till föremål för ett skämt, ett rått skämt, ty annat kunde väl icke denna motion anses vara. Ett skämt, säger jag, nej, ett attentat, ett ~~mordförsök~~ förräderi! O, mitt arma fosterland! Dina ovärdiga söner hafva glömt hvad de äro dig skyldiga! Men huru kan det väl vara annat då du förlorat din Riddarvakt, din sköld, ditt värn! Jag anhåller att karlen, Per Andersson, eller hvad han hette, återtar sin motion, eller vid Gud skall han se att ~~Fosterlandet~~ Konung och Fosterland ännu ega trogna försvarare som kunna lyfta en sten att krossa i hufvudet på förräderiets ~~hydra~~ månghöfdade hydra!" ~~Ha! Tron I jag~~

Bifall från åhörarläktaren, ovilja i salongen.

"Ha, tron I jag fruktar!"

Talaren arbetar med armarne som om han kastade sten, men hydran ler med sina hundra ansigten. Talaren uppletar en ny hydra som icke ler och han får fatt i referentläktaren.

"Der, der!" Han pekar uppåt dufslaget ~~o~~ och kastar blickar som om han såg afgrunden öppna sig i väggen. "Der! sitter korpboet! Jag hör deras skrän, men de förfära mig intet! Upp svenske män och hugg ner trädet, såga af bjelkarne, rif ner plankorna ~~der de byggt sitt rede~~, ~~så~~ sparka sönder stolarne ~~så att de~~ spänta sönder pulpeterna ~~och~~ i stickor, så små som så här –"

Han mäter af ett ungefär på lillfingret. –

– " och bränn sedan af hydet ~~[illegible]~~ med man och mus, så skolen I se att Riket skall blomstra i lugn och dess örter skola drypa. Så talar en Svensk ädling! ~~mina Herrar~~ ~~[illegible]~~ Kom ihåg det, Bönder!"

Detta tal som ~~för~~ tre år ~~sedan~~ tillbaka skulle ha mottagits med bravorop &c. vid Riddarhustorget och blifvit ~~tryckt~~ införda i protokollen ordagrannt för att sedermera tryckas ~~[illegible]~~ separat och utdelas till ~~alla~~ rikets folkskolor och andra allmänna bombastighets inrättningar, mottogs som ett divertissement och justerades ~~något~~ dugtigt ~~titel~~ i protokollen, och refererades endast, märkligt nog, i ~~de~~ oppositionstidningarne, hvilka ~~de~~ eljes icke gerna togo upp ~~[illegible]~~ sådant.

Derpå begärdes ordet af Upsalabänken. Den instämde fullkomligt med den föregående talaren i sak och hade ~~funnit~~ med sitt fina öra uppfattat något af den forna svärdsklangen i hans föredrag; nu ville han sjelf tala om bolagets idé, såsom idé; ~~såsom sådan~~. ~~Han fann bolagets idé uttrygt i formeln A = A~~; men han bad få upplysa att bolaget ~~derför~~ icke var ett sammanskott af pengar, icke en samling af personer, utan bolaget var en moralisk personlighet och såsom sådan otillräknelig —

Nu ~~började~~ uppstod ett sådant skratt och prat i salongen, att referenten icke kunde uppfatta mera af föredraget, hvilket slutade med att "fosterlandets intressen stodo på spel, begreppsmessigt taget, och att om icke motionen afslogs skulle fosterlandets intressen komma att försummas och staten således råka i fara."

Sex talare höllo sedan på till middagen med att göra utdrag ur Sveriges Officiela Statistik, Naumanns grundlagar, Juridisk Handbok och Göteborgs Handelstidning, hvaraf följden alltid blef att fosterlandet ~~stod~~ skulle råka i fara, i fall Kongl. Majestät ~~de~~ skulle komma att förklaras solidariskt ansvarig för alla Bolag, hvilkas ordningar den sanktionerat, och att fosterlandets intressen stodo på spel. Någon var nog djerf att säga det fosterlandets intressen stodo på ett tärningskast under det andra menade att de stodo på ett kort, ~~så~~ några ~~[illegible]~~ höllo före att de hängde på ett hår då den siste talaren föredrog att de hängde på en ~~tamp~~ "~~tåt~~" tråd." ~~Kl~~ vid middagstimmans inträde

Motionen vägrades ~~remiss~~; det ville säga fosterlandet slapp gå igenom utskottsqvarnen, kanslisikten, ~~[illegible]~~ ~~rikshackelsek~~ rikshackelsekistan, klubbskäktan och tidningsbråkan. Fosterlandet var räddadt! Arma Fosterland!

HS / Vf 196 -

Kungl. Biblioteket.

Kap. 9.

(sid. 91–99).

91.

~~Niónde Kapitlet.~~

~~Derefter höllo Falk och Sagenström Plummen på Tennknappen; Ygberg levererade der man hade slånt middagsmåle. Ygberg kom först och aflevererade genast vid inträdet sina 48 vecktum Ulrica Eleonora till Falk, hvarpå han ansåg sig ha rättighet att äta sig mätt, hvilket han enligt vanliga begrepp, borde ha kunnat göra på den tid han till källarmästarens sorg tillbragte vid smörgåsbordet.~~

~~Så kom Sellén. Han var uppsluppen och ond och upprörd och ledsen! Han kom från konstutställningen; Han visste att han icke skulle få sälja. En gammal professor hade rådt honom att bli embetsmålare. En ung professor hade sagt att han var en charlatan. En god vän hade rådt honom bära hem sin tafla. En af hans fiender hade berömt den öfvermåttan.~~

Niónde Kapitlet.

Förskrifningar.

Carl Nicolaus Falk och hans kära hustru sutto vid Kaffebordet ~~en~~ en morgon någon tid efter händelserna i förra Kapitlet. Herrn var, emot vanan, icke klädd i nattrock och tofflor, och frun hade en dyr morgonrock på sig.

– Jo, du, de ~~va~~ voro här i går och beklagade sorgen alla fem – sade frun med ett muntert skratt.

– Det är då sjelfva …

– Nicolaus! Kom ihåg! Det är slut med disken nu!

– ~~Det är då märkvärd~~

– Hvad skall jag säga då, när jag blir arg?

– Man blir inte arg, man blir ond, för det första! Och, så kan man säga: "det är för märkvärdigt!"

Mig – Det är för märkvärdigt, att du alltid skall traktera mig med obehagliga saker. Låt bli att tala om sådant der, som retar mig.

– *Förlåt*, min gubbe! – Jaså, jag skall gå och bära mina bekymmer ensam; men du skall alltid lasta på …

– Lassa!

– Lasta, heter det, på mig dina ~~sorg~~ förargelser. Hör du: Var det så som du lofvade, när vi gifte oss?

– Se, så! Inga resonnementer, ingen logik! Gå på ~~du~~. ~~Det~~ De voro här alla fem, mamma och dina fem ~~fyra~~ ~~fyra~~ systrar!

– Fyra systrar! Du har då inte mycket kärlek

HS / Vf 196 - #92

till din slägt!

— Din slägt! Det har då inte du heller!

— Nej! Jag tycker inte om dem!

— Nå, de voro här och beklagade sig öfver, att din svåger ✗ ~~skall~~ blifvit bortkörd från verket, ~~derför~~ och det hade de läst i Fäderneslandet. Var det inte så?

— Jo! Och så voro de nog oförskämda att säga mig, att jag inte hade någon rättighet mer att vara stursk.

— Högmodig, min gumma!

— Stursk, sa de; jag skulle aldrig ha nedlåtit mig att begagna ett sådant uttryck!

— Nå, hvad svarade du? Du gaf dem väl på ~~tafsen~~ ✗ tafsen.

— Ja, det må du lita på! Och det så att gumman hotade✗ att aldrig sätta sin fot inom mina dörrar mera.

— Nej!, ~~gjorde du~~ sa hon det? ~~Är~~ Tror du att hon håller ord?

— Nej, det tror jag inte! Men säkert är att gubben...

— Du ska inte säga gubben om din far så att någon hör det.

— Tror du att jag tillåter mig det då? — Emellertid kommer gubben — oss emellan — aldrig hit mer.

Falk föll i djupa funderingar. Derpå återtog han:

— Är din mor högmodig? ~~Har hon icke någon~~ Är hon lätt att såra? Jag sårar så ogerna menniskor, som du vet! Du måste säga mig hennes svaga, ömtåliga sidor, så skall jag undvika att komma åt dem.

— Om hon är högmodig? det vet du väl, på sitt sätt. Om hon skulle till exempel få höra att vi haft en bjudning, och hon och systrarne inte blifvit bjudna med, så skulle hon aldrig komma hit mer.

— Säkert?

— Ja, det kan du lita på!

— Det är för märkvärdigt att folk af hennes stånd-

— Hvad pratar du?

— Nånå! Att fruntimmer kunna vara så känsliga! Hör du, hur är det med din förening

HS / Vf 196 - #93

nu för tiden? Hvad var det du kallade den?

– "För qvinnans rättigheter:"

– ~~Hvad är det för dumheter~~: Hvad skall det vara för rättigheter?

– Jo qvinnan skall få rå om sin egendom sjelf.

– Nå, får inte du det?

– ~~J~~ Nej det får jag inte!

– Nå hvad har du för egendom då, som du inte får rå om?

– Hälften din, min gubbe! Min giftorätt!

– Kors i Jesu namn, hvem har lärt dig sådana der dumheter?

– Det är inga dumheter, det är tidsandan ser du. Den nya lagstiftningen skulle bli så: att jag skulle ha haft hälften, när vi gifte oss och med den hälften hade jag fått köpt hvad jag velat.

– Och när du köpt opp den ~~till kläd~~, så hade jag fått försörja dig ändå? Det hade jag vackert gjort!

~~– Ja, du, ännu~~

– Du hade väl varit tvungen, annars hade du fått arbetshus! Det står så i lagen om den som inte vill försörja sin hustru.

– Nej, hör du, nu går det för långt! Men i alla fall. Har ni haft sammankomst? Hvad var det för folk? Tala om!

– Vi håller bara på med stadgarne ännu, på förberedande möten.

– Nå hvad är det för folk?

– Det är revisorskan Homan och Hennes Nåd Rehnhjelm än så länge.

– Rehnhjelm! Det är ett ganska godt namn! Men var det inte
Jag tycker jag har hört det förut. som ni skulle grunda?
fråga ~~om en~~ syförening ~~e~~ också?

– Jo, stifta, heter det! och kan du tänka dig att Pastor Skåre skall komma och läsa en qväll.

– Pastor Skåre är en ~~f~~ förträfflig predikant och han umgås i stora verlden. Det är rätt min gumma, att du undviker dåligt sällskap. Det finns ingenting som är så farligt för menniskan som dåligt sällskap. Det va alltid min far i verlden, och det har blifvit ~~min~~ en af mina strängaste principer.

Frun plockade ~~sm~~ brödsmulor och försökte med dem fylla sin tomma kaffekopp; ~~Falk~~ Herrn

94.

letade i vestfickan efter sin tandpetare för att taga bort något kaffe som fastnat mellan tänderna.

De båda makarne funno sig generade i hvarandras sällskap. De visste hvarandras tankar och de visste att den första, som bröt tystnaden skulle säga en dumhet, något komprometterande. De valde i ~~tysthet~~ hemlighet nya ämnen, pröfvade dem, men funno dem odugliga; alla stodo de i någon korrespondens ~~med~~ med, eller kunde ~~de~~ sättas i förbindelse ~~med~~ med hvad som blifvit yttradt. Falk försökte upptäcka något bristfälligt i serveringen, som kunde ådraga sig hans ovilja; Frun tittade ut genom fönstret för att kunna se efter något omslag i vädret, men – förgäfves.

Då kom ~~[illegible]~~ Betjenten ~~i nytt livré med~~ och stack ut, tidningsplankan ~~[illegible]~~ ~~ett~~ med tidningarne; på ~~och som~~ ~~[illegible]~~ ~~och~~ på samma gång anmälde han ~~han~~: notarien Levin.

– Bed honom vänta! befallde Herrn.

– Nej ser du utropar Frun, som anfallit tidningarne. Försoningsfacklan! Med doktor Skåres porträtt! Är så söt han är! Se hit Nicolaus!

~~Men~~ Nicolaus ville inte se dit, men han ville också ha full upplysning i saken.

– Är det den der tidningen han ger ut!

– Din bror, ja visst är det!

– Observera att jag inte har någon bror. Om någon af min slägt förnedrar sig så att han blir skandalskrifvare så, då ~~är han icke tal~~ tillhör han icke slägten mer! ~~God morgon ja en~~ en stund öfver golfvet ~~stund~~.

Derpå lät han stöflarna skrika så att den väntande armen ute i tamburen måtte i tid bli underrättad om hans höga ankomst.

Levin, ~~anfort~~ på hvilken den nyuppfunna väntningen i tamburen gjort ett lifligt intryck, infördes slutligen darrande i Herrns rum, der han mottogs kort som en supplikant.

– Har du ~~manuset~~ blanketten med dig? frågade Falk.

– Jag tror det, svarade den häpne, och

gräfde upp en bundt reversaler~~blanketter~~ och vexelblanketter af alla möjliga valörer. – ~~Hand~~ I hvilken bank behagar Bror helst gå in? ~~Du~~ Jag har till alla, så när som på en?

Oaktadt situationens ~~en~~ högtidliga karakter måste Falk le, då han såg halfskrifna reversal, på hvilka ena namnet fattades, ~~en~~ utskrifna vexlar utan acceptant, och färdigskrifna vexlar, som blifvit refuserade.

– Vi ta väl ~~embetsmanna~~ Repslagarbanken, sade Falk.

– Det är verkligen den enda, som inte duger, för att – der känner man mig!

– Nå, Skomakarbanken, Skräddarbanken, hvar som helst, men fort!

Man stannade vid Snickarbanken.

– Nu, sade Falk, med en blick, som ~~den~~ om han köpt den andres själ. Nu skall du gå ~~ta~~ och skaffa dig ~~nytt~~ nya kläder, men hos en uniformsskräddare, så att du sedan kan få din uniform på kredit.

– Uniform? Det brukar ingen ...

– Tyst! när jag talar! Den skall vara färdig om torsdag i nästa vecka, då jag har min stora bjudning. Du vet att jag sålt min bod med lager och att jag ~~om~~ i morgon utför mitt bruskop som Grosshandlare.

– Får jag gratulera – – –

– Tyst, när jag talar! Nu går du till Skeppsholmen, på visit! Med ditt falska sätt och din oerhörda förmåga att prata skräp har du lyckats vinna min svärmor. ~~Du~~ Nå! Du skall ~~tala om för henne~~ fråga henne hvad hon tyckte om den stora bjudningen i Söndags, här hemma hos mig.

– Här? Hade du ...

– Tyst och lyd bara! – Då skall hon göra gröna ögon och fråga om du var bjuden? Det var du naturligtvis inte, efter som ingen bjudning varit! Nå! Ni uttrycka ömsetidig missbelåtenhet, bli goda vänner, förtala mig, det vet jag ~~att~~ Du kan; men Du skall berömma min hustru. Förstår Du?

– Nej, inte riktigt!

– Det behöfver Du inte heller; bara lyda! En sak till: Du kan säga åt Nyström att jag blifvit så högfärdig, att jag inte vill ~~inte~~ ~~m~~ umgås med honom. Säg det rent ut, så talar du sanning en gång! – Nej, stopp! vi ska vänta med det – så länge. Du går till honom, talar om torsdagens betydelse, föreställer honom de stora fördelar, de många välgerningar, de lysande utsigter och så vidare. Du förstår.

– Jag förstår!

– ~~Så g~~ Men så går du till boktryckaren med manuskriptet ~~med manuskriptet~~ och – sedan –

– Sedan stöter vi ner honom!

– Nå, ~~som~~ om du behagar uttrycka dig så, så må gå!

– Och jag läser opp ~~detta~~ verserna på bjudningen och utdelar dem?

– Ahm, ja!

En sak till! Försök att träffa ihop med min bror! Tag reda på hans förhållanden och med hvem han umgås! Nästla dig in hos honom, stjäl hans förtroende – det är lätt, blif hans vän! Tala om, att jag har bedragit honom, ~~ta~~ säg honom att jag är högfärdig, och fråga honom hur mycket han begär för att han ändrar namn!

Levins hvita anlete drogs öfver af en lätt skugga i grönt, som skulle föreställa rodnad.

– Det der sista ~~k~~ var litet oäckt, sade han.

– Hva? Hör nu! En sak till! Som affärsman vill jag ha ordning i mina affärer! Jag går i borgen för en så och så stor summa; jag får betala den – det är ju klart!

– Åh! Åh!

— Ah prata inte! I händelse af dödsfall, så har jag ingen säkerhet. Skrif den här reversen åt mig, ställd på Smebofvoren och vid anfordran; det är ju bara en formalitet!

Vid ordet Smebofvoren gick en lätt darrning genom Levins leder och han fattade pennan med tvekan, oaktadt han väl visste att ingen återgång fans.)

(Han såg ett perspektiv af halfsnygga karlar uppställda haye med käppar i händerna, lorgnetter i ögonen och bröstfickorna svullna af stämpladt papper; han hörde ~~dörrar~~ knackningar på dörrar ~~dörrspring~~ språng i trappor, kallelser, hot, anstöad, ~~men han skref~~; hörde Rådstuklockan slå, då karlarne skyldrade med sina spanska rör och han ~~sjelf~~ fördes med ett block om foten fram till afrättsplatsen der han sjelf ~~och hans~~ släpptes lös, men hans medborgeliga ära föll för yxan under mängdens jubel.

Han skref under. Audiensen var slut.

HS / Vf 196 - #98

HS / Vf 196 -

KUNGL. BIBLIOTEKET.

Kap. 10 - 11.

(Sid. 100 - 124).

Tionde Kapitlet.

Tidningsaktiebolaget Gråkappan.

~~Det hade icke gått många år efter det~~

~~Länge~~ Sverge hade arbetat i ~~fyra och~~ fyrtio år för att få sig den rättighet som hvarje till myndig ålder kommen brukar få. ~~och~~ Man hade skrifvit brochyrer, satt upp tidningar, kastat ~~fönst~~ sten, ~~då och då~~, ätit fester och hållit tal; ~~mycket tal och långa tal~~, man hade hållit möten och skrifvit petitioner, åkt på jernvägen, tryckt händer, uppsatt frivillig beväpning, och så fick man ~~med~~ mycket buller hvad man ville. Entusiasmen var stor och berättigad. Operakällarens gamla björkbord blefvo politiska tribuner, ~~och vid~~ ångorna af reformpunsch fostrades der mången politikus, som sedan fört mycket skrål, ~~sedan som sedan gått upp i rök med~~ oset af reformcigarrer väckte mången äregirig dröm, som sedan icke blef sannad; man tvättade af sig det gamla dammet med reformtvål och trodde att allt var väl, och så gick man och lade sig efter det mycka bråket för att vänta på de lysande resultat, som nu skulle komma af sig sjelfva. ~~men det kom inga~~ Man sof ett par år, men när man vaknade, ~~då~~ stod verkligheten fram, och man trodde sig ha gjort en missräkning. Ett och annat mummel hördes; de statsmän, som man nyss höjt till skyarne, började att granskas; det fans till och med bland den studerande ungdomen sådana, som ~~hade~~ upptäckt att hela förslaget var ~~ett~~ taget från ett land som stod i mycket nära förhållande till förslagställaren och att detsamma kunde läsas i original i en mycket känd handbok. Nog af, den tiden utmärktes af en viss snopenhet, som snart gaf sig form af missnöje i allmänhet, eller som det kallas opposition. Men det var ett nytt slags opposition, ty den var icke riktad som vanligt mot regering, utan mot riksdagen. Det var en konservativ opposition ~~och den hade~~ till den anslöt sig både liberala och konservativa, unga och gamla, så att det var ett stort elände i landet.

Nu hände sig, att Tidnings-aktiebolaget Gråkappan, som blifvit födt och uppfödt under liberala konjunkturer, började domna, då det skulle försvara åsigter, (ifall man får tala om ett bolags åsigter), som icke voro populära; ~~och~~ ~~att Direktionen beslöt~~ Direktionen förelade då bolagsstämman ett förslag om ändring af vissa åsigter, hvilka icke längre inbragte det för företagets bestånd erforderliga prenumerants ~~procent~~ antal. Stämman antog förslaget och Gråkappan var numera bland de konservative. Men, här fans ett men, hvilket dock icke mycket generade bolaget; man måste byta om redaktör för att icke blamera sig; den ovanliga ~~att Redaktione~~ ~~ven skulle stanna, tog man för gifvet.~~ Redaktören, som var en ärans man tog sitt afsked. Redaktionen som länge lidit smälek för sitt röda sken, mottog anbudet med glädje, då de derigenom gratis finge burskap som "bättre folk". Återstod bekymret att skaffa en ny redaktör. Enligt bolagets nya program skulle han ega följande ~~vissa~~ qvalifikationer: han skulle först åtnjuta odeladt förtroende som medborgare, tillhöra embetsmannakorpsen, ega en titel, usurperad eller förvärfvad som vid behof nu kunde påbättras, han skulle dessutom ega ett respektabelt ~~fördelaktigt~~ utseende, så att han kunde ~~representera och~~ visas vid fester och andra offentliga nöjen; han ~~dessutom~~ skulle ~~han~~ vara osjelfständig, liten smula dum, emedan bolaget visste att den sanna dumheten alltid åtföljes af konservatism i tänkesätt och derjemte af en viss grad beskedlighet, som känner förmånens önskningar i luften och som ~~alltid~~ ~~kan~~ aldrig glömmer att allmänt väl är enskildt, rätteligen förstådt nemligen: han skulle tillika vara half gammal, emedan man lättare skulle kunna styra honom, och gift, emedan bolaget, som bestod af affärsmän, ansett att gifta drängar ~~arbeta~~ ~~göra ordentligare~~ uppföra sig bättre ~~arbete~~ än ogifta.

Personen blef funnen och han egde i hög grad alla de nämnda egenskaperna ~~utom den att vara gift~~, ~~men dermed~~ fick ~~han ett~~ års ~~anstånd efter som~~ ~~han för öfrigt var utrustad~~ ~~enligt~~ ~~efter~~ ~~bolagets föreskrift~~ önskningar. Han var en underbart skön man (med) ~~reslig~~ temligen god gestalt, långt svallande ljust helskägg, som dolde alla de svaga punkter hans ansigte ~~[illegible]~~ egde, och der själen eljes obehindradt skulle tittat fram. Hans stora öppna falska ögon fängade åskådaren och kringstal honom på förtroenden som sedan missbrukades på ett hederligt sätt; hans ~~klangsonora~~ något beslöjade stämma, som endast talade kärlekens, fridens, rättfärdighetens och framför allt sedlighetens ord, lockade många förvillade åhörare att samlas omkring det punschbord der ~~detta~~ den förträfflige mannen ~~rabblade upp sin ordrepertoar~~ tillbragte sina qvällar med att sprida ~~kärlek~~ rättfärdighet och sedlighet, ~~under bland~~ det hans hustru och barn sutto hemma och väntade. Det var underbart att ~~se~~ höra hvilket inflytande denne ~~förträfflige~~ ~~hederlige~~ ärans man utöfvade på sin dåliga omgifning; ~~to~~ se det, kunde man icke, men man hörde det. ~~och läste d~~ Hela detta koppel som i årstal ~~drifvit~~ varit släppta lösa på allt gammalt ~~och~~ och ~~ärevo~~ ärevördigt, som hetsats på regering och embetsmän, som tillochmed angripit de högre tingen, de voro nu tysta och kärleksfulla, utom mot de gamla vännerna; hederliga och sedliga och rättfärdiga, utom i sina hjertan. De följde i allo det nya

HS / Vf 196 - #103

program som den nye Redaktören utfärdat vid sitt anbud till regeringen ~~och~~ hvars Kardinalpunkt var att – i få ord – (förfölja allt nytt och befordra allt gammalt (dåligt)) krypa för makten, upphöja dem som lyckats, slå ner dem som ville upp, dyrka framgången och ~~ha~~ smäda olyckan, ehuru detta i programmets fria öfversättning hette: "endast erkän~~na och~~ skänka sitt bifall åt det bepröfvade och erkändt goda, motarbeta alla nyhetsmakeriet, strängt, men ~~Radikalt~~ rättrådigt förfölja all den enskildes sträfvan att genom orättfärdighet vinna den framgång som endast det redliga arbetet bör skänka." Det hemlighetsfulla i denna sista punkt ~~afslöjade bäst genom som oftast~~ hvilken ~~är~~ låg redaktionen mest om hjertat hade dock ~~sina~~ förklaringsgrund som icke ~~låg~~ voro ~~fjerran~~ ~~att~~ att söka alltför långt bort. Redaktionen bestod nemligen af personer som alla på ett eller annat sätt fått sina förhoppningar krossade, de flesta dock genom (eget förvållande hufvudsakligast genom lättja eller s.k. gycklerskap. ~~lättja~~; några voro Akademi-snillen ~~som~~ hvilka en gång haft ett stort namn att bära på ~~i egenskaper af~~ såsom sångare, talare, poeter eller qvickhufven och som ~~nu~~ sedermera blifvit förvisade till en rättvis glömska ~~då~~ som de kallade orättvis naturligtvis.

Nu hade de under en följd af år måst med grämelse bepröfva och berömma alla nybörjares företag och för öfrigt allt nytt; underligt var således icke om de nu fattade ett gynsamt tillfälle att under de hederligaste förevändningar gå åt allt som

—

var nytt, godt och dåligt, om hvartannat och utan åtskilnad. Redaktören i synnerhet var en riktig bjesse i att vädra upp humbug och orättfärdighet. Om en Riksdagsman motsatte sig förslag som gingo ut på att för enskilda Korporationsintressen ruinera landet, så kallades denne genast en humbug, som ville göra sig originel, som törstade efter en statsrådsfrack, han sade icke portfölj, ty han fäste sig mest vid ~~det yttre~~ kläderna; Men politiken var icke hans styrka, eller uppriktigare, ~~sagdt~~ hans svaghet, ty det var litteraturen. Han hade en gång hållit en versifierad skål för qvinnan på Nordiska Festen och dervid lemnat ett vigtigt bidrag till verslitteraturen, ~~som~~ hvilket också reproducerades i så många landsortstidningar ~~som~~ Författaren ansåg vara nog för sin odödlighet. ~~Dermed f~~ var han nu skald och tog efter slutad examen sin andra klassens biljett för att åka ner till Stockholm, ~~in~~utträda i lifvet och mottaga den ~~honom till-kommande~~ hyllning han i egenskap af skald hade rätt att fordra. Olyckligtvis läsa icke hufvudstadsborna landsortstidningar. Den unge mannen var okänd och hans talang ovärderad. Som en klok man, ty hans lilla förstånd hade aldrig i det afseendet tagit någon skada af en öfvermägtig fantasi, ~~gömde~~ dolde han såret och lät det blifva sitt lifs hemlighet. Den bitterhet som ~~han om~~ alstrats genom att han sett sitt ärliga arbete, som han kallade det, obelönadt, gjorde honom serdeles lämplig till censor öfver litteraturen, ~~ty han var obeveklig när det gällde att afslöja sa~~ ~~och~~ Men han skref icke sjelf, ty hans plats förbjöd honom att deltaga i sådana personliga sysselsättningar, utan detta öfverlemnade han åt den ordinarie ~~dr~~ recensenten, hvilken gick öfver alla i rättrådighet och omutlig stränghet. ~~Han h~~ Denne hade sjelf skrifvit ~~romaner~~ poemer i ~~16~~ sexton år, utan att någon menniska läst dem, och han hade dervid begagnat en pseudonym~~en~~ ~~[illegible]~~ ~~Persson~~ utan att någon bryto

105

sig om att fråga efter ~~författaren~~ författarens verkliga namn. ~~På~~ Hans ~~böcker~~ poemer
gräfdes dock upp ur dammet hvarje jul och beröm-
des i Gråkappan, af en opartisk person naturligtvis,
som då alltid satte ~~sina~~ signatur under artikeln,
på det icke allmänheten skulle tro att författaren
(ty man hoppades ännu alltid att allmänheten kände författaren.
skrifvit sjelf." På det sjuttonde året ansåg
författaren ~~to~~ det vara rådligast att på en ny
bok (ny upplaga af en gammal bok) sätta ut
sitt riktiga namn. Men då ville olyckan, att
Rödluvan, som ~~[illegible]~~ skrefs af ungt folk, hvil-
ka aldrig hört ~~talas om~~ den gamle ~~Göran~~
pseudonymens ~~Persons~~ (riktiga ~~namn~~; behandlade författaren som en nybör-
jare ~~och förvånade~~ och uttryckte sin förvåning
både öfver ~~som~~ / att en ~~så ung~~ författare första gången
han uppträdde, satte ut sitt namn och
att ~~han~~ derjemte en ung ~~författare~~ man kunde skrifva
så torrt och så gammalmodigt. Detta var ett
hårdt slag; den gamle ~~Göran~~ pseudonymen fick en feber,
men kom sig; och sedan han fått en lysan-
de upprättelse i Gråkappan, som i ett ande-
tag tog ner hela allmänheten, (kallade den oredlig, dålig / ~~för att den~~ som icke
kunde uppskatta ett ärligt, sundt och mo-
raliskt arbete som kunde sättas i händerna
på ett barn utan att göra skada. Öfver den-
na sista punkt gjorde sig en skämttidning
mycket rolig, så att ~~Göran~~ pseudonymen fick recidiv, hvar-
efter han svor en evig död åt all inhemsk
litteratur som efter den stunden skulle komma
att uppstå, dock icke all, ty en skarp obser-
vator hade märkt att rätt ofta usel littera-
tur ~~utgifven~~ berömdes i Gråkappan, ehuru på ett lamt,
ofta tvetydigt sätt, och hade samma
observator iakttagit, att denna usla litte-
ratur utgafs på vissa förläggares förlag, men
det behöfde derför icke icke betyda att ~~Göran~~
pseudonymen lät några yttre omständigheter (såsom kåldolmar eller surströmming) inverka på

sig; ty han, liksom hela Redaktionen voro rättrådiga män som helt säkert icke skulle något gå så hårdt till doms med andra, om de icke varit oförvitliga sjelfva.

Så kom teaterrecensenten. Han hade fått sin bildning och gjort sina studier på en ~~tagr~~ telegrafbyrå i Xköping och der~~och~~under råkat förälska sig i en ~~stor~~ storhet, som aldrig var stor annat än då hon uppträdde i Xköping. ~~Emellertid~~ Som han icke var nog upplyst, att ~~han~~ han kunde skilja på sitt enskilda omdöme och ett allmännare, så hände honom det äfventyret att när han första gången slöpptes lös i Gråkappans spalter; han totalt tillintetgjorde ~~Sverges~~ landets första skådespelerska och påstod att hon i den rolen imiterade mamsell – ~~Chose~~ hvad hon hette. Att detta skedde på ett ohyfsadt sätt, behöfver väl icke anmärkas och att ~~han bytte om~~ det skedde innan Gråkappan vändt för vinden icke heller. ~~För öfrigt~~ ~~Men~~ Att detta förskaffade honom ett namn, det vill säga ett förhatligt, ett föraktadt namn, men dock ett namn, höll honom skadelös för den ~~afsky~~ ovilja han uppväckte. Till hans mera framstående, ehuru sent värderade egenskaper som teaterrecensent, hörde att han var döf. Som det dröjde flere år innan detta upptäcktes, visste man icke om ~~detta~~ det stod i någon förbindelse med ett ~~visst~~ ~~uppträde~~ rencontre på en man som hans recension framkallat i Operaforstun, sedan gasen en qväll blifvit släckt. Numera öfvade han sin armstyrka endast på de unga, och den som kände förhållandena kunde på hans recensioner precist veta när han haft något ~~ned~~ missöde; ty den inbilske småstadsbon hade lärt på något dåligt ställe att Stockholm var ett Paris och det gick han och trodde.

Konstdomaren å sin sida var en gammal akademiker ~~atelier-habitué~~ hvilken aldrig tagit i en pensel men som tillhörde det lysande artists-sällskapet Minerva, hvarigenom han sattes i tillfälle att beskrifva konstverk för allmänheten innan de voro gjorda, så att

denna (besparades besväret att göra sig sitt ~~hade sitt~~ omdöme ~~färdigt~~ sjelf. ~~på förhand~~:
Han var alltid mild mot sina bekanta, och glömde aldrig någon, ens af dem ~~[illegible] hans~~ när han refererade en utställning, och han hade en sådan mångårig vana att skrifva vackert om dem, och huru skulle han våga annat, att han kunde om~~nämna~~nämna tjugo stycken på en enda spalt, hvarigenom hans kritiker ~~fingo~~ kommo att påminna om den kända leken "tofflor och deviser." De unga deremot omnämnde han ~~deremot~~ samvetsgrant aldrig, så att allmänheten, som i tio år aldrig hört andra namn än de gamles, började misströsta om konstens framtid. Ett undantag hade han dock gjort, och det var just nu gjordt, och tyvärr i en olycklig stund, och det var derför Gråkappan befann sig i en upprörd sinnesstämning ~~om~~ denna morgonen. [Detta hade händt!

Sellén, om vi erinra oss det obetydliga namnet från ett föregående, icke just anmärkningsvärdt tillfälle, hade kommit upp på utställningen i ~~to~~ sista stund med sin tafla. Sedan denna fått den sämsta plats den kunde få, efter ~~efter~~ som upphofsmannen icke tagit kungliga medaljen eller tillhörde Akademien, anlände "Professorn i Carl 14s." Ψ ~~Gustafs~~ ~~Vasa~~ ~~som han kallades, emedan han icke målade annat än Gustaf~~ Carl 14/ ~~Vasa och två af dennes sämsta söner, hvilkas han målat en och en [illegible]... och [illegible]~~ [illegible] ~~han i sin ungdom tecknat på Gripsholm och Skokloster och sedan år ut och år in målat af, ibland med ibland utan egare, ibland rätt bra, ibland så medelmåttigt, ofta dåligt~~. Men han var nu Professor och Riddare och det kunde icke hjelpas. Nu hade han sen akademiskt bildade i sitt sällskap, då hans öga råkade falla

Ψ Han kallades så, emedan han aldrig målade annat än ~~[illegible]~~ scener ur Carl 14s historia; detta åter kom sig deraf att han en gång på en auktion köpt ett vinglas, en bordsduk, en stol och ett pergament från Carl 14s tid och hvilka han nu målat af i tjugo år, ibland med, ibland utan kungen.

på den tysta oppositionsmannen och hans tofla.

– Jaså, herrn är här nu igen? Han tog upp peince-neren. Jaså det der skall vara den nya stilen! Hm! Hör nu herre! Lyd en gammal man; tag bort den der! Tag bort den! åh jag dör! Och herrn gör sig sjelf en stor tjenst! Hvad säger bror om det här?!

Bror ansåg att det var oförskämdt, helt enkelt, och han ville som en vän råda herrn ~~att~~ ~~tammen~~ ~~vän~~ att bli embetsmålare.

Sellén invände saktmodigt, men genomträngande, att, som det var så mycket ordentligt folk på den banan, ~~att~~ så hade han valt den artistiska, som ju för öfrigt var mycket lättare att komma fram på, efter hvad som visat sig. Detta näsvisa svar gjorde Professorn utom sig och han vände den förkrossade ryggen med en hotelse som Akademikern förvandlade i ett löfte.

Derpå hade den upplysta inköpsnämnden sutit för slutna dörrar. När dörrarne öppnades igen hade sex toflor blifvit inköpta för de pengar allmänheten erlagt i och för uppmuntrandet af ~~den~~ inhemska konstnärer. Protokollsutdraget som infördes i tidningarne lydde så: Konstföreningen inköpte i går följande arbeten: ~~[illegible]~~ 1:o "Vatten med ascar" Landskap af Grosshandlar F. 2:o "Gustaf Adolf före Magdeburgs afbrännande." Historie-målning af Lärftskrämar G. 3:o "Ett snytande barn" Genre af Löjtnant H. 4:o ~~Bore~~ "~~Vanadis för en stor~~" "Ångaren Bore i hamn" marin af Skeppsklarerar J. 5:o ~~Landskap med~~ ~~En~~ "Trän med fruntimmer" landskap af Kunglig Sekter K. 6:o "Höns med Champignoner" ~~Genre~~ Stilleben / ~~af~~ ~~Kon~~ af ~~Grossh~~ ~~Bankdirektör~~ Skådespelerskan L.

Dessa konstverk som i medeltal betingat 1,000 Rdr, hade sedan i Gråkappan blifvit berömda på två och tre qvarts ~~spalter~~ (à 15 Rdr spalten), och detta var nu ingenting anmärkningsvärdt, men Recensenten hade, dels för att få spalten full, dels i tid stäfja ett tilltagande ondt, tagit itu med ett oskick som börjat insmyga sig, nemligen det att unga okända äfventyrare (som lupit ifrån akademien / ~~[illegible]~~) utan studier, endast med effektsökeri ~~[illegible]~~ och knep sökte förvilla allmänhetens sunda omdöme. Härpå tog Sellén vid öronen och hudströks, så att till och med hans ovänner tyckte att det var orättvist – och då kan man veta!

Det var icke nog med att han förnekades hvarje spår af talang, och att han kallades en humbug, man angrep äfven hans enskilda ekonomi, anspelade på de dåliga ställen der han måste äta sin middag ~~på~~, de dåliga kläder han måste bära, hans dåliga moral, hans dåliga flit, och slutade med att förutspå honom i religionens och sedlighetens namn en framtid ~~fullt af~~ vid något allmänt arbete, efter som han icke i tid ville bättra sig.

~~Det fordrades Sellén~~ Detta var ett ~~bland de stör-~~ Stort ~~sta~~ nidingsdåd som lättsinnet och egennyttan begått och att icke en själ gick förlorad den qvällen Gråkappan kom ut, det var ett underverk. ~~Det var ett attentat mot det~~ ~~Men den qvällen svor en ed i Röda Rummet, och den hölls~~ – ~~den hålles än.~~

Ett dygn derefter kom "Den Obesticklige" ut. Den anställde vissa närgångna iakttagelser öfver huru allmänhetens pengar förvaltades af ett Kotteri; huru vid sista inköpet ~~sex~~ ingen enda tafla var målad af en målare utan af embetsmän och näringsidkare, hvilka voro nog oblyga att konkurrera med artisterna, hvilka här hade sin enda marknad; huru dessa röfvare förstörde smaken och demoraliserade konstnärerna, hvilkas enda sträfvan hädanefter måste gå ut på att försöka måla så lika dåligt som de följande, såvida de icke ville gå under. Derpå drogs Sellén fram. Dennes tafla var den första på tio år, som var ~~målad~~ framsprungen ur en menniskosjäl; konsten hade i tio år varit en produkt af färger och penslar; Selléns tafla var ett ärligt arbete fullt af ingifvelse och hänförelse, fullt ursprungligt, som endast den hvilken sett anden i naturen ansigte mot ansigte kunde göra det. Recensenten varnade den unge för att söka komma upp mot de gamle, ty dem hade han redan öfvergått, och uppmanade honom att tro och hoppas, ty han hade en Kalkse. o.s.v.

Gråkappan skummade af ondska.

– Ni skall se att karlen lyckas! utropade Redaktören. Fan anamma att vi skulle gå på honom så hårdt! Tänk om han lyckas! Då ha vi blamerat oss!

Men Akademikern svor, att han icke skulle lyckas, och han gick hem med ofrid i sin själ och läste i sina böcker och skref en ~~lärd~~ afhandling som fortfarande bevisade, att Sellén var en humbug och att Den Obestichlige var bestucken.

Gråkappan hemtade andan, men blott för att få ~~[illegible]~~ ett nytt slag.

Följande dags morgontidning förkunnade att Hans Majestät inköpt Selléns "mästerliga landskap som redan i flera dagar, lockat allmänheten ~~och att allmänheten strömmade~~ till utställningen." ~~för att~~

Nu slog vinden i Gråkappan och den flakade som en trasa på en gärdsgårdsstör. Skulle man vända eller gå för fullt. Det gällde tidningen och det gällde Recensenten. Då beslöt Redaktören (på verkställande direktörens befallning) att Recensenten skulle offras och tidningen räddas. Men huru! Man erinrade sig Struve, hvilken var fullständigt hemmastadd ~~invigd~~ i alla publicitetens irrgångar och han tillkallades. I ett ögonblick hade han situationen klar och lofvade att han inom få dagar skulle få skutan att gå öfver stag. För att förstå Struves machinationer måste man veta några af de vigtigaste data af hans biografi. Han var till börden öfverliggare vid Universitetet och hade hemfallit åt litteraturen af brist. Han blef först Redaktör af den social-demokratiska Folkets Fana; derpå hade han fått transport till den Konservativa ~~Rz~~ Bondplågaren: men när denne flyttades ~~från~~ till en annan stod ~~medtogs~~ med inventarier, tryckeri och redaktör, ändrades namnet till Bondesonen och derjemte antogo äfven åsigterna en annan färg. Derpå hade Struve blifvit flyttad öfver till Rödlufvan, der han just genom sin bekantskap med alla de Konservatives funder kom väl till pass, likasom det ~~va~~ nu i Gråkappan var hans största merit, att han kände dödsfienden Rödlufvans alla hemligheter, hvilka han ~~ka~~ missbrukade med den största frihet.

Struve började rentvagnings-arbetet med en Korrespondens till Folkets Fana, ur hvilken sedan infördes några rader i Gråkappan, hvilka ~~la~~ berättade om den stora vandringen till utställningen. Derpå skref han ett "Insändt" i Gråkappan, deri han angrep Recensenten (Akademikern), hvarpå följde några lugnande ord undertecknadt Red. Dessa ord lydde: Ehuru vi aldrig delat vår ärade Recensents mening rörande Herr Selléns högt, och med rätta, prisade landskap, kunna vi dock å andra sidan icke till fullo ~~upp~~ underskrifva ~~den~~ den ärade Insändarens testimonium, men som det tillhör våra grundsatser, att äfven låta andras meningar göra sig gällande i vår egna spalter, hafva vi icke tvekat att till trycket befordra ofvan stående uppsats."

Nu var isen bruten. Struve som efter utsago skrifvit om allt – utom kufiska mynt – skref nu ihop en glänsande recension öfver Selléns tafla och undertecknade den med det högst karakteristiska "~~Finis~~ Dixi". Och så var Gråkoppan räddad, och ~~äfven~~ Sellén också förstås, men det var inte så vigtigt.

Elfte Kapitlet.

Lyckliga Menniskor.

Klockan är sju på en afton. Orkestern hos Berns spelar upp Bröllopsmarschen ur Midsommarnattsdrömmen och vid dess feststämmande toner håller Olle Montanus sitt intåg i Röda Rummet, dit ännu ingen anländt. Han är ståtlig, Olle, i dag. Han bär hög hatt, som han inte haft sedan han gick fram i verlden. Han har nya kläder, hela stöflar, är badad, nyrakad och bränd i håret, som om han ginge till sitt bröllop; en tung messingskedja hänger utanför västen och en tydlig upphöjning synes ~~utanpå~~ venstra västfickan. Ett soligt leende hvilar på Olles ansigte och han ser så god ut, som om han ville hjelpa hela verlden med en liten penningförsträckning. Han aflägger sin eljest så försigtigt tillknäppta ytterrock och sätter sig ~~i~~ midt i fondsoffan, slår upp slagen på underrocken och ~~så~~ peter fram det hvita skjortbröstet så att det ~~s~~ med en knapp står som ett hvalf, och när han rör sig sprakar det i fodret på ~~det~~ de nya ~~kläderna~~ byxorna och västen. Detta synes göra honom ett stort nöje, lika stort som när han låter stöfveln knarra mot soff-foten. ~~Han som~~ Han tar upp sin klocka, sin gamla kära ~~klockan~~ rofva, som sutit ½ i tornet på Riddarholmen ett år och en respitmånad, och de

113

båda vännerna synas glädja sig åt friheten båda två. Hvad har då händt denna stackars menniska, som synes så outsägligt lycklig? Vi veta att han icke vunnit på lotteri, icke tagit arf, icke ~~vunnit~~ fått ärofullt erkännande icke vunnit den tjusfor lycka som går öfver all beskrifning, ~~ty ingen älskade kona~~ hvad hade då händt! Helt enkelt: han hade fått arbete!

Och så kommer Sellén; i sammetsjacka lackerade skor, plöd och resväska i rem, kanelrör, gul sidenhalsduk, skära handskar och blomman i knapphålet. Lugn och belåten som alltid; ~~och~~ icke ett spår efter de uppskakande intryck, han varit underkastad de sista dagarne, synes på hans magra, intelligenta ansigte. I hans sällskap uppträder baronen, tystare än vanligt, ty han ~~ska~~ känner, att han skall skiljas vid en vän och en beskyddare.

– Nå, Sellén, säger Olle, nu är du lycklig? Inte sant?

– Lycklig? Hvad är det för prat! Jag har fått sälja ett arbete? ~~Hv~~ Det första på fem år! Är det för mycket?

– Men du har väl läst tidningarne? Du har ett namn!

– Ah! Det ska vi inte bry oss om! ~~Tro de~~ ~~så dummma och tro~~ Inte må du tro ~~du~~ jag fäster mig vid sådana småsaker. Jag vet nog hur långt jag har qvar, innan jag blir något! Om tio år, bror Olle, ska vi tala om den saken.

Och Olle tror ena hälften och tror inte den andra hälften, och han knäpper med skjortbröstet och sprakar med fodret, så att Selléns uppmärksamhet påkallas, och ~~han~~ Sellén finner sig uppmanad att utbrista:

– Kors hvad bror är fin?

– Nej, tycker du det? Men du ser ju ut som ett lejon.

Och Sellén putsar sina lackerade skor med kanelröret, luktar blygsamt på blomman i knapphålet och ser så likgiltig ut.

Men så tar Olle upp sin rofva, för att se efter om icke Lundell skall komma snart;

och då måste Sellén ta upp sin kikare för att se ut på läktarne, om han inte möjligen skulle vara der. Men då får Olle lof att stryka med handen på sammetsjackan för att känna hur mjukt. det känns, ty x Sellén försäkrar, att det är ovanligt god sammet för det priset. Och då måste Olle fråga hvad den kostar, och det vet Sellén, som till ersättning beundrar Olles manschettknappar. som äro gjorda af musslor.

Och så synes Lundell, som också fått sig att vara med vid det stora kalaset, ~~m~~ ty han skall till ett ringa pris måla altartaflan i Träskola kyrka, men detta har icke haft något synbart inflytande på hans yttre menniska, om icke det att hans feta kinder och skinande min ~~att~~ antyda en högre diet. Och så med honom Falk. ~~Lug~~ Allvarlig ~~och~~ ~~dyster~~ men glad, uppriktigt glad på hela verldens vägnar öfver att förtjensten fått rättvisa:

– Jag gratulerar dig, Sellén, men det var inte mer än rätt, säger han. – Och det finner Sellén också.

– Jag har målat lika bra i fem år och man har grinat, se, och man grinade i förrgår ännu, men nu! Ty fan såna menniskor. Se här ett sådant bref jag fått af den der idioten Professorn i ~~Gustaf Vasa~~ Carl IX.

Stora ögon och hvassa ögon. Ty den förtryckaren ville man se på nära håll, ha honom i sina händer och misshandla åtminstone det papper på hvilket han skrifvit sitt namn.

– "Min bäste herr Sellén!" Hör bara! "Jag helsar er välkommen ibland oss" – han är rädd den kanaljen! – "Jag har alltid tänkt högt om er talang" – en sådan hycklare! Rif sönder eländet och låt oss glömma hans dumhet!

Och så uppmanar Sellén till att dricka och han dricker med Falk och hoppas, att han snart också skall låta höra af sig på något sätt

115.

med sin penna, och folk tackar och rodnar och lofvar komma, när tiden blir, men hans studietid blir lång och han ber sina vänner icke tröttna, om det dröjer, och han tackar Sellén för godt sällskap, af hvilket han lärt huru man skall öfva tålamod och lida försakelse. Och Sellén ber att man icke skall pröfva ~~sina~~ skryt ~~[illegible]~~: hvad är det för konst att lida, när man inte har annat val, och hvad är det för märkvärdigt, att man försakar när man ingenting får?

Men Olle ler så godt och skjortbröstet sväller af glädje, så att de röda hängslena synas, och han dricker för Lundell och ber honom taga lärdom af Sellén, att ~~[illegible]~~ icke han för de Egyptiska köttgrytornas skull råkar att glömma bort det förlofvade landet; ty han har talang, det har Olle sett, och det är, när han är sig sjelf och målar sina egna tankar, men när han hycklar och målar andras, då blir han sämre än andra, +

+ derför ~~skulle~~ skall han nu taga hyckelmålningen som en affär, hvarigenom han ~~kunde~~ kan sättas i tillfälle att sedan måla efter sitt eget hufvud och hjerta.

Folk ~~tänker~~ ämnar passa på tillfället och få höra hvad Olle tänker om sig sjelf och sin konst, något som ~~han~~ länge varit honom en gåta, då Ygberg inträder i Röda Rummet. Man håller i nästa ögonblick på att taga ner honom med invitationer, ty man hade glömt bort honom under de stormiga dagarne, och man ville visa honom, att det icke hade ~~annan~~ någon egoistisk orsak; men Olle griper i sin högra västficka och med en gest, som skall vara mycket omärklig ~~trycker~~ stoppar han en hoprullad papperslapp i Ygbergs rockficka, och denne förstår, ty han svarar med en tacksam blick.

Han höjer sitt glas för Sellén och anser att man kan säga, hvilket han redan sagt ~~a~~ ~~à priori~~ å ena sidan, att Sellén lyckats. ~~[illegible]~~

Å andra sidan återigen, ~~relativt~~ taget, kunde man återigen mena att så icke var fallet. Ty om man ville utreda lyckans begrepp, så skulle man finna att i det samma ingick något futuriskt. Det futuriska i Selléns lycka, ~~för~~ sådan den var att han fick resa till Norge på den produkt hans arbete frambragt, det ville säga pengar. Dermed vore dock icke påvisadt ~~sagt~~ annat än att han fick ~~fortsätta sina studier~~ resa, och i resan ~~sin~~ per se låg icke något som kunde inverka på hans lycka i futurum. Slutligen ville han dock icke derför sagt något som skulle verka nedslående på Sellén. Ty att denne var en talang, det stod öfver allt tvifvel, men ~~en~~ en talang behöfver utvecklas. Sellén vore icke utvecklad; han behöfde många år ännu, ty konsten är lång, det visste Ygberg sjelf, som vore afgjordt misslyckad och derför icke kunde misstänkas för att hysa någon afund mot den som redan var så erkänd som Sellén. ~~Han drack derför hans skål~~.

116.

Den framlysande afunden i Ygbergs anförande framblåste att strömoln öfver den soliga himmelen, men det var blott för ett ögonblick, ty alla ~~hörde~~ visste att afunden hade ett långt förloradt lifs bitterhet till ~~underlag~~ ursäkt.

Det var med desto gladare ~~han~~ känslor han beskyddande framräckte en nytryckt liten skrift till Falk som med häpnad såg den svarta bilden af Ulrika Eleonora afteckna sig på omslaget. Ygberg upplyste, att han ~~fått~~ ~~beställningen och~~ effektuerat beställningen ~~den~~ på dagen. ~~Anner~~ Smith hade med största lugn emottaget Falks refus och reklamation och stod nu i begrepp att trycka Falks dikter.

Gaslågorna miste sitt sken ~~och~~ för Falks ögon och han föll i djupa tankar, emedan hans hjerta var för fullt att kunna bryta ut.

HS / Vf 196 - #117

117.

Hans dikter skulle tryckas, och ~~[illegible]~~ Smith skulle bekosta det dyrbara arbetet. Det måste alltså vara något med dem! Det var nog för honom att fundera på den ~~qv~~ qvällen!

Hastigt flydde qvällens timmar för de lycklige och musiken tystnade och gaslågorna började släckas, man måste gå, men att skiljas, dertill var ännu för tidigt, och så blef det promenad utmed kajerna, ~~tills~~ ändlösa samtal och filosofiska resonnemanger tills man blef trött och törstig, då Lundell omsider erbjöd sig att föra ~~tt~~ sällskapet till Mari der de kunde få öl.

Och så vandrade sällskapet af utåt Ladugårdslandet och ~~tt~~ kommo ner i en gränd som mynnar ut mot ett plank, som vetter åt ett tobaksland, hvilket gränsar till Ladugårds-gärdet. Der stodo de nu utanför ett gammalt tvåvånings stenhus med gafveln åt gatan. Ofvanför porten grinade tvenne i muren insatta hufvuden af sandsten hvilkas öron och lockar upplöste sig i blad- och snäckformer och mellan desamma satte ~~två~~ ett svärd och en bila. Det var det gamla ~~skammarbost~~ ~~sack~~ skarprättarbostället. Lundell som tycktes vara ~~en~~ bekant med lokalen, gaf en signal utanför ett fönster på nedra botten, ~~hvilken~~ hvarpå ~~besvarades med~~ ~~att~~ rullgardinen ~~uppdragen~~ drogs upp, ~~de~~ ~~att~~ en ruta öppnades och ett qvinnohufvud stacks ut ~~genom~~ och frågade om det var Albert. Då Lundell erkänt detta sitt nom de guerre öppnades porten af qvinnan, som insläppte sällskapet mot löfte, att de skulle gå tyst, och som detta löfte ~~k~~ utan svårighet afgafs, befann sig Röda Rummet snart inne, och presenterades för Mari, under för tillfället antagna namnen.

Rummet var icke stort; det ~~bar~~ hade förr varit kök ~~och~~ spiseln stod ännu qvar. Möblemanget ~~ut~~ ~~gjordes~~ var ~~[illegible]~~ ~~af en~~ utgjordes af en byrå sådan som tjensteflickor bruka; på ~~den~~ samma en spegel, öfverhöljd med en hvit musslinsgardin; ofvanför spegeln en kolorerad litografi föreställande Frälsaren på Korset; byrån var öfverlastad med små porslinssaker, ~~en~~ parfymflaskor ~~och~~ en psalmbok ~~och~~ ett cigarrställ och tycktes med sin spegel och sina två/ tända stearinljus utgöra ett litet husaltare. Ofvanför en drag-soffan som ännu var obäddad, satt Carl ~~Johan~~ XV/ till häst rundt omkring omgifven af urklipp ur Fäderneslandet mest föreställande polis~~konstaplar~~ gensdarmer/ ~~infö~~- alla Magdalenors fiender. I fönstret tvinade en Fuchsia ~~och~~ en Geranium och en Myrten – Venus' stolta träd ~~mellan~~ bredvid/ fattighuset. På sybordet låg ett ~~ett~~ fotografi-album. På första bladet syntes Kungen, på det andra och tredje pappa och mamma, ett fattigt ~~bo~~ landtfolk, på det tredje en student – förföraren, på det fjerde barnet och, på det sista fästmannen – en handtverks-gesäll. Det var hennes historia, så lik de flestas. På en spik bredvid spiseln hängde en elegant klädning med rika plisséer, en sammetskoppa, och en hatt med plym – det var féens hamn i hvilken hon gick ut att fånga ynglingar. ~~Att~~ ~~var~~ Och hon sjelf! En högvext ~~trettiårig~~ 24-årig/ qvinna, med ett vanligt utseende. Lättja och nattvak hade gifvit hennes hy denna genomskinliga hvithet ~~som~~ hvilken/ brukar distinguera de ~~rikas~~, som icke arbeta, men hennes ~~Hennes~~ händer buro ~~dock~~ ännu spår af ungdomens mödosamma sysslor. Klädd i en vacker nattdrägt och med utslaget hår kunde hon nog passera för en Magdalena. Hon hade ett jemförelsevis blygsamt sätt och ~~var~~ glad/ höflig. och städad i sitt uppförande.

Sällskapet rangerade sig i grupper, ~~och~~ ~~började~~ fortsatte afbrutna samtal och togo upp nya. Folk som nu var diktare och gerna ville finna intresse i allt öfven i det mest banala, slog sig i sentimentalt samspråk med Marie, hvilket hon tyckte mycket om, emedan det hedrade henne att bli behandlad som menniska. De kommo som vanligt in på ~~hennes~~ historien och motiven hvarför hon valt sin bana. Första förförelsen höll hon icke mycket på, "det var ingenting att tala om", dess mera mörk skildrade hon sin tid som tjensteflicka, detta slaflif under en sysslolös frus nycker och gnat. Detta ~~var~~ lif af arbete utan ända ~~[illegible]~~. Nej så, hellre friheten!

– Nå, men när ni ledsnar på detta lif, en gång?

– Då gifter jag mig med ~~Anders~~. Westergren!

– Och han vill ha ~~så~~ ~~dig~~ Er!

– Han blir så glad den dan och för öfrigt, sätter jag opp en liten handel sjelf på mina sparbanksräntor. ~~Men hör du gosse, tla ska inte var ledsam, det här har så många~~ Men det här ha så många frågat förut. ~~Du ska vara munter när du är hos flickor.~~ Har du några cigarrer?

– ~~Ne~~ Ja det har jag! Se här! Men får jag tala om det här nu! ~~Du~~

Hon tog hennes album och slog upp studenten – det är alltid en student i hvit halsduk (och studentmössan på knäet) ~~och~~ med drumlig uppsyn som spelar Mefistofeles.

– Hvem är det här?

– Jo, du, det var en ~~hygglig~~ snäll karl; ~~det var han som förförde mig!~~

– ~~[illegible]~~ Förföraren? Hva?

– Tyst du; det var mitt fel lika mycket som hans, ~~tr~~ och det är det alltid, kära du, det är bådas fel! Der ser du mitt ~~lilla gosse~~ barn! Honom tog ~~nu~~ Vår Herre och ~~det sörjer jag inte på~~, ~~han~~ det var nog bäst. Men nu ska vi tala om något annat! ~~Drick öl, gosse~~! – Hvad är det för en lustig kurre Albert har fått hit i qväll; han som sitter i spiseln bredvid den der långe som röker ända opp i skorstenen.

Olle, hvilken omnämnandet gällde, kände sig helt blygd af den smickrande uppmärksamhet hans person ådragit sig och han krusade till sitt brända hår som börjat rakna efter de myckna libationerna.

– Det är Kommminister ~~Jönsson~~ Månsson, sade Lundell.

– Ty ~~fan~~ Tusan är det en prest! Jag kunde just tycka det på hans slipade ögon. Vet ni att det var en prest här i förra veckan ~~som ville~~ ge ~~mig en andlig skrift när han gick sin väg.~~

~~Nå hvad sade du då~~?

~~Ja, det vill jag inte tala om~~! — Kom hit Masse, så får jag se på dig!

Olle kröp ner från spiseln der han sutit och kalfatrat Kants kategoriska imperativ med Ygberg. Han var så ovan att bli uppmärksammad af fruntimmer, att han genast kände sig yngre och med slingrande gång ~~gjorde~~ nalkades han ~~ett entrechat~~ den sköna som han redan observerat med ena ögat och funnit förtjusande. Han vred sina mustacher så mycket som möjligt och frågade med ~~sin~~ den mest tillgjorda stämma under det han vågade en bugning som icke var lärd på dansskolan:

— Tycker fröken, att jag ser ut som en prest?

— Nej! jag ser ju att du har mustacher. Du har för snygga kläder att vara en handtverkare — får jag se din hand — Åh du är ju smed!

Olle blef djupt sårad.

— Är jag så ful, min fröken? sade Olle med rörande stämma.

+ Marie såg på honom ett ögonblick.

— Du är allt bra ful! Men du ser hygglig ut!

— O, min fröken, om ni visste hvad ni sårar mitt hjerta. Det har aldrig funnits en ~~som~~ qvinna som tyckt om mig; jag har sett så många som varit lyckliga och som varit fulare än jag, men qvinnan är en förbannad gåta, som ingen kan lösa och derför föraktar jeg dem! †

† — det är bra Olle, hördes en röst från skorstenen, der Ygbergs hufvud satt. Det är bra!

Olle ville gå tillbaka i spiseln, men han hade vidrört ett ämne som intresserade Marie för mycket, att hon skulle vilja afbryta, och han hade ~~[illegible]~~ spelat på en sträng hvars ton hon kände. Hon satte sig bredvid honom och de fördjupade sig snart i ett vidlyftigt allvarsamt resonnemang om qvinnan och om kärleken.

Men Baronen som hela qvällen varit tyst, och tystare än vanligt, och som ingen låte förstod sig på, hade omsider qvicknat till och befann sig nu i närheten af Falk på soffhörnet. Han hade länge haft något på hjertat, som han icke kunde komma fram med. Han tog sitt ölglas och knackade i bordet, som om han ville hålla tal och då han fått sina närmaste grannar tysta talade han med darrande och sludrig stämma.

— Mina Herrar! Ni tror att jag är ett få, jag vet det, Falk, jag vet att du tror jag är dum, men ni ska ~~djeflar i mig~~ få se, gossar, ni ~~ska djeflar i mig~~ ska ta mig f-n ~~gossar~~ få se —

Han höjde rösten och slog ölglaset i bordet så att det sprack, hvarpå han föll tillbaka i soffan och somnade.

Detta uppträdande som icke var alldeles så ovanligt, ådrog sig dock Maries uppmärksamhet. Hon steg upp och afbröt samtalet med Olle hvilken till på köpet börjat lemna frågans rent abstrakta sida.

— Nej, se en sådan vacker gosse! Hvar har ni fått honom ifrån! ~~Stakk~~ Stackars liten! Han är så sömnig! Inte sög jag honom!

Hon ~~satte~~ lade en kudde under hans hufvud och höljde sin ~~sammetskappa~~ schal öfver honom.

— Se sådana små händer! Sådana ha inte ni bondbönor! Och ett sådant ansigte! Så oskyldigt! ~~Han är ett som ett litet barn~~. Fy, Albert, det är du som narrat honom att dricka så mycket!

Om det nu var Lundell eller någon annan så betydde detta i närvarande fall föga, ty mannen var drucken, men säkert är att ingen behöfde narra honom, ty han brann af ett ständigt begär att bedöfva en inre oro som tycktes drifva honom från sitt arbete.

Emellertid var Lundell icke road af de ~~jemförelser~~ betraktelser som hans vackra vän framkallade ~~ådrog honom~~ och en ~~ok~~ tilltagande yra jagade upp hans sedliga känslor som på qvällen

HS / Vf 196 - #122

varit temligen förstörde af ymnig mat. Och som 122.
ruset började blifva allmänt tog han sig anledning
att påminna om qvällens betydelse och de känslor
ett afsked måste framkalla. Han reste sig från sin
plats, fyllde ölglasen, tog stöd mot byrån och påkallade allmän
uppmärksamhet.

– Mina herrar – ~~och da~~ han erinrade sig Magdalenas
närvaro – ~~Hm~~ och damer. Vi ha i denna qväll
ätit och druckit, och för att komma till ämnet
gjort detta i en afsigt, som om man än måste
frånse det materiella, som endast är den lägre,
sinliga, djuriska beståndsdelen i allt vårt varande,
hvilket ~~som bekant~~ i en stund som denna, då
afskedets stund klappar,,,, ~~Mina Herrar och~~
~~damer~~ – vi se här ett bedröfligt föredöme på den
last som vi kalla dryckenskapslasten! Det är
i sanning upprörande för den religiösa känslan,
då man efter en afton tillbragt i personers
närvaro, känner sig manad att höja ett glas
för den person, som visat sig ega en upphöjd
talang – jag menar Sellén – så skulle man
kunna tro, att aktningen för en sjelf i någon
mån borde göra sig gällande. Ett sådant
exempel, håller jag före ~~h~~har här i en högre
potens, gjort sig ~~gällande~~ kännbart, och det är derföre,
,,,, Jag erinrar mig de~~n~~ sköna ~~känslan~~ orden, som
alltid skall klinga i mina öron så länge
menniskotungan ~~andas~~ rör sig och jag är
öfvertygad, att vi alla erinra oss dem om
och stället icke skulle vara det lämpligaste;
denna unge man som fallit ett offer för
den last, vi vilja kalla den dryckenskapslasten, tror (att jag/jag [illegible],
har tyvärr insmugit sig i samhället och,
för att fatta mig kort, visat sorgligare resultat
än man ~~har~~ haft skäl antaga. Skål, ädle
vän, Sellén, jag önskar dig all den lycka
som ditt ädla sinne förtjenar och skål
äfven, Olle Montanus. Falk är äfven en

en ädel, ~~ande~~ man, som nog skulle göra sig gällande, i högre ~~mätto~~ potens, då hans religiösa känsla hunnit få den fasthet man å karakterens vägnar tror sig kunna gifven anse. Ygberg vill jag inte nämna om, ty han har ännu tagit sitt parti och vi önska honom alla lycka på den bana han så vackert börjat – den filosofiska; det är en svår bana och jag säger som psalmisten: Ho kan säga oss det?. ~~Er Skål mina herrar~~! Emellertid, vi ha all anledning att ponera det bästa för vår framtid, och jag tror att vi alltid skola kunna påräkna densamma, så länge vi äro ädla i känslan och icke, slå efter snöd vinning, ty mina herrar, ~~tag ...~~ ~~en~~ menniska utan religion, är ett fä. Jag får derför uppmana herrarne samtligen att höja sina glas och dricka dem i botten för allt ädelt, skönt och herrligt som vi eftersträfva! Skål mina herrar!

Den religiösa känslan började nu öfverväldiga Lundell i så hög grad att sällskapet fann för godt att ~~bryta~~ tänka på uppbrott.

~~Landskapet på Rullgardinen började antaga en [illegible] blå färg~~

Rullgardinen hade nedan en god stund varit upplyst bakifrån af dagsljuset och landskapet med riddarborgen och jungfrun strålade nu i morgonsolens första glans. Då den drogs upp föll dagern fullt in i rummet och belyste den delen af personalen som befann sig framme vid ~~fönstret~~ så att de sågo ut som lik. Ygberg ~~i spiseln~~ som i spiseln sof med händerna knäppta omkring ölglaset mottog ännu det röda skenet från kaminljusen i sitt ansigte och gjorde en förträfflig effekt. Men Olle höll ~~en~~ skålar för qvinnan, för våren, för solen, för ~~hela~~ universum, hvarvid han måste slå upp fönstret för att få luft åt sina känslor. ~~I ett äppelträd på andra sidan gränden satt en sv~~ De sofvande ruskades upp, afsked verlades och hela sällskapet vandrade sin ut genom portgången. Då de kommo upp i gränden ~~la~~ vände folk sig om: der låg Magdalena i det öppna fönstret; solen lyste på hennes hvita ansigte och hennes långa svarta hår, som af solen färgades mörkrödt, dröp ner förbi halsen och ~~hjelp~~ såg ut som om det störtade sig i flera rännilar ner i gatan; och öfver hennes hufvud hängde svärdet och bilan och de båda ansigtena som grinade; men i ett äppelträd på andra sidan gränden satt en svart och hvit flugsnappare och sjöng sin mjeltsjuka strof som skulle uttrycka hans glädje öfver att natten var förbi.

* * *

HS / Vf 196 -

KUNGL. BIBLIOTEKET.

Kap. 12 - 13.

(Sid. 125 - 145).

Tolfte Kapitlet.

Sjöförsäkringsaktiebolaget Triton.

~~[illegible]~~ Levi var en ung man, ~~som~~ som ~~[illegible]~~ född och uppfödd till köpman just stod i begrepp att med sin rike fars hjelp etablera sig, då fadren dog och lemnade intet efter sig mer än en ~~[illegible]~~ oförsörjd familj. Detta var en stor missräkning för den unge mannen, ty han var nu vid de åren, då han ansåg sig böra få uppbära arbeta sjelf och låta andra arbeta för sig; han ~~hade~~ var tjugofem år och hade ett fördelaktigt utseende; breda axlar och total frånvaro af höfter gjorde hans bål serdeles lämplig att bära en bonjour på det sätt som han ~~sett~~ så många gånger beundrat hos vissa ~~unga~~ ~~[illegible]~~ utländska diplomater; hans bröstkorg hade af naturen den eleganta hvälfning, som kan ge ett skjortbröst med fyra knappar full elevation oaktadt patienten sjönk ner i en länstol ~~framför~~ vid kortändan af ett långt direktionsbord ~~med~~ fullsatt med ledamöter; ett väl ~~skuret~~ klufvet helskägg gaf hans unga ansigte ett intagande och på samma gång förtroendeingifvande utseende; hans små fötter [illegible] voro gjorda att trampa en brüsselmatta i ett direktionsrum och hans väl skötta händer lämpade sig serdeles väl för ett lättare arbete såsom att skrifva ~~sin~~ namnteckning under något, helst tryckt formulär.

I den tiden, den kallas nu den goda, ehuru den i sjelfva verket var ~~mycket~~ ganska ond för många, hade den stora, århundradets största, upp~~finning~~täckt nyss blifvit gjord, den: att det är billigare och angenämare att lefva på andras pengar än på sitt eget arbete. Många, många hade redan tillgodogjort sig densamma ~~och~~ och då den icke var skyddad af något patenttag, så ingen annan för att Levi~~[illegible]~~ skyndade att göra sig densamma till godo, helst han nu icke hade pengar sjelf och icke egde lust att arbeta för en familj, som icke var hans.

Han tog alltså en dag på sig sina bästa kläder och ställde sina steg till Farbroder ~~[illegible]~~ Smith/.

– Jaså, du har fått ~~ett~~ en/ idé, nå, låt höra! Det är godt att få idéer.

– Jag tänkte bilda ett bolag.

– Skönt! Då blir ~~[illegible]~~ Aron/ Kamrer, ~~Simon~~ Simon/ Sekreter, Isaac Kassör, och de andra smågossarna bokhållare; det är ~~ett~~ en godt idé. Gå på nu! Hvad vill du kalla det bolaget för fort?

– ~~Ett~~ Sjöförsäkringsbolag, har jag tänkt–

– Nå, så! Det är skönt. Alla menniskor böra försäkra sina ting när de gå på ~~[illegible]~~ sjön/ ~~sk~~ Men din idé? nå!

– Det är min idé.

– Det är ingen idé. Vi ha ju det stora bolaget Neptun! Nå! Det är ett ~~godt~~ bolag! Men det måste vara bättre, om du skall kunna bjuda konkurrens! Hvad är nu ~~ditt~~ det/ nya i ditt bolag.

– Ah! Jag förstår! Jag sänker premierna, och så får jag alla Neptuns kunder!

– Nå, så! Det är ~~ett~~ en/ idé. Alltså prospekt som jag låter trycka, naturligtvis, innehåller som ouverture: Som det visat sig ~~varit~~ vara/ ett länge kändt behof att få sjöförsäkringspremierna sänkta, och bristen på konkurrens gjort, att sådant icke kommit till stånd, så ha Undertecknade härmed äran inbjuda till aktieteckning till bolaget — — nå?

– Triton!

– Triton? Hvad är det för en man?

– Det är en sjögud! ~~man~~

– Nå godt! Triton! Det blir en bra skylt. Den skall du låta göra hos ~~Hoffbildhugg~~–

Rauch i Berlin

~~[illegible]~~, så skall vi sedan låta den ingå som planch i: Vårt land. Nå! Undertecknade! Ja! Det blir jag till en början! Men der skall vara stora ~~[illegible]~~ okunniga namn! Gif mig ~~den~~ Statskalendern! Så!

~~Moses~~ Smith bläddrade en god stund.

– Ett sjöförsäkringsbolag måste hafva en stor sjöofficer~~er~~. Nå, låt se! En amiral, kallas den!

– Åh, de har ja inga pengar!

– Aj, aj, aj! ~~du~~ Förstår du så litet affärer, gosse! De teckna, men slippa betala in; och så få de sin ränta, mot att de bevista stämmorne, och gå på direktörsmiddagar! Nå. Här äro två Amiraler! Den ene har Kommendörsbandet af ~~[illegible]~~ Polstjernan, ~~med~~ den andra har den Ryske Annaorden: Hvad skall en göra? Så! – Nå! – Vi tar den Ryska, ty Ryssland är ett godt sjöförsäkringsland! Så!

– Men tror Farbror att de låter ta sig så der?

– Ah så tyst nu! ~~För detta~~ ~~St~~ Vi måste ha ett för detta Statsråd ~~[illegible]~~ nu! – Så! Nå! Den ~~skall~~ kalles Excellens! Ja! Godt. – Och så, en grefve! Det blir svårare! Grefvarne ha så mycket pengar! Vi få ta en professor! De ha icke mycket pengar! Fins det professer i ~~navigation~~ segling? Det vore godt för affärn! Är det icke ett ~~navigations~~ seglingshus vid den Södra Teaterkällarn! ~~Södra teaterkaller~~? Ja! Nå! Så! Nu har vi den affärn klar! ~~Ah, Min Herre~~ Åh! Jag ~~[illegible]~~ glömde det ~~vigtigaste~~ det vigtigaste! En Jurist! Ett Hofrättsråd! Nå, så! – Der ha vi den!

– Ja, den; men vi ~~ska ju~~ ha inte fått några pengar ännu?

– Pengar! Hvad ~~fan~~ skall man ~~en~~ med pengar, när man ~~[illegible]~~ stiftar bolag! Skall icke den som försäkrer sina varor betala det sjelf? Jo! Skall vi betala för dem, nej! Alltså de skola betala med sina ~~pr~~ premier! Nå!

– Men Grundfonden?

– Åh! ~~Ack~~! Man skrifver Grundfondsförbindelser.

~~men~~ – Ja, men man måste betala kontant in en del, också!

128.

– Nå, man betalar Kontant med Grundfond-förbindelser, är det icke att betala? ~~Hva~~ Nå? Om jag ger dig en förbindelse på en summa så får du pengar på den i hvar enda bank? Nå är icke en förbindelse pengar? Nå? Och i hvilken lag ~~står~~ att Kontant är lika med sedler? Då er icke Enskilda Banksedlar heller Kontant! ~~si~~ Hva?

– Hur stor Grundfond bör man ha?

– Mycket litet! Man skall icke binda stora kapitaler. En million! Hvaraf inbetalas Kontant 300,000 och resten levereras i förbindelser!

– Men, men, men! De 300,000 Rdr skola väl vara i sedlar!

– O, Du store Herre Min skapare! Sedlar! ~~Icke~~ Inte är sedlar, pengar? Har man sedlar, så är det bra, har man inte, så! Nå! ~~så~~ Derför skall man intressera småfolk som bara har sedlar! ~~Hvad är pengar då?~~ Men de stora? Hvad betala de med?

– Aktier, Obligationer, Reverser naturligtvis! Nå, nå, nå! ~~så~~ Det kommer sen! Låt dem bara teckna, så ~~slåss~~ slåss vi nog om resten!

– Men bara 300,000 ~~tusen~~? Det är ju hvad en enda stor ångbåt kostar? Om man nu försäkrar tusen ångbåtar!

– Tusen? ~~A~~ Ah! Neptun hade 48 tusen försäkringar i fjol och stod sig!

– Nå desto värre! Nå men om, om det går sönder –

– Så liqviderar man!

– Liqviderar? (Och hvad gör det om Bolaget gör konkurs? Det är inte du, inte jag! inte bara som gör det!)

– Nå, gör konkurs! Det kallas så! Men ~~om~~ ~~Nå, då~~ eljest brukar ~~man~~ ~~göre~~ göre nytt aktieteckning, eller också kan man utfärda obligationer, som sedan under svåra tider kunna inlösas af staten för godt pris.

– Det är således ingen risk?

– Inte! För öfrigt! Hvad har du att riskera? Har du ett öre? Nej! Nå! Hvad har jag att riskera? Fem hundra Riksdaler! Jag tör inte mer

HS / Vf 196 - #127

än fem aktier ser du! eller fem hundra Kr är för mig så her ~~mycket~~ mycket!

Han tog sig en pris snus, och så var saken klar.

Detta bolag kom till stånd, om man vill tro det eller ej, och det utdelade under de tio år det nu haft sin verksamhet 6, 10, 10, 11, 20, 11, 5, 10, 36 och 20 procent. Man slogs om aktierna och för att utvidga affären, utfärdades en ny teckning, men strax derpå hölls bolagsstämma, och det var ~~på~~ den som Falk nu skulle referera för Rödluvan hvars extra ordinarie referent han var.

6
10
10
11
20
11
5
10
36.
20.

När han kom upp i Lilla Börssalen en ljuf eftermiddag i Juni hvimlade der redan af folk. Det var en lysande samling. Statsmän, snillen, lärda, militära och civila embetsmän af högsta grader; uniformer, doktorsfrackar, kraschaner, kommendörsband ~~att och~~ alla hade samlats af ett enda stort allmänt ~~menskligt~~ intresse, ~~sjöförsäkring~~. ~~främjandet~~ befordrandet af ~~sjöf~~ den menniskoälskande institution som kallas Sjöförsäkring. Och det fordras en stor kärlek för att riskera sina pengar ~~för att trösta~~ på nödställda likar som drabbats af olyckor, och här fanns kärlek; så mycket kärlek ~~att~~ hade Falk aldrig sett samlad på en gång! Han blef nästan förvånad derföre oaktadt han icke var så beröfvad illusionerna ännu; men han blef än mer förvånad, när han såg den lille stackaren f. d. socialdemokraten Struve krypa omkring i hvimlet som en ohyra och bli handtryckt, axelklappad, tilltalad och tilltalad af högst uppsatta ~~[illegible]~~ personer. Särskildt observerade han huru han helsades af en äldre person med kommendörsband, vid hvilken helsning Struve dock rodnade och gömde sig bakom en broderad rygg i ~~[illegible]~~ [illegible] salen, hvarvid han räknade stommarna i närheten af Falk som genast tog fatt honom och frågade hvem det var han helsade på.

Struves förlägenhet ökades i hög grad och det var med anlitande af hela sin fräckhet han svarade: (det bör du veta:) det var presidenten i Kollegiet för utbetalandet af Embetsmännens löner.

När han sagt detta fick han ett ärende längre bort i rummet, men så hastigt att en misstanke föll öfver Falk: skulle den der vara generad för mitt sällskap? En ärelös person vara generad i hederligt folks sällskap?

~~Bredvid sekreterarens bord stod ett litet bord. vid hvilket Struve hvat slog sig ner och gjorde sig~~

Emellertid började den lysande samlingen intaga sina platser. Men ordförandens stol stod ännu tom. ~~Ty~~ Falk såg sig ~~om~~kring efter referenternas ~~st~~ bord ~~plats~~, och då han såg Struve ~~st~~ jemte ~~Den~~ Konservatives referent sitta vid ett bord till höger om ~~ordsföranden~~ sekreteraren, tog han mod till sig och gick igenom den lysande församlingen; men just som han uppnåtte ~~en~~ bordet ~~plats~~ hejdades han af sekreteraren: som frågade: "hvem är det för?"

En ögonblicklig tystnad uppstod i Salen och det var med bäfvande stämma Falk svarade: "Rödlufvan," ty han igenkände i Sekreteraren Aktuarien i Kollegiet för utbetalandet af Embetsmännens löner. Ett gapskratt genomlopp församlingen, hvarpå Sekreteraren sade, med hög röst: "Herrns plats är derborta." Han pekade åt dörren der ett litet bord verkligen stod. Nu fattade Falk i ett enda ögonblick och kände hvad Konservativ innebar (och hvad ~~[illegible] innebar~~ De man ej var Konservativ); och det var med sjudande sinne han vandrade tillbaka genom den hånskrattande hopen; men när han mönstrade den med brinnande blickar, som om han ville utmana.

na dem, möttes hans öga af ett annat, långt borta vid väggen, och det ögat, som så liknade ett par, hvilka nu slocknat, men som en gång sett på honom med kärlek, var grönt af ondska, och det borrade sig igenom honom som en nål, och han ville gråta af sorg öfver att en broder så kunde se på en broder.

Han intog sin blygsamma plats vid dörren ~~[illegible]~~ och gick icke sin väg endast derför att han icke ville fly. Snart blef han väckt ur sin skenbara hvila af en person som trädt in ~~genom dörren~~ och nu puffade honom i ryggen vid rockaftagningen, ~~och som~~ hvarpå ett par galoscher ställdes under hans stol. Den inträdande helsades af församlingen, som reste sig upp som en man. Det var Ordföranden i Direktionen för Sjöförsäkrings-aktiebolaget Triton, men det var mera. Det var f. d. Landtmarskalken, Friherren, ~~en af de Aderton, förre Utrikesministern, förre~~ En af de Aderton i Svenska Akademien, och Kommendören af Kongl. Maj:ts Orden, Excellensen (m. m. m. m.

Klubban föll och Ordföranden ~~läspade~~ hvisslade under ljudlös tystnad fram följande helsningstal (som han nyss förut hållit i ett Stenkolsaktiebolag på Slöjdskolans lokal.)

„Mina Herrar! Bland alla patriotiska och för menskligheten välsignelsebringande företag, torde få, om ens något, ~~företag~~ vara af den ädla och till syftet menniskovänliga art, som en försäkringsinstitution."

— Bravo, bravo! susade genom församlingen, utan att göra något intryck på landtmarskalken.

„Hvad är menniskolifvet annat än en strid, en strid på lif och död, skulle man kunna säga, mot naturkrafterna, och få af oss torde väl kunna undgå att förr eller senare komma med dem i strid."

— Bravo!

„Länge har menniskan, på naturstadiet i synnerhet, varit ett rof för elementen; en lekboll, en handske,

130

som likt ett rö kastats hit och dit för vinden; Detta är numera icke förhållandet; Menniskan har gjort revolution, en oblodig revolution, icke en sådan som äreförgätne ~~och~~ fosterlandsförrädare några gånger tillåtit sig göra mot sina lagliga herrskare, nej, emot naturen, Mina herrar. Hon har förklarat naturkrafterna krig och sagt: härintill skall du gå men icke vidare!"

Det är det verkligen icke!

– Bravo! Bravo! (Handklappningar)

– "Köpmannen sänder ut sitt skepp, sin ångare, sin brigg, skonare, bark, ~~eller~~ jakt, hvad vet jag?! ~~[illegible]~~! Stormen slår sönder hans – ja! Köpmannen säger: slå du! Och köpmannen har ingenting förlorat! Detta är försäkringsidéens stora synpunkt eller icke! Tänkom, mina herrar, köpmannen har förklarat krig mot stormen – och ~~ha~~ köpmannen har segrat!"

En storm af bravorop ~~och~~ framkallade ett segerlöje på den store mannens läppar och han såg ut som om den stormen vore honom mycket kär.

"Men, Mina herrar! Vi få icke kalla ~~en~~ försäkringsinstitutionen en affär! Den är ingen affär; vi äro inga affärsmän, för ingen del i verlden! Vi hafva sammanskjutit pengar, som vi äro redo att vedervåga; icke sant Mina Herrar! –

– Jo, jo!

~~"Vi äro endast förvaltare, handhafvare~~

"Vi hafva sammanskjutit pengar, sade jag, för att hafva i beredskap för den af olyckan drabbade; ty den procent, en tror jag det är, som han ger, kan icke kallas något sammanskott, derför får den också mycket riktigt namnet premie, icke som om vi skulle vilja taga någon belöning, premie betyder belöning, för våra små tjenster, som endast, jag får för min del förklara det, göras af intresse, af rent intresse för saken, och jag upprepar det, jag tror icke att någon [illegible] skulle draga i betänkande, ~~att~~ det skulle inte komma ifrågan, men jag tror icke att någon af herrarne skulle känna någon smärta öfver att se sitt sammanskott, som jag nu vill kalla aktierna, användas för sakens intresse.

– Nej. Nej! –

„Behagar ~~Grdf~~ verkställande Direktören läsa upp Årsberättelsen."

Direktören steg upp. Han såg blek ut som om han ridit ut ~~stormen~~ en storm, hans stora manchetter med onyxknappar förmådde knappast dölja en lindrig darrning på handen, hans listiga ögon söka att af ~~Moses~~ Smiths skäggiga ansigte hemta tröst och sinnesstyrka; han slog upp rocken och lät sitt stora skjortbröst svälla som om han ämnade mottaga en skur af pilar – och så läste han.

„Underbara och oförutsedda äro i sanning Försynens skickelser –"

Vid ordet Försynen bleknade en god del af församlingen, men Landtmarskalken lyfte sina ögon mot taket som om han vore beredd att möta dess värsta slag (= en förlust på 200 Rdr.)

– „Det nyss tilländagångna försäkrings-året skall i annalerna ~~så~~ länge stå som ett kors på grafven af de olyckor ~~som~~ hvilka fullkomligt hånat den vis-astes förutseende och öfverväldigat den försigtigastes beräkningar."

Landtmarskalken höll händerna för ögonen som om han bad, men Struve trodde att det var hvita brandmuren och störtade upp för att fälla gardinen, men förekoms af Sekreteraren. Uppläsaren tog ett glas vatten. Detta framkallade ett utbrott af otålighet.

– "Till saken!" – Siffrorna!"

Landtmarskalken tog bort handen och blef häpen öfver att finna det mörkare än nyss. Ett ögonblicks förlägenhet och stormen var i antågande. Man glömde all respekt.

– Till saken! Fortsätt!

Direktören måste hoppa öfver en hop fraser och gå rakt in på berättelsen.

"Nåväl mina herrar, jag skall fatta mig kort!"

– Gå på för tusan!

Klubban föll. "Mina Herrar." ~~och det blef tyst.~~ Det låg så mycket Riddarhus i detta enda Mina Herrar att ~~det~~ man genast ~~blef tyst~~ erinrade sig den aktning man var skyldig sig sjelf.

"Bolaget har under året ansvarat för ~~169,325,699 Rdr~~ 169 millioner i rundt tal!

– Åh, åh!

" och i premier uppburit en och en half million ~~1,525,863 Rdr~~

– Bravo!

(Falk gjorde här i hast en liten kalkyl och fann att ~~bolaget a~~ om hela premietillgången ~~strök~~ en och en half million strök med, och hela grundfonden en million (sådan den var) också strök med, det skulle återstå omkring 166 millioner, ~~som~~ för hvilka bolaget ~~a var icke ansv~~ var nog fräckt låta sig ansvara ~~för~~! och han började fatta meningen med Försynens skickelser.)

" I skade-ersättningar har bolaget beklagligt nog måst utbetala 1,728,670 Rdr och 8 öre "

— Det var skamligt!

"Som I se Mina Herrar har Försynen — — —

— Låt Försynen vara! Siffrorna! Siffrorna! Utdelningen! ~~Pres~~

"Det är med smärta och grämelse, jag i den beklagansvärda ~~ställningen~~ egenskapen af ~~att vara~~ Verkställande Direktör icke kan under rådande ogynnsamma förhållanden föreslå annan utdelning än den af fem procent å det inbetalda Kapitalet.

~~En döf person som icke hört siffran skrek med full hals 'Procenten?' hvilket ord väckte~~

Nu brast en storm lös, som ingen köpman i verlden kunde besegra.

— Skamligt! Oförskämdt! Svindlare! Fem procent! Ty fan, då kan man ju skänka bort sina pengar!

Men man hörde ochså menniskovänligare yttranden som så här: Stackars alla små Kapitalister som inte ~~hade~~ ha annat än sina pengar att lefva af! Hvad skall det ta vägen för dem! Gud bevars, en sådan olycka! Här måste staten skynda med sin hjelp. Ack! Ack!

När det blef möjligt att fortsätta, uppläste Direktören Styrelsens eloger till Verkställande Direktören och alla embetsmännen, hvilka "med ospard möda och ådeladt nit ~~åtagit~~ skött sig det otacksamma värfvet etc." Detta mottogs med öppet, ärligt hån. ~~Sedan Försynen ytterligare fått sig en skrapa~~ derpå upplästes Revisorernas berättelse. De hade, (efter att Försynen åter fått sig en skrapa), funnit affärerna i alls väl, ~~sk~~ för att icke säga omsorgsfullt skötta och de hade vid inventeringen (befunnit alla Garantifondsförbindelser riktigt(!), hvarföre de anhöllo om full ansvarsfrihet ~~decharge~~ för Styrelsen, ~~denna beviljades utan diskussion~~ med lifligt erkännande af ~~Direktionens~~ densammas redbara och mödosamma sträfvanden.

Ansvarsfriheten beviljades naturligtvis! ~~och~~ Efter en kort, aftonbön, det vill säga efter en ~~ödmjukt~~ ödmjuk anhållan ~~och~~ att Försynen skulle ge 20 % nästa år, upplöstes stämman af Landtmarskalken.

4 Derpå förklarade Verkställande Direktören att han icke ansåg sig kunna emottaga den honom tillkommande Tantiemen (200 Rdr) ~~men~~ utan ville han öfverlemna densamma till reservfondens förstärkande. Detta mottogs med ~~acklamation~~ applåder och hyssjningar.

134.

Trettonde Kapitlet.

Försynens Skickelse.

Fru Falk hade samma eftermiddag som mannen gått på Tritons sammanträdet, fått hem en ny blå ~~helyllepoplins~~ sammets klädning, ~~[illegible]~~ ~~som~~ med hvilken ~~hon~~ hon nu ~~tagit på~~ i förskott skulle förarga Revisorskan Homan som bodde midt öfver gatan. Och ingenting var lättare och enklare, ty hon behöfde bara visa sig i fönstret; och dertill hade hon tusen anledningar; ~~eller gjorde hon sig~~, allt under det hon öfversåg de arrangementer inne i rummen, hvarmed hon skulle "krossa" sina gäster, som hon väntade till sammankomst kl. 7. Direktionen för Barnkrubban Bethlehem skulle nämligen sammanträda och granska första månadsberättelsen, och som Direktionen bestod af: Revisorskan Homan, hvars man, enligt fru Falks mening var högfärdig, derför att han var embetsman, Hennes Nåd Rehnhjelm, som var högfärdig, derför att hon var adel, och Pastor Skåre, som var huspredikant i alla förnäma hus och derför borde krossas, så skulle hela Direktionen krossas, på det mest storartade och älskvärda sätt som var möjligt. Iscen-sättningen var påbörjad redan vid den stora flyttningen, till hvilken allt gammalt möbiler, som icke hade något antik- eller konstvärde blifvit kasseradt och ersatt af bländande nytt. De uppträdande figurerna skulle fram sköta om ända ~~till sam~~mantrådets slut, då detsamma ~~skulle~~ ~~afbr~~ störas af Falk, hvilken ~~skulle~~ Ranma hem med en amiral, han hade lofvat sin hustru minst en amiral, ~~fullt riggad~~ med uniform och ~~med~~ ordnar/ ~~vimplar och band~~. Hvarpå Falk och amiralen skulle anhålla att få inträda som betalande ledamöter i Krubban och Falk dervid donera en summa af den vinst han så oförskylt emottagit vid utdelningen i bolaget Triton.

Frun hade slutat sitt bestyr vid fönstret och ställde an i ordning på det perlemorinlagda jakarandabordet der ~~skrifdonen~~ ~~en~~ korrekturet på månadsberättelsen skulle läsas. Hon dammade af agatbläckhornet, lade silfver-pennskaften ~~af förgyldt silfver~~ på sköldpaddshållaren, vände sigillet med chrysoprasskaftet så, att icke ~~ge~~ den borgerliga prägeln skulle synas, skakade försigtigt på det af finaste stålträd förfärdigade penningskrinet så att valören af några desstides som fingo inb-atta värdepapper (hennes handkassa) blef ~~synlig~~ lösbar/ och utdelade derefter sina sista befallningar åt betjenten, som var klädd till parad. Och så satte hon sig i salongen och intog en sorglös ställning, i hvilken hon skulle öfverraskas af anmälningen af hennes ~~väninna~~ Revisorskan, som nog skulle komma först — och det gjorde hon också. Och Fru Falk omfamnade Evelyn och kysste henne på kinden och ~~Evelyn~~ Fru Homan/ omfamnade Eugenie, som tog emot henne vid matsalen, der hon uppehöll henne, för att fråga hennes råd om det nya i möblemanget. Och Revisorskan ville icke dröja vid det fästningslika ekskåpet från Carl XII med de höga japanska Vaserna, emedan hon kände sig krossad deraf, utan hon vände sig mot ljuskronan, som hon fann för modern, och mot matbordet, som icke var i stil; hon fann dessutom att oljetrycken icke hade att göra bland de gamla familjeporträtten och hon behöfde en god stund att förklara skilnaden emellan en oljefärgstafla och ett olje~~färgs~~tryck. Fru Falk kom åt alla möbelkanter hon kunde för att väcka väninnans uppmärksamhet med fraset af den nya sammetsklädning, utan att lyckas. Hon frågade väninnan om hennes tycke rörande den nya brüsselmattan i salongen, hvilken denna fann skrikande mot gardinerna, hvarför frun blef förargad och upphörde att fråga.

Man slog sig ner vid ~~deras~~ salongsbordet och började genast anlita rödskinnsböjorne-fotografier oläsbara vers.böcker och dylikt. Ett litet pappersblad föll i händerna på Revisorskan; det var tryckt på rosapapper med guldsnitt och bar titeln "Till "Grosshandlaren Arvid Falk då han fyllde 40 år."

— Ah, se der äro verserna, som lästes upp på bjudningen. Hvem ~~h~~ var det som hade skrifvit dem nu igen?

— Åh det är en talang som är god vän med min man. ~~Ho~~ Han heter ~~[illegible]~~ Nyström.

— Hm! Det är eget att man inte hört det namnet! En sådan talang! Men hvarför fick man inte se honom på bjudningen?

— Han var sjuk, beklagligen, hör du, ~~så~~ så att han inte kunde komma.

— Jaså! Nå min kära Eugenie, det är ryktigt ledsamt med din svåger! Han är ju så illa deran!

— Tala ~~om~~ inte om honom; det är en skam och en sorg för familjen, så att det är fasligt!

— Ja, det var verkligen riktigt ledsamt på bjudningen, vet du, då det kom folk och frågade mig efter honom. Vet du, min kära Eugenie, ~~det~~ jag riktigt skämdes på dina vägnar? ψ

– På mina vägnar? Ack jag ber så mycket, min mans menar du!

– Nå det är väl detsamma, förmodar jag!

– Nej för all del! Jag tänker visst inte svara för alla odågor som min man behagar vara slägt med!

– ~~Så, men Kära du~~, du / ~~skall du inte heller svara för~~ – – Ack så synd att dina föräldrar skulle vara sjuka också, tätt på bjudningen. Hur mår du kära pappan nu?

– Tack mycket bra! Du är så snäll och omtänksam, af dig hör jag.

– Ack ja, skall man inte tänka längre än ~~på~~ till sig sjelf! Är han mycket sjuklig af sig den gamle – hvad får jag kalla honom?

– Kapten, om du behagar!

– Kapten? Jag tycker alldeles jag påminner mig att min man sade att han var – (flaggskeppare,) ~~underofficer~~, men ~~han~~ det / måtte ~~ha misstagit sig~~ vara detsamma. och ingen af flickorna heller var med om qvällen.
~~Det var för Brysselmattan~~

– Nej! De äro så nyckfulla af sig så dem kan man aldrig räkna på.

Fru Falk betraktade igenom hela sitt fotografi-album så att det knäppte i bindningen. Hon var alldeles röd af ondska. Det var för Brysselmattan, menade Revisorskan.

ψ [Detta var för skåpet från Carl XII och japanska vaserna, tänkte Revisorskan.

– Hör nu, lilla Eugenie, fortfor hon, hvad var det den der obehagliga herren hette som låste upp vexlarna då / om qvällen?

– Du menar Levin, ~~Notarien~~ Kunglig Sekter Levin, det är min mans intimaste vän.

– Nej, verkligen, Hm! så underligt! Min man är Revisor i samma verk, der han är notarie, och, jag ville visst inte göra dig ledsen, eller säga något obehagligt, sådant säger jag aldrig åt folk, Min man påstår, att han skall ha så dåliga affärer, så att det visst inte är något passande sällskap för din man.

– Säger han det? Det är en sak, som jag inte känner, och som jag inte heller lägger mig i, och jag skall säga dig, min kära Evelyn, att jag aldrig lägger mig i ψ min mans

affärer, om det nu också fina folk som göra det.
— Förlåt söta du, men jag trodde mig göra dig en tjenst med att tala om det för dig!

Det var ljuskronan och matbordet! Återstod sammetsklädningen!

— Nå, återtog den goda Revisorskan, din svåger lär ju, efter hvad jag hört ...
— Skona mina känslor och tala icke om en förfallen menniska!
— Är han verkligen förfallen? Jag hade hört, att han umgås med de sämsta menniskor man kan ske--

Här blef Fru Falk benådad, ty betjenten anmälde Hennes Nåd Rehnhjelm.

O, hvad hon var välkommen! O, hvad hon var amabel, som ville göra dem den äran!

Och det var hon verkligen den gamla damen med det välvilliga utseendet, som endast den kan ega hvilken genomgått stormarne med det samma modet.

— Nå, kära Fru Falk, sade Hennes Nåd, sedan hon satt tagit plats; Jag skall helsa från svåger!

Fru Falk undrade hvad ondt hon gjort den menniskan, som nu också skulle komma stickande, och hon svarade med en förställd ton — Jaså!
— Åh, det är en sådan älskvärd ung man; han var uppe och helsade på min brorson i dag; de äro så goda vänner! Åh det är en rigtigt förträfflig ung man.
— Ja, är det inte? Infoll Revisorskan, som aldrig blef borta vid frontförändringar. Vi ha just talat om honom.
— Jaså! Och hvad jag mest beundrar, är hans mod att gifva sig in på en sådan bana, der man så lätt törnar på grund,

men sådant behöfva vi icke grubbla ~~öfv~~ honom, ty hon är en person med karakter och grundsatser; tycker ni inte det Fru Falk lilla.

— Jo, nog har jag alltid ~~to~~ sagt så, men min man har icke varit af samma mening.

— Ack, din man; i alla fall Revisorskan har alltid haft sina meningar för sig.

— Jaså, han umgås med Herr Nåds brorson, unge Baron? upptog Fru Falk ifrigt.

— Ja, de ha ett litet kotteri der ~~unga~~ artister också äro med, ni läste ju om ~~le~~ den unge Sellén, hvars tafla köptes af Hans Majestät.

— Ja, visst, vi voro på expositionen och sågo den. ~~Jaså hon~~ Är han ~~är~~ också med?

— Ja, det är han. De lära ha det ganska bekymmersamt ibland, de unge männen, som ungt folk mest alltid har då de skola arbeta sig fram här i verlden.

— Han lär ju vara poet, din svåger, sade Revisorskan.

— Ja, det tror jag det; ~~ha~~ han skrifver alldeles utmärkt; han fick pris i Akademien häromåret och han blir nog något ~~utmärkt~~ stort med tiden, svarade Fru Falk med full öfvertygelse...

— Ja, är det inte det jag alltid sagt, bekräftade Revisorskan.

~~Pastor Skår~~

~~Pastor Skåre anmäldes af Betjenten~~

Och nu auktionerades med Arvid Falks förträfflighet så att han redan var uppe i ryktets tempel då Betjenten anmälde Pastor Skåre. Denne inträdde med hastiga steg och helsade hastigt på damerna.

— Jag ber om ursäkt jag kommer sent, men jag har icke många minuter på mig; jag skall på sammankomst hos Grefvinnan von Fabelkrantz klockan half nio, och jag kommer direkt från min verksamhet.

– Åh att Herr Pastorn har så brådt!

– Ja, min vidsträckta verksamhet ger mig aldrig någon ro. Kanske vi derför få skrida till förhandlingarne med detsamma.

Förfriskningar inbäras af betjenten.

– Behagar Herr Pastorn inte en kopp té, innan vi börja? frågade värdinnan som åter erfor en liten missräkningskänsla. ~~Han~~ Pastorn kastade en blick öfver brickan.

– Jag tackar, ~~efter~~ nej; efter det finnes punsch, så tar jag det. Jag har gjort till en regel, mina damer att aldrig i mitt yttre lif utmärka mig framför mina medmenniskor. Alla menniskor dricka punsch, jag älskar icke denna dryck, men jag vill icke att verlden skall säga, att jag är bättre den, och skrymteri är en last som jag afskyr! Får jag lof att läsa upp förhandlingarne?

Han slog sig ner vid skrifbordet, doppade pennan och började.

"Under Maj månad influtne gåfvor till Barnkrubban Betlehem, hvilka härmed redovisas af Styrelsen." ~~Nathanael~~ ~~Fru~~ Undertecknadt "Eugenie Falk"

– Född, får jag lof att fråga...

– Ack det behöfs inte, försäkrade Fru Falk.

– "Evelyn Homan"

– Född, om jag får be...

– Von Bähr, goda Herr Pastorn!

"Antoinette Rehnhjelm"

– Född, min nådiga...

– Rehnhjelm, Herr Pastor.

– Ack det är sant. gift med kusin, mannen död, barnlös! vi fortfara! "Influtne..."

'Allmän (nästan allmän) bestörtning:

– Men, invände Revisorskan! Sätter icke Herr Pastorn ut sitt namn?

– Jag är så rädd för skrymteri, mina

damer, men om ni så önska! Nåväl.

"Nathanael Skåre."

– Skål Herr Pastorn, drick litet om Ni behagar, innan ni börjar, förklarade Värdinnan, med ett förtjusande leende, som släcktes af när hon såg att Pastorns glas var tomt, hvarför hon fyllde på detsamma.

– Jag tackar, min Fru, men vi få inte gå för hastigt på! Vi börja alltså: Behagar ni läsa emot i Manuskriptet! "Influtne gåfvor: "Hennes Majestät Drottningen: 40 Rdr. ~~Hga~~ Grefvinnan v. Fabelkrantz: 5 Rdr och ett par ullstrumpor. Grosshandlar Scholin: 2 Rdr, en bundt kuvert, sex blyertspennor, och en flaska bläck. ~~Fr~~ Fröken Amanda ~~Lib~~ Libert: en flaska Eau de Cologne. Fröken Anna Feif: ett par manchetter. Lilla Calle: 25 öre ur sin sparbössa. Jungfru Johanna Pettersson: ett halft dussin handdukar. Fröken Emilie Björn: ett ~~psalmbok~~ nytt Testamente. Viktualiehandlerskan Persson: en ~~säck~~ påse hafvregryn, en fjerding potatis och en flaska syltlök. Handlanden ~~Jonsson~~ Scheike: 2 par ~~ylle~~ yllekal-

– Mitt Herrskap, afbröt Hennes Nåd! Får jag lof att fråga: är det meningen att detta skall tryckas?

– Ja, naturligtvis! svarade Pastorn.

– Då skall jag be att få utträda ur direktionen.

– Tror således Hennes Nåd att Sällskapet skulle kunna ega bestånd genom frivilliga gåfvor om gifvarnes namn icke trycktes? Bort det?

– Och välgörenheten skall således gifva glans och häfd åt den lumpnaste fåfänga!

– Bort det! Icke så! Fåfängan är ett ondt, väl, så; vi vända det onda i godo, vi förvandla detta i välgörenhet, är det icke godt!

– Jo, men vi få icke kalla en lumpen sak med ett vackert namn; det är skrymteri!

142.

– Hennes Nåd är sträng! Skriften säger att man skall vara förlåtande; förlåt dem deras fåfänga!

– Ja, herr Pastor, jag förlåter dem, men icke mig sjelf! Att sysslolösa fruntimmer roa sig med välgörenhet, det är förlåtligt, det är bra, men att de kalla detta en vacker handling ~~som~~ som blott är ett nöje, ~~[illegible]~~ ett nöje större än andra genom ~~den~~ den retelse som offentligheten den största offentlighet som finnes, nemligen publikation i tryck, kan skänka den; det är skamligt.

– Jaså, tog Fru Falk i, med hela styrkan af sin fruntimmers logik, menar hennes nåd det är skamligt att ~~det~~ göra godt!

– Nej, min lilla vän, ~~det var inte det vi talte om~~, men Att låta trycka, det man skänkt ett par ullstrumpor, det anser jag vara nesligt.

– Nå, men att skänka ett par ullstrumpor, är väl att göra godt, alltså är det nesligt att göra godt ~~höll värdinnan i sig med en envishet~~.

– Nej, att låta trycka det, mitt barn; ni skall höra hvad jag säger, tillrättavisade Hennes Nåd den envisa värdinnan, som icke gaf sig ändå utan fortfor:

– Jaså det är nesligt att trycka! Nå men bibeln är ju tryckt, då är det nesligt också att trycka bibeln...

– Ville icke Pastorn vara god och fortsätta förhandlingarne, afbröt Hennes Nåd litet förnärmad af det ogrannlaga sätt hvarpå värdinnan förfäktade sina dumheter, men denna gaf icke tappt.

– Jaså Hennes Nåd anser under sin värdighet att byta mening med en så ringa person som jag är – – –

– Nej, mitt barn, ~~jag ville~~ men behåll Ni er mening, jag vill inte byta.

– Kallas detta att diskutera, får jag lof att fråga? Kanske Pastorn ville vara så god att upplysa oss om huruvida detta kan kallas att diskutera, om den ena parten vägrar att svara på den andras bevis!

— Min bästa Fru Falk, detta kan visserligen icke kallas att diskutera, svarade Pastorn med ett tvetydigt löje, som var nära att bringa Fru Falk i gråt. — Men låtom oss icke förderfva en god ψ sak genom split, mina damer. Vi ha sett det unga företaget spira upp ~~till~~ likt ett frö och vi ha sett att många välvilliga ~~små~~ händer äro hågade att vårda den unga plantan; men vi måste tänka på framtiden. Sällskapet har en fond; denna fond måste förvaltas, vi måste med andra ord vara betänkta på att se oss om efter en ~~Kam~~ förvaltare, en praktisk man som kan afyttra dessa influtna medel och förvandla dem i pengar, vi måste med andra ord välja en Kamrer. En sådan person fruktar jag vi icke kunna få utan pekuniär uppoffring — och hvad får menniskan utan sådan uppoffring? Ha damerna någon lämplig person att föreslå till nämnda syssla?

ψ vi inställa tryckningen tills fonden blir större.

Nej, det hade icke damerna tänkt på.

— Nå, då får jag föreslå en ung man af allvarliga tänkesätt, som jag tror skall vara lämplig. Har direktionen något emot att Notarien Eklund blir ~~t~~ Krubbans Kamrer — mot ett skäligt arvode?

Nej, det hade damerna ingenting emot, i synnerhet som Pastor Skåre rekommenderade honom, och detta kunde Pastor Skåre göra så mycket hellre som notarien var en ~~hans~~ nära ~~slägting~~ slägting till Pastorn. Och så fick sällskapet en Kamrer med sex hundra riksdalers arvode; ~~för hvilket han skulle anskaffa hö i Krubban~~ ~~Och så förklarades den sammankomsten~~

— Mina damer, ~~bade~~ tog Pastorn ordet, skola vi anse oss hafva arbetat nog i vingården för i dag? ψψ Min tid är kort och jag ser mig ur stånd att dröja. ~~Har~~ Har någon något att tillägga? [— Nej! —], Med nedkallande af Guds ~~vår~~ bistånd till vårt företag, som så vackert börjat, önskar ~~jag~~

ψ [Tystnad. Fru Falck tittar åt dörren om icke mannen skall komma.

jag oss alla ~~frid~~ nåd/ och välsignelse och kan icke göra det med bättre ord än han sjelf lärt oss, då han lärde oss ~~sjelf~~ bedja Abba, Käre Fader, Fader Vår ...

~~Man~~ Han tystnade, som om han var rädd för att höra sin röst; och sällskapet höll händerna för ögonen, som om de blygdes att se hvarandra i ansigtet. Pausen blef lång, längre än man kunde vänta; den blef för lång, men ingen vågade bryta den; man såg efter mellan fingerna om icke någon skulle börja ~~på att~~ röra på sig, då en häftig ringning ute i tamburen åter ryckte sällskapet ner till jorden.

Pastorn tog sin hatt, drack ur sitt glas och påminde något litet om en som ville smyga sin väg. Fru Falk strålade, ty nu skulle krossningen komma och hämden och upprättelsen, och en liflig eld strålade ur hennes öga.

Och hämden kom och krossningen också, ty betjenten ~~bad~~ bar/ in ett bref ~~med~~ ~~utanskrift~~ som befanns vara skrifvet af mannen och det innehöll — det fick inte gästerna veta, men de sågo nog, för att genast förklara att de icke ville besvära längre och att de hade dem som väntade på dem hemma.

~~Hennes~~ Nåd, som gerna ville stanna för att lugna den unga frun, hvars yttre tillkännagaf en hög grad af ~~förtviflan~~ oro och lidande/, uppmuntrades dock ingalunda häruti, utan visades deremot en sådan påfallande uppmärksamhet vid klädernas påtagning, att det såg ut som om man ville se henne på gatan så fort som möjligt.

Man skiljdes med rätt mycken förlägenhet, stegen ~~gjordes~~ dogo bort utför trapporna.

och de afgående kunde höra på de nervösa knyckarne i låset ~~att något~~ som stängdes efter dem, att den stackars värdinnan längtade efter ensamheten för att få ge fri luft åt sina känslor. Och det gjorde hon. Ensam i de stora rummen, brast hon i häftig gråt; men det var icke dessa tårar som likt ett ~~vårregn~~ Majregn faller på ett gammalt dammigt hjerta, det var vredens och ondskans etter, som nu fördunklade själens speglar och sedan ~~stodo~~ ~~först~~ ~~se~~ droppade ner ~~på~~ och frätte som syra på helsans och ungdomens rosor.

* * *

HS / Vf 196 -

KUNGL. BIBLIOTEKET.

Kap. 14 – 18.

(Sid. 146 – 217).

Fjortonde Kapitlet.

Absinth.

En het eftermiddagsstund glödgade gatstenarna i den stora
Bergslagsstaden X-köping. I ~~stora~~ salen på stadskällaren
var det ännu tyst och stilla ~~stora~~; granriset låg på golfvet och
~~doftade~~ ~~[illegible]~~ ~~middagsluft~~, luktade begrafning; de graderade
likörflaskorna stodo i sina fack och sofvo middag midt
emot brännvinsflaskorna (med sina kommendörskedjor om ~~hufvudena~~ halsarna) hvilka hade fått permission
till qvällen; ~~den~~ ~~högvexta~~ ~~lång som en mas,~~ Moraklockan, som aldrig
fick sofva middag, stod der lång som en mas uppsträckt mot väggen
och utminuterade tiden, under det den tycktes
~~stå och~~ läsa på en väldig teateraffisch, som
man spetsat upp på en klädhängare bredvid;
salen var mycket lång och smal och begge
långväggarne voro besatta med björkbord, ~~som~~ hvilka
sköto ut från väggen, så att ~~hv~~ salen fick
utseende af ett ~~st~~ stall, i det borden, ~~på~~ alla
grå-gyrta fötter ~~stego ut som~~ bildade krokarne bundna
vid väggen och med bakdelarne utåt rummet;
~~der voro~~ ~~gamla~~ ~~blecka~~ ~~Perslemonsbord~~ ~~(för ecor)~~, ~~blåsiga~~
~~femquarters-~~ ~~vagarbord för~~ ~~Pantbitar~~ ~~tolvmgspartier~~, ~~små~~
~~gula~~ ~~pongbord~~ för ~~klägor och så vidare~~. Men
nu stodo alla och sofvo, en och annan med
ena bakbenet något lyftadt från marken,
ty golfvet ~~var~~ var rätt gropigt, ~~—~~ och att de sofvo
~~flög~~ ~~flugorna~~ kunde man ju se, då flugorna
gingo ostördt på deras ryggar; men (den sextonåriga ~~stallpojken~~ kyparen
som satt och lutade sig mot ~~sof~~ ~~bredvid~~ Moramasen, bredvid
teateraffischen, han sof icke, ty han slog
tidt och ofta med sitt hvita förkläde
efter flugorna, som nyss varit ute i köket
och ätit middag och nu ~~voro~~ ~~fullma~~
stått upp för att leka, ~~Men det var icke~~
~~[illegible]~~ och så föll han till baka igen ~~nu~~ och
stödde sitt ~~hufvud~~ öra mot Morakarlens stora
buk, som om han auskulterade ut hvad

hvad denne hade fått till middag. ~~Detta k måtte emellertid ha varit något [illegible]~~ Och det skulle han snart komma att få erfara, ty nu ~~han~~ hickade ~~han~~ den långa bösten och precis fyra minuter ~~sedan~~ sednare (hickade han igen, och då började det skråla och bulbra i hans lekamen, så att gossen stör-tade upp och hörde huru han under för-färliga rosslingar gaf ljud sex gånger i rad för att sedan återgå till sitt arbete och tystnaden..

Men gossen fick gå till sitt arbete och han tog en rond i ~~sitt~~ stallet, ryktade af sina kam-rar med förklädet ~~och gg~~ och gjorde i ord-ning som om han väntade främmande. Han satte fram strykstickor på ett ~~litet~~ ~~gång~~bord längst bort i salens bakgrund, hvarifrån en åskådare kunde beskjuta hela långa rummet med sina blickar. ~~Men~~ Bredvid strykstickorna ställde han en butelj absinth ~~och~~ två glas, ett likörglas och ett dricksglas; ~~samt en karaffin vatten, i handeln~~ Derpå gick han ner till brunnen efter en stor karaf-fin vatten ~~och~~ ställde bredvid ~~och det de för~~ de eldfarliga sakerna ~~som stodo~~ på bordet och så gjorde han några promenader på golfvet, ~~Han stod~~ hvarvid han intog de mest ~~ss~~ oväntade posityrer som om han härmade någon. Nu stod han med armarne i kors öfver bröstet, hufvudet hängande och venstra foten fram, ~~[illegible]~~ samt skickade örnblickar omkring de gamla väggarnes skrubblorade tapeter; nu stod han med benen i kors, högra handens knogar på bordskanten, och tummade i den venstra en lorgnette gjord af en ~~[illegible]~~-

tråd, genom hvilken han spotskt beskådade ~~det menska~~ taklisterna, då dörren slogs upp och en trettiofemårig man inträdde med en säkerhet som om han kommit in till sig. Hans ansigte som var skägglöst hade dessa skarpt markerade drag, som flitig öfning af ansigtsmusklerna brukar skänka och som man endast återfinner hos skådespelare och en samhällsklass till ~~hvars namn~~; man såg alla muskler~~na~~ och ligament genom den med en mörk skäggbotten skuggade huden, men man såg icke det eländiga trådverk som sätter dessa fina tangenter i rörelse, ty det var icke något vanligt ~~t~~ klaver. som behöfde pedal.

En hög panna, något smal, med insjunkna tinningar, reste sig som ett äkta romantiskt kapitel, och nedför detsamma ~~föllo~~ slängde svarta oordnade hårlockar som vilda vexter, ~~och~~ mellan hvilka små rotka ormar kastade sig ut och liksom sökte nå ögonhålorna, dit de aldrig kommo. Hans stora mörka ögon sågo i hvilande tillstånd milda och svärmande ut, men han kunde också fyra af dem ~~som revolver~~ och då ~~liknade de ett par fickrevolver.~~ ~~sågo~~ liknade pupillerna ~~af~~ ~~som~~ mynningarna på en revolver.

Han slog sig ner vid det ~~dukade~~ ordningsställda bordet och kastade en bedröfvad min på vattenkaraffinen –

– Hvarför ställer du alltid fram vatten, Gustaf?

– Derför att Herr Falander inte ska brinna opp.

– Hvad rör det dig om jag brinner opp! Kan jag inte få det, om jag vill ~~det~~!

– Herr Falander skall inte vara Nihilist i dag!

– Nihilist! Hvem har lärt dig det ordet? Hvar har du fått det ifrån? Är du galen gosse? Säg!

Han reste sig ifrån bordet och lossade af ett par skott med sina ~~ögonen~~ mörka revolvers.

149.

Gustaf blef stum af fruktan och häpnad öfver uttrycket i skådespelarens ansigte.

– Nå svara ~~i. [illegible]~~ gosse, hvar fick du det ordet!

– Det var Herr Montanus, som sa det häromdagen, då han var inne från Träskåla, svarade Gustaf med rodnad.

– Jaså, Montanus! återtog den dystre mannen och satte sig ner igen. Montanus är min ~~vän~~ man; det är en karl som förstår hvad man säger. Hör du Gustaf, du kan gerna ~~säga~~ tala om för mig hvad det är för ett namn, tillnamn förstår du, som det här teaterbyket har gifvit mig. Se, så! Var inte rädd!

– Nej, det är så fult, så det vill jag inte säga.

– Hvarför vill du inte det? då du gör mig en glädje med så litet. Tycker du inte att jag behöfver något att muntra mig med? Ser jag så farligt glad ut? Gå på nu! Hur säga de när de fråga om jag varit här? Säger de inte så här: 'Har…

– Djefvulen…

– Ah! Djefvulen?! Det är ett godt namn. Nå, de hata mig, tror du?

– Ja farligt!

– Skönt! Men hvarför? Har jag gjort dem något ondt?

– Nej, det kan de inte säga?

– Nej, det tror jag också!

– Men de säger att ~~jag skall akta mig så att inte~~ Herr Falander förstör~~s~~ folk; ~~mig~~.

– Förstör~~t dig~~!?

– Ja de säger att Herr Falander har förstört mig, ~~de säger~~ derför att jag tycker att allting är gammalt.

– Hm, hm! Brukar du säga åt dem, att ~~det~~ deras qvickheter äro gamla?

– Ja, allt hvad de säger är gammalt för

resten, de är så gamla allihop så att de äcklar mig!

— Såå! Tycker du inte ~~att~~ det är gammalt att vara kypare också?

— Jo visst är det; det är gammalt att lefva, det är gammalt att dö, det är gammalt, allihop — nej — inte — att bli aktör!

— Jo, min vän, det är det ~~mest~~ gamlaste af alltsammans. Var nu tyst, så får jag bedöfva mig!

Han drack ut sin Absinth och sjönk med hufvudet tillbaka mot väggen, på hvilken syntes en lång brun strimma der ~~hans cigarr~~ röken från hans cigarr stigit upp under de sex långa år han sutit der. Solstrålarne bröto sig in genom fönstret, men sållades först af ~~en~~ de stora ~~askträden~~ asparne utanför, hvilkas lätta bladverk sattes i rörelse af aftonvinden, så att skuggorna på ~~hela~~ långväggen ~~utgjorde~~ bildade ett rörligt ~~fond af solskensfläckar och skuggbitar, och~~ nät, ~~af som tycktes spändt~~ vid hvars nedersta hörn den dystres hufvud med dess oordnade hårlockar kastade en skugga ~~att~~ som mycket liknade en stor spindel.

Gustaf hade ånyo satt sig att auskultera Morokarlen och iakttog en "nihilistisk" tystnad, under det han ~~och~~ såg på huru flugorna formerade ringdans omkring den Argandska taklampan, ~~Genev~~ ~~korset~~ ~~och det röda Genèvekorset på hvit botten lyste så särkelande på den gräsgröna Absinthbuteljens etikett.~~

— Gustaf! hördes borta från spindelnätet.

[— Ja, Göd det i Klockfodret!

— Har du föräldrar i lifvet?

— Nej, det vet Herr Falander.

— Det är lyckligt för dig!

En lång paus. ~~följde härpå~~

— Gustaf!

— Ja!

— Får du sofva om nätterna?

— Hvad menar Herr Falander? svarade Gustaf och rodnade.

— Som jag säger!

– Ja, visst får jag det! Hvarför skulle jag inte få det?

– Hvarför vill du ~~bli~~ aktris?

– Det kan jag inte säga; Jag tror att jag skulle bli lycklig!

– Är du inte lycklig nu då?

– Det vet jag inte; Jag tror inte det!

– Har ~~Baron~~ Herr Rehnhjelm varit härnere sedan han kom?

– Nej, det har han inte, men han skulle ~~komma och söka~~ herr Falander så här dags.

En lång paus; ~~och så~~ hvarpå dörren öppnas och en skugga kommer in i det stora mörket, ~~och går rakt~~ som ruskas, hvarvid spindeln i vrån gör en hastig rörelse.

– Det är ~~Baron~~ Herr Rehnhjelm? säger det dystra hufvudet.

– ~~Herr Rehnhjelm, om jag får be~~ Herr Falander?

– ~~Som Ni behagar~~. Välkommen! Ni har sökt mig förut i dag?

– Ja, jag kom i middags och sökte genast få träffa Er. Ni gissar mitt ärende; jag ämnar söka anställning vid teatern.

– Åh! Verkligen! Det förvånar mig!

– Förvånar det Er?

– Ja, det gör det! Men hvarför söker Ni mig först?

– Derför att jag vet att Ni är den mest framstående skådespelaren och derför att en gemensam bekant ~~Olle~~ bildhuggaren Montanus har rekommenderat Er hos mig som en utmärkt person.

– Åh, har han det? Hvad kan jag då göra för Er?

– Gifva mig ett råd!

– Behagar Ni sitta ner vid mitt bord.

– Jag tackar; om jag får bli värd?

– Det kan jag inte tillåta ...
– För min egen del, om ni icke har något deremot?
– ~~Fr~~ Efter behag! – Ni begär ett råd? Hm! – Vill Ni ha ett uppriktigt? Ja, naturligtvis! Men hör då på och tag det för allvar, som jag säger Er, ~~ty~~ och glöm aldrig bort att så och så sade jag den dag som är, ty jag blir liksom ansvarig för hvad jag säger.
– Nå! Säg Er mening, jag är beredd!
– Har ni sagt till om hästar? Nej! Gör det då, och res hem igen!
– Anser Ni mig då oduglig till att bli skådespelare?
– Nej visst inte! Jag anser ingen oduglig till det! Tvertom! Alla menniskor ha mer eller mindre anlag ~~mer eller~~ ~~mindre~~ att agera menniskor!
– Nå?
– Ack, det är något helt annat än ni anar! Ni är ung, Ert blod är i rörelse, Ni känner tusen bilder, vackra, rena som sag~~ans~~böckernas ~~ty~~ ~~aflar~~ krypa om hvarandra i er hjerna, men Ni vill ~~[illegible]~~ inte gömma dem, ni vill ha dem ut i ljuset, bära dem på Era armar och visa dem, framför allt visa dem för verlden och derwid erfara en stor glädje – icke sant?
– Jo, jo! Ni uttalar mina tankar!
– Jag antog nu det bästa, och vanligaste fallet, ty jag söker icke dåliga motiv till allt, oaktadt jag hyser mycket låga tankar om – det mesta! Nåväl, denna böjelse är så stark, att ni skulle vilja ~~gå under~~ lida nöd, förödmjukas, koppas af vampyrer, förlora ~~anseende~~ medborgerligt förtroende, gör konkurs, ~~och~~ gå under – hellre än Ni gick tillbaka! Icke sant?
– Jo! Ack hvad Ni känner mig väl!
– Jag kände en gång en ung man – en

153.

känner jag honom inte mer, ty han har
blifvit så förändrad! Han var femton år
när han slapp ur den straffanstalt som
hvarje församling~~en~~ underhåller åt de barn som
~~varit nog brottsliga~~ hemfallit åt det ytterst vanliga brottet att komma till
verlden, och der de oskyldiga små skola
försona sina föräldrars ~~brott~~ syndafall, ty
huru skulle det annars gå ... Var god och
påminn mig att jag håller mig till ämnet!
Han ~~Rom~~ ~~bet~~ låg i Upsala i fem år
och läste ryslig mycket böcker; hans hjerna
inreddes i sex fack, ~~på hvilka~~ ~~inuppades~~ ~~uppställdes~~ i hvilka inlades sex slags
gods af uppgifter, sifferuppgifter, namnuppgifter; ✝ i ~~fakta ord och ord~~. Det gick ännu
an, ty hjernan är rymlig; men han
skulle också mottaga andras tankar,
gamla ruttna tankar, som andra ~~tefvat~~ tuggat,
på hela sitt lif, och nu spottade ut;
~~det var att tugga andras tankar~~; ~~men~~
då fick han uppkastning och så —
Han var tjugo år då han gick in vid
teatern; se på min klocka här; se på
sekundvisarn; sextio gånger innan det blir
en minut, sextio gånger sextio innan
det blir en timme, tjugofyra gånger
så, och det är bara ett dygn, tre hundra sex~~to~~tiofem gånger så — och det är blott ett år.
Tänk ~~och~~ tio år! Herre! — Har ni gått och väntat
utanför en port, på en kär bekant;
Första qvarten går som inte; andra
qvarten — åh det gör man så gerna för
den man håller af; tredje qvarten,
han kommer inte, fjerde hopp och fruktan,
~~fem~~ femte: man går, men vänder om;
sjette: Herre Gud, jag har förspillt min

✝ ~~[illegible]~~ magasin med färdiggjorda omdömen, slutledningar, teorier, hugskott, dumheter.

tid i onödan; sjunde: men jag stannar ändå efter jag stannat så länge; åttonde: i Roseri, ~~fr~~ förbannelser; nionde: man går hem och lägger sig på sin soffa och känner ett lugn som om man hade tagit döden under armen. Han väntade i tio år, tio år! Reser inte håren sig på Ert hufvud när jag säger tio år? Se efter! De sitter nog qvar ändå! Tio år gick innan han fick en rol. Och då lyckades han – genast! Och då höll han på att bli galen öfver sina förspillda tio år, och då blef han ursinnig öfver att detta icke händt för tio år sen, och så blef han förvånad öfver att den inträffade lyckan icke gjorde honom lycklig, och så blef han olycklig.

– Menar Ni då att han inte behöfde de tio åren för att studera sin konst?

– Han fick ju aldrig studera då, han aldrig fick några roler; och han blef ett löje, så utskrum på affischen; och direktionen sa då han inte gjorde någon nytta, och när han vände sig till en annan direktion så sa den att han inte spelat någon repertoar. ~~Man studerar inte dramatiken för att spela~~ ~~farste.~~

– Men hvarför var han inte lycklig då han lyckades?

– Tror Ni att en odödlig själ mättas med handklappningar? – Men hvarför tala om sådant? Ett beslut är oåterkalleligt! Mina råd äro öfverflödiga! Det finns ingen annan lärare än erfarenheten, och den är så nyckfull, ~~fruk~~ eller beräknande, alldeles som lärarena i skolan; somliga få alltid medhåll, andra få alltid stryk; Ni är född till att få medhåll; tro icke att jag säger detta med anspelning på Er börd: jag är nog upplyst att hvarken ~~icke~~ tillskrifva (det ~~kan~~ är en alldeles likgiltig faktor i detta fall, ty hör på menniska ~~den~~ menniska;) densamma godt eller ondt; jag önskar att Ni måtte lyckas så fort som möjligt så att Ni måtte bli upplyst – så fort som möjligt! Ni förtjenar det, tror jag!

— Men har ni då ingen aktning för Er konst? Den största och herrligaste af alla?

— Den är öfverskattad liksom allt hvad menniskor skrifvit böcker om. ~~Den~~ är ~~ett nöje – intet vidare~~! Den är farlig, ty den kan skada! En väl sagd lögn kan göra ett varaktigt intryck! Den är som en folkförsamling der den obildade majoriteten ger utslaget. ~~Ju~~ Ju ytligare ju bättre – ju sämre, ju bättre! Jag har inte derför sagt att den är onödig!

— Det kan aldrig vara Er mening, hvad Ni säger!

— Det är min mening, men den behöfver ju inte vara sann för det.

— Men har Ni då ingen aktning för Er konst?

— För min? Hvarför skulle jag ha mer aktning för min än för andras.

— Och Ni som spelat de mest djupsinniga roler; Ni har ju spelat Shakespeare! Ni har spelat Hamlet! Har Ni (verkligen) aldrig varit skakad i ert innersta då Ni sagt fram den djupa monologen "Att vara eller icke vara?

— Hvad menar Ni med djupa?

— Djupsinniga, djuptänkta!

— Förklara Er! Är det så djupt att säga så här: 'Skall jag ta lifvet af mig eller inte? Jag skulle bra gerna göra det, om jag visste hvad som skulle komma efter döden, ~~Alla~~ och det skulle alla andra också göra, men nu vet vi inte det, och derför så törs vi inte ta lifvet af oss!' ~~Har~~ Var det nu så djupsinnigt? ~~Har ni aldrig tänkt~~

— Nej, inte så...

— Nå! Ni har helt säkert tänkt på

att beröfva Er ~~lt~~ lifvet ~~'Inte sant?'~~ någon gång? Inte sant!

— Jo, det har väl alla menniskor!

— Nå, ~~tänkte~~ hvarför gjorde Ni inte det?

Derför att ni som Hamlet inte tordes på grund af er ~~ovisshet~~ om, det som skulle komma.

Nå var Ni så djupsinnig då?

— Nej, det förstås!

— Nå, det är sålunda en helt enkel banalitet. Det är med ett ord — hur kallas det, Gustaf?

— ~~Gammalt~~ Det är gammalt! svarades från klockfodralet der man tycktes ha väntat på replik.

— Nå, det är gammalt! Men hade han kommit med något antagligt projekt för att kommande lifs utseende, då hade det varit nytt!

— Är allt nytt så utmärkt? frågade Rehnhjelm mycket modfälld öfver de nya saker han fått höra.

— Det nya har åtminstone en förtjenst — och det är just att det är nytt! Försök att tänka era tankar sjelf och Ni skall alltid finna Er ny. Vill Ni tro att jag visste hvad Ni skulle tala med mig om ~~då~~ innan Ni trädde inom dörren och att jag vet hvad Ni ~~skall~~ härnäst skall fråga mig då vi komma i närheten af Shakespeare.

— Ni är en underlig menniska; jag måste erkänna att ni har rätt i hvad Ni säger, oaktadt jag ej gillar det.

— Nå, hvad tycker Ni om Antonii liktal vid Caesars bår? Är det inte mästerligt?

— Det var just hvad jag ämnade

fråga Er! Det är alldeles som om Ni skulle kunna läsa mina tankar!

– Nå det sade jag ju Er nyss. Och är det så konstigt då alla ~~gamla~~ menniskor tänka eller lättare säga detsamma. Nå hvad finner Ni för djupt ~~märkvärdigt~~ i det?

– Det kan jag inte säga med ord..

– Nå men tycker Ni inte att det är en ganska vanlig form för ett ironiskt yttrande? Man säger ~~tvertom~~ tvertemot hvad man menar, och hvässer man på uddarna ~~och~~ så skall ingen underlåta att sticka sig på dem. Nå men har Ni läst något skönare än Julias och Romeos dialog efter bröllopsnatten?

– Ack det, der stället der han säger att han tror det var näktergalen i ~~stället för~~ då det är lärkan.

– Hvilket annat ställe skulle jag mena? ~~Då het~~ då hela verlden menar det. Nå, det är ju en enstaka ~~mycket~~ begagnad poetisk bild, som effekten hvilar på, och tror Ni att Shakespeare's storhet hvilar på poetiska bilder?

– Hvarför skall Ni smula sönder allting för mig, hvarför skall ni taga bort alla mina stöd?

– Jag kastar bort Era kryckor för att Ni skall lära Er gå – sjelf! För öfrigt, ~~man~~ behöfver (jag) gå in på hvad jag säger?

– Ni ber icke, Ni tvingar en att göra det!

– Då bör Ni undvika mitt sällskap. – Era föräldrar sörja ~~väl~~ öfver detta ert steg?

– Ja, naturligtvis! Huru kan Ni veta det?

– Det gör alla föräldrar! Hvarför skall

Ni öfverskatta min omdömesförmåga. Låt bli att öfverskatta, i allmänhet.

– Tror Ni att man blir lyckligare med det?

– Lyckligare? Hm! Känner Ni någon som är lycklig? Svara nu med egna meningar inte med andras ord!

– Nej!

– Nå, när ni inte tror att någon är lycklig, hur kan Ni då sätta i fråga att man skall bli lyckligare? – Jaså Ni har föräldrar? Det är allt dumt att ha det!

– Hur så? Hur menar Ni?

– Tycker Ni inte det är onaturligt att en gammal generation skall uppfostra en ny och uppföda den ~~med~~ å med sina föråldrade dumheter. Nå Era föräldrar fordrar tacksamhet af Er? Inte sant?

– Nå men man skall väl vara tacksam mot sina föräldrar?

– Tacksam för att de (med lagen på sin sida) introducerat en i detta elände, födt en med dålig mat, slagit en, förtryckt en, förödmjukat en, motsatt sig ens önskningar. Vill ni tro att det fattas en revolution till? Nej tvi! Hvarför dricker Ni inte absinth? Ni är rädd för den? Åh! Se, der ~~gå~~ bär/ju ~~under~~ Genèvekorset! Den läker de sårade på slagfältet, vänner och fiender; den döfvar smärtan, förslöar tanken, borttager minnet, förqväfver alla ädla känslor som narra menniskan att begå dårskaper och slutar med att släcka förnuftets ljus. Vet ni hvad förnuftets ljus är? Det är för det första en fras, för det andra ett irrbloss, en lyktgubbe, ni vet sådana der oken som ira öfver platser der fisk legat och ruttnat och alstrat fosforväten; förnuftets ljus är fosforväte alstrad af den grå hjernsubstansen.

159.

Det är ju märkvärdigt att allt godt här på jorden går under och glömes. Jag har under mina tio-åriga ströfverier och skenbar overksamhet läst igenom alla stiftsbibliotek de ha i småstäderna; allt uselt och betydelselöst ~~Av~~ som fins i böckerna är citeradt och omtryckt, men det goda ligger qvar – Jag ville säga – påminn mig att jag håller mig till ämnet –

Klockan började nu föra sitt oväsen och dundrade sju slag – Dörren slogs upp och in vräkte sig en person med ett stort buller. Det var en femtioåring med ett ~~platt~~ fett, tungt, tungsint ~~ansigte~~ (som en mörsare) på ett hufvud hvilket hvilade mellan ett par feta axlar (som på en lavette) med en beständig elevation af 45° och ~~med utseende af en mörsare som vill slunga~~ såg ut att vilja skjuta bomber på stjernorna. Ansigtet såg ut som om egaren vore mäktig alla uppfunna brott och laster, men af feghet hindrats att begå flertalet af dem. Han kastade genast en granat på ~~Tal~~ den dystre och stormade åt Kyparen efter en romtoddy, på ett grammatikaliskt, ohyfsadt, språk med en stämma som en Korpral.

– Der är Ert ödes handhafvare, hviskade den dystre åt Rehnhjelm. Det är stortragöden, sceniske direktören och intendenten, min dödsfiende.

Rehnhjelm ryste, då han ~~fritt~~ betraktade den förfärliga gestalten, som utbytte en blick af djupaste hat med Falander, och nu satte och besköt passagen med ~~2~~ spottslådor. 160.

Derpå öppnades dörren ånyo och in gled en halfgentil halfgammal man med oljadt hår och vaxade mustacher. Han slog sig förtroligt ner hos direktören, som gaf honom långfingret med en konsolering att skaka på.

— Det är redaktören af stadens konservative tidning; försvararen af thronen och altaret. Han har fri entré mellan kulisserna och vill förföra alla flickor, som direktören icke kastar sin ögon på. Han har fordom varit kunglig embetsman, men nötte kanske galatsen, jag skäms att säga hvarför, upplyste Falander. Men jag skäms också att sitta i samma rum som dessa herrar och jag har dessutom en liten tillställning för mina vänner derinne i qväll ~~at~~ ~~p~~ ~~efter~~ i anledning af min recett i går afton. Har ni lust att vara i dåligt sällskap med de sämsta skjetterna, två ~~de~~ illa kända damer och en gammal slusk till herre så välkommen dit in kl. 8.

Rehnhjelm tvekade icke ett ögonblick att emottaga bjudningen.

Spindeln på väggen klättrade igenom sitt nät liksom för att vittja detsamma och så försvann han. Men flugan satt qvar ännu en liten stund. Men solen gömde sig bakom Domkyrkan, ~~och~~ nätets maskor upplöste sig som om de aldrig varit och ~~andet~~ asparne skälfde utanför fönstret. Men då upphöjde den store mannen och sceniske direktören sin röst och skrek, ty han hade glömt bort att tala; och han sade:

— Nå! Du har sett hur ~~den~~ Veckobladet varit framme igen och angripit mig!

– Ack det der pratet ska inte Bror bry sig om! –

– Ska jag inte bry mig om! Hvad fan menar du med det? Läser inte hela staden det! Jo, det ska jag visst! Jag ska gå hem till honom och lappa ~~upp~~ honom skall jag göra! Han påstår helt fräckt, att jag är öfverdrifven och affekterad.

– Nå ~~ren~~ muta honom då! Men gör ingen skandal!

– Muta! Tror du inte jag försökt det? Det är ett förbl. besynnerligt folk de här liberala tidningsskrifvarne. Om man är vän och bekant med dem, så kan de skrifva hyggligt om en, men att muta dem, det går inte, om de äro aldrig så fattiga!

– Ack, du förstår dig inte på! Man skall inte gå rakt på dem, utan man skall skicka presenter, som kunna belånas ~~realiseras~~ eller också kontanta pengar anonymt, och så aldrig låtsas om det sen!

– Som man gör med dig? Nej, du, det går inte med dem, jag har nog försökt. Det är åt helvete att röka på folk med änglar!

– Hvad tror du det var för ett offer, för att nu byta om samtalsämne, som djefvulen ~~–~~ hade fått i sina klor?

– Det rör mig inte!

– Kanske ändå! Gustaf! Hvem var den der herrn som Falander hade med sig?

– Jo, han ska in vid teatern och heter ~~Bror~~ Rehnhjelm!

– Hvad för slag! Skall han in vid teatern!

Han! Skrek direktören ~~och stortragöden~~.

– Ja, det skall han! svarade Gustaf.

~~– Gud bevare honom då~~

– Och spela tragedi förstås! Och beskyddas af Falander? Och inte vända sig till mig? Och ta mina roler! Och göra oss den äran? Och jag vet inte ett ord om saken? Jag? Jag? Det gör mig ondt om honom! Det är synd om honom! Hvilken förfärlig framtid! Jag skall beskydda honom naturligtvis! Jag skall ta honom under mina vingar! Man känner mina vingars styrka också när jag inte flyger! De klämma till ibland! Det var en grann karl! En fin karl! Vacker som en Antinous! Synd att han inte kom till mig först så skulle han ha fått Falanders roler, allihop! Oj! Oj! Oj! Men det är inte för sent än! Ha! Låt djefvulen förstöra honom först! Han är litet för färsk än! Han såg verkligen afförderfvad ut! Stackars gosse! ~~Gud bev~~ Ja jag säger bara: Gud bevare honom!

Den sista bönens ljud bortdog under bullret som uppstod då alla stadens toddygöker inträdde.

––––

Femtonde Kapitlet

Teater-Aktiebolaget Phoenix.

Följande ~~morgon~~ dagen vaknade ~~[illegible]~~ Rehnhjelm i sin säng på hotellet framåt middagen. Minnena från den förflutna natten stego upp som bubblor och omgåfvo hans säng midt på sommarljusa dagen. Han såg det vackra med blommor rikt försedda rummet, der ~~festen~~ orgien hade stått med skrufvade innanluckor; han såg den trettiofemåriga aktrisen som af en rival blifvit deporterad till gumrolerna; ~~af en ma~~ hon kommer in förtviflad och rasande öfver nya skymfer, berusar sig och lägger upp benen på soffkanten och när det blir för varmt i rummet knäpper hon upp klädningslifvet lika oskuldsfullt som när en herre ~~kno~~ öppnar på västen efter en stark middag: der flaser den gamle komikern, som fått lemna älskarfacket i god tid och efter en kort blomstring nedsjunkit till anmälningsroler och nu roar det lägre borgerskapet med sina ~~so~~ visor och framför allt sina berättelser om sin storhetstid; men midt i rök och ruskögringarne ser han den unga sextonåriga, som kommer med tårade ögon och berättar för den mörke Falander huru den store Direktören ånyo gjort henne nesliga anbud och vid hennes afslag svurit att hämnas så, att hon hädanefter endast skulle få pigroller; och han ser Falander, som tar emot allas sorger ~~so~~ och be-

kommer och blåser på dem och de försvinna; 164.
hur han upplöser allt: förolämpningar, förödmjukelser, åsnesparkar, olyckor, nöd, elände och jemmer i ett intet; hur han lär och förmanar sina vänner att icke öfverskatta något ~~och~~ framför allt icke sina sorger. Men åter och åter ser han den lilla sextonåriga, med den oskyldiga minen, hvars vän han blef och af hvilken han vid afskedet hade fått en kyss, en häftig passionerad kyss, som hans inflammerade hjerna (när den var uppriktig) nu erinrade sig att den funnit (något) ovanlig. ~~[illegible]~~ det! Men hvad var det hon hette? ~~Agnes! Så var det~~! [Han reser sig för att ~~fatta~~ gripa vattenkaraffinen och får fatt i en liten näsduk med vinfläckar på! ~~O~~ Och! der står det outplånligt skrifvet med ~~märkbläck~~ märkbläck — Agnes! Han kysser den på det renaste stället (tre gånger) och stoppar den i sin koffert. Derpå klär han sig omsorgsfullt för att gå upp i Teaterdirektionen som träffas ~~med~~ säkrast mellan 12 och 3.

För att icke ha något att förebrå sig, går han upp i bolaget Kl: 12 och träffar en vaktmästare, som frågar hans ärende och om han icke kan stå till tjenst. Rehnhjelm anser icke att det är möjligt, utan frågar ~~om~~ ånyo om direktören träffas, hvarpå han blir upplyst om att direktören för närvarande befinner sig i fabriken, men nog skall komma upp framemot middagen. Rehnhjelm tror att fabriken är ~~ett~~ en familjär ~~uttryck~~ benämning på Teatern, men blir upplyst om att verkställande direktören ~~är~~ egentligen drifver en tändsticksfabrik ~~men~~. Hans svåger Kamreraren sitter på Postkontoret och brukar inte komma upp förr än Klockan 2, och dennes son Sekreteraren är upptagen på telegrafbyrån, så att ~~han~~ man aldrig var säker på att råka honom. Som emellertid Vaktmästaren trodde sig förstå Rehnhjelms ärende, så öfverlemnade han på egna och teaterns vägnar ett exemplar af teaterns statuter hvarmed den unge debutanten skulle fördrifva tiden tills någon af direktionen råkade på sina vägar dit uppåt. Han beväpnade sig sålunda med tålamod och satte sig i en soffa att studera. När han läst igenom reglementet var Klockan bara half ett. Då talade han vid vaktmästaren till tre quart på ett. Derefter satte han sig till att utgrunda första paragrafen i statuterna: Teatern är en moralisk institution, derför skola dess medlemmar söka beflita sig om Gudsfruktan, dygd och goda seder." Han vände på frasen och sökte få den i dess rätta belysning utan att lyckas. Om teatern redan är en moralisk instution, så behöfva ju icke medlemmarne, hvilka just ~~utgöra~~ (jemte direktör, Kamrer, sekreterare, maschiner och dekorationer) utgöra institutionen, så behöfva de icke söka beflita sig om allt det der vackra hvad det nu hette.

Om man skulle ha satt så här: teatern är en omoralisk institution och derför... ja då hade det blifvit mening uti det och det var säkert inte direktionens mening. Och så tänkte han på Hamlets "ord, ord" men erinrade sig genast att det var gammalt att citera Hamlet och att man skulle uttrycka sina tankar med egna ord, och så valde han och stannade vid att kalla det för prat, men det förkastade han såsom icke heller originelt: men det var icke originalt heller.

Paragraf 2 ~~Ja~~ hjelpte honom derefter att fördrifva en qvart, med betraktelser öfver dess text: "Teatern är ingalunda till för att roa. Ei blott till lyst." Här stod: teatern är icke till för att roa och här stod: teatern är icke uteslutande till för att roa, alltså är den (också)/till för att roa. Derpå tänkte han efter när man har roligt på teatern: jo man har roligt när man ser barn, i synnerhet söner, bedraga sina föräldrar på pengar, i synnerhet om föräldrarne äro sparsamma, beskedliga och förståndiga; för det andra när hustrur bedraga sina män; i synnerhet är detta mycket roligt om mannen är gammal och behöfver sin hustrus stöd; vidare kom han ihåg, att han skrattat förfärligt åt två gamla män, hvilka höllo på att dö af hunger, emedan deras affär gått baklut, och att man än i dag skrattade deråt i en pjes

HS / Vf 196 - #167

af en klassisk "författare". Han erinrade sig vidare, att han ~~ej~~ hade njutit af en äldre mans olycka ~~att~~ som förlorat hörseln, och att han tillsammans med sexhundra andra personer ~~skrattat åt~~ varit på det högsta roade af en prestman som ~~på~~ på naturlig väg sökte bot för den galenskap hans återhållsamhet bragt honom i och ~~för~~ åt ~~det~~ hyckleri han för sitt måls vinnande måste utöfva. Hvad var det man sålunda skrattade åt? frågade han sig, Och efter som han inte hade annat att göra så försökte han svara på det! Jo der var ~~el~~ åt, olyckan, nöden, eländet, lasten, dygden, det godas ~~det~~ nederlag, det ondas seger. Detta resultat, som delvis var nytt för honom försatte honom i godt humör (och han fann uti detta slags lek med tankar ett stort nöje. Som direktionen ännu icke lät höra af sig, så fortsatte han att leka, och så kom han, innan fem minuter gått, till det resultat, att man ~~af~~ i tragedien gråter åt precis samma sak som man i komedien skrattar åt. Men der stannade han, ty in stormade ~~den stormade~~ den store scendirektören, stormade förbi Rehnhjelm utan att låtsas se honom och ~~rus~~ kastade sig in i ett rum till venster hvarifrån ögonblicket derpå en ringklocka hördes ristas af en stark hand. Vaktmästaren behöfde en half minut för att komma in och ut igen~~om~~ och förklara att hans höghet tog emot.

– Får jag säga Herrn min uppriktiga mening?

Hva?. Låt bli den här banan!

– Omöjligt!

– Jag upprepar: låt bli den här banan! Det är den allra rysligaste af alla banor! Den är så full af förödmjukelser, obehag, nålstyng, törnen, herre, som, tro mig, skola göra Er lifvet så bittert, att ni skulle önska att ni aldrig vore född!

Han såg verkligen trovärdig ut, men Rehnhjelm var orubblig i sitt beslut.

– Nå, lägg märke till mina ord! Jag afråder er högtidligen och förklarar utsigterna vara så mörka, att ni kanske kan få gå som statist i flera år! Tänk på det! Och kom inte till mig sen och beklaga Er. Den banan är så helvetisk, svår, herre, så att om ni visste det skulle ni aldrig ge Er in på den! Ni får ett helvete, tro mig, nu har jag sagt det.

Det var förspillda ord.

HS / Vf 196 -

När Rehnhjelm inträdde hade direktören redan hunnit låta sig bröstа af och rikta sin mörsare med en vinkel så stor att han omöjligt kunde se ~~någon~~ den/ dödlige som smådarrande inträdde. Men han måtte ha hört honom, ty han frågade genast i en förolämpande ton hvad som behagades.

Rehnhjelm förklarade att han önskade debut.

— Ha! Stor debut! Stor entusiasm! Har herrn någon repertoar? Spelat Hamlet, Lear, Richard Sheridan, Volontären, inropad 10 gånger efter ~~sista~~ hvarje/ akten? Hva! Hä!

— Jag har aldrig uppträdt förr.

— Ah så! Det var en annan sak!

Han satte sig i en försilfrad fåtölj med ~~röd sammet~~ blått siden/ och hans ansigte antog en mask som om den skulle tjena ~~som~~ till illustration åt någon af biografierna i Svetonius. +

— ~~Hvad vill herrn debutera~~ i! Ta en lätt rol. Shakespeare? Hä! Hamlet?

— Åh nej! det är för mycket! Och för öfrigt är det icke så rådligt att komma efter Herr ~~Falander i hans triumfrol~~.

— Skulle inte herrn då/ hellre vilja ta engagement genast utan debut; det är mindre risk.

— Jo, naturligtvis, men det hade jag inte satt ifråga.

— Var så god och skrif under det här kontraktet då. Tolf hundra Riksdaler i lön och två års kontrakt! Är det bra!

Han tog fram ett färdigskrifvet och af direktionen undertecknadt kontrakt, som låg under ~~plumpa~~ läskpapperet och räckte det åt Rehnhjelm att ~~under-~~

HS / Vf 196 - #169

ifyllas, hvilket Rehnhjelm, som ~~under~~ blifvit yr~~seln~~ ~~efter~~ af de tolfhundra Riksdalerna~~s~~ ~~tingning icke dag ville höra något~~, osedt skref under.

När detta var gjordt ~~räckte~~ lånade direktören honom sitt stora ~~pekfinger~~ långfinger med karneolringen och sade:

– Välkommen! hvarvid han visade tandköttet i öfre käken och den gula och blodsprängda hvitan i två ~~gröna~~ ögon med sjögrön iris.

Och så var audiensen slut. Men Rehnhjelm, som tyckte att det hela gått alldeles för fort, stannade qvar och tog sig friheten fråga om icke han skulle vänta tills direktionen sammanträdde.

– Direktionen? bröt ~~nu~~ den store tragöden ut: Det är jag! Har ni något att fråga

Fjortonde Kapitlet.

~~Dagen derpå innehöll Rödluvan bland annat följande notis: Sjöförsäkringsaktiebolaget Triton hade i går afton sin bolagsstämma i Börsens lokal under ordförandeskap af Baronen v. Klenstjerna. Af årsberättelsen framgick att bolaget ansvarar för 169 millioner Rd med en fond af 300,000 Rdr. Att denna verksamhet allt mer fattas af den gångbara svindeln torde häraf vara tydligt; och Att endast fem procent i år kunde utdelas åt aktieegarne, härrör icke af stormarne, utan af direktionens samvetslöshet att under föregående år utdela för mycket, ända till 36 procent, af försäkringstagarnes penger. Att staten gifver sanktion åt sådana företag och att landets förnämsta män låna sina namn åt dylikt ofog, är en helt enkelt skamligt.~~

så vänd ~~Er~~ sig bara till mig! Vill ni ha ett råd, så vänd ~~Er~~ sig till mig! Till mig, herre! Och ingen annan! Se så! — Marsch!

Det såg ut som om ~~någon~~ Rehnhjelms rockskört fastnat i någon spik just då han var på utgående, ty så hastigt tvärstannade han och vände sig om för att liksom få se huru de sista orden sågo ut, men han fick endast se det röda tandköttet, som liknade ett tortyrinstrument och det med blod marmorerade ögat, hvarför han icke kände sig böjd att fordra någon förklaring, utan skyndade ner till Stadskällaren för att äta middag och träffa Falander.

Denne satt redan vid sitt bord lugn och likgiltig som om han vore beredd på det allra värsta af hvad slag som helst. Det förvånade honom sålunda icke att Rehnhjelm blifvit engagerad, ehuru han blef betydligt mörk när han fick höra det.

— Hvad tyckte du om direktören annars? frågade Falander.

— Jag tänkte ge honom en örfil, men jag vågade inte.

— Det vågar inte direktionen heller och derför är han den som styr. Du skall alltid se att råheten sitter och styr. Du vet att han är dramatisk författare också?

— Jag har hört det!

— Han gör ett slags historiska skådespel som alltid gå, och vinna bifall, och det beror derpå att han skrifver roler ~~och~~ i stället för att göra karakterer; han anbringar applådställen vid *alla* sortierna och drifver stort ocker med den s. k. fosterländska känslan. ~~Hans sty~~ För öfrigt kunna aldrig hans figurer tala, utan de gråla, eller som man

171

säger gorma: män och qvinnor, gamla och unga, allihop, så att hans bekanta stycke "Kung Göstas Söner" ~~skulle kunna~~ med rätta kallas historiskt gorm i fem uppträden. Ty det är inga handlingar utan formliga uppträden, familjeuppträden, gatuuppträden, riksdagsuppträden och så vidare. I stället för repliker ger man hvarandra glirningar, hvilka framkalla icke scener utan de rysligaste ~~ordvexlingar~~ ~~spektakel~~. . ~~Den fina~~ I stället för dialoger har han ordvexlingar, i hvilka man oqväder hvarandra, och den högsta dramatiska verkan framkallas af handgripligheter. ~~Men han skrifver~~ Kritiken säger, att han är stor i skildringen af historiska karakterer. Hur har han då skildrat Gustaf Vasa i den pjesen jag nämnde? Jo, som en ~~högvext~~ bredaxlad, långskäggig, ~~och~~ högröstad, ~~och~~ oregerlig och armstark person – han slår bland annat sönder ett bord på Riksdagen i Vesterås och sparkar ut en dörrspegel i Vadstena slott. Men en gång sade kritiken, att hans pjeser saknade mening; då blef han ond och tog sig till att skrifva sedekomedier med mening. Han hade en pojke som gick i skolan *(han är gift, ~~det~~ vidundret)* och uppförde sig oskickligt så att han fick stut! Genast skref fadren en sede-komedi, som afritade lärarne och visade huru ~~en~~ omenskligt ungdomen behandlas nu för tiden. En annan gång fick han en rättvis recension; och genast gjorde han en sedekomedi, der han ~~skildrade~~ afritade stadens liberala tidningsskrifvare! Nå han skall få vara i fred för mig!

– Nå men hvarför hatar han ~~er~~ dig?/?

– Derför att jag på en repetition sade Don Pasquale churu han förklarat att det heter Paskal~~e~~. Resultatet: ~~blef~~ att jag blef ålagd vid vite att säga som ~~regissören~~ han befallde, hvarvid han förklarade att det må heta hvad ~~de~~ fan det vill, öfver hela verlden, men här ska det heta Paskal, för så heter det!

– Hvar kommer ~~han~~ ifrån? Hvad har han varit?

– Kan du/~~Ni~~/ inte se att han varit ~~[illegible] på ett [illegible]~~ vagnmakaregesäll? Men om han visste, att ~~ni~~ Du/visste det, så skulle han förgifta ~~er~~ dig!/ Men för att nu tala om något helt annat, hur finner du dig efter gårdagen?

– Utmärkt! Jag har ju glömt att tacka dig!

– Nå! Det är bra! Och du tyckte om flickan? Agnes?

– Jo, jag tyckte mycket om henne!

– Och hon är kär i dig! Det passar bra det! Tag henne du!

– Ack så du pratar! ~~Vi äro~~ Inte kunna vi gifta oss ännu!

– ~~Hvem ha~~ Hvem har sagt att vi skola göra det?

– Hvad menar du då?

– Du är aderton år, hon är sexton! Ni älska hvarandra! Nåväl! ~~Gör det då!~~ När ni äro ense, så är det väl den mest privata affär som ~~[illegible]~~. är gjord.

– Jag förstår dig inte! Uppmanar du mig till en dålig handling? Eller hur?

– Jag uppmanar dig att litet lyda naturens stora röster och inte dumma menniskors.

173.

Om menniskor förkasta Ert beteende, då är det afundsjuka, och moralen som de bjuda på, det är ~~menni-skors~~ deras slakhet som ~~tagit~~ antagit en i längden ~~nödig~~ presentabel Form. Har inte naturen redan bjudit Er i flera år ~~sedan~~ till sin stora fest, som är Gudarnes glädje, men samhällets fasa, som ~~skat~~ fruktar att få betala barnuppfostringshjelp.

~~[illegible]~~ – Hvarför råder du oss inte till giftermål?

– Derför att det är något annat! Man binder sig inte för lifvet efter en qvälls samvaro, och det är inte sagdt att den som är med i lust vill vara med i nöd! Äktenskapet är en själsangelägenhet, det är inte det här just vidare! För öfrigt behöfver jag icke uppmana Er till hvad som kommer att ske ändå. Älska Ni hvarandra i ungdomen innan det blir för sent, älska som foglarna utan tanke på bosättning, eller som blomstren af den klass som heter Dioecia.

– Du får inte tala så der ~~om~~ vanvördigt om den flickan! Hon är god, oskyldig och beklagansvärd och den som vågar säga annat den ljuger. Har du sett några mera oskyldiga ögon än hennes, är det icke sanning i sjelfva klangen hos hennes röst! Hon är ~~sanning~~ värd en stor kärlek och en ren kärlek, icke en sådan som du talar om, och ~~som~~ jag hoppas det var sista gången du framkastar något i den vägen! Och det kan du säga henne att jag skall anse som den största lycka och största ära att en gång när jag blir henne värdig få bjuda henne min hand!

Falander ~~nick~~ skakade med hufvudet så att ormarne ringlade sig:

– Vördig henne? Din hand? Hvad säger du?

– Det jag står vid!

– Det är förfärligt! ~~En olycka hotar dig, jag vill rädda dig, men du vill inte~~! Om jag säger dig, att denna flicka icke allenast saknar alla de egenskaper du tillerkänner henne utan att hon öfven besitter de motsatta, så tror du mig icke, utan du blir min ovän!

– Ja, det blir jag!

– Tänk att verlden är så uppfylld med lögn att ~~då~~ en menniska inte blir trodd då hon talar sanning.

– Hur skall man kunna tro dig som inte har någon moral?

– Se der ha vi ordet igen! Det är ~~en riktig trollformel som man kan göra svart till hvitt med~~ ett märkvärdigt ord; det besvarar alla frågor, afklipper alla räsonnement, försvarar alla fel, egna, men icke andras –, nedslår alla motståndare, talar både för och emot alldeles som en sakförare! Nu slog du mig med det, nästa gång slår jag dig!

Farväl jag måste gå hem, ty jag har lektion klockan 3! Farväl! Lycka till.

Och Rehnhjelm lemnades ensam med sin middag och sina betraktelser.

+ \+

+

HS / Vf 196 - #175

175. När Falander kom hem till sig, klädde han sig i morgonrock och tofflor somom han alldeles icke väntade något besök. ~~De~~ Men en häftig sinnesoro syntes sätta honom i verksamhet, ty han gick fram och åter på golfvet och stannade då och då bakom gardinen för att osedd kunna se utåt gatan. Derpå gick han till spegeln, knäppte af sin krage och lade den ifrån sig på divansbordet. Efter en stunds promenad satte han sig i soffan, tog en fruntimmers fotografi från en visitbricka, ~~u~~ ~~bel~~ lade det under ett ofantligt förstoringsglas och betraktade det så som ~~en~~ man betraktar ett mikroskopiskt preparat. Han satt ganska länge vid detta arbete. Då han fick höra steg i trapporna ~~gom~~ gräfde han hastigt ner fotografien ~~i~~ der han tagit den, sprang upp och satte sig vid skrifbordet så, att han kom att sitta med ryggen åt dörren. Han ~~satt~~ var i full sysselsättning med att skrifva då en knackning - två korta och svaga dubbelslag hördes på dörren.

- Stig in, ropade Falander med en röst, som icke lät inbjudande utan snarare lämpade sig för en utvisning.

In trädde en ung flicka, liten till växten, men med behagliga linier i sin figur, ett fint ovalt ansigte omgifvet af ett ~~tr~~ hår, som ~~var ljust~~ ~~[illegible] icke~~ tycktes ha fått sin ljusa färg ~~af~~ genom blekning i solen, ty det hade icke denna deciderade blonda färg som är medfödd. Den lilla näsan och den fint skurna munnen frambragte ett muntert spel med ~~f~~ ~~eleganta~~ små lekfulla kurvor, hvilka förändrade former oupphörligt, som ~~glasbitarne~~ figuerna i ~~ett~~ kaleidoskopet; när till exempel hon rörde näsvingarne och det ljusröda brosket tecknade sig ~~ett~~ som ett blåsippsblad, drogos läpparne isär och visade spetsarne af mycket små jemna tänder hvilka ~~voro~~ ehuru de voro fagna både voro för jemna och för hvita för att inge förtroende. Ögonen vinklade ~~mot~~ uppåt mot näsroten och slöpade sedan nedåt mot tinningarne hvarigenom frambragtes ett ständigt bedjande, elegiskt uttryck, hvilket ~~fa~~ ~~utkade~~ gjorde en trolsk disharmoni med ansigtets nedre lekande partier; men pupillen var orolig och kunde i ett ögonblick bli fin som spetsen på en synål och i nästa spärras upp och stirra som objektivet på en natt-tub.

Emellertid ~~stod hon nu på tröskeln och tog~~ steg hon nu in och reglade dörren efter att ha tagit in nyckeln.

Falander satt qvar och skref.

- Du kommer sent i dag, Agnes! sade han; utan, att han

- Ja det gör jag, svarade hon trotsigt, ~~och~~ tog af sig hatten och gjorde sig hemmastadd.

- Ja, vi voro länge uppe i natt!

- Hvarför stiger du inte upp och helsar? Så trött får man ändå inte vara!

- Och förlåt att jag glömde det!

- Glömde! Jag ~~har~~ ~~märkt~~ har märkt, att du ~~brukar~~ glömmer dig åtskilligt på en tid.

- Såå? ~~Ja~~ Huru lång tid har du märkt det?

- Huru lång tid! Hvad menar du? Var så ~~-~~ god och tag af dig natterocken och tofflorna!

~~Det är grå~~

– Kära du det är första gången det har hänt mig, ~~och~~ i dag, och det tycker du är en lång tid! Nog är det underligt? Säg?

– Du hånar mig! Hvad är det med dig! Du har varit så ~~underlig~~ besynnerlig/ en tid?

– En tid? Der ha vi det igen! Hvarför säger du en tid? Derför att det skall ljugas!" Hvarför skall det ljugas?

– Jaså du beskyller mig för att ljuga?

– Ahnej! Jag bara skämtade.

– Tror du inte jag ser, att du ledsnat på mig. Tror du inte jag såg det i går qväll, då du var så/uppmärksam mot den der simpla Jenny, ~~och inte~~ att du inte hade ett ord åt mig på hela qvällen.

– Du är svartsjuk således?

– Jag? Nej, vet du, inte det allra minsta! Föredrar du henne för mig, så var så god! Det skall inte röra mig ett grand!

– Såå? Du är inte svartsjuk? Det är under vanliga förhållanden en ledsam omständighet!

– Under vanliga förhållanden? Hvad menar du med det?

– Jag menar – helt enkelt – att jag ledsnat på dig, som du sjelf sade nyss!

– Det ljuger du! Du har inte gjort det!

Hon ~~f~~ rörde på näsvingarne, visade tandspets-arne och stack med synålarna.

– Låt oss tala om något annat, sade han. – Hvad tyckte du om Rehnhjelm?

– Mycket bra! Det var en snäll gosse! Och en fin gosse!

– Han ~~är~~ blef alldeles kär i dig!

- Så du pratar!
- Men det värsta är att han vill gifta sig med dig!
- Var så god och låt mig slippa höra sådana der dumheter!
- Men, som han bara är tjugo år, ämnar han vänta tills han blir dig värdig, som han uttryckte sig!
- En sådan tok!
- Med värdig menar han att vara en erkänd skådespelare. Och det kan han inte bli förr än han får roler! - Kan du inte skaffa honom det?

Agnes rodnade, ~~och~~ kastade sig uppi soffhörnet ~~hvarvid hon~~ och visade ett par eleganta stöfletter med guldtofsar.

- Jag? Som inte får några sjelf! Du känner mig?!
- Ja, jag gjorde det.
- Du är en djefoul, ~~Eugène~~ Gustaf! Vill du tro det?
- Kanske! Kanske inte! Det är så svårt att afgöra sådant! Emellertid, om du är en förståndig flicka ...
- ~~Hut~~ Tig!

Hon tog en hvass pappersknif från bordet och lyfte den hotande på skämt som såg ut som allvar.

- Du är så vacker i dag, Agnes! sade Falander.
- I dag? Hvad menar du? I dag?! Har du inte sett det förr!
- Åhjo! ~~Men jag har inte känt~~ Det har jag nog!
- Hvarför suckar du?

— Det gör man alltid när man har rumlat.

— Får jag se på dig! Har du ondt i ~~ögonen~~ dina ögon?

— Nattvaket, kära du!

— Jag skall gå så får du sofva middag!

— Gå inte ifrån mig! Jag kan inte sofva, ~~i alla fall!~~ ändå.

— Jag tror att jag måste gå ~~ändå~~ i alla fall! Jag skulle egentligen bara komma hit och säga det!

~~Ha~~ Hennes röst blef vek och hennes ögonlock sänkte sig sakta som ridån efter en ~~tragisk~~ ~~slutscen~~ dödscen. Falander svarade:

— Det var snällt att du ändå kom ~~i alla fall~~ och sa ifrån.

Hon steg upp och knöt då sin hatt framför spegeln.

— Har du någon parfym ~~hemma~~ här, frågade hon.

— Nej den har jag på teatern!

— Du skall lägga bort att röka pipa, ~~det~~ ~~röken~~ det fäster så faseligt i kläderna.

— Jag ska göra det!

Hon böjde sig ner och knäppte om sitt strumpeband:

— Förlåt! sade hon och kastade en bedjande blick på Falander.

— Hvad då? ~~sade~~ svarade han med en frånvarande min, som om han inte sett något.

Som svaret uteblef fattade han mod, tog ett långt andetag och frågade:

— Hvart skall du gå?

— Jag skall gå bort och profva en klädning, så att du behöfver inte alls vara orolig. ~~m~~ svarade hon, som hon tyckte mycket ledigt; men han hörde på de falska accenterna att det var repeteradt, och han sade endast.

— Adjö, du!

Hon kom emot honom för att bli kysst. — Han tog henne i famn och tryckte henne mot sitt bröst som om han ville qväfva henne. ~~Derpå~~ derpå kysste han henne på pannan, förde henne till dörren, sköt henne ut och sade helt kort: Adjö!

Sextonde Kapitlet.

I Hvita Bergen.

En eftermiddag i Augusti sitter Falk i Mosebacks trädgård igen; ensam en lik som han varit hela sommaren; och han gör ett öfverslag öfver sina erfarenheter under detta fjerdedels år, som gått, sedan han ~~B~~ var här sist, ~~fatt af~~ så uppfyld af förhoppningar ~~+~~ så modig och så stark. Han känner sig gammal, trött, likgiltig; han har sett in i alla dessa husmassor, som kråla der nere; och det såg alltid ut på ett annat sätt än han trodde. Han har varit ute i verlden och skådat menniskorna under mångahanda förhållanden, så som endast en fattig läkare eller en tidningsreferent få se dem, dock med den skilnad att referenten får se dem så som de visa sig, under det läkaren vanligen får se dem sådana de äro; han hade haft tillfälle att skåda menniskan såsom samhällsdjur under alla möjliga former. Han hade bevistat riksdagen, kyrkostämmor, bolagsstämmor, sammankomster för välgörande ändamål, polisransakningar, fester, begrafningar, folkmöten; öfverallt stora ord, ~~[illegible]~~ ord och många ord, ord som aldrig brukas i dagligt tal, något slags särskilda ord, som icke äro uttryck för någon tanke, åtminstone icke för ~~dessa~~ den som skulle uttalas. Han hade derigenom fått en ensidig uppfattning af ~~[illegible]~~ menniskan och kunde aldrig se henne utan som det lögnaktiga

Samhällsdjuret, hvilket måste så vara, efter som civilisationen förbjuder öppet krig; ~~men~~ och hans brist på umgänge gjorde, att han glömde bort att det fans ett ~~hyggligt~~ annat djur, som mellan skål och vägg var rätt älskvärdt, om det icke retades och som gerna visade sig med alla sina fel och svagheter så snart inga vittnen äro närvarande. Detta hade han glömt och derför var han mycket bitter. Men det var en annan omständighet, som var ledsammare: han hade förlorat aktningen för sig sjelf! Och detta utan att han begått en enda handling, för hvilken han behöfde blygas! Men andra hade beröfvat honom den, och det gör mycket lätt för sig. Öfverallt och hvarhelst han uppträdt, hade man visat honom missaktning, och hur skulle han, som från barndomen blifvit beröfvad sjelfkänslan, kunna akta den, som alla andra missaktade! Men hvad, som gjorde honom riktigt olycklig var, att se huru de Konservatives referenter, det ville säga de som försvarade, eller åtminstone lemnade oantastadt, allt vrångt, huru de blefvo behandlade med rätt mycken höflighet. Det var således icke så mycket mot yrket som tidningsskrifvare utan som de förorättades målsman han åtnjöt allmänt förakt! Stundom hade han varit ett rof för grymma tvifvel. Han hade till exempel vid redogörelsen för Tritons bolagsstämma begagnat ordet svindel. Härpå hade Gråkappan svarat i en lång artikel och så klart bevisat att bolaget var ett nationelt-patriotiskt filantropiskt företag, att han sjelf ~~icke visste~~ närapå trodde ~~to~~ att han haft orätt och han gick länge med samvetsqval öfver att han så lättsinnigt handskats med menniskors rykte. ~~Dessa tvifvel på hans instinkters tillförlitlighet hade en ochså stigit upp vid ett folkmöte. Han hade nemligen vid det till-~~

Han befann sig emellertid nu i ett tillstånd svåfvande mellan fanatism och absolut ~~andlig~~ indifferentism, det berodde endast på nästa impuls hvad riktning det skulle ta.

Lifvet hade denna sommar ~~genom de många missräkningarne~~ varit honom så surt, att han ~~en~~ med skadeglädje helsat hvarje regndag och han kände ett relativt behag nu, då han såg huru ett och annat vissnadt blad rasslade fram öfver sandgångarne. ~~och~~ Han satt ~~nu~~ och anstälde till sin tröst sataniskt muntra betraktelser öfver sin tillvaro och dess ändamål, då han kände en ~~k~~ mager knotig hand läggas på sin axel ~~och~~ och en annan gripa om hans arm, som om det vore döden, som ville taga honom ~~på~~ på orden och föra honom ut i dansen. Han såg upp och blef förskräckt: der stod Ygberg, blek som ~~döden~~ ett lik, ~~och~~ tärd i ansigtet och med ögonen så urvattnade i färgen som endast hungern kan åstadkomma.

– Se god dag, Falk, hviskade han med knappt hörbar stämma och skälfvade i hela kroppen.

— God dag bror Ygberg, ~~sad~~ svarade Falk och kände sig vid riktigt godt humör. Sitt ner och drick en ~~toddy~~ kopp kaffe för tusan! Hur står det till med dig? Du ser ut som du skulle ha legat under isen.

— Åh, jag har varit så sjuk! Så sjuk!

— Du har haft en treflig sommar du som jag!

— Har den varit så svår också för dig, frågade Ygberg under det ett svagt hopp, att så skulle ha varit förhållandet, upplyste hans gulgröna anlete.

— Jag bara ville säga: Gud ske lof att den förbannade sommarn är öfver! För mig skulle det få vara vinter hela året! Det är inte nog med att man skall lida sjelf, man skall också ~~se~~ behöfva se på huru andra glödja sig! Jag har inte varit med min fot utom tullarne? Har du?

— Jag har inte sett ~~en riktigt~~ en gran sedan Lundell lemnade Lill-Jans i Juni månad! Men hvarför skall man behöfva se på granar precis? Inte är det så nödvändigt? Och inte är det något märkvärdigt heller? Men det är det, att man inte ~~ska~~ kan få det, som skärs så bittert!

— Ja, det bry vi oss inte om nu; det molnar derborta i öster, så att i morgon få vi regn, och när solen synts igen så är det bort. Skål!

Ygberg såg på ~~drycken~~ punchen som om han trodde det var gift, men han drack ändå. ~~och bad vaktmästaren att han skulle få vara socker till kaffe~~

— Nå, tog Falk upp, det var du som skref den der ~~om bolaget Triton~~ sköna berättelsen om Skyddsengeln eller Sjöförsäkringsbolaget Triton åt ~~[illegible]~~ Smithen. Var det inte ~~[illegible]~~ mot din öfvertygelse?

– Öfvertygelse! Jag har ingen öfvertygelse!

– Har du inte?

– Nej! Det är bara dumma menniskor som ha sådant!

– Är du omoralisk Ygberg?

– Nej! Ser du; om en dum menniska får en tanke, antingen af sig sjelf, eller af an~~dra~~ en annan, så upphöjer han den till sin öfvertygelse och håller på den och kör med den, icke derför att det är en öfvertygelse, utan att det är hans öfvertygelse! Hvad bolaget i fråga angår, så tror jag att det är svindel! Det skadar nog många menniskor, aktieegarne, men så gör det andra menniskor, direktionen och tjenstemännen dess mer glädje, och då har det ändå gjort mycket godt!

– Har du då förlorat alla begrepp om heder, min vän!

– Man måste offra allt för sin pligt!

– Ja, det erkänner jag!

– Det är menniskans första och största pligt att lefva – Att lefva till hvad pris som helst! Den guddomliga lagen fordrar det, ~~den~~ menskliga lagen fordrar det.

– Men hedern får man icke offra.

– Båda nämnda lagar fordra, som sagdt, att man offrar allt – de fordra af den fattige, att ~~en~~ han offrar den så kallade hedern! Detta är grymt, men det rår icke den fattige för!

– Du har icke några glada åsigter om lifvet!

– Hvarifrån skulle jag ha fått dem?

– Ja, det är sant! Men för att komma till något annat, så har jag fått bref från Rehnhjelm! Jag skall läsa några bitar för dig om du har lust! 1876.

– Han har ju gått in till teatern har jag hört!

– Ja, och der tyckes han icke ha glada dagar.

Ygberg tog upp ett bref ur sin bröstficka, stoppade en sockerbit i munnen och läste.

"Om det finnes ett helvete i lifvet efter detta, hvilket är ganska tvifvelaktigt..."

– Han har blifvit fritänkare pojken!

«Så kan det icke blifva värre än det jag har nu! Jag har varit engagerad två månader och jag tycker att det har varit två år! En djefvul, för detta vagnmakaregesäll, numera regissör, har tagit mitt öde i sina händer och han far fram med det så, att jag tänkt rymma tre gånger om dagen, men försigtigtvis äro kontraktets straffbestämmelser så svåra, att jag skulle förlora mina föräldrars namn, hvilket i händelse af rättegång skulle komma i dagen, att jag föredrager att stanna. Tänk dig, jag har uppträdt hvarenda qväll som statist och ännu icke fått säga ett ord. Tjugo qvällar i rad har jag fått stryka umbra i ansigtet och gå fram i ~~zigenar~~ en/ zigenarkostym, ~~som icke passar~~ af hvilken icke ett plagg passar mig: trikoterna äro för långa/ ~~korta~~, skorna för stora, jackan för kort. En underdjefvul, som kallas kuliss-sufflör, ser noga efter, att jag icke får byta ut dessa plagg mot dem som passa, och hvar gång jag ~~s~~ söker ~~dol~~ nyppa bakom folkhopen, ~~s~~ som består af fabrikörens-direktörens snusmalare, så öppna de lederna och knuffa fram mig till avantscenen/ ~~och~~ ~~s~~ tittar jag då åt kulissen, så får jag se underdjefvulen stå och skratta, och tittar jag åt salongen, ser jag den Onde själf sitta i Bröjat och skratta. Han tyckes ha engagerat mig för sitt eget nöjes skull, och icke för att jag skulle göra teatern något gagn. En gång vågade jag fästa hans uppmärksamhet på att jag behöfde öfva mig i talroler någon gång, om jag skulle bli skådespelare. Då blef han otidig och förklarade att man skulle krypa först innan man kunde gå! Jag svarade honom att jag kunde gå! ~~Då~~ Det sade han vara lögn ? och frågade om jag trodde att skådespelarekonsten, den skönaste och svåraste af alla konster icke fordrade någon skola! Då jag svarade honom, att det just var min mening, och att jag derför väntade otåligt att få börja den der skolan, sa han att jag var en obildad hund och att han skulle sparka mig! Då jag förnekade detta, frågade han ytterligare om jag trodde att hans teater var ett räddningsinstitut för ynglingar med dåliga affärer, svarade jag att öppet obetingadt, ~~ja~~ gladt: ja! Då förklarade han, att han skulle döda mig, och det håller han på ~~[illegible]~~ med nu! Jag känner hur min själ brinner ner som ett talgljus i korsdrag och jag är snart öfvertygad om ~~det~~ att "det onda segra skall till slut fast det i moln sig döljer" eller hur det står i katekesen. Men det värsta af allt är, att jag förlorar aktningen för denna konst, som har varit min ungdoms kärlek och dröm. Hur är det möjligt annat än att jag skall börja underskatta värdet af denna konst, då jag ser personer som komma hit utan ~~att~~ uppfostran, ~~jag~~ utan bildning, från kropps-arbeten och yrken, från gatan, ~~drifna~~ endast af fåfänga och lättja, utan entusiasm och förstånd, och att se huru de efter att par månader spela karakters-roler, historiska roler, ~~utan~~ skapligt bra, utan att de ha någon gnista aning om den tid i hvilken de röra sig, eller ~~utan~~/ett spår af insigt om den betydelse personen de förställa egde i verkligheten.

Det är ett långsamt lönnmörd man öfvar på mig och jag blir ~~hvad~~ bland denna pöbel – (några ledamöter af kören hafva varit i kollision med paragrafer i strafflagen) ~~hvad~~ som förtrycker mig, hvad jag aldrig varit – ~~en~~ aristokrat, ty, så svårt kan aldrig de bildades förtryck kännas af de obildade.

Men det fins dock en ljuspunkt i detta mörker: jag älskar. En flicka af renaste guld midt ibland detta slagg. Naturligtvis är hon också trampad, och undergår samma långsamma ~~fr~~ afrättning som jag, sedan hon med stolthet ~~ofr~~ och förakt afslagit regissörens skamliga anbud. Hon är den enda qvinna med själ bland alla de djur som kråla hör/i smutsen, och hon älskar mig med hela sin själ, ~~ja jag vet att hon~~ och hon är nu i hemlighet min trolofvade – O jag väntar blott den dag då jag har lyckats och då jag kan bjuda henne min hand, men när! Vi ha ofta tänkt på att döda oss tillsammans, men så kommer det bedrägliga hoppet och narrar en att fortsätta eländet! Att se henne, den oskyldiga flickan, ~~a~~ se henne hur hon lider och blygs, då hon tvingas att gå fram i oanständiga kostymer, det är mer än man kan uthärda! Men jag lemnar ~~Jag~~ detta sorgliga kapitel så länge.

Från Ola kan jag helsa och från Lundell också! Ola har blifvit så förändrad. Han har kommit in på en ny slags filosofi, som rifver ner allting, och vänder opp och ner på alla saker, så att de stå på hufvudet. Det är mycket roligt att höra på, och förefaller ganska sant ibland, men det blir ~~så~~ allt farligt i längden. Jag tror att han fått dessa idéer under umgänge med en skådespelare härstädes, som är ett mycket godt hufvud och som har stora kunskaper, men som är mycket omoralisk och som jag både tycker om och hatar på samma gång! Det är en besynnerlig menniska! Han är i botten god, uppoffrande, ädel, storsint, ~~men~~ jag kan med att ord icke ange någon dålig egenskap hos honom – men han är omoralisk, och utan moral är menniskan i alla fall en usling: Icke sant?

Det är synd om Lundell. Den der Marie har varit här och sökt opp honom; hon är bestämdt en beräknande qvinna som vill binda honom till giftermål! Det vore en verklig olycka som vi skola söka förekomma!

Nu måste jag afbryta, ty jag ser min engel, min goda ande komma och nu skall jag åter ha en stund, då alla onda tankar skola fly och jag åter skall känna mig som en bättre menniska! Helsa Falk och bed honom tänka på mitt öde, när han har det svårt.

Vännen R."

– Nå, hvad säger du om det der?

– Det är den gamla historien om vilddjurens strider! Vet du, Lyberg, jag tror man får lof att bli en dålig menniska om man vill komma fram i verlden!

– Försök på! Det är kanske inte så lätt!

– Har Du ~~sett~~ några affärer med ~~Moses~~ Smithen numera?

– Nej, Gunås! Har du?

– Jag har varit hos honom rörande mina dikter! Han köpte dem för tio Riksdaler arket så att han kan begå samma slags mord på mig som den der vagnmakaren på Rehnhjelm! Ja, och jag fruktar något i samma anda, ty ännu har jag inte hört ett smul; han var så fruktansvärdt godmodig så att jag har det allra värsta att vänta, om jag bara visste hvad för sort det blir! Men hvad är det åt dig, min bror! Du blir ju alldeles hvit i ansigtet?!

– Jo, ser Du: svarade Lyberg och höll sig i räcket, jag har inte ätit mer än de här fem sockerbitarne på två dar! Jag tror att jag svimmar!

– Är du hjelpt med att få något att äta, så går det bra, efter som jag lyckligtvis har

191.

pengar på mig.

– Visst är det hjelpt med äta, hviskade Ygberg med matt stämma.

Men det befanns icke vara så, då de kommit in i källarsalen och fått fram mat, ty Ygberg blef allt sämre och Falk måste ta honom under armen och föra honom hem der han bodde borta i Hvita Bergen.

Det var ett gammalt envånings trähus, som klättrat upp på en bergknalle och som nu såg ut som om det hade höftsjukan; det var skäckigt ~~efte~~ som om det hade haft spetelskan, ty det skulle en gång målas ~~om~~ men kom det att stanna~~tt~~ vid spaklingen; det såg eländigt ut på alla sätt, ~~men som~~ och det var knappt man kunde sätta tro till brandförsäkringsmärket, som satt der och ergade ~~lofvade~~ och lofvade, att en fenix skulle kunna stiga upp ur den brasan. Vid husets fot vexte maskrosor, ~~bra~~ brännässlor och trampgräs, allesammans menniskans trognaste följeslagare i nöden; och gråsparfvar badade sig i den glödheta mullen ~~som de stod s~~ som stänkte om dem, och barnungar med ~~ma~~ stora magar och bleka anleten, hvilka sågo ut som om de föddes med 90 procent vatten, bundo sig halskedjor och armband af maskrosstänglarne och sökte för öfrigt förbittra hvarandras sorgliga tillvaro genom att ofreda och agrånda hvarandra.

Falk och Ygberg gingo uppför en svigtande och gnisslande trätrappa och kommo in i ett stort rum, i hvilket bodde trenne hushåll, hvilka indelat rummet med ~~ett~~ kritstreck i tre kretsar. Två af dessa drefvos yrken, af en snickare och af en skomakare; den tredje kretsen var uteslutande egnad åt familjelifvet. När barnen började skrika, hvilket ~~han~~ inträffade hvarje qvart, föll snickaren i raseri och tog till att svära och förbanna, hvilket återig framkallade bibelspråk och förmaningar från skomakarens sida. Snickarens nerver voro så förstörda af dessa eviga klagoskri, upptuktelser och gråt, att han, oaktadt han föresatt sig att öfva tålamod, föll i nytt raseri fem minuter efter sedan skomakaren bjudit på försoningsprisen, och han var mest i raseri hela dagen, men värst var det, när han åtfrågade qvinnorna "hvarför de djeflarna skulle gå och skaffa så mycket barn till verlden", ty då kom qvinnofrågan på tapeten och ~~var~~ då blef det svar på tal.

Genom detta ~~beto~~ rum passerade Falk och Ygberg för att komma in till den senares kyffe, ~~[illegible]~~ men ehuru de gingo sakta och tysta, råkade de ändå väcka två af barnen, hvarför modern började sjunga en vaggvisa, midt i ett resonnement mellan skomakaren och snickaren, hvarför den senare genast föll i paroxysm.

— Tig, käring!

— Tig sjelf, ska han inte låta barnen sofva?

— Drag åt helvete med barnen! Är det mina barn? Ska jag ~~lida~~ ha ondt för ~~att~~ att andra ha varit liderliga? Hva! Är jag liderlig sjelf? Hva! Har jag några barn sjelf? Håll mun eller ska han få hyfveln i hufvet!

193

– Hör nu Mårten; Mårten; tog Skomakaren till ordet; Han ska inte säga så om barn, det är Gud som skickar barnen till verlden.

– Det var lögn, Skomakare! Nej, det är ~~Satan~~ hin onde som skickar dem, det är hin onde ~~Satan~~ som skickar dem! Och så skyller de liderliga föräldrarne på Gud! ~~Och~~ Äh! / Vi borde veta hut!

– Mårten! Mårten! Han ska inte svärja! Skriften säger att barnen höra till himmelriket!

– Ja så, de har såna der ~~djeflar~~ i himmelen-riket

– Gud, så han talar, utbrast den vredgade modern. Får hon en gång barn sjelf, så ska jag be för honom, att de ska bli lytta och lama, jag ska be, att de ska bli stumma och döfva och blinda, jag ska be att de ska komma på korrektionshuset och på galgbacken; det ska jag göra!

– Ja, gör det, liderliga slyke, jag tänker inte skaffa några barn i verlden, för att de ska slita en hund; Vi borde ha spinnhus som går och föder såna der stackare till elände; Vi ä gifta? Ja! Ska ~~—~~ vi vara liderliga derför att vi ä gifta? Hva

– Mårten! Mårten! Det är Gud som skickar barnen!

– Det är lögn! Skomakare! Jag har läst i ett blad att det är den Satans potatisen, som gör att de fattiga får så mycket barn, för ser ni, potatis innehåller två materier eller kroppar som kallas syra och qväfva; när de förekommer under ett visst sammanhang och i myckenhet så bli qvinnorna fruktsamma.

– Nå, hur skall man hjelpa det då? frågade den vredgade modern, hvars känslor lagt sig under åhörandet af den intressanta föreläsningen.

– Man ska låta bli att äta potatis, kan ni väl begripa!

– Hvad ska man äta då, om man inte får äta potatis!

– Biffstek, käring, ska du äta! Biffstek med lök! Hva! Gör det an det! Eller chattåbriang! Vet du hvad det är? Hva! Det stod i Fäderneslandet för en tid sen om en kona som gått och tagit mjöldrygg ~~och~~ så att både hon och barnet höll på att stryka med!

– Hvad säger han för slag? frågade qvinnan och spetsade öronen!

– Är du nyfiken? Hva!

– Är det verkligen sant det der ~~med~~ med mjöldrygg? frågade skomakarn och plirade.

– Jo, det drifver både lefver och lungor ur en, och det är svårt straff på det för resten och det är rätt! ~~Den~~

– Är det rätt? frågade skomakaren med sänkt röst.

– Visst fan är det rätt! Den som är liderlig han ska ha sitt straff; och man ska väl inte få mörda sina barn heller!

– Barn! Det är väl skilnad på det ändå, sade ~~[illegible]~~ den vredgade modern undergifvet. Men hvad är det der ämnet af som Mäster talade om!

– Jasså, du tänker på ~~och~~ att göra flera barn din olycka, fast du är enka med fem ~~barn~~! Akta dig för skomakarn, han är ~~Tvär~~ mycket sträng mot qvinnorna ~~Skalken~~ fast han är Gudfruktig! En pris på det, skomakare! – ~~Skönt~~!

– Jaså! Det fins verkligen en ört...

– Hvem ~~fan~~ har sagt att det är en ört? Sa jag att det var en ört! Nix! Det är ett zoologiskt ämne. Ser ni, alla ämnen, det fins omkring sextio ämnen i naturen, alla ämnen indelas i kemiska och zoologiska. Det här heter på latin ~~secalis~~ Cornuti~~a~~bus ~~secalites~~ secalias, ~~itas~~ och förekommer utrikes; ~~till~~ par exempel, på Calabriska halfön.

– Är det mycket dyrt, tror Mäster? frågade skomakarn.

– Dyrt? upprepade snickarn och ~~höllde~~ riktade hyfveln som om han siktat med en ~~bös~~ karbin! – Det är djefligt dyrt!

Falk som med mycket intresse åhört hela detta samtal, spratt till genom öppna fönstret då han fick höra ett ~~droska~~ åkdon stanna ~~ne~~ på gatan, och tvenne fruntimmersröster, som han trodde sig känna igen, öppna följande samtal.

– Det här huset ser bra ut.

– Ser det bra ut? frågade det äldre fruntimret. Jag tycker det ser förskräckligt ut.

– Jag menar att det ser bra ut för vårt ändamål. Vet Kusken om det bor några fattiga här i huset?

– Inte vet jag det, men det tror jag man kan svära på!

– Det är synd att svära, så det behöfs inte! Var så god och vänta på oss nu medan vi gå upp och tjenstgöra.

– Hör du Eugenie, ska vi inte komma och tala vid barnen först, hörnere, sade Revisorskan Homan till Fru Falk.

– Jo, det ska vi göra! – Kom hit min lilla gosse; hvad heter du?

– Albert! svarade en liten urblekt sexåring.

– ~~Tror du på~~ Känner du Jesus, min lilla gosse? ~~fortsatte Fru Falk~~

– Naaj! svarade den lille skrattande och stack fingret i munn.

– Det är ju förfärligt, sade Fru Falk och tog upp sin annotationsbok. Jag skrifver så här: "Katrina församling, Hvita Bergen: Djupt andligt, kan man säga, mörker? ~~död~~ mörker hos ~~späda barn~~ minderåriga." – Nå vill n ~~Vejta~~ Du inte lära känna honom? frågade frun.

– Naaj!

– Vill du ha en slant, då, min gosse?

– Jaa!

– Jag tackar ska man säga! – "I högsta grad vanvårdade, lyckades dock genom mildhet att iakttaga ett bättre uppförande."

– Det var en förfärlig lukt; låt oss fortsätta nu ~~Emme~~ Eugenie, bad Fru Homan.

De gingo upp för trapporna och stego in i det stora rummet utan att knacka.

Snickarn tog till hyfveln och angrep en qvistig bräda så att fruntimren måste skrika för att kunna göra sig hörda.

– Är här någon som törstar efter frälsning och nåd? skrek Fru Homan under det Fru Falk blåste i rafraîchisseuren öfver barnen, hvilka började skrika af svedan i ögonen.

– Bjuder fruntimret på frälsning? frågade snickaren som gjorde ett uppehåll i arbetet. Hvar har fruntimret fått den ifrån? Kanske det finns välgörenhet också, och förödmjukelse, och högfärd? Hva!

– Ni är en rå menniska, som går till förtappelsen, svarade Fru Homan; ~~under~~ det Fru Falk skref i sin annotationsbok, och sade: "den der var bra." –

– Tala han!

– Det der känner vi! Kanske fruntimmerna vill tala religion med mig! Jag kan tala i allting! Vet fruntimmerna att det var ett möte i Nicæum år 829 der den helige Ande ~~invaldes~~ intogs i Schmackkaldiska artiklarna!

– Nej vi känner inte det min goda man!

– Hvi kallar Du mig god? Ingen är god utom Gud allena, säger skriften! Jaså fruntimren känner inte mötet i Nicæum år 829? ~~Nej~~ Hur kan man då gå och vilja lära andra, då man ingenting vet sjelf. Nå, ska det bli någon välgörenhet af nu, så passa på medan jag vänder ryggen till, ty den sanna välgörenheten sker i hemlighet. Men öfva den på barnen för all del, de kan inte försvara sig, men kom inte till oss! Ge oss arbete, om ni behagar, och lär Er att betala arbetet, så behöfver Ni inte ränna omkring på det der sättet! En pris, skomakare!

– Kan man skrifva så här? frågade fru Evelyn Falk. "Stark otro, förstockelse ..."

– "Förhärdelse" är bättre, Eugenie lilla!

– Hvad skrifver fruntimmerna opp? Är det våra synder? Då är boken alldeles för liten ...

– "Frukten af de så kallade arbetarföreningarne ..."

– Mycket bra, sade Renismakarn.

– Akta Er för arbetarföreningarne Ni (sade Snickarn)! Det har smällt på kungarne nu i ett par hundra år, men nu har vi upptäckt att det inte är deras fel; nästa gång smäller det på alla sysslolösa som lefver på andras arbete; och då ska Ni få se på sotan!

– Tyst, tyst, sade Skomakarn.

Den vredgade modern, som under detta uppträde haft ögonen fästade på Fru Falk, passade nu på i en paus och frågade, ~~[illegible]~~

– Förlåt, är det inte Fru Falk?

– Nej, det är det visst inte! svarade personen i fråga med en säkerhet som frapperade till och med Fru Homan.

– Åh, Herre Gud så likt fruntimret var den jag sa; jag kände henne förr, jag, flaggskepparn Rånock på holmen...

– Jaså, det var mycket roligt det, men det hör just inte hit.. bor det flera derinne som behöfver frälsning?..

– Nej, sade snickarn, frälsning behöfver de inte, men mat och kläder, eller helst arbete, mycket arbete och bra betaldt arbete. Men det är inte värdt att damerna gå in för den ena ligger i kopporna...

– I kopporna, ~~utbr~~ skrek Fru Homan; och man har inte sagt ett ord! Kom Eugenie. Så ska vi skicka polisen på dem. Fy sådana menniskor.

– Men barnen då: Hvem rör om dessa barn? Svara! sade fru Falk och hötade med blyertspennan.

– Det gör jag goa frun! sade ~~gumman~~ modren.

– Men mannen: Hvar är mannen?

– Han håller sig allt undan vid det här laget, sade snickarn.

– Jaså! Då ska vi skicka polisen på honom! Och vi ska sätta honom på arbetshuset! Här ska bli annat af! – Det här var ju ett rigtigt bra hus, som jag sa, Evelyn!

– Behagar inte frun sitta? frågade snickarn. Man pratar bättre då man sitter, men vi ha inga stolar att bjuda på, och det gör ingenting; vi ha inga sängar heller, dem tog kontribution till gasbelysningen, pro primo, för att ni ska slippa gå i mörkret från teatern och nätterna; vi ha ingen gas som ni ser, och till vattenledningen pro secundo, för att era pigor ska slippa gå i trapporna; vi ha ingen vattenledning, och till Kurhuset, pro tertio, för att era söner ska slippa ligga hemma . . .

– Kom Eugenie, för Guds skull, det här blir olidligt . . .

– Jag försäkrar Er, mina damer att det här redan är olidligt, sade snickarn. Men det kommer en dag, då det blir än värre, men då, då komma vi ner från Hvita Bergen, från Skinnarviksbergen, från Tyskbagarbergen, och vi komma med stort dån som ett vattenfall och vi ska begära igen i våra sängar, begära? Nej, ta! och vi ska få ligga på hyfvelbänkar, som jag har fått, och ni ska få äta potatis så att era magar ska stå som trumskinn alldeles som om ni gått igenom vattenprofvet.

Fruntimmerna hade försvunnit och lemnat en packe småskrifter efter sig.

– ~~En pris snus, skomakarn!~~ Fy fan hvad det luktar eau de Cologne! Alldeles som ~~Ygberg~~ efter ~~damer~~ pyschor! sade snickarn. En pris, skomakarn!

Han torkade sig med sitt blåa förkläde i pannan och tog åter till hyfveln under det sällskapet gjorde sina betraktelser.

~~Ygberg s~~

Ygberg som slumrat under ~~det~~ hela tiden vaknade nu, och ~~sedan~~ gjorde sig i ordning att följa med Falk ut. ~~för att få något~~ Genom det öppna fönstret hördes ännu en gång Fru Homans röst:

– Hvad menade hon med flagskeppare?

Din far är ja kapten?
– Han kallar sig så! För öfrigt är skeppare och kapten detsamma! Det vet ~~[illegible] ja~~ du ja! Tyckte du inte att det var ett oförskämdt språk det der. Dit går jag aldrig mer! Men det ~~ska ha [illegible]~~ blir en bra rapport, det blir det! – Kör till Hasselbacken!

Sjuttonde Kapitlet.

Natura…

Falander satt en eftermiddag hemma och läste i en rol då en lätt knackning, två dubbelslag hördes på dörren. Han sprang upp och kastade på sig en rock och öppnade.

– Agnes! Det var rart fremmande!

– Ja jag måste gå och helsa på dig, det är så förbannadt tråkigt!

– Så du svär!

– Låt mig svära, det är så skönt!

– Hm! hm!

– Ge mig en cigarr, jag har inte rökt på sex veckor! ~~Han~~ Den här uppfostran gör mig galen!

– Är hon så sträng då?

– Han är ~~djeflig~~ förbannad!

– Åh, fy, Agnes, så du säger.

– Inte får jag röka, inte svära, inte dricka punch, inte vara borta om qvällarne! Men, låt mig bli gift bara! Då!!

– Är det hans fulla allvar?

– Hans fullkomligen! ~~S~~ Se på den här näsduken!

– A. R. med krona; nio kulor!

– Vi ha samma initialer och jag har fått låna hans gelåt! Är det inte fint?

– Jo, det är fint. Jaså det har gått så långt!

~~Falander betraktade Den unga flickan hvilken sjelfsvåldigt~~ Engeln i, blåa klädningen kastade sig sjelfsvåldigt upp i soffan och blossade på cigarren. Falander betraktade hennes ~~med~~ kropp med blickar som om han gjorde ett öfverslag i en kostnad; derpå sade han:

– Dricker du ett glas punch?

– Ja, gerna!

– Nå, du älskar din trolofvade?

– Han är inte af den sortens karlar, som man kan älska, riktigt. Ja det vet jag för ~~resten~~ inte. Älska? Hm! Hvad är det egentligen? ~~Jag tror att jag~~

– ~~Hur är de då~~? Ja hvad är det?

– Åh! Det vet du nog! ~~–~~ Han är mycket aktningsvärd, ryslig till och med, men, men, men.

– Nåå?

– Han är så ~~tämlig~~! ordentlig!

Hon såg på Falander med ett leende ~~töm~~ sådant att ~~–~~ den frånvarande fästmannen skulle ha varit stödd, om han sett det.

– Han är inte artig mot dig? frågade Falander med en nyfiken och ~~förnättlig ton~~ orolig ton.

Hon drack ur sitt punchglas, ~~först och sedan~~ gjorde en konstpaus, ~~med~~ ~~med~~ skakade på hufvudet och sade, med en teatersuck:

– Nehej!

Falander syntes nöjd med svaret och ~~en~~ blef synbarligen lättare om hjertat. Derpå fortsatte han sin inquisition.

– Det kan dröja länge innan du blir gift! Han har inte fått någon rol ännu.

– Nej, jag vet det. ~~–~~

– Det blir ~~lång väntan~~ tråkigt för dig?

– Man får lugna sig!

'Här måste användas tortyr!' tänkte Falander.

– Nå, du vet att Jenny är min älskarinna nu för tiden.

– Det der gamla fula stycket!

Det drog en hel ~~kås~~ skara af hvita norrskensflammor öfver hennes anlete och alla muskler sattes i rörelse som om de varit under inflytande af en galvanisk stapel.

– Hon är inte så gammal, sade Falander kallblodigt. Har du hört att Kypparen på Stadskällarn skall debutera som Don Diego i ~~nästa~~ nya pjesen och att Rehnhjelm ~~har fått~~ skall spela hans betjent. Kyparn kommer nog att lyckas, ty den rolen spelar sig sjelf, men den stackars Rehnhjelm kommer att bli krossad af skammen.

– Gud i himmelen hvad säger du!

– Så är det!

– Det kommer inte att ske!

– Hvem kan hindra det?

Hon sprang upp från soffan, tömde ett glas, ~~och~~ föll i en häftig gråt och bröt ut.

– O hvad verlden är bitter, bitter! Det är som om en ond magt satt och lurade ut alla våra önskningar för att kunna ~~korsa~~ möta dem, spionerade ut våra förhoppningar för att kunna krossa dem, gissade våra tankar för att qväfva dem. Om man kunde önska sig sjelf allt ondt ~~så~~ borde man göra det för att narra den der magten!

– Mycket sant, min vän! Derför skall man alltid utgå ifrån att det skall gå illa! Men det är inte det ~~som~~ sorgligaste: Hör på skall jag ge dig tröst! Du vet att hvarje lycka som händer dig alltid sker på en annans bekostnad; om du får en rol, så blir en annan utan, och då vrider den sig som en trampad mask, och du har ofrivilligt gjort ondt; derför är sjelfva lyckan förgiftad. Din tröst i olyckan skall vara, att du ~~s~~ med hvarje motgång du röner, gjort en – låt vara ofrivillig – god gerning och våra goda gerningar äro de enda rena njutningar vi ega.

– Jag ville inte göra några goda gerningar, jag vill inte ha några rena njutningar, jag är lika berättigad som andra att lyckas och jag – skall – lyckas!

– Till hvad pris som helst.

– Till hvad pris som helst måste jag upphöra att spela kammarjungfru åt din älskarinna!

– Ah, du är svartsjuk! Lär dig att misslyckas med smak min vän, det är större – och ~~[illegible]~~ mycket intressantare.

– Säg mig en sak: Älskar hon dig?

– Jag fruktar att hon fästat sig alltför allvarligt vid mig!

– Och du?

– Jag? Jag kommer aldrig att älska någon annan än: dig, Agnes.

Han fattade hennes hand.

Hon sprang upp ur soffan så att strumpan syntes.

– Tror du att det finnes något som kallas kärlek? frågade hon och riktade sina stora pupiller på honom.

– Jag tror att det finnes flera slags kärlek.

Hon ~~[illegible]~~ gjorde ett slag öfver golfvet och stannade vid dörren.

– Älskar du mig helt, odeladt? frågade hon med handen på dörrlåset.

+ Han tänkte i två sekunder och svarade:

– Din själ är ond och jag älskar icke det onda!

– Jag bryr mig inte om själen! Älskar du mig? mig?

– Ja! Så högt ~~som ett djur kan älska ett annat~~!

~~Han~~ ~~[illegible]~~ ~~hade tagit in nyckeln utifrån; och utan~~ han ~~att höra på hans sista ord sprang hon i~~ hans armar. ~~steg upp och drog för spanjalusierna~~.

– Hvarför skickade Du Rehnhjelm på mig?
– Derför att jag ville känna hur det var att icke ega dig!
– Du ljög således, när du sade att du ledsnat på mig!
– Ja, det gjorde jag!

Han hade tagit in dörrnyckeln utifrån, och han hade fällt ner spånjalusierna!

Adertonde Kapitlet.

Nihilism.

Då Falk en mycket regnig afton i September ~~kom hem till sig ganska sent~~ ~~mycket~~ vandrade hem och kom in på Gref-Magnigatan såg han till sin förvåning att det lyste i hans fönster. När han kommit närmare så att han nerifrån kunde kasta en blick in i rummet såg han en skugga uppe i taket, som liknade någon som han sett förr men icke kunde erinra sig. Det var en bedröflig skepnad, hvilken tog sig ännu sorgligare ut på nära håll. Då Falk trädde in i rummet, satt Struve vid hans skrifbord med hufvudet lutadt i händerna. Hans kläder voro våta af regnet och hängde ned mot golfvet, der vattenrännilar bildat sig och hvilka sökte sitt aflopp genom golfspringorna; hans hår hängi stripor ner från hufvudet och hans eljes så styfva engelska polisonger hängde som droppstenar ned emot hans våta rock. Bredvid honom på bordet stod hans svarta hatt ~~hvilken~~ som böjt knä af sin egen tyngd och tycktes sörja sin förlorade ungdom, ty den bar ett lågt sorgflor.

– God afton, sade Falk; det var ställigt främmande.

– Håna mig inte, bad Struve.

– Hvarför skulle jag inte det? Jag vet ingen orsak hvarför inte.

– Jaså, du har också blifvit förstörd:

– Jo, det kan du lita på; så att snart blir jag också konservativ: Du har sorg ser jag; jag hoppas jag får gratulera.

– Jag har förlorat en liten.

– Nå då får jag gratulera den! – Säg mig, hvad vill du mig egentligen? Du vet att jag föraktar dig; det gör du väl sjelf också, förmodar jag? Inte sant?

– ~~Hör~~ visserligen, men du min vän, tycker du inte att lifvet är bittert nog utan att man skall i onödan behöfva förbittra det för hvarandra? Om Gud eller Försynen roar sig ~~den~~ med den saken, så skall väl icke menniskan ~~[illegible]~~ också förnedra sig derhän!

– Nå det var en förnuftig tanke; den hedrar dig. Vill du inte ta min nattrock på dig, medan din bonjour torkar; du sitter bestänkt och fryser.

– Tack ska du ha; men jag måste gå snart.

– Och du kan ~~äta en bit mat~~ stanna en stund med mig, så gå vi tala till punkt en enda gång.

– Jag talar så ogerna om mina olyckor.

– Tala om dina brott då!

– Jag har icke begått sådana!

– Ah. Stora! Du har lagt din tunga hand på de förtryckta, du har trampat på de sårade, du har hånat de elända! Minns du sista strejken då du ställde dig på ~~lagens~~ ordningsmaktens sida!

– På lagens, min bror!

– Ha, lagen! Hvem har skrifvit lagen för den fattige; din dåre! Jo den rike! Det vill säga herren för slafven!

207.

– Lagen har hela folket och det allmänna Rättsmedvetandet skrifvit – den har Gud skrifvit!

– Spar på dina stora ord när du talar med mig! † Hvem var det som skref sista lagen om ~~tung~~ pryggelstraffet? Det var öfversten Sabelmann ~~Tot~~ det var hans motion – och den drefs igenom af hans bekanta, som då utgjorde majoriteten! Öfversten Sabelmann är icke folket och hans bekanta äro icke allmänna rättsmedvetandet. Hvem skref lagen om Bolagens rätt? Häradshöfding Svindelgren! ~~Rodberg~~? Hvem skref den nya riksdagsordningen? ~~Assess~~ Assessor Vallonius ~~Dreijer~~ ~~Lundqvist~~! Hvem införde lagen om "laga skydd", det ville säga lagen om den rikes skydd mot den fattiges rättmätiga anspråk? Grosshandlar Kryddgren ~~Wallgren~~! Håll mun på dig! Jag kan dina fraser! Vet du att jag är försvarslös! Vet du att alla fria litteratörer äro, försvarslösa? ~~Artister som icke äro anstälda som låntagare äro försvarslösa~~? ~~Vet du att lagen kan kasta oss i fängelse~~? Tala icke om lagen, hycklare! Hvilka skrefvo den nya successionsordningen? Lagbrytare! Hvilka ha skrifvit skogslagen? Tjufvar! Hvem ~~skef~~ skref lagen om Privatbankernas sedelutgifningsrätt? ~~Gud kanske~~? ~~Nej~~, Svindlare! Och detta påstår du att Gud har gjort? Stackars Gud!

† Hvem skref 1734 års lag? Herr Cronstedt!

– Får jag ge dig ett råd, ett råd för lifvet, som erfarenheten har gifvit mig. Om du vill förekomma den sjelfförbränning, du, som fanatiker går till mötes, så anlägg med det snaraste en ny synpunkt öfver saker och ting; öfva dig i att se verlden i fogelperspektiv, och du skall se huru småtte och betydelselöst allt förefaller; ~~K~~ utgå ifrån, att det hela är en sophög, att menniskorna äro afskräden (äggskal, morotsstjelkar, kålblad, sopor), så blir du aldrig öfverrumplad mer, förlorar aldrig någon illusion mer, men du skall ~~kunna~~ deremot erfara en hel mängd glädje, hvarje gång du ser ett vackert drag, en god gerning; anlägg ~~ett~~ med ett ord ett lugnt och stilla verldsförakt – du behöfver icke befara att bli hjertlös för det.

– Synpunkten har jag icke ännu, det är sant, men verldsföraktet har jag delvis. Men det är också min olycka, ty när jag ser något enda bevis på godhet eller ädelmod älskar jag återigen menniskorna, och öfverskattar dem och blir lurad på nytt!

– Blif egoist! Ge menniskorna fan!

– Jag fruktar, jag inte kan det!

– Sök dig en annan sysselsättning. Slå dig i hop med din bror; han tycks trifvas här på jorden. Jag såg honom i går på kyrkostämman i Nikolai –

– På kyrkostämman?

– Han är kyrkoråd! Och det är en karl med framtid. Pastor Primarius nickade åt honom! Han blir nog stadsfullmäktig snart som alla tomtegare.

– Hur går det med Triton nu för tiden?

– ~~Der tör~~ Och ~~det~~ de hålles på med obligationer nu; der har din bror ingenting förlorat, men han har också ingenting vunnit, nej han har andra affärer.

– Låt oss slippa tala om den mannen –

– Men Han är ändå ~~dock~~ din bror!

– Är det någon förtjenst hos honom, så att han är min bror? Men nu ha vi talat hit och dit, säg mig nu ditt ärende!

– Ack jag skall gå på begrafning i morgon och jag har ingen frack.

– Nå, det kan du få…

– Tack min bror. Du befriar mig från en stor förlägenhet, ~~Men det~~ det var den saken, men det fins en annan också af ändå mera grannlaga natur –

– Hvarför väljer du mig, din fiende, till förtrogen i sådana grannlaga fall? Det förvånar mig! ~~på dig~~

- Derför att du är en menniska med hjerta...

- Lita inte på det nu längre! Nå gå på...

- Du har blifvit så nervös och olik dig, du som var så mild förut!

- Det var ju det, jag sa: Säg ut nu!

- Jag ville fråga, om du skulle vilja följa med till kyrkogården?

- Hm! Jag? Hvarför ber du ingen af dina kamrater i Gråkappan?

- Derför att det finnes omständigheter: Jag kan säga det åt dig! Jag är inte gift!

- Inte gift? Du altarets och sedernas försvarare, lossar du på de heliga banden?

- Fattigdomen, omständigheterna! Men jag är lika lycklig ~~an~~ & ändå! Min hustru håller af mig och jag henne och det är alltihop! Det är en annan omständighet också! Barnet råkade af vissa ~~omständigheter~~ skäl att bli odöpt; det var tre veckor, då det dog, och derför får det ~~inga klockor och ingen prest~~ i tysthet begrafvas, men det törs jag inte tala om för min hustru, för då skulle hon bli förtviflad, derför har jag sagt att presten möter ute på kyrkogården; så mycket att du vet det. Hon stannar naturligtvis hemma sjelf. Du kommer bara att träffa två ~~gu~~ personer; den ena heter Levi; han är yngre bror till direktören i Triton och sitter på ~~[illegible]~~ bolagets kontor. Det är en älskvärd ung man med ett ovanligt godt hufvud och ändå bättre hjerta ~~ta du~~ Du ska inte skratta; jag ser nog att du tror jag & lånat pengar af honom, det har jag också, förstås; men det är en man du skulle komma att tycka om; ~~det är en [illegible] der [illegible] som du~~ Och så är det min gamle vän doktor Borg ~~[illegible]~~ som sköter barnet. Det är en fördomsfri ~~ung~~ man med mycket avancerade tänkes-ätt – och den skulle du nog komma att förstå dig på. Nå, nu kan jag vil räkna på dig; vi bli bara vi fyra i vagnen, och den lilla i kistan naturligtvis.

– Ja jag skall komma!

– Men jag får be dig om en sak till. Ser du, min hustru har religiösa betänkligheter rörande den lillas salighet, efter som hon dog utan döpelse, och hon frågar alla menniskor om deras tanke ~~i frågan~~ för att få sinneslugn.

– Nå du kan väl Augsburgiska bekännelsen?

– Det är inte frågan om några bekännelser nu;

– Men när du skrifver i tidningen är det alltid fråga om den officiela tron –

– Tidningen ja, det är ju bolagets sak – om bolaget vill upprätthålla kristendomen, så kan det ju få; ~~det~~, när jag arbetar åt bolaget, så... det är en sak för sig... Du skall vara snäll och hålla med henne, om hon säger att hon tror barnet vara saligt!

– Nå ja, för att göra en menniska lycklig kan jag väl förneka tron, i synnerhet som den inte är min. Men du måste tala om hvar du bor altså!

– Vet du hvar Hvita Bergen ligga?

– Jo, det vet jag! Du bor kanske i det der spräklare trähuset på bergsknallen?

– Hur känner du det?

– Jag har varit der en gång.

– Du kanske är bekant med den der socialisten Ygberg, som förstör folket för mig! Jag är vicevärd der åt ~~Morck~~ Smithen och bor hyresfritt mot att jag drifver in hyrorna; men när de inte vill betala så profva de ett ~~[illegible]~~ slags drafvel som han har lärt dem "om arbete och kapital" och annat sånt der, som har stått tryckt i ~~Fäderneslandet~~. Skandaltidningar.

Falk blef tyst. ~~och samtalet upphörde~~

– Känner du den der Ygberg?

– Ja det gör jag! Vill du profva frocken nu?

Sedan Struve satt frocken på sig, drog han sin ~~våta~~ bonjour ofvanpå, knäppte

211.

den upp till hakan, tände en väl lagrad cigarrstump, som satt uppträdd på en strykstickа – och gick.

Falk lyste honom utför trapporna.

– Du har långt att gå, sade Falk för att af~~runda~~göra afskedet något mera afrundadt.

– Ja, det ska gud veta! Och ingen paraply har jag.

– Och inte öfverrock! Vill du inte ta min vinterrock så länge!

– Jo, tack, så mycket, men det är för beskedligt af dig!

– Jag kan ju få igen den vid tillfälle!

Falk återvände in i rummet, hemtade öfverrocken och slängde den ner till Struve, som stod nere i farstun, och efter ett kort godnatt gick han in. Men luften föreföll honom så qvaf ~~ty Struve var bland de menniskor som~~ att han öppnade fönstret. Derute föll höstregnet så stridt och smålede mot takplåtarne och störtade ner på den smutsiga gatan. Från Kasernen midt emot hördes taptot rulla, under det korum sjöngs ~~psalm~~ i logementen, genom hvilkas öppnade fönster förryckta psalmstrofer trängde sig ut.

Falk kände sig ödslig och trött: Han hade väntat ~~sig~~ få leverera batalj med en representant för allt hvad han ansåg fiendtligt, men fienden hade ~~delvis~~ flytt ~~med~~ och på samma gång ~~be-~~
delvis ~~delvis~~ besegrat honom. Om han sökte göra sig reda för hvad striden egentligen rörde, kunde han det icke, och hvem som hade rätt, kunde han icke heller få klart för sig. ~~Och~~ han började undra om icke hela saken, hvilken han gjort till sin, de förtryckter nemligen, blott var en overklighet. Ögonblicket derefter förebrådde han sig denna feghet och den ~~dunkla~~ permanenta fanatism, som glödde inom honom flammade åter upp: han fördömde sin svaghet, som upp-

pörligt narrade honom till medgifvanden: nyss hade han haft fienden i sina händer och han hade icke allenast icke visat honom sin djupa afsky, utan öppen behandlat honom med välvilja och visat honom sympathi; hvad skulle denne få för tankar om honom härefter. Denna hans godsinthet var icke någon förtjenst, då den hindrade honom att fatta ~~be~~ kraftiga beslut, den var blott en moralisk slapphet, som gjorde honom oförmögen till en strid, hvilken han kände sig allt mindre vuxen. Han ~~kände~~ erfor lifligt nödvändigheten af att släcka under pannorna, hvilka icke länge skulle ~~en~~ kunna motstå ett så högt tryck, då ingen ånga förbrukades, och han tänkte på Struves råd, och han tänkte så länge att han slutligen befann sig i ett kaotiskt tillstånd, ~~der alla~~ under hvilket sanning och lögn, rätt och orätt dansade omkring i en behaglig endrägt och hans hjerna, i hvilken begreppen genom akademisk uppfostran legat skönt sorterade, skulle snart likna en ~~väl~~ blandad kortlek. Han lyckades märkvärdigt väl i att inarbeta sig i ett tillstånd af indifferentism, han öfvade sig i att söka vackra motiv ~~att vackra motiv~~ för fiendens handlingar, och han gaf sig efter hand sjelf orätt; ~~och~~ kände sig försonligt stämd mot verldsordningen, ~~och~~ kom slutligen upp till den högre synpunkten och fann att det ~~hela~~ i sjelfva verket var ganska betydelselöst om det öfverhufvud var svart eller hvitt; och, om det var svart, så ~~då~~ fans ju ingen säkerhet för att ~~det~~ icke det skulle så vara, och då ~~angick~~ ~~vidkom~~ anstod det icke honom att önska det annorlunda. Han fann detta själs tillstånd~~et~~ behagligt, ty det medförde en känsla af lugn, som han icke erfarit på de många år, han gått i oro för menskligheten. Han njöt af detta lugn i förening med en pipa stark tobak tills städerskan kom in för att bädda och ~~af~~ på samma gång öfverlemna ett bref, som ~~nyss~~ brefbäraren ~~ny~~ nyss ~~aflemnat~~ stuckit in.

~~Falk~~ Brefvet var undertecknadt Olle Montanus ~~och innehöll det~~ och var mycket långt ~~och~~ samt tydeligen gjort ett delvis lifligt intryck på Falk. Det hade föröfrigt följande lydelse.

Käre Broder!

Ehuru Lundell och jag nu afslutat vår arbeten och snart återträffa i Stockholm, har jag dock ett behof att uppteckna mina intryck af de förflutna dagarne härsläder, emedan de varit af stor betydelse för mig och min andliga utveckling, ty jag har kommit till ett resultat; och står nu förvånad som en nykläckt kyckling tittande på verlden med nyöppnade ögon och sparkande på äggskalen, som så länge ~~dett~~ hållit undan ljuset. Detta resultat är visserligen icke nytt; Platon hade sedan sagt det innan Christendomen kom: verkligheten, verlden den synliga är blott ett sken, en skuggbild af idéerna; det vill säga verkligheten är något lågt, betydelselöst, secundärt, tillfälligt. Ja väl! Men jag vill förfara syntetiskt och börja med det enskilda för att derifrån leta mig fram till det allmänna.

För det första vill jag tala om mitt arbete, som blef föremål för riksdagens och regeringens gemensamma omsorger. Vid altaret i Träskåla kyrka stodo tvenne figurer af träd; den ena var sönderslagen, men den andra var hel. Den hela höll ett kors i handen och var en qvinnofigur; af den sönderslagna figuren ~~hvar~~ ~~fans~~ funnos ~~en~~ två säckar med spillror förvarade inne i sakristian. En lärd fornforskare hade undersökt båda säckarnes innehåll för att kunna bestämma den sönderslagna figurens utseende, men han hade endast kommit till gissningar. Men han gick grundligt tillväga; han tog ett prof af den hvita färgen hvarmed figuren varit ~~öfverstruken~~ grundad och inskickade till pharmaceutiska institutet och fick sålunda bekräftadt att den höll bly och icke zink, alltså var figuren ~~det~~ ~~stod~~ ~~han~~ äldre än 1844, emedan

Zinkhvitt först kom i bruk det året. (Hvad skall man säga om ett sådant slutsött, ty ~~denna~~ då ju figuren kunnat vara ommålad.) Derför inskickade han ett prof ~~af~~/ ~~bordet~~ virket ~~o~~ till snickareembetet i Stockholm, och han erhöll det svaret att det var björk. Figuren var alltså af björk förfärdigad före 1844. Men det var icke dit han ville komma utan han hade anledningar (!), det vill säga, han önskade för sin heders skull, att bilderna ~~vore~~ skulle vara/ från 1500talet, och han skulle helst velat, att de varit gjorda af den store (?), (naturligtvis store efter som hans namn varit så väl inskuret i ek, att det bevarat sig ända till våra dagar) ~~under det att alla~~ Burchard van Schiedenhanne, som skurit korstolarne i Westerås domkyrka. De lärda undersökningarne bedrefvos vidare. Han hade stulit en smula gips från figurerna i Westerås och ~~den~~ detta inskickades nu med gipsprofvet från Träskåla sakristia till ~~École pol~~ Ekole pollyteknik (jag kan inte stafva't) i ~~på~~ Paris. Svaret var ~~hindande~~ krossande för belackarne: analysen utvisade att gipsarne hade ~~samma~~ lika sammansättning 77 eqvivalenter kalk och 23 svafvelsyra (och alltså (!) voro figurerna ~~till~~ från samma epok). Figurerna voro således bestämda i anseende till åldern; den hela blef afritad och "inskickad" (de ha en förfärlig passion de der lärda att "skicka in" allting) till antiqvitetsakademien; återstod att bestämma och rekonstruera den sönderslagna. I två år skickades de båda stackarna mellan Upsala och Lund; de båda professorerna ~~E~~ råkade den gången olyckligtvis vara af skilda meningar hvaraf strid uppstod; professorn i Lund som just blef rektor skref en afhandling om figuren till sitt rektorsprogram och krossade professorn i Upsala, som i stället fick svara med en brochyr. Lyckligtvis uppträdde i samma stund en professor vid Konstakademien i Stockholm med en

215.

modeller ny åsigt och derigenom inträffade som alltid att Herodes och Pilatus "jemkade" sina meningar och skörlade sig öfver och söndersleto Stockholmarn med hela ettern hos småstadsbor.

"Jemkningen" blef den, och dervid stannade man: att den sönderslagna figuren föreställt Otron, emedan ju den hela figuren måste föreställa ~~tro~~ Tron, som symboliserades af korset. Gissningen (den Lundensiska) att den sönderslagna föreställt Hoppet, emedan man funnit ett ankarklo i ena säcken förkastades, emedan detta ~~ok~~ måste (!) förutsätta tillvaron af en tredje figur Kärleken, af hvilken ej fans spår och icke plats heller, hvarförutom visades (med exempel ur Historiska Museets rika samling af pilspetsar) att ankarkloet icke var ett sådant utan en pilspets, ~~och~~ hörande till de vapen hvarmed Otron symboliseras/te/ (Ebr. Br. 7c. 12.v., der det talas om Otrons blinda skott, jemfördt med ~~Jesaias~~ 29c. ~~v.~~ 3.v. der ~~Otrons~~ pilar nämnas flerestädes. ~~Ihelst~~ Formen på pilspetsen hvilken fullkomligt liknade dem från Riksföreståndaren Stures tid, aflägsnade det sista ~~misstankan~~ tvifvel/ om figurens ålder.

Mitt göra var nu att efter professorernas idé ~~göra~~ tillverka en bild af Otron såsom pendant till Tron. Programmet var gifvet ~~[illegible]~~ och ingen tvekan fans. ~~Det måste vara en manlig figur med en båge~~ Jag sökte en manlig modell, ty det måste vara en man; jag fick söka länge, men jag fann honom; ja jag tror att jag fann ~~djefvulen~~ Otron sjelf i egen person — och jag lyckades — brilljangt! Der står skådespelaren Falander nu till venster om altaret med en mexikansk pilbåge lånad från skådespelar

Fedinand Cortez och en röfvarkoppa ~~fr~~ från Fra Diavolo; men folket säger att det är Otron som sträcker vapen för ~~Tron~~ Tron, och ~~fr~~ kontraktsprosten som höll invigningspredikan talade om ~~mina~~ de herrliga gåfvor, som Gud ibland kunde gifva menniskan och särskildt om mig) invigning; och Grefven som vi åto middag hos förklarade att jag gjort ett mästerverk som godt kunde jemföras med antikens (som han sett i Italien) och en student som var på kondition hos Grefven ~~och~~ grep tillfället att få trycka vers och utdela, hvari han utvecklade (~~inwecklade & med andra ord~~) begreppet det sublimt sköna och gjorde en historik öfver djefvulsbegreppet. (~~Jag fann a hvad studenter äro dåliga, det går föreföll mig som om de jemt gingo och sett gränslöst ut~~ [illegible] ~~om hvilkas äkthet de icke voro fullt säkra~~).

Nu har jag som en sannskyldig egoist talat om mig sjelf! Hvad skall jag säga om Lundells altartafla. Så här ser den ut. Christus (Rehnhjelm) på korset i fonden; till ~~höger~~ venster den ~~obot~~färdige ~~röfvaren~~ röfvaren (jag; den ~~skalken~~ skurken hade gjort mig ~~&~~ ändå fulare än jag är); till höger den botfärdige röfvaren (Lundell sjelf med sina skenheliga ögon seende på Rehnhjelm); vid korsets ~~fötter~~, fot: Maria Magdalena (Marie, du vet, djupt urringad), en romersk centurion ~~till~~ (Falander) till häst (~~Per Olssons squadron-beskällare~~) (Nämndeman Olssons skvadron-beskällare!)

Jag kan icke beskrifva hvilket hiskeligt intryck det gjorde på mig, då ~~så~~ efter predikan täckelserna föllo, och alla dessa bekanta ansigten från den upphöjda platsen vid altaret stirrade ut öfver församlingen, som med andakt lyssnade till prestens stora ord om konstens höga betydelse i synnerhet då den går i tjenst hos religionen. För mig föll i den stunden ett täckelse, som afslöjade mycket, mycket, och hvad jag sedan tänkt om tro och otro skall du en gång få höra; ~~och~~ hvad jag menar om konsten och dess höga uppgift skall jag ~~&~~ framlägga i en föreläsning den jag ämnar hålla på någon offentlig lokal, så snart jag kommer till stan.

Att Lundells religiösa känsla varit högt uppdrifven under dessa "dyra" dagar kan du föreställa dig. Han är lycklig, jemförelsevis, i sitt kolossala sjelfbedrägeri och han vet icke att han är en skälm. Nu tror jag att jag sagt det mesta och skall vidare förklara mig muntligen då vi råkas.

Till dess farväl och må så godt
Sanne vännen
Olle Montanus.

P. S. Jag glömde ju att tala om upplösningen på den antiqvariska forskningshistorien. Den slutade så, att Jan i fattigstugan, som mindes från sin barndom huru figurerna sågo ut, upplyste om, att de varit tre och kallats Tron, Hoppet och Kärleken, och efter som Kärleken var *störst*, (Math. 12 te och 9 de) så hade den stått ofvanför altaret. Åskan hade slagit ner den och ~~Tron~~ Tron på 1810talet. Figurerna hade hans far som varit galjonssnickare i Karlskrona förfärdigat.

D. S.

Efter läsningen af detta bref slog sig Falk ner vid sitt skrifbord, såg efter att lampan var väl påfyld, tände en pipa, och tog så fram ett manuskript ur bordslådan och satte sig att skrifva. ~~Det var hans hemlighet och hans hopp.~~

HS / Vf 196 -

KUNGL. BIBLIOTEKET.

Kap. 19-20.

(Sid. 218-235).

HS / Vf 196 - #218

Nittonde Kapitlet.

~~En begrafning.~~

Från Nya ~~På Nya~~ Kyrkogården ~~och~~ till Varsbacka.

Septembereftermiddagen låg grå och varm och lugn öfver hufvudstaden, då Falk vandrade uppför de södra backarna. På Katrina kyrkogård satte han sig att hvila; han erfor ett verkligt välbehag vid att se huru lönnarne blifvit rödfrusna under de sista nätterna och han helsade hösten hjertligt välkommen med dess mörker, dess grå moln och dess fallande löf. Icke en fläkt rörde sig; ~~men~~ det var som om naturen hvilade ~~sig~~, trött af det korta sommararbetet; allting hvilade; menniskorna lågo der under sina torfvor ~~under~~ så tysta och beskedliga ~~under~~ ~~trökas af~~ ~~sina torfvor~~ som ~~som~~ de aldrig varit i lifvet; ~~trötta hvilade~~ och han önskade han hade dem alla der, och sig sjelf med. Klockan slog någonting uppe i tornet och då reste han sig och gick, gick framåt Trädgårdsgatan, tog af in på Nya Gatan, hvilken tycktes ha varit ny i hundra år, ~~och~~ gick öfver Nytorget och var framme vid Hvita Bergen. Der stannade han utanför det skäckiga huset och hörde på hvad ~~nu~~ barnen sade, ty det ~~talade högt~~ var barn från bergknallen som vanligt, och de talade både högt och oförbehållsamt under det att de slipade små tegelstenar som de skulle ha till att hoppa hage med.

– Hvad fick du till middan, Janne?

– Angår det dej, du?

– Angår! Säger du angår? Akta se du, så att jag inte ~~ger dej på futtan~~ lappar dig!

– Du? Ah hörru! Inte du med de der ögona!

– Hörru! Flunsa jag dej inte härom dan ner ve Hammarbysjön: Hva!

– Äh, håll käften på dig!

Janne ~~får~~ blir "flunsad" och orow lägger sig.

219.

– Du kanske inte var med, du Janne, och stal krasse på Katrina ~~Ky~~ Körgård! Hva!

– Har den der ~~djefla~~ haltiga Olle gått och babbla om det?

– Nå, ~~också~~ och så kom inte polisen? Hva?

– Tror du jag är rädd för polisen? Det ska du få se!

– Är du inte det, då ska du få följa med till Zinkens damm och humla päron i qväll.

– På ki förstås? Kommer inte öfver planket. Känner de der ~~[illegible]~~ arga hundarne!

– Tror du inte att Sotarpelle går öfver det der planket som ett inte, och hundarna ~~som~~ måste man väl kunna sparka.

Slipmingen ~~vidtar~~, ~~derpå~~ afbrytes af en piga som kommer ut, och strör granris på den gråsbevuxna gatan.

– Hvad är det för en djefvel som ska begrafvas deroppe i dag?

– Åh det är den der vice-värden, kära du, som har fått en unge igen med sin kona!

– Det är en nitslig ~~djefvel~~ satans den der vicevärden? Hva! ~~nitslig?~~ ~~Har du hört hur jag sjunger dudi-~~ ta ~~dudiludiläj dudiläj dudiläj~~. + Vi bruka sparka hans råungar när di kommer från skolan. Och hans kona, må du tro, den är något snållen: ~~mara~~ ~~må du tro~~: Den djefla maran stängde oss ute i snön en natt, när vi inte betalte hyran, så att vi måste koja i Blecktornsladan.

+ I stället för svar gaf han ifrån sig en okänd melodi som visslades i en särskild förklenande takt.

Samtalet ~~hade~~ tynade, ty den sista upplysningen tycktes icke göra det allra minsta intryck på ~~den~~ åhöraren.

Det var icke med särdeles muntra känslor Falk gjorde sin entrée efter den presentation de båda gatpojkarne anstält.

af. Han helsades af Struve i dörren, som anlagt en sorgsen min och nu fattade honom i armen som om han ville meddela honom

220

ett förtroende eller sönderkrama en tår i hans närvaro, hvilket som helst, något ~~måste~~ in göras – och tog honom om lifvet.

Falk befann sig i en sal med ett smorbord, en skänk ~~och~~ sex stolar och en likkista. För fönsterna ~~[illegible]~~ hängde hvita lakan, genom hvilka dagsljuset ~~silade sig in~~ sipprade in och bröt sig mot det röda skenet af två stearinljus; på smorbordet stod en bricka med gröna vinglas och en soppskål med georginer, löfkojor och astrar.

Struve tog hans hand och ledde honom fram till kistan der den lilla namnlösa låg nerbäddad på hyfvelspån i tyll, beströdt med Christi Bloddroppsblad.

– Här, sade han; här!

Falk erfor ingen annan sensation än den man alltid erfar i närvaron af ett lik och kunde derför icke finna några ord lämpliga för tillfället utan inskränkte sig till att krama faderns hand, hvarpå denne sade:

– Tack, tack! och aflägsnade sig för att gå in i ett rum bredvid.

Falk ~~befann~~ var ~~sig~~ ensam; nu hörde han först en häftig hviskning bakom den dörr der Struve försvann; derpå blef det tyst en stund; men så började från andra ändan af rummet ~~ge~~ ett mummel tränga genom den tunna bredväggen; han kunde ~~icke~~ endast delvis urskilja orden men han tyckte igenkänna rösterna. Först hördes en gäll diskant som talade långa strofer mycket fort.

– Bobebibobubybåbåbö – Bobebibobubybåbåbö – Bobebibobubybåbåbö – lät det.

Derpå svarade en vredgad karlröst ackompagnerad af hyfveln: hvitschå – hvitschå – hvitsch – hvitsch-h'tsch hvitsch.

Och så ett långsamt frammullrande mum-mum-mum-mum. Mum-mum-mum-mum. Hvarpå hyfveln började spotta och ~~[illegible]~~ nysa ut hvitsch hvitsch. Och så en storm af bobili – bebili – bibili – bobili – bubibi – bybili – ~~bibili~~ bibili – bo bö!

Falk trodde sig förstå ~~o~~ hvarom denna diskussion handlade och på vissa tonfall tyckte han sig märka att den lilla döda ~~icke~~ var inblandad i saken.

Och så började åter en våldsam hviskning bakom Struves dörr, interfolierad med en

221.

~~Då på~~ ~~öppnades~~ snyftning. och så öppnades dörren och ut kom Struve ledande vid handen ~~en~~ Falks gamla ~~medelålders~~ tvätterska, svartklädd och med röda ögon. Struve presenterade med en familjefaders värdighet:

– Min hustru; Häradshöfding Falk, min gamla vän:

Falk mottog en hand, så hård som ett klappträ och ett leende ~~som~~ som röfvarättika. Han försökte i största hast konstruera en fras som innehöll de två orden "Fru" och "sorg" och lyckades temligen, hvarför Struve bestod honom en omfamning.

Frun, som ville bidraga med någon vänlighet, började borsta sin man på ryggen och bifogade

– Det är fasligt hvad Christian kan gå och klena ner sig i jemt och samt är han dammig på ryggen. Tycker inte häradshöfdingen att han ser ut som en gris?

Denna kärleksfulla fråga slapp den stackars Falk besvara, ty bakom moderns rygg stucko nu ~~fram~~ två röda ~~raff~~hufvuden fram och ~~grinn~~ ~~grankallade~~ flinade mot den fremmande. Modren fattade ömt deras hufvuden och sade:

– ~~är det inte~~ Har häradshöfdingen sett så fula pojkar förut? Se de inte ut som räfungar?

Detta öfverensstämmande ~~nutligen~~ med verkliga förhållandet till den grad att Falk kände sig uppfordrad på det ~~bestämdaste~~, ifrigaste förneka faktum.

~~Då~~ Farstudörrn öppnades och in trädde ~~två~~ två herrar. Den förste var en bredaxlad trettioåring med ett fyrkantigt hufvud, hvars framsida skulle föreställa ansigte; ~~det såg ut~~ huden såg ut som ~~a~~ en halfrutten ~~maskäten~~ broplanka i hvilken maskar plöjt sina labyrinther; munnen var bredt skuren och stod jemt på glänt hvarvid alltid ~~syntes~~ de fyra ~~hörn~~ välslipade hörntänderna syntes; när den log, klöfs ansigtet i två delar och man ~~såg~~ såg ända bort till fjerde oxeltanden; (icke ett skäggstrå vågade sig fram på den ofruktbara marken;) näsan var så illa anbragt att man framifrån kunde ~~se~~ titta ett godt stycke in i ~~näsborrarna~~ hufvudet; på hufvudets ofvandel förekom någonting vekande ~~en~~ ~~kalott~~ ~~matta af hår~~, tort ~~och strifigt som~~ ~~Hornsgras~~ ~~kokostågar~~, som liknade en utsliten kokosmatta.

Struve, som egde den förmågan att adla sin omgifning, presenterade kandidaten Borg ~~för~~ som doktor ~~Andersson~~. ~~Borg~~ Borg) Denne gjorde intet tecken till nöje eller missnöje, framräckte sin öfverrocks-ärm åt sin följeslagare, hvilken genast drog af ytterplagget och hängde det på ytterdörrens gångjern, hvarvid frun anmärkte att "det var så dåligt, det hör gamla huset, att det inte fans en rockhängare en gång." Rockafdragaren presenterades som herr Levin. Det var en lång yngling; ~~hvars~~ hans ~~hufvud~~ kranium tycktes ~~utgöra~~ hafva tillkommit genom en utveckling af näsbenet bakåt; och hålen, som räckte ända ner till knävecken, föreföll som om den uppstått deri ~~genom~~ ~~dragning~~ af att kraniet dragits genom ett ~~håljern~~ dragjern som ~~vid~~ när man drar ståltråd; axlarne stupade som stuprännor, höfterna hade icke lemnat ett enda-spår efter sig; ~~vaderna syntes icke ännu~~ benen ~~å droga~~ sträckte sig ända upp åt låren, fötterna voro nedgångna som gamla skor, under hvilka hålfoten blifvit nedtryckt; benen stråfvade utåt, nedåt som på en arbetare, hvilken burit tunga bördor eller stått största delen af sitt lif. Det var en fullkomlig slaftyp.

Kandidaten hade stannat vid dörren efter befrielsen från ytterplagget; han hade tagit af sig ~~glasögonen~~ handskarne, ställt ifrån sig käppen, ~~och torkat dem~~; han hade snutit sig, han hade stoppat in näsduken utan att låtsa märka Struves upprepade försök att presentera; han ansåg sig ännu vara i tamburen; men nu tog han sin hatt, skrapade med foten och gjorde ett steg framåt ~~framåt~~ rummet.

– God dag, Jenny! Hur står det till? sade han och tog fruns hand med en vigt som om det varit hennes lif. Derpå bugade han sig omärkligt för Falk med en grimas som ~~om~~ en hund när han ser en främmande hund på sin gård.

Unge herr Levin följde kandidaten ~~hv~~ i spåren, uppfångade hans leenden, ~~njöt~~ applåderade hans sarkasmer och lät sig förtryckas af dennes öfverlägsenhet.

Frun drog upp en butelj Rhenskt vin och ~~slog i~~ serverade glasen. Struve fattade sitt glas önskade gästerna välkomna. Kandidaten öppnade ~~sitt~~ et gap, lade glasets innehåll på sin till en ~~[illegible]~~ rännsten apterade tunga, grinade ~~lika sörjde~~. som om han skulle taga in, och svalde.

– Det är fasligt surt och dåligt, sade frun; kanske ~~Christian~~ Henrik vill ha ett glas punsch i stället!

– Ja, det var ganska dåligt, medgaf Kandidaten och erhöll herr Levis odelade bifall. Punsch kom fram. Borgs ~~Anderssons~~ ansigte klarnade; han såg sig omkring efter en stol; en sådan blef genast framburen af herr Levi.

Sällskapet slog sig ner omkring matbordet. Löfkojorna doftade starkt ~~och~~ och deras ångor blandade sig med vinets, ljusen speglade sig i glasen ~~ögonen~~, ~~och~~ spritet tog fart och snart steg en rökpelare upp från Kandidatens ~~Anderssons~~ plats. Frun kastade en orolig ~~skygg~~ blick bort åt fönstret der den lilla låg och sof, men den blicken såg ingen.

Då hördes en vagn stanna utanför på gatan. Alla ~~Alla~~ reste sig utom doktorn. Struve hostade och sade med låg röst som om han sagt något obehagligt: ska vi göra oss i ordning?

Frun gick fram till ~~kis~~ kistan, lutade sig ner och gret häftigt; ~~mannen~~ när hon reste sig upp såg hon mannen stå med kist-locket i beredskap, och då brast hon ut i en våldsam gråt.

– Se, så! Se så! lugna dig! sade Struve, och skyndade sig att lägga på locket, som om ~~han ville~~ dölja något obehagligt. Borg ~~Andersson~~ lade ett punschglas i sin ~~ficka~~ [illegible] och såg dessutom ut som en häst när han gäspar. Herr Levi hjelpte Struve att ~~lägga på~~ skrufva fast locket ~~att skrufva fast~~ hvilket han gjorde ~~lika~~ med så stor ledighet som ~~vittnade~~ om han emballerat en packlåda.

Han tog afsked af frun, drog på sig ytterplaggen och gick; frun bad herrarne akta sig ~~för~~ i trapporna "de voro så gamla och dåliga."

Struve ~~som~~ gick först och bar kistan; när han kom ner på gatan ~~t~~ och fick se en liten folksamling, ~~fött~~ anstäld till hans ära, greps han så af högmodsandan att han for ut emot kusken som inte öppnat vagnsdörren ~~eller~~ och fällt ner steget; ~~och~~ för att förhöja effekten, duade han den store livréklädde karlen, hvilken med hatten i hand skyndade fullgöra befallningarna; ~~hvilket~~ detta framkallade en kort, elakartad hosta hos en gosse i hopen, hvilken lyste namnet Janne, och som när han derigenom ådrog sig de kringståendes uppmärksamhet, började med lyfta ögon~~en~~ granska skyarne som om han väntade regn.

Vagnsdörren smällde igen om de fyra, och följande samtal uppstod mellan några yngre deltagare i folksamlingen, hvilka nu kände sig lugnare:

– ~~Hör~~ Hör du? En sån ~~flarnig~~ svullen kista! Såg du på'n!

– Ja visst! ~~Det~~ Men såg du att det inte ~~stod~~ var något namn på plåten!

– Va' det inte?

– Nej det kunde man väl se; den var alldeles blank.

– Hvad betyder det då?

– Vet du inte det? – Det var en ~~horunge~~ ~~hjorunge~~ hor-unge.

Piskan smällde och vagnen rullade framåt. Falk kastade en blick upp åt fönstret; der stod frun, som redan tagit ner ett par lakan och ~~nu~~ blåste ut stearinljusen, och bredvid henne röfungarne med hvar sitt vinglas i handen.

Vagnen skallrade fram, gata upp och gata ner; ingen gjorde försök att tala. Struve såg plågad ut der han satt med kistan i knä; och det var ännu så ljust att han skulle velat göra sig osynlig.

Det var en lång väg till nya kyrkogården, men den tog också slut och man var framme. Utanför grindarna stod ett långt tåg af vagnar. Man köpte kransar och dödgräfvaren tog emot kistan. Efter en god stunds promenad, stannade det lilla processionen ~~a~~ på ett nyupptaget sandfält långt bort på norra sidan af kyrkogården. Dödgräfvaren lagade listerna i ordning; doktorn ~~anförde~~ kommenderade: håll an der! fir! slägg af af! och nu hissades den lilla namnlösa tre alnar under jorden. Det ~~uppstod~~ blef en paus; alla stodo tysta ~~med~~ sänkta hufvuden och sågo ner i grafven som om de väntade något; ~~Himme~~ ~~Då hördes en röst~~ tung och ~~tog upp sin näsduk o~~ grå låg himlen öfver det stora ödsliga sandfältet, der de hvita stickorna ~~små sticka~~ ~~sköto upp som~~ stodo som små barns vålnader, hvilka gått vilse härute; skogsbrynet tecknade sig svart som en skuggspelsfond, ej en vindfläkt rörde sig. Då hördes en röst, ~~som talade~~ först darrande, men snart klar ~~som~~ och bestämd som buren af en öfvertygelse: Levy hade stigit upp på bårtäcket, ~~blottat~~ och talade med blottadt hufvud:

" Af den Högste tryggt beskyddad, hvilande i skuggan af Hans allmagt. Till den Evige jag säger: Du min tillflygt är den trygga, Du min borg, den evigt säkra, Gud på hvilken jag förlitar. – Kaddisch. – Herre Allsmägtige Gud, gif att ditt heliga namn må varda tillbedt och helgadt i hela den verld, hvilken du engång skall förnya, du, som åter upplifvar de döda och kallar dem till ett nytt lif. Du som låter evig frid herrska i din himmel, må du och skänka oss och hela Israel din frid, amen!

Sof i ~~frid~~ ro du lilla som intet namn fick, Han som

225.

känner de sina, skall nog kalla dig vid namn; sof du godt i höstnatten, lilla; inga onda andar skola störa dig fast du ej fick det helgade vattnet; gläd dig att du slapp brottas med lifvets strider, dess fröjder kunde du väl vara utan. Lycklig du som fick ~~fick~~ ~~hann~~ gå bort innan du ~~fick~~ hann göra ~~en dålig~~ bekantskap ~~som kallas~~ med verlden; ~~sant~~ ren och utan fläck lemnade din själ sin ~~lilla~~ späda hydda, derför skola vi icke kasta mull ~~på din~~ efter dig, ty jord är förgängelse, ~~utan~~ men vi skola ~~[illegible]~~ ~~strö~~ ~~blommor~~ hölja dig med blommor; ~~en mörker ser jag~~ ty ~~lilla~~ som blommor stigit upp ur jorden så skall din själ också ur den mörka grafven höja sig till ljuset, ty af ~~gud~~ ande är du kommen ~~af~~ till ande skall du åter varda!"

Han lät kransen falla och betäckte sitt hufvud.

Struve gick fram, fattade hans hand och tryckte den med värma hvarvid tårarna kommo honom i ögonen så att han måste låna Levis näsduk.+ Men Falk stod tankfull qvar lutad öfver grafven och stirrade ner i djupet; ~~da~~ han såg först endast ett fyrkantigt mörker men småningom framdök en ljusfläck, som växte och antog bestämd form, den blef rund och gaf ett hvitt sken som en spegel – det var ~~den~~ lilla oskrifna lifstafla ~~sa~~ som lyste genom mörkret och endast återgaf himmelens obrutna ljus. Han fällde sin krans; ett svagt doft ljud och ljuset slocknade. Då vände han sig om för att följa de andra.

+ som kastat ner sin krans
Doktorn började redan gå och de andra följde sakta efter.

Vid ~~grin~~ vagnen uppstod några funderingar hvart man skulle styra färden; Borg gjorde processen kort och kommenderade "till Norrbacka"!

Om några minuter befann sig sällskapet i stora salen en trappa upp der de mottogos af en flicka, hvilken Borg helsade med en ~~fröj~~-kyss och en omfamning, hvarpå han kastade sin hatt under en soffa, befallde Levi ~~taga~~ draga af sig ytterrocken och reqvirerade en kanna punsch och tjugofem cigarrer, ett halft stop cognac och en tuppa socker. Derpå tog han af sig i skjortärmarne och ~~lade sig~~ ~~i~~ disponerade ensam öfver salens enda soffa.

Struves ansigte började stråla när han såg tillredelserna till ett dryckeslag och han önskade musik. Levi satte sig till pianot och hasplade opp en vals, hvarvid Struve tog Falk om lifvet och började en promenad ~~på~~

under lättfärdiga samtal ~~öfver~~ om lifvet i allmänhet, om sorg och glädje, om menniskans obeständiga natur m.m., hvaraf framsprang som resultat, att det vore syndigt att sörja hvad Gudarne (han begagnade ordet Gudarne, efter som han redan tagit syndigt på det Falk icke skulle tro att han var läsare) — gifvit och tagit. Detta resonnemang tycktes utgöra introductionen till den vals, han strax derpå dansade med flickan, som kom in med ~~[illegible]~~ bålen.

Borg fyllde glasen, blinkade på Levi, nickade åt ett glas och sade:

— Nu ska vi dricka brorskål så kan vi ~~skulle~~ vara ovettiga på hvarann sedan!

Levi uttryckte sin stora glädje öfver den äran.

— Skål Isac, sade Borg.

— Jag heter inte Isac...

— ~~Ja~~ Tror du jag bryr mig om hvad du heter. Jag kallar dig nu Isac och ~~nu vet du det~~! du är min.

— Du är en rolig djefvul...

— Djefvul! vet du inte hut judgosse...

— Vi skulle ju vara ovettiga på hvarann...

— Vi! Jag skulle vara ovettig på dig, ja!

~~—~~ Struve ansåg sig böra gå emellan: —

— Tack min bror Levi, sade han, för dina vackra ord. Hvad var det för en bön du läste?

— Det var vår begrafningsbön.

— Den var mycket vacker.

— Det var bara fraser tyckte jag, inföll Borg! Den stragne hunden bad endast för Israel och det kunde således inte gälla den aflidne!

— Alla odöpta räknas till Israel, svarade Levi.

— ~~Jaså, du angrip~~ Jaså angrep du dopet; fortfor Borg. Jag tål inte att någon angriper dopet, ~~att inte att någon jude angriper dopet~~ — det vill vi göra själfva! Och så var du och fingrade på rättfärdiggörelsen! Låt bli sådant der; jag tål inte att ~~man~~ någon annan gör och fingrar på vår religion!

— Det har Borg rätt uti, sade Struve, om vi nämligen inskränka oss till att inte alls angripa ~~h~~ vare sig dopet eller någon annan af de heliga sanningarne, och jag får anhålla att hvarje samtal af denna lättsinniga art må vara bannlyst från vårt sällskap i afton.

— Får du anhålla! skrek Borg! Hvad får du anhålla? — Nå! Jag förlåter dig, om du

227.

Du håller mun på dig! Spel upp Sve! ~~Spel~~ Musik!
Hvi är musiken stum vid Cesars fest! Musik!
men kom inte med något gammalt! Nytt skall det vara!
Levi satte sig till pianot och spelade ouvertyren
till Den Stumma.

~~Gå bort positivspelare röt Borg och knuffade undan Levi~~

— Se så der ja, nu ska vi prata, sade Borg! Häradshöfdingen gör och ser så sorgsen ut, kom så få vi dricka!

Folk som erfarit en viss beklämning i Borgs närvaro mottog anbudet med någon reservation. Men det kom icke till något samtal, man likasom fruktade en sammanstötning. Struve irrade omkring som en mal, sökande något utan att finna det alltjemt likväl återvändande till punschbordet; ~~Levi gick~~ han då och då tog några danssteg inbillande sig, att det var roligt, att det var festligt, men det var det inte. Levi gick emellan pianot och punschen; han gjorde äfven försök att sjunga en rolig visa men den var för gammal (att någon skulle höra på); ~~Struve~~ ~~Bjorn~~ Borg skrek för att få "stämning" som han kallade det, men det ~~folk~~ blef allt tystare och nästan ängsligt. Folk gick af och an på golfvet ~~tyst och~~ tigande och olycksbådande som ett väl laddadt åskmoln.

På Borgs befallning dukades nu en väldig sexa. Man satte sig till bords under en hotfull tystnad. Brännvinet användes omåttligt af Struve ~~och~~ och Borg. Den sednares ansigte liknade ett par nerspottade ~~sotiga~~ kakelugnsluckor; i röda fläckar slogs upp ~~ut~~ här och der och ögonen blefvo gula. Struve liknade deremot en fernissad Edamerost, jemnröd och flottig. När man såg Folk och Levi i detta sällskap ~~sag~~ föreföllo de som ett par barn ~~som~~ hvilka äto sin sista gröt hos jättarne.

— Ge skandalskrifvaren laxen, kommenderade Borg åt Levi; för att afbryta den enformiga tystnaden.

Levi räckte fatet åt Struve. Denne sköt upp glasögonen och sprutade etter:

— Vet du inte hut jude, ~~röt~~ pöste han och kastade serveten i Levis ansigte!

Borg lade sin tunga hand på hans hals

HS / Vf 196 - #228

hjessa och sade:
– Tyst ~~skandalskrifvare!~~ murvel!
– Hvad är det för sällskap man här råkat ut för; jag skall säga Er mina herrar att jag inte är van vid sådant här och jag är alldeles för gammal att bli behandlad som en pojke, ~~svarade~~ sade Struve, med darrande stämma, glömmande sin vedertagna godmodighet. ~~[illegible]~~

Borg, som nu kände sig mätt, steg upp från bordet och sade:
– Fy fan ett sånt sällskap: Gör upp det här Isaac, så ska du få af mig sen; jag går först!

Han tog på sig öfverrock och hatt, fyllde ett dricksglas med punsch, kantade det med cognac, tömde i ett tag, ~~och gick~~ släckte ett par ljus i förbigående, slog sönder ~~ett par~~ några glas, stoppade en näfve cigarrer och en strykstickask i fickan och vaglade ut. – Det är synd att ett ~~sådant~~ snille skall supa, sade Levi andäktigt.

Om en minut var ~~han~~ Borg åter ~~inne~~ innom dörren, gick fram till matbordet, tog armstaken och tände en cigarr, blåste ~~ut~~ röken i ansigtet på ~~mot~~ Struve, räckte ut tungan och visade axeltänderna, släckte ljusen och gick. Levi låg framstupa och skrek af förtjusning.
– Hvad är det der för afskräde? Du behagar föra mig tillsammans med ~~mig~~? frågade Falk allvarligt.
– Åh kära du, han är rusig nu, men han är son till Fältläkaren och Professorn –
– Jag frågade inte hvem hans far var, utan hvad han ~~var~~ sjelf, men nu svarade du på hvarför du låter dig trampas af en sådan der hund! Kan du nu svara på den frågan, hvarför han umgås med dig.
– Jag förbehåller mig alla sottiser, sade Struve förnämt!
– Ja förbehåll dig alla dumheter ~~om~~ i verlden men behåll dem!
– Hur är det med bror Levi? sade Struve inställsamt, du ser så allvarsam ut?
– Det är bra synd att ett sådant geni som Borg skall supa så fasligt, sade Levi.
– Hur och hvar yttrar sig ~~det~~ hans geni? frågade Falk.
– Man kan vara ett geni utan att skrifva vers, sade Struve spetsigt.
– Det tror jag, ty att skrifva vers förutsätter intet geni – lika litet som det att man är en Rector, sade Falk.

— Ska vi göra opp nu sade Struve?

Falk och Levi gjorde opp. När de kommo ut, regnade det och himlen var svart, blott gasskenet från staden stod som en röd sky i söder. Hyrvagnen hade kört hem och det återstod blott att slå upp rockkragarna och vandra. De hade icke kommit längre än till kägelbanan då de hörde ett förfärligt anskri uppe i luften ~~öfver sina hufvuden~~.

— Förbannelse! skrek det öfver deras hufvuden och nu sågo de Borg gunga~~nde~~ på en af de högsta lindarnes topp-grenar. ~~[illegible] i luften~~. Grenen sjönk mot marken, men höjde sig i nästa ögonblick och beskref en oerhörd kurva.

— Åh det är ~~briljant~~ kolossalt! skrek Levi! Det är ~~briljant~~ kolossalt!

— En sådan galning, smålog Struve stolt? öfver sin protégé, och drog ~~[illegible]~~ upp rockkragen!

— Kom hit Struve, röt Borg uppe i luften, kom hit judgosse, så ska vi låna ~~lite~~ pengar af honom!

— Hur mycket vill du ha? frågade Levi och viftade med plånboken.

— Jag lånar aldrig mindre än en femtio? ~~[illegible]~~!

I nästa ögonblick var Borg nere från trädet och stoppade sedeln i sin ficka.

~~Borg~~ Derpå tog han af sig öfverrocken.

— Tag på dig! sade Struve befallande.

— Ska jag ta på mig! Hvad säger du för slag! Befaller du mig!? Hva! Säger du att jag ska! Säger du det! Kanske du vill slåss!

Han slog härvid sin hatt mot trädstammen så att den krossades, hvarpå han tog af sig frack och väst och lät regnet picka på bara skjortan!

— Kom hit nu din murvel så ska vi slåss!

Dermed sprang han Struve om lifvet och brottade med honom så att båda stupade i diket.

Falk satte i gång åt staden det fortaste han kunde, men ännu långt efter sig hörde han Levis skrattsalvor och bravorop: det är gudomligt, det är ~~briljant~~ kolossalt – det är ~~briljant~~ kolossalt: och Borgs: förrädare, förrädare!

Tjugonde Kapitlet.

~~Offret.~~ På Altaret.

Moraklockan på Stadskällarn i Köping dundrade sju en Oktoberqväll då sceniske direktören vid Hovens stående teater vräkte sig in genom dörren. Han såg strålande ut som en padda kan stråla när det fått ett godt mål, han såg glad ut, men hans ansigtes muskler voro ~~så~~ ovana att följa med på sådana färder, så att de kastade huden i orediga veck och vanstälde än mer hans hiskliga ~~ansigte~~. uppsyn. Han helsade nådigt på den lilla torra Källarmästaren, som stod innanför disken och räknade gästerna.

– Wie steht's! skrek direktören – han hade nemligen lagt bort att tala för länge sen, som vi erinra oss.

– Schön Dank! svarade Källarmästarn.

Som det nu var slut med herrarnes tyska, så öfvergingo de omedelbart till svenskan.

– Nå, hvad säga om pojken Gustaf! Var han inte ypperlig som Don Diego. Hva? Jag tror att jag kan göra aktörer, jag.

– Ja jag säger det! Den pojken! Men det är som direktörn sjelf sagt: det är lättare att göra en talang af en person, som icke gått och förstört sig med de dumma böckerna...

– Böckerna äro ett förderf! Det vet jag bäst! Föröfrigt! Vet Källarmästarn hvad som står i böckerna! Vä? Jag vet det jag! Ni ska få se nu när den der unga Rehnhjelm kommer fram i Horatio, ~~i~~ ~~nu~~ snart, hur han bär sig åt. Det kommer att bli skönt! Jag har lofvat honom rolen, derför att han tigger så mycket, men jag ta afvrå ifrån, att jag inte kommer att hjelpa honom, för jag vill inte stå ansvar för ~~att~~ hans misslyckande. Jag sa honom afvrå, att han fick rolen, för att jag skulle visa honom hur svårt det är att spela för den som naturen ej nedlagt gåfvorna hos.. Ah! Jag ska gå'sa till honom, så att han inte ska gapa efter roler på mången god dag sedan. Det skall jag göra! Men det var inte det vi skulle tala om: Har nu, har källarmästarn några rum lediga.

– De två små?

– Just!

– Alltid till direktörns disposition!

– En supé för två, fint! Klockan 8: Källarmästarn serverar sjelf!

+ Han skrek icke, & när han sade detta sista och källarmästarn bugade sig till tecken att han förstod.

I detsamma inträdde Falander. Utan att helsa direktören gick han fram och satte sig på sin gamla plats. Direktören steg genast upp och sade i det han passerade disken, hemlighetsfullt: Klockan 8; hvarpå han gick.

Källarmästaren satte nu fram en absintbutelj med tillbehör åt Falander. Som denne icke gjorde någon min af att vilja öppna samtal, tog källarmästarn sin servet och började torka omkring på bordet; när detta icke hjelpte fyllde han på strykstickfodralet och sade:

– Supé i qväll; smårummen: Hm!

– Hvem och hvad talar ni om?

– Hm! Den der som gick vet jag.

– Jaså den! Nå det är ovanligt fjöta honom som är så snål! Det är väl för en person då?

– Nej två, sade källarmästarn och klippte med ögonen. – I smårummen! Hm!

Falander spetsade öronen, men skämdes på samma gång öfver att han hört på sqvaller och lät ämnet falla, men det var inte källarmästarens mening.

– Jag undrar, sa han, hvem det kan vara! Hustrun hans är dålig och...

– Hvad rör det oss hvem det der vidundret behagar supera med. Har källarmästarn någon aftontidning?

Denne slapp svara på frågan, ty in trädde Rehnhjelm strålande som en yngling, hvilken ser en ljusning på sin bana.

– Tag bort absinten i qväll, sade han, och låt mig vara värd. Jag är så glad att jag vill gråta!

– Hvad har hänt? frågade Falander ängsligt; du har väl icke fått någon rol?

– Jo, pessimist, jag har fått Horatio...

Falander blef mörk: ~~och~~

– Och hon, Ofelia, tillade han.

– Hur vet du det?

– ~~Mina aningar~~! Jag gissade!

HS / Vf 196 - #233

— Dina aningar! Det var då inte svårt att ana! Tycker du inte, att hon förtjenade det? Voro de någon bättre vid hela teatern?

— Nej, det medger jag! Nå! Tycker du om Horatio?

— Åh den är herrlig!

— Ja det är märkvärdigt, så olika man kan tycka!

— Hvad tycker du då?

— Jag tycker han är den ~~sämste~~ största stolingen af alla hofmännen: han säger ju ja till allting: "Ja min prins, ja min gode prins!" Om han är hans vän, så bör han väl säga ~~ja sant~~ nej ~~ja~~ någon gång och inte gå och hålla med som en annan smickrare.

— Ska du förstöra för mig igen nu!

— Ja, jag ska förstöra allt ~~jordiskt~~ för dig! Hur skall du som går och tycker att allt hvad jemmerligt menniskor gjort är stort och herrligt, hur skall du, så länge ~~så~~ du gör det, kunna få något ~~e~~ ~~timligt~~ otimligt att sträfva efter; om du ser fullkomlighet och förträfflighet i allting här, hur skall du då få någon längtan efter det verkligt fullkomliga. Tro mig pessimismen är den sannaste idealism, och pessimismen är ~~sann~~ en christen lära; om det kan lugna ditt samvete, ty christendomen lärer verldens uselhet, från ~~hvi~~ hvilken vi skola söka att dö!

— Kan du inte låta mig tycka, att verlden är skön, kan jag inte få vara tacksam mot den som ger allt godt och glädjas åt hvad lifvet har att bjuda på!

— Jo, jo, gläds min gosse, gläds och tro och hoppas. ~~Sannolikhet~~ Då alla menniskor på jorden jaga efter samma sak — lyckan — så är sannolikheten att du skall vinna den lika ~~1 genom~~ med en 1,439,145,300-(de-del) då nemligen menniskorna äro ~~lika~~ så många som nämnaren i bråket. Är den lycka du i dag vunnit värd dessa månaders qval och förödmjukelser. Och för öfrigt hvad består din lycka uti? Att du fått en dålig roll, i hvilken du icke kan göra hvad man kallar lycka — jag vill icke säga derför att du skall misslyckas. Är du så garanterad att…

Han måste hemta andan.

– Att Agnes skall lyckas som Ophelia. Kanske hon i sin ifver att begagna det sällsynta tillfället gör och gör för mycket af sådant är ~~[illegible]~~ vanligt: Men, jag ångrar mig att jag gjort dig ledsen och jag ~~ta~~ ber dig som alltid låta bli att tro hvad jag säger; man vet ju icke om det är sant!

– Om jag ~~icke~~ inte kände dig, skulle jag tro att du afundades mig!

– Nej min gosse, jag önskar dig, som alla menniskor, att de så fort som möjligt må vinna sina önskningar, att de vända sina tankar mot något ~~högre~~ bättre, hvilket dock torde vara afsigten med lifvet.

– Detta kan du i lugn sitta och säga, du som redan har lyckats.

– Nå är det inte dit vi skola komma: ~~att~~ vi ~~sitta~~ Det är således inte att lyckas vi önska, utan att kunna sitta ~~och~~ ~~le~~ så här och le åt våra stora sträfvanden, stora, hör du!

Klockan slog nu 8 så att det skrällde i salen. Falander reste sig hastigt från stolen som om han ämnade gå, derpå for han med handen öfver pannan och satte sig ner igen.

– Är Agnes hos tant Beate i qväll? frågade han med likgiltig ton.

– Hur vet du det?

– Åh det kan jag väl förstå när du sitter här i lugn! Hon ville läsa sin rol för henne (kan jag ~~tro~~ tro), efter som ni inte har många dar igen är:

– Ja! Har du träffat henne i qväll, efter du vet det också?

– Nej, på min heder! Jag kunde inte tänka mig något annat skäl för hennes frånvaro från dig en qväll då vi inte spela.

– Då tänkte du alldeles rätt. För öfrigt bad hon mig, att jag skulle slå mig lös och gå ut och söka sällskap, efter att jag sutit inne så länge. Hon är så öm och så omtänksam den kära flickan!

– Ja hon är mycket öm!

– Hon har inte varit ifrån mig mer än en enda qväll, då hon blef uppehållen hos sin Tant och inte skickade återbud. Jag trodde jag skulle bli galen och kunde inte sofva på hela natten.

– Det var den 6te Juli, inte sant!

235.

– Du skrämmer mig! Spionerar du på oss?

– Hvarför skulle jag göra det! Jag känner ju ert förhållande och gömmer ju det på alla sätt! Och hvarför jag vet, att det var på en tisdag, den 6te Juli, som det der hände, det är derför att du talat om det så många gånger.

– Nå! – ~~Det är jag längtar så rysligt efter Agnes~~ Det är sant!

Det blef tyst en ganska lång stund.

– Det är märkvärdigt, afbröt Rehnhjelm omsider tystnaden, hvad lyckan kan göra en menniska melankolisk; jag är så orolig i qväll och jag skulle helst ha velat vara tillsammans med Agnes. Ska vi gå in i Smårummen och skicka efter henne. ~~och~~ Hon kan ju säga, att det har kommit resande till stan.

– Det skulle hon aldrig säga; hon kan icke förmå sig till att tala osanning!

– Åh, det är inte så farligt! Det kan alla qvinnor!

Falander fixerade Rehnhjelm på ett sätt som denne icke kunde förstå meningen af; derpå sade han:

– Jag skall först se efter om Smårummen äro lediga, så kan ju saken få bero på det!

– Ja, må gå!

Falander höll honom tillbaka, då han gjorde min af att gå med och ~~steg upp~~ gick. Om två minuter var han igen. Han var alldeles hvit i ansigtet, men lugn, och sade endast:

– Det var upptaget!

– Så förargligt!

– Nå vi få hålla hvarandra sällskap så godt vi kunna!

Och de höllo hvarandra sällskap och de åto och drucko och de talade om lifvet och om kärleken, ~~och~~ och menniskornas ondska; och de blefvo mätta och druckna och gingo hem till att sofva!

HS / Vf 196 -

KUNGL. BIBLIOTEKET.

Kap. 21–22.

(Sid. 236–251).

Tjugoförsta Kapitlet.

En själ öfver bord.

Rehnhjelm vaknade klockan 4 följande morgon vid det att han tyckte att någon ropade ~~sitt~~ hans namn. Han satte sig upp i sängen och lyssnade – det var tyst. Han drog upp rullgardinen och såg en grå höstmorgon, regnig och blåsig. Han lade sig igen, men försökte förgäfves att få sofva. Det var så mycket underliga sorter i blåsten; de klagade och varnade och gråto och qvidde. Han försökte tänka på något angenämt; ~~på~~ på sin lycka; han tog sin rol och ~~st~~ började läsa; men det blef bara "Ja min prins" och ~~han~~ tänkte på Falanders ord och han fann att ~~han~~ denna delvis hade rätt. Han försökte tänka huru han skulle se ut på scenen som Horatio; han försökte föreställa sig Agnes som Ophelia och han såg i henne en skrymtande intrigante som på Polonius' inrådan gick och lade ut nät ~~på~~ för ~~henne; och~~ honom; han ville slå bort denna bild och han fick i stället för Agnes den galanta Mamsell Jacquette som han sednast sett spela Ophelia på Stadsteatern. ~~Han~~ Förgäfves sökte han jaga bort dessa obehagliga tankar och bilder, men de förföljde honom som myggor. När han kände sig trött somnade han, och genomgick samma qval i drömmen och han slet sig ~~ur~~ från dem och väckte sig, men somnade igen ~~under~~ ~~det~~ hvarvid samma syner upprepades ~~sig~~. Fram emot klockan 9 vaknade han vid att han skrek, och då sprang han ur sängen som om han ville fly onda andar som förföljde honom. När han klädde sig framför spegeln såg han att han gråtit. Han klädde sig i hast och när han skulle taga på stöflarna sprang en spindel fram öfver golfvet. Han blef ~~först glad~~ glad, ty han trodde äfven på spindlar, och de skola betyda lycka; ja han blef vid ett förträffligt lynne och sade sig sjelf, att man icke skulle äta kräftor om qvällarna, om man vill sofva godt. Han drack sitt kaffe och rökte en pipa och satt och hånlog åt regnskurarna och blåsten derutanför, då det knackade på hans dörr. Han spratt till, ty han fruktade alla underrättelser i dag, han visste icke hvarför; så tänkte han på spindeln och gick lugn att öppna.

Det var Herr Falanders piga, som bad honom ändteligen komma till Herr Falander precis klockan 10 i ett högst angeläget ärende.

Återigen öfverfölls han af den obeskrifliga ångest, som plågat honom under morgonsömnen. Han försökte fördrifva ~~tiden~~ den timme som återstod; men det var omöjligt. Då tog han på sig och skyndade med hjertat högt uppe under venstra armen till Falander.

Denne hade redan fått städadt och var i ordning att ta emot. Han helsade Rehnhjelm med en vänlig, men ovanligt allvarsam min. Denne bestormade honom med frågor, men Falander svarade att han ingenting kunde säga förr än klockan tio. Rehnhjelm blef orolig och ville veta om det var något ledsamt; Falander sade att ingenting var ledsamt blott man förstod att se det rätt. Och han ~~längtade bereda van Rehnhjelms timme~~ förklarade att ~~mycket~~ många saker som föreföllo oss outhärdeliga, ganska lätt kunde bäras, om × man bara ~~visste att hål~~ undvek att öfverskatta dem. Så fördrefs ~~to~~ tiden till klockan tio.

Då hördes två svaga knackningar på dörren, hvilken omedelbart derpå öppnades och in trädde Agnes. Utan att observera de innevarande tog hon ur nyckeln utifrån, ~~och~~ stängde dörren och stod ~~förlägen framför de båda han~~ in i rummet. Men hennes uttryck af förlägenhet räckte då hon såg två i stället för en blott en sekund och upplöste sig i en angenäm öfverraskning öfver att få träffa Rehnhjelm här också. Hon kastade af sig regnkappan och sprang emot honom; han tog henne i famn, tryckte henne ~~hjertligt~~ våldsamt ~~och~~ emot sitt bröst som om han skulle ha saknat henne ett år. ~~och sade~~

— Du har varit länge borta, Agnes!

— Länge? Hvad menar du med det?

— Jag har inte sett dig på en evighet, tycker jag. Du ser så frisk ut i dag; har du sofvit godt?

— Tycker du att jag ser friskare ut än vanligt?

— Ja det tycker jag, du är så röd ~~om kinderna~~ och har inga gropar i kinderna! Skall du inte helsa på Falander!

Denne stod lugn och åhörde samtalet, men hans ansigte var hvitt som gips och han tycktes öfverlägga.

— Kors hvad du ser medtagen ut, sade Agnes och gjorde en entre-chat på golfvet med en kattunges mjuka rörelser ~~under~~ efter ~~det~~ att ~~hon~~ ha ~~smög~~ smugit sig ur Rehnhjelms famn.

Falander svarade ej. Agnes betraktade honom närmare och tycktes i ett ögonblick se hans tankar; ~~det~~ hennes ansigte förvandlades som en vattenyta, då kåren kommer, men blott en sekund; ~~hvarför hon tog sitt parti för att gå situationen~~ ~~strax~~ i nästa var hon lugn igen och deciderad att ~~taga~~ möta hvad som helst; sedan hon med en blick underrättat Rehnhjelm att fortsätta situationen.

— Kan man få veta hvad det är för vigtiga angelägenheter, som kallat oss hit så tidigt, sade hon muntert och slog Falander på axeln.

— ~~Ålaje~~ Jo, ~~sade~~ ~~svarade~~ började han, men ~~skakade~~ fast och beslutsamt så att Agnes bleknade till kastade i samma ögonblick med hufvudet som om han ville låta tankarne vexla spår, — det är min födelsedag i dag och jag ville bjuda Er på frukost.

Agnes som ~~fruktat~~ känt sig få ~~lefva~~ att ~~helt hans smält~~ tåget ~~af öfver sig~~ liksom den ~~som~~ hvilken sett tåget komma rusande mot sig men undgått det, utbrast i ett klingande skratt och omfamnade Falander.

— Men som jag icke beställt förr än klockan elfva, så få vi dröja här så länge. Var så ~~och~~ god och sitt!

Det blef tyst, obygglligt tyst.

— Det går en engel genom rummet, sade Agnes.

— Det var du, sade Rehnhjelm och kysste vördnadsfullt och innerligt hennes hand.

Falander såg ~~lutande~~ ut som en, hvilken blifvit kastad ur sadeln, men håller på att krafla sig upp igen.

— Jag såg en spindel i morgse, sade Rehnhjelm. Det betyder lycka!

— Araignée matin = chagrin, sade Falander; du kan inte det der. ~~Morgon~~

— Hvad betyder det? frågade Agnes.

— Morgonspindel = sorgespindel.

— Hm!

239.

Det blef återigen tyst och ~~man hörde~~ regnets ryckvisa pisk på fönsterna ersatte samtalet.

— Jag läste en sådan uppskakande bok i natt, tog Falander upp, så att jag inte sof just någonting.

— Hvad var det för en bok? frågade Rehnhjelm utan vidare intresse för saken, ty han kände sig fortfarande orolig.

— Den hette Pierre Clément och handlade om den der vanliga qvinnohistorien, men den var framstäld på ett sådant lefvande sätt att den gjorde ett mycket lifligt intryck.

— Hvad är den vanliga qvinnohistorien för en, om jag får lof att fråga? sade Agnes.

— Otrohet och falskhet, förstås!

— Nå den Pierre Clément? sade Agnes.

— Han blef bedragen naturligtvis. Han var en ung målare som älskade en amour älskarinna, ~~men han visste inte att hon var~~

— Nu minns jag att jag läst den romanen, sade Agnes, och att jag tyckte mycket om den. Förlofvade han sig inte sedan med en som verkligen älskade hon? Jo, så var det, och under tiden bibehöll hon sin gamla förbindelse. Dermed ville författaren visa, att qvinnan kan älska på två sätt, men mannen bara på ett. Det var mycket riktigt. Inte sant?

— Jo! Men så kom en dag då hennes trolofvade skulle lemna en tafla till ~~en~~ pristäflan — kort och godt — hon skänkte sig åt prefekten och Pierre Clément blef lycklig och fick gifta sig.

— Och dermed ~~han~~ ville författaren säga, att qvinnan kan uppoffra allt för den hon älskar under det mannen

— Det var det ~~skamlösaste~~ skändligaste jag hört! bröt Falander ut.

Han steg upp och gick till sin chiffonier. Han öppnade våldsamt klaffen och tog fram ett svart skrin.

— Se der, sade han och lemnade Agnes skrinet; gå hem och befria verlden från ett afskum!

— Hvad är det här? sade Agnes skrattande, i det hon öppnade skrinet och framtog en sexpipig revolver. — Nej se en sådan vacker unge; hade du inte den der i Carl Moor?

Jo det hade du? Jag tror den är laddad!

Hon höjde revolvern, riktade mot solluckan och tryckte af.

– Stoppa nu in ~~det~~ den der! ~~sade~~ fr sade hon; det är inte leksaker, mina vänner!

Rehnhjelm hade sutit mållös. Han förstod alltsammans, men han kunde icke få fram ett ord, och han stod så under flickans förtrollning, att han icke en gång kunde leta fram några ovänliga känslor ~~att~~ mot henne. Han ~~kände~~ visste visserligen, att en knif gått igenom hans hjerta, men smärtan hade ännu icke haft tid att infinna sig.

Falander var dekontenancerad af så mycken fräckhet och behöfde en stund att hemta sig. Sedan hela hans moraliska afrättningsscen ~~gått~~ misslyckats och hans teaterkupp upplöst sig på ett för honom mindre gynsamt sätt.

– Ska vi inte gå nu? sade Agnes och började ordna sitt hår framför spegeln.

Falander öppnade dörren:

– Gå! sade han, och tag min förbannelse med dig; du har förstört en hederlig mans själafrid.

– Hvad är det du pratar om? Stäng dörren, det är ingen värme här inne.

– Jaså vi ~~skola~~ måste tala tydligare. Hvar var du i går i qväll?

– Det vet Hjalmar och det rör inte dig.

– Du var inte hos din Tant; du var ute och superade med Direktörn!

– ~~A~~ Det var osanning!

– Jag såg dig klockan nio på Stadskällarn!

– Det ljuger du! Jag var hemma vid den tiden; det kan du fråga Tants flicka som följde mig hem!

– Dylikt hade jag aldrig väntat!

– Kan vi inte sluta det här samtalet, så att vi få komma i väg någon gång? Du ska inte läsa sådana der dumma böcker om nätterna så att ~~det~~ du är kollrig om dagarna. Tag på er nu!

Rehnhjelm måste ta sig om hufvudet för att känna efter om det satt qvar på sin rätta plats, ty allting befann sig opp och nervändt för honom. När han fått klart för sig, att allt var rätt, sökte han en redig tanke som kunde skänka ljus åt frågan, men han fann ingen.

~~Hvar var du~~

– Hvar var du den 6te Juli? frågade Falander med en domares ~~fu~~ ~~fast~~ förkrossande min.

— Sådana dumma frågor du kommer med: hur kan jag minnas det som hände för tre månader sen?

— Jo du var hos mig, då du sagt åt Hjalmar att du var hos din tant —

— Hör inte på honom, sade Agnes och gick smeksamt fram mot Rehnhjelm, han pratar så mycket dumheter.

I nästa ögonblick hade Rehnhjelm fattat henne vid halsen och kastade henne nu baklänges i kakelugnsvrån der hon blef liggande tyst och orörlig på en vedtrafve.

Derpå tog han på sig hatten, men Falander måste hjelpa honom med öfverrocken ty han skakade ~~som~~ i alla leder.

— Kom, så gå vi, sade han, spottade på kakelugnsstenarne och gick ut.

Falander dröjde ett ögonblick, undersökte Agnes puls-ar och var strax efter Rehnhjelm, som han upphann i nedre förstugan.

— Jag beundrar dig, sade Falander till Rehnhjelm; saken stod verkligen öfver och utom resonnemanget.

— Jag ber dig låta den göra det fortfarande; vi ha inte många timmar att njuta af hvarandras sällskap; jag reser hem med nästa tåg ~~hit~~ ~~till~~ ~~Stockholm~~ / för att ~~glömma mig~~ gå i arbete och glömma! ~~ibland de förolyckade~~. Låt oss nu gå till ~~käll~~ källarn och bedöfva oss som du kallar det!

De ankommo till källarn och togo ett afskildt rum, men ~~måste~~ ~~särskildt~~ ombådo att slippa "Smårummen."

Snart sutto de vid ett väldukadt bord.

— Är jag gråhårig? frågade Rehnhjelm, ~~och~~ tog sig på håret som var, alldeles fuktigt och låg tätt efter hufvudskålen.

— Nej, min vän, det blir man inte så snart; jag är det inte jag en gång.

— Slog hon sig?

— Nej!

— Det var i det här rummet — första gången!

Han steg upp från bordet, ~~föll~~ gick några steg, vacklade och föll ~~med~~ på knä vid soffan der han lade sitt hufvud och brast i en sådan gråt, som endast ett barn när det gråter i sin moders knä:

Falander satte sig bredvid honom, tog hans hufvud ~~i sitt~~ emellan sina händer. Rehnhjelm kände något hett såsom en eldgnista falla på sin hals.

– ~~H~~ Hvar är filosofien min vän? Jag bet den! Jag drunknar! Holmsträö! Hitåt!

– Stackars, stackars gosse!

– Jag måste se henne! Jag måste, be henne om förlåtelse! Jag älskar henne! Ändå! Ändå! Slog hon sig? Gud i himmelen, att man skall lefva och vara så olycklig som jag är!

x x x

Klockan 3 på eftermiddagen afreste ~~Cryn~~ Rehnhjelm med tåget till Stockholm. Falander slog sjelf igen kupédörren efter honom och lade på haken.

243.

Tjugeandra Kapitlet.

Bistra tider.

Hösten hade medfört stora förändringar äfven för Sellén. Hans höge beskyddare hade aflidit och nu skulle alla minnen efter ~~honom~~ denne strykas ut; till och med minnet af hans goda gerningar skulle icke få öfverlefva honom. Att stipendiet drog in föll af sig sjelf, helst Sellén icke var den som gick och begärde något; ~~Men~~ för öfrigt ansåg han sig numera icke behöfva något stöd, sedan han en gång fått ett sådant godt handtag och han såg många yngre som bättre voro i behof. Men ~~att som i~~ han skulle finna att det icke blott var solen som slocknat, alla småplaneterna leds också af total-förmörkelse. Ehuru han under en sommar af stränga studier förkofrat sin talang, förklarade prefekten att han försämrats och att hans framgång på våren var en lyckträff; professorn i landskapsmålning sade "som en vän" åt honom att han aldrig skulle bli något och den Akademiske ~~vännen~~ recensenten (genom att få en uppsträckelse och) vidhöll sin förra mening. Dessutom inträdde en förändring i smaken hos den tafvelköpande, det vill säga, den smakbestämmande okunniga rika hopen; landskapen skulle vara porträtt af sommarnöjen, om de skulle kunna säljas ~~och~~ hvilket dock var svårt, ty det var egentligen den gråtmilda genren eller det halfnakna kabinettsstycket som gick. Det var således svåra tider för Sellén och han for mycket illa, ty han kunde icke förmå sig måla mot sin bättre känsla.

Nu hade han emellertid hyrt sig en utrymd fotografisk atelier långt uppe på Regeringsgatan. Lägenheten bestod af sjelfva ateliern med uppruttnadt golf, gisset tak, hvilket dock nu på vintern upphjelptes af snön som låg på, – samt f.d. laborationsrummet, hvilket luktade collodium så att det icke kunde begagnas till annat än (bol eller) vedbod, när ~~med~~ ~~[illegible]~~, omständigheterna medgåfvo ett sådant slags begagnande. Möblemanget bestod af en trädgårdssoffa af hassel, med uppstående spikar och så kort att den, då den begagnades som säng, hvilket alltid inträffade då egaren, (~~[illegible]~~ låntagaren) var hemma om nätterna, icke räckte honom längre än till knäskålen. Sängkläderna utgjordes af en half pläd, den andra hälften var pantsatt, och en portfölj, svällande af studier. In i ~~kök~~ kolboden satt en vattenledningskran med aflopp – det var toaletten.

En kall förmiddag strax före jul stod Sellén och målade ~~en~~ för tredje gången en ny tafla på en gammal duk. Han hade nyss stigit upp från sin hårda bädd; någon städerska hade icke kommit och eldat, dels derför att han icke hade någon städerska, dels derför att han icke hade något att elda med; af samma orsaker hade icke heller någon städerska kommit ~~med~~ och borstat eller burit in kaffe. Men der stod han lika glad och hvisslade och ~~målade~~ lade ~~ut~~ upp sina färger till en briljant solnedgång på Gausta-fjell. ~~Då~~ Då det knackade ~~tre~~ fyra dubbla slag på dörren. Sellén öppnade utan tvekan och in trädde Olle Montanus mycket enkelt och lätt klädd utan öfverrock. ~~men med en tjock guld-kedja hängande utanpå vesten.~~

– God morgon Olle! Hur står det till? Har du sofvit godt?

– Jag tackar som frågar!

– ~~Är~~ Hur är med den metalliska kassan ute i stan?

– Åh, det är dåligt!

– Och sedelstocken?

– Det är så lite sedlar i rörelsen.

– Jaså de vill inte släppa ut mera? Nå ~~m~~ men valutorna?

– Finns inga!

– ~~Klockan~~?

– ~~Den släpper jag aldrig ifrån mig.~~

– ~~Då får du väl~~ Tror du att det blir sträng vinter.

– Jag såg mycket sidensvansar ute vid Bålsta i morse – och det betyder kall vinter!

– Du har varit ute på morgonpromenad?

– Jag har gått hela natten sedan jag kom från Röda Rummet klockan 12 i natt:

— Jaså du var der i går afton.

— Ja och jag gjorde två nya bekantskaper; doktor Borg och Notarien Levin:

— Jaså ~~det~~ de der gökarne! Jag känner dem i två hvarför bad du inte att få kinesa?

— Nej, de ~~var~~ voro litet högfärdiga derför att jag inte hade öfverrock och jag skämdes.

~~H~~ Ah jag är så trött, ~~får~~ jag lägger mig litet på din soffa! Jag gick först till Katrineberg utanför Rungsholmstull och sen vände jag om till stan och gick ut genom Norrtull! och ut till Bålsta! I dag tänker jag gå alla ta förfrågning hos ornamentsbildhuggarne annars dör jag.

— Är det sant att du gått in i arbetarför~~enin~~bundet ~~gen~~? Nordstjernan?

— Ja, det är så! Jag skall hålla föredrag der om söndag: om Sverige!

— Det var ett nytt ämne! mycket nytt!

— Om jag ~~sal~~ somnar här på soffan, så väck mig inte, jag är så orimligt trött!

— Genera dig inte! Sof du!

Om ett par minuter låg Olle och ~~sof~~ i djup ~~sof~~ sömn och snarkade: Hans hufvud hängde utanför ena sidokarmen som stödde hans tjocka hals, och hans ben hängde utanför den andra karmen.

— Stackars djefvel, sade Sellén och kastade pläden öfver honom.

Nu knackades ånyo, men icke på något reglementsartadt sätt, så att Sellén icke fann för godt att öppna; men då vidtog en buttning af så våldsam natur, att all fruktan för något allvarligt försvann och Sellén öppnade dörren för ~~Borg~~ Doktor Borg och Notarien Levin. Borg förde ordet:

— Är Falk här?

— Nej!

HS / Vf 196 - #246

- Hvad är det för en vedbäck som ligger der? återtog Borg och pekade med sin tvåöriga stöfvel på Olle;
~~Du kan verkligen läsa på honom afför~~

- Det är Olle Montanus!

- Ja det är den der klassikern, som Falk hade med sig i går qväll. Sofver han än?

- Ja han sofver!

- Kinesa han här i natt?

- Ja, det gjorde han!

- Hvarför har du inte eldat; här är kallt som den onde!

- Derför att jag inte har någon ved!

- Nå skicka efter då! Hvar är städerskan så ska jag rycka opp henne!

- Städerskan är till skrift.

- Väck opp den der oxen, som ligger och sofver så ska jag skicka honom, jag!

- Nej låt honom sofva! bad Sellén, och drog upp ~~kastade~~ pläden öfver Olle som ~~[illegible]~~ snarkat hela tiden och ännu snarkade.

- Nå, ~~kom~~ så ska jag lära dig ett annat sätt. Är det jordfyllning eller grusfyllning under golfvet?

- Det förstår jag mig inte på, svarade Sellén ~~en vis fläck~~ och tog försigtigt plats på några på golfvet utbredda papperskifvor.

- Har du mera sådant der papper?

~~m~~ - Ja, hur så? frågade Sellén och en lätt rodnad märktes i hårfästet.

- Jag behöfver det och en eldgaffel!

Borg fick de begärda sakerna af Sellén, som icke visste hvart det syftade. ~~men som~~ och hvilken nu tog sin målarstol och slog sig ner på de utbredda papperskifvorna der han blef sittande som om han sate på en skate.

Borg kastade af sig i skjortärmarne och började med ~~den nar~~ eldgaffeln bryta upp ~~st~~ en af styror och takdropp murken golfplankan.

— Nej, är du förbannad skrek Sellén!

— Så har gjorde jag i Upsala, sade Borg.

— Ja, men det gör inte an i Stockholm!

— Det gör jag fan, nu fryser jag och här ska bli eld.

— Men låt då bli och bryt midt på golfvet! det synes ju med detsamma!

— Inte bryr jag mig om att det syns, må du tro, det är inte jag som bor här; men det är för hårdt.

Han hade närmat sig Sellén och nu stött han ~~midt~~ på honom ~~med~~ och stolen ~~så~~ ~~att~~ ~~han~~ ~~så att papperskifo~~ så att det bar omkull ~~för det~~ och i fallet råkade Sellén draga sina papperskifvor med sig, så att ~~ett~~ hon ~~gran~~ golffyllningen blef synlig.

— Se en sån skurk! Här har han en riktig vedgömma och sitter och säger ingenting.

— Se så, det är takregnet som har gjort det der!

— Det bryr jag mig inte om hvem som har gjort det, men nu ska det bli eld.

Med några starka ryck hade han lossat ett par plankbitar och snart blef det eld i kaminen.

Levin förhöll sig under detta lugn, ~~och~~ upvaktande och artig. Borg satte sig framför brasan och glödgade eldgaffeln.

Åter knackade, men tre ~~två~~ korta och ett långt slag.

— Det är Falk, sade Sellén och gick att

öppna för Falk som inträdde med ett något hektiskt utseende.

– Behöfver du pengar? frågade Borg den inträdande och slog sig på bröstfickan.

– Så du frågar! svarade Falk tvifvelaktigt.

– Hur mycket behöfver du? Jag kan skaffa!

– Är det allvar? sade Falk och hans ansigte ljusnade.

– Allvar! Hm! Wie viel? Summan! Siffran! Rubriken?

– Åh, ja, en sextio Riksdaler skulle vara bra att ha!

– Det var en blygsam karl, sade Borg och vände sig till Levin. vidtog ~~svarte~~ denne

– Ja, det var förligt lite! (Tag för dig du, Falk, medan det står öppet.

– Nej, det vill jag inte! Jag behöfver inte mer och kan inte sätta mig i större skuld. För öfrigt vet jag ju inte när det skall betalas!

– Tolf Riksdaler hvar sjette månad, tjugofyra Riksdaler om året, i två rapp. svarade Levin säkert och distinkt.

– Det är ju billiga vilkor. sade Falk. Hvar får ni pengar på sådana?

– I vagnmakarbanken! – Tag fram papper och penna Levin! –

Denne hade redan reversal, penna och ett portatift bläckhorn i handen. Reversalet var redan ifylldt af de andra. När Falk såg siffran åttahundra tvekade han ett ögonblick.

– Åttahundra Riksdaler? sade han frågande.

– Tag mera du, då, om du inte är nöjd.

– Nej jag vill inte; och det gör ju detsamma hvem som tar pengarna bara de betalas ordentligt. För öfrigt, får ni pengar på sådana här papper, utan säkerhet?

249.

— Utan säkerhet? ~~Du~~ Du får ju vår borgen! svarade Levin föraktligt och förtroendefullt.

— Ja, inte säger jag något om det, menade Falk; jag är nog tacksam att ni gå i borgen, men, jag tror aldrig att det går igenom!

— Hå! hå! hå! Det är redan beviljadt, sade Borg och tog fram en "beviljningssedel" som, han kallade det. — Nåväl, skrif under.

Falk skref sitt namn. Borg och Levin stodo öfver honom som poliser.

— "Vice Häradshöfding" dikterade Borg.

— Nej, jag är litteratör, svarade Falk.

— Duger inte, du är anmäld som vice häradshöfding och för öfrigt står du som sådan i Adresskalendern ännu.

— Ha vi sett efter det?

— ~~Det~~ Man måste vara sträng i formerna sade Borg allvarligt.

Falk skref under.

— Kom hit Sellén och bevittna! befallde Borg.

— Ja, jag vet inte om jag törs, ~~sa~~ svarade denne. Jag har sett så mycket elände med sådana der påskrifningar hemma på landet...

— Du är inte på landet nu och har inte med bönder att göra! Skrif på, att du intygar att Falk skrifvit sitt namn sjelf; det måtte du väl kunna göra!

Sellén skref på, men ruskade på hufvudet!

— Kör nu opp den der dragonen så får han också skrifva under.

Då ruskningar förgäfves användes för att få lif i Olle, tog Borg ~~en~~ fram eldgaffeln, som nu blifvit röd och höll under näsan på den sofvande:

— Vak upp din hund, så får du mat! skrek han!

Och upp sprang Olle och gnuggade sig i ögonen!

— Du ska bevittna Falks namnteckning, förstår du?

Olle tog pennan och skref efter de båda borgensmännens diktamen, hvarpå han ville återvända till sömnen, men hindrades af Borg.

— Nej vänta lite! Falk ska skrifva en fyllnadsborgen först.

— Skrif inte borgen Falk, sade Olle, det går aldrig väl; det är sorgen!

— Tyst din hund, röt Borg! Kom hit Falk. Vi ha nyss gått i borgen för dig, ~~nu ska~~ i proprieborgen förstår du; nu ska du skrifva på fyllnadsborgen här i stället för Struve som är lagsökt.

— Hvad vill fyllnadsborgen säga? frågade Falk.

— Det är bara för formen; lånet var på 700 i Mälarbanken; första inbetalningen är gjord, men så går Struve och låter lagsöka sig så att vi måste skaffa en suppleant. Det är ju inte nya lån, inte är det någon risk; pengarne äro ju utfallna för ett år sedan!

Falk skref på och de båda bevittnarne skrefvo under.

Borg vek omsorgsfullt och med kännarmin ihop reversalen ~~at~~ och öfverlemnade dem åt Levin som genast begaf sig på dörren.

— Nu är du igen med pengar här om en timma, sade Borg, annars går jag genast till polisen och låter telegrafera efter dig!

Derpå steg han upp och lade sig nöjd med

Obs. pag.
251, 52, 53, 54, 55,
56, 57, 58.

Sitt verk på soffan der Olle legat!

Denne ~~kröp~~ vankade fram till brasan, ~~och~~ slog sig ner på golfvet och lade sig i krum som en hund.

Det blef en stunds tystnad.

– Hör du Olle, sade Sellén; tänk om vi skulle ta och skrifva ett sånt der papper!

– Då kom Ni på Rindön, sade Borg.

– Hvad är Rindön? frågade ~~Falk~~ Sellén.

– Det ligger i skärgårn, men om herrarne föredra Mälarn, så fins ett ställe som heter Långholmen!

– Men hur gör det, allvarsamt, frågade Falk, om inte man kan betala på förfallodagen?

– Då tar man ett nytt lån i skräddarbanken, svarade Borg.

– Hvarför tar Ni inte ett lån i Riddarbanken återupptog ~~Borg~~ Falk!

– Den är skämd! svarade Borg.

– Förstår du det? sade Olle till Sellén.

– Inte ett ord? svarade denne.

– Vi ska få lära er en gång när vi blir agréer vid akademien och kommer i adresskalendern!

HS / Vf 196 -

KUNGL. BIBLIOTEKET.

Kap. 23–2~~6~~5.

(Sid. 252–307).

Otryckt

Synes mig utan saknad kunna utgå! JS.

Seeligmann

Tjugo~~andra~~ tredje Kapitlet

Menniskors öden.

Vid femtiden på eftermiddagen satt Borg rödflammig och läste ännu på Lagergrens vid ett bord öfverfyldt med buteljer af alla färger. Vid hans sida syntes Redaktören af Gråkappan, litet mindre blek än vanligt, men mycket mera moralisk och fast i principerna efter den starka måltid Borg hade bestått. Han tummade sitt långa ljusa helskägg och ~~synter~~ tycktes nedslagen.

– Hvad grubblar du på? ~~Sad~~ sade Borg för att säga något, ty han hade för godt förstånd för att kunna vara intresserad af den andres tomma tankar.

– Åh, vet du bror, jag sitter och tänker öfver all usel julliteratur jag ~~[illegible]~~ fått kämpa mig igenom de här dagarna ...

– Och nu sitter du och sörjer öfver litteraturens usla tillstånd! Det bör ju sona dig att det är dåligt då du sjelf är en misslyckad! Jag trodde du satt och grubblade på din förfallna lön.

– Medge ändå att de här ungarne, de här som kommit strax efter oss, sedan vi lemnade Upsala, äro bra tunna! fortfor Redaktör Modigh, som hade en underbar förmåga att låta det man slog öfver honom rinna af sig.

– Det är derför att de måste söka imitera er uselhet för att kunna hoppas på erkännande.

– Åh, du pratar!

– Pratar? Hvad menar du med det?

Struve inträdde med detsamma i rummet, utdelande helsningar till höger och venster åt artister och litteratörer, hvilka med sin personliga närvaro sökte åtminstone ~~freda~~ förmildra de domar som derinne dömdes af de stränga herrarna. Derpå framträdde han till Gråkappans bord, slog sig ner och tog fram en ~~[illegible]~~

253.

alldeles ny bok i vackert omslag och lade den framför Modigh.

Dennes ögon blixtrade till, i det han fattade boken och läste omslaget:

— Dikter — hm — af Arvid Falk! Ha! Prå! Den der humbugen i Rödlufvan! Den ska jag väl knäppa!

Och han skrapade med ena foten på golfvet som om han dödat en mask.

— Dåligt naturligtvis! Låt oss se!

Han skar upp ett blad midt i boken och läste.

— Hm, hör på, ska ni få höra! — [Han tog upp en blåpenna och vätte den på tungan.] "Och hans anletes unga blomstervår!"

— Blomstervår! Hvad är det för slag? Anletets blomstervår! Unger inte! Fosfor! — — Ett sådant gnäll! Läs bara innehållsförteckningen: Rosen, Liljan, Nässlan, Gråsparfven, Hämplingen, Näckrosen: bara Zoologi och botanik! Och så koketterar han med modesti, den äregiriga skurken: Han "qvittrar ödmjukt utan prakt och snille." Och så angriper han religiositeten: "Fritt må bleka bönesystrar, Himla sig vid psalmers ljud." Himla sig! Jag ska lära honom att behandla heliga saker med vördnad! Och hör: Hvilken lögnaktighet. Sjömannens änka! Tror någon Christen menniska att en sjömans hustru, en för detta kokerska sjunger så här "Till sömns jag kysser ditt ögonpar, två strålar från lyckliga solskensdar." Det är opoetiskt derför att det är lögn; ty Solningen är poesiens skönaste smycke; hvart skulle vi komma utan Solningen mina herrar!

— Får jag se på omslaget ryckte Borg och ~~tock~~ tog åt sig boken.

– Du behöfver inte vara rädd för den, inföll Borg. Jag har läst den och der står både "tårdränkta metrar" och "genialiskt offertorium" som du begärde.

– Gör det det?

– Ja det gör det verkligen, svarade Modigh.

– Således är det bäst att vi göra oss i ordning att mottaga din supé, sade Borg. Nå har du läst det här, fortfor han och sköt fram Falks dikter? Hvad tycker du om det?

– Jag har bara tittat i dem! Åljo! Inte som värst dåligt! svarade Skalden med ett medlidsamt löje. Det är ganska talangfullt, men jag kan inte gilla alla hans anaperter.

– Jag ska nappa honom så att han skall låta bli sådant der en annan gång, sade Modigh. Hela karlen, att döma efter hans otidigheter i Rödluvan, förefaller mig vara en humbug!

– Tycker du det? sade Skalden och spetsade sina feta öron. ~~Jag~~ Vet du jag tror att jag delar din åsigt. Struve du som känner honom från Rödluvan vet väl hvad han går för?

– Jag? sade Struve och flög upp som om han satt sig på en stoppnål! Jag känner honom högst obetydligt. Det är visserligen en ganska hyggelig karl men han är allt lite inbilsk; för öfrigt ska nybörjare alltid höra sanningen annars bli de så lätt förstörda! ~~Hvad jag vet är att han är mycket röd~~ . . .

~~Är han röd~~

– Ja det är rätt, sade skalden.

– Du tänker således nappa honom ordentligt? frågade Borg utmanande.

– Ja det kan du lita på!

– Men om ~~har~~ du ~~ha~~ inte har läst boken och inte tänker läsa den, så måste du ät–

HS / Vf 196 - #257

257. minstone läsa omslaget! Se der, läs!

Modigh tog emot boken, läste och gjorde en grimas:

— Det är ju Moses förlag! Fy-fan! Och tror att jag tänker ~~att taller~~ att ta och berömma den der. Det får du göra Struve!

— Nej, det gör jag visst inte, det är aldrig någon som har berömt mig!

— Men, invände Skalden, man kan ju alltid berömma på ett sådant sätt...

— Nej du, inte när Moses skall läsa det: han kan nog vår / språklärarens hand! förklarade ~~Borg~~ Modigh.

— Se der kommer en yngling som kan recensera verket, sade Borg och visade på unge Levi som kom slingrande fram- ~~[illegible]~~ till bordet! Kom hit ~~Isaac~~ Isaac så ~~Kom hit~~ ska du få recensera en bok som farbror Moses har gifvit ut!

— Skall jag? Jag har ju aldrig skrifvit! svarade Levi blygsamt.

— Nå hvad gör det, någon gång ska bli den första! sade Modigh. Här i julbrådskan ha vår / korrekturläsare fått recensera böcker, så att det har sjungit om det; och en dag fick vi lof att skicka polisreferenten på ~~teater~~ en konsert, men det höll på att gå illa, för han råkade af okunnighet att berömma ett fruntimmer som hade nekat att sjunga på en middag hos Moses. Nå Levi: är du hågad att debutera?

— Ja bevars! Jag ska göra mitt bästa!

— Men, invände Skalden, Du ska inte glömma att omnämna den typografiska utstyrseln; det smickrar alltid ~~Moses~~ förläggaren och grämer ~~den andra~~. författaren.

— Nå hvarför ska jag gräma författaren,

om jag tycker om hvad hon har skrifvit, eller om det är bra hvad hon skrifvit, ty det förstår jag inte att bedöma...

Ett högljudt skratt afbröt den barnsliga bekännelsen och saken var afgjord!

* * *

HS / Vf 196 - #259

259.

Tjugo~~tredje~~ fjerde / Kapitlet.

Audienser.

Nicolaus Falk satt på sitt kontor ~~da~~ om morgonen på dagen för julafton. Han var sig icke fullt lik; tiden hade gallrat det ljusa håret på hans hjessa och passionerna hade ~~gräft~~ dikat (små aflopps) i ansiktet för all den syra som qvällde fram ur vatten/sjuka magen. Han satt lutad öfver en liten smal bok af / format, ~~som liknade~~ långkachesens, och i den ~~stack~~ arbetade hans ~~med sin~~ penna som om hon ~~satt och~~ stack ut mönster.

Det knackade på dörren och ögonblickligen försvann boken under pulpetklaffen och ett morgonblad intog dess plats. ~~den~~ Falk var djupt inne i läsningen, då hans broder trädde in.

– Sitt, gode Falk!

– Nej, det har jag inte tid med! Har du läst morgonbladet?

– Nej!

– Jaså, jag tycker du håller på!

– Ja, jag började just nu!

– Då har du väl läst om Arvids dikter!

– Jaså! ja, det läste jag!

– Nå! Det var ju vackra loford han fick!

– Det har han ~~väl~~ skrifvit sjelf!

– Det ~~sad~~ sa du ~~att han gjort i~~ i går qväll när du läste Gråkappan också!

– Nå hvad ville du? ~~för stoo~~

– Jag träffade Amiralskan nyss ~~och~~; hon tackade för bjudningen och uttryckte sin glädje öfver att få träffa den unge skalden!

– Sa hon det?

– Ja, det gjorde hon!

– Hm! Ja, man kan ju ha misstagit sig! ~~Men~~ Jag säger inte att man gjort det derför! Du ska väl ha pengar igen?

– Igen? När fick jag några sist?

– Se der! – Gå nu! Men kom inte och begär några mer före jul; du vet att det varit så hårdt år!

– Nej, det vet jag visst inte! Alla menniskor säger att det varit så godt år!

– För landtbrukaren ja, men inte för försäkringsbolagen. Adjö!

Frun gick och in steg Fritz Levin försigtigt som om han fruktade ett bakhåll.

– Hvad vill du? helsade Falk.

– Åh jag ville bara titta in i förbigående.

– Det var klokt; för jag ville just tala vid Dig!

– Åhnej!

– Du kommer unga Levi?

– Ja bevars!

– Läs det här papperet; högt!

Levin läste högt: " Storartad Donation. – Med en hos vår köpmän numera icke så ovanlig frikostighet, har Grosshandlaren Carl Nicolaus Falk, för att fira årsdagen af ett lyckligt äktenskap — ~~hm! hm~~: – till direktionen för Barnkrubban Betlehem öfverlemnat ett donationsbref på 20,000 Kronor hvaraf hälften genast utfaller och hälften efter den ädle gifvarens död. Gåfvan får desto större värde som Fru Falk är en af stiftarinnorna af den menniskoälskande institutionen."

– Duger det? frågade Falk.

– Utmärkt! Det blir rosen på Nyåret!

– Nå, du ska gå till direktionen, d.v.s. till min hustru, med donationsbrefvet och pengarna. Och sedan skall du söka upp Levi. Förstår du?

– Alldeles!

Falk lemnade donationsbrefvet ~~på~~ prentadt på pergament och summan.

– Räkna att du tagit emot rätt! sade han.

Levin plockade upp en bundt papper

och gjorde stora ögon. Det var femtio a belånta papper med litografiskt arbete för många riksdaler i alla möjliga färger

— Är det här pengarna? frågade han.

— Det är värdepapper, svarade Falk. Femtio aktier à 200 i Triton, öfverflyttade på Barnkrubban Betlehem.

— Jaså det ska sjunka nu, efter som råttorna ge sig af?

— Det har ingen sagt, svarade Falk med ett elakt skratt!

— Nå men om, då får Barnkrubban göra konkurs!

— Hvad rör det mig! Men dig ändå mindre. Nu till en annan sak! — Du måste — du vet hvad jag menar när jag säger du måste —

— Jag vet, jag vet; löjpökning, trassel, reversen — gå på, gå på!

— Du ska skaffa Arvid hit på min middag ~~juldagen~~ tredjedagen i jul!

— Det var som att skaffa tre skäggstrån från jätten! Ser du nu att det var bra jag inte framförde ditt ärende till honom den der gången i våras! Så jag inte att det skulle gå så? hör! 4 ~~Det får vara hvilket som helst bra det~~ ~~skar~~ det! — Det var den saken! — Vi ha en qvar! — Jag har märkt vissa ångerssymptomer hos min hustru! Hon måtte ha träffat modern eller någon af systrarne. Julen är en sentimental årstid — Gå till Holmen och elda på litet!

4. Så du! Hvad som får du för slag! Håll munn på dig, nu, och göra du som jag säger!

— Det är inte behagliga uppdrag det der...

— Marsch! — Nästa man!

Levin gick och aflöstes af Magister Nyström ~~Ryberg~~ (hvilken insläpptes genom en tapetdörr i rummets bakgrund), hvarpå dörren stängdes. Nu försvann morgontidningen och den långa smala boken kom fram.

Ygberg såg sorgligt förfallen ut; hans kropp var reducerad till en tredjedel af sitt volyminnehåll och hans kläder voro ytterligt tarfliga. Han stannade ödmjukt vid dörren, framtog en mycket sliten plånbok och ~~[illegible]~~ afvaktade.

– Klart? frågade Falk och lade pekfingret i boken.

– Klart! svarade Nyberg och öppnade plånboken.

– N:o 26. Löjtnant Kling. 1500 Rdr. Betalt?

– Icke betalt!

– Prolongeras med straffränta. Sökes hemma!

– Tar aldrig emot hemma!

– Slotas per post med sökning i kasern! – N:o 27 Häradshöfding Dahlberg. 800 Rdr. Låt mig se! Son till Grosshandlaren, som är taxerad 35,000 –; anstår tills vidare, bara han betalar intresset! Håll efter honom!

– Han betalar aldrig räntan!

– Sökes med breflapp, ~~i~~ (du vet!) utan kuvert – som ställes på verket! – N:o 28. Kapten Stjernborst. 4000. ~~Rdr~~. Der ha vi gossen! Icke betalt?

– Icke betalt!

– Skönt! Förhållningsorder: Söker i ~~kasern~~ vakten vid tolftiden. Klädseln – du nemligen – komprometterande – Den der röda öfverrocken ~~med~~ som är gul~~a~~ i ~~skotteringarne~~ sömmarne – du vet!

– Hjelper inte; jag har sökt honom i vaktrummet ~~med de~~ i bara bonjouren en grå vintern!

– Då går du till borgensmännen!

– Der har jag varit och de böda mig dra åt skogen! ~~[illegible]~~! Det var bara en formalitetsborgen sa' de!

– Då söker du honom sjelf en Onsdagsmiddag kl. 1 (när han sitter i Tritons ~~direktion~~ direktion; ~~och tar~~ ta Andersson med dig! så att ni ä två!

– Det är redan gjordt?

– Nå hur såg direktion ut? frågade Falk och klippte med ögonen.

– Den ~~skrattande~~! såg generad ut?

– Ah, gjorde den! ~~Såg~~ Såg den riktigt generad ut?

– Ja det gjorde den!

– Men han sjelf då?

263.

– Han ~~kom~~ ledde oss ut till ~~oss~~ i farstun och sa att han ~~ville~~ skulle betala bara vi lofvade att aldrig söka honom der mera!

– Ah, jaså! Jobs! Sitter der två timmar i och veckan för 6000, derför att han heter Stjernborst! – Låt mig se: ~~Onsdag~~ Lördag i dag! – Du är ~~der~~ i Tritan precis klockan half ett; om du får se mig der, hvilket är afgjordt, så – inte en min – Förstår! Godt! – Nya ansökningar?

– Trettiofem stycken!

– Jojo! Det är julafton i morgon.

Falk bläddrade igenom en bundt reverser; då och då for ett löje öfver hans läppar och ett enstaka ord.†

– Herre Gud! ~~Å~~ Har det gått så långt med honom! Och hon – och hon – som anses vara så solid! Jojo, jojo, jojo! Hör komma tider! – Jaså hon behöfver pengar? då ska jag köpa hennes hus! –

Det knackade på dörren. Pulpeten slogs igen, papperen och stockarne voro bortblåsta och Ny~~berg~~ström gick ut genom tapetdörren.

– Klockan half ett, ~~sade~~ hviskade Falk efter honom.†

Derpå justerade han halsduken, drog fram manchetterna och ~~frågade vid dörren~~ öppnade dörren åt förmaket.

– Se! God dag, herr Lundell! Mjukaste Tjenare! Var så god och stig på, för all del! Hur står det till! Jag hade låst in mig ett ögonblick!

Det var verkligen Lundell, klädd som en kontorist, efter sista modet och med klockkedja och ring och handskar och galoscher.

– Jag kanske störde herr Grosshandlarn?

– Nej, för all del! Tror Herr Lundell att vi kan få det färdigt till i morgon?

– Skall det nödvändigt vara färdigt i morgon?

†– Ett ord till! Har du ~~versen~~ poemet färdigt?
– Ja, svarades från underjorden.
– Godt! Håll Levins revers färdig att skarfas in i Konsulets – Jag kommer att stämma till honom under dan; han är fallit, den fanen!

- Ovilkorligen! Krubban blir en fest, som jag bjuder på, och min broder kommer då att offentligen ~~skänka~~ öfverlemna porträttet att upphängas i matsalen!

- Nå då får inga hinder finnas, svarade Lundell och tog fram en nästan färdigmålad duk ur en skrubb och ett staffli. Behagar herr Grosshandlaren vara så god att sitta ett ögonblick, så får jag sätta i lite hår och der!

- Så gerna! Så gerna! För all del!

Falk kastade sig ner på en stol; slog benen i kors och ~~ut~~ intog en statsmannalik ställning, ~~med~~ samt anlade en förnäm min.

- Var så god och tala! sade Lundell. Ansigtet är i sig sjelf ~~så~~ visserligen intressant, men ju flere skiftningar af karakteren det kan uttrycka dess bättre!

Falk myste och ett sken af nöje ~~af~~ och välbehag med sig sjelf upplyste hans råa drag!

- Herr Lundell äter middag hos mig ~~Juldagen~~ tredjedagen?

- Jag tackar...

- Då skall herrn få se ansigten af högt förtjenta män, hvilka kanske vore värdigare att fästas på duken än mitt.

- Jag kanske skulle komma få den äran att måla dem?

- Helt säkert om jag ger mitt ord.

- Åh, Ni tror verkligen?

- Helt säkert!

- Nu såg jag ett nytt drag. Var så god och behålla den minen! Så der! Förträffligt! Jag fruktar att vi måste använda hela den här dagen vet herr Grosshandlaren! Det återstår ännu en hel hop småsaker som man endast kan upptäcka under hand; Ert ansigte är så rikt på intressanta drag.

- Nå, då äta vi middag tillsammans ute! Och vi skola umgås flitigt så att herr Lundell får tillfälle att studera mitt ansigte ~~efter hand~~ bättre till andra upplagan - som alltid kan vara bra att ha! Jag får verkligen säga att det är få personer som ha officierat mig på ett så behagligt sätt som herrn

Lundell!..

— Och jag ber allra mjukast.

— Och jag skall säga Min herre, att jag är en skarpsynt person, som väl förstår att skilja ~~på~~ sanningen från smicker.

— Det såg jag med detsamma, svarade Lundell samvetslöst. Mitt yrke ~~ger~~ har gifvit mig någon färdighet att bedöma menniskor.

— Herrn har ~~en~~ ~~skarp~~ blick; det är verkligen inte alla som kunna bedöma mig. Min hustru till exempel...

— Nå, det kan man inte begära af fruntimmer.

— Nej, är det inte det jag säger! — Hör nu får jag inte lof att bjuda på ett glas godt portvin?

— Jag tackar herr grosshandlarn, men jag har för princip att aldrig dricka något när jag arbetar...

— Det är alldeles rätt! Jag respekterar denna princip — jag respekterar alltid principer — så mycket mer som jag ~~sjelf~~ ~~aldrig~~ delar den.

— Men när jag inte arbetar, dricker jag gerna ett glas.

— Det är som jag — alldeles som jag.

Klockan slog half ett. Falk sprang upp.

— Ursäkta mig jag måste ~~upp i~~ ut i en affär på ett ögonblick, men jag skall genast vara tillbaka!

— För all del, för all del i verlden! Affärerna framför allt!

Falk klädde sig och gick; Lundell var ensam på kontoret.

Han tände en cigarr och ~~satte~~ ställde sig att betrakta porträttet. Den som ~~ha~~ observerat hans ansigte nu skulle icke ha kunnat se hans tankar, ty han hade redan lärt sig så mycket af lifvets konst att han icke en gång anförtrodde ensamheten sina meningar, ja han fruktade till och med att meddela sig med sig sjelf:

Tjugo~~fjerde~~sexte Kapitlet.

~~Arbetar-rörelse.~~

Om Sverige.

Man hade kommit till desserten. Champagnen gnistrade i glasen hvilka bröto ljusstrålarne från kronan i Nicolaus Falks matsal ~~och~~ i våningen vid Skeppsbron. Arvid mottog vänliga tryckningar från alla håll med komplimenter och välönskningar, varningar och råd; alla ville vara med och assurera sig en del i hans framgång, ty det var nu en afgjord framgång.

– Häradshöfding~~en~~ Falk! Jag ber den äran! sade Presidenten i "Kollegiet för Embetsmännens löner" och nickade öfver bordet: Det der är en genre som jag förstår!

Falk mottog den sårande komplimangen med lugn.

– Hvarför skrifver ni så melankoliskt! frågade en ung skönhet, som satt till höger om skalden. Man skulle tro att ni varit olyck~~te~~ligt kär!

267.

– Häradshöfding Falk! Får jag lof att dricka! sade redaktören af Gråkappan från venster, i det han strök undan sitt långa hvita skägg. ~~Jag hade~~ Hvarför skrifver inte Häradshöfdingen i min tidning?

– Jag tror inte herrarne skulle trycka hvad jag komme att skrifva i sådana fall.

– Jag vet inte hvad som skulle utgöra något hinder?

– Åsigterna!

– Ah! Det är inte så farligt med den saken. Det jemkar sig nog! Inte ha vi några åsigter för öfrigt.

– Skål Falk! skrek den alldeles yre Lundell öfver bordet i Levi och Borg måste hålla i honom så att han icke skulle stiga upp och hålla tal.

Det var första gången han var ute ibland folk och det ståtliga sällskapet och den lysande anrättningen hade slagit honom åt hufvudet, men som alla gästerna befunno sig på ett högre stadium undgick han lyckligen någon obehaglig uppmärksamhet. +

~~+ Sellén satt och [illegible] någre en tillfyllersgaffel i handen och gjorde en betydelsefull min åt ~~to~~ Lundell.~~

Arvid Falk kände sig visserligen varm vid anblicken af dessa menniskor, som återupptagit honom i samhället utan att begära några förklaringar eller fordra afbön! Han ~~Det~~ ~~kände~~ derför en ~~viss~~ kände af trygghet vid att sitta på dessa gamla stolar, som varit delar af hans barndoms hem; han ~~kände~~ igenkände med vemod den stora borduppsatsen, som fordom endast togs fram en gång om året; ~~och~~ men de många nya menniskorna gjorde honom främmande. Han lät icke narra sig af deras vänliga miner; de ville honom visserligen intet ondt, men deras välvilja var beroende af en konjunktur. Dessutom föreföll honom hela tillställningen maskeradartad. Hvad hade Professor Borg, mannen med det stora vetenskapliga ryktet, ~~at~~ för gemensamma intressen med hans obildade bror? De ~~sato~~ voro i samma bolag?

Hvad gjorde den högfärdige Kapten Gyllenborst här? Gick han hit för att äta? Omöjligt! Om också menniskor gå bra långt för att äta. ~~el~~ Eller Presidenten? Eller Amiralen? Det funnos osynliga band, starka, olösliga kanske!

Glädjen stod högt, men skratten voro för gälla, qvickheten flödade, men den var syrlig; Falk kände sig beklämd och han tyckte att fa~~dens~~rens ansigte från porträttet såg vredgadt ~~agiterande~~ ned på sällskapet ~~der hon sate~~ som ~~upp~~hängde öfver pianot.

Nicolaus Falk strålade af belåtenhet; han såg ingenting, hörde ingenting obehagligt, men han undvek att träffa broderns blickar så mycket han kunde; de hade ännu icke vexlat ett ord, ty Arvid hade, enligt Levins anvisning infunnit sig först då alla gästerna samlats.

Middagen var vid sitt slut. Nicolaus höll ett tal om den "egna kraften och den fasta viljan" som förer menniskan till målet; "det ekonomiska oberoendet" och "en position". "Detta allt tillsammans, fortfor talaren, ~~med~~ förlänar sjelfkänsla och ger karakteren den fasthet, utan hvilken vi platt intet kunna gagna; intet gagna det allmänna, hvilket är det högsta hvartill vi kunna komma och det är dit mina herrar vi alla sträfva ändå, när sanningen kommer fram! Jag dricker de ärade gästers skål, som i dag hedrat mitt hus och jag hoppas att jag många gånger måtte få åternjuta samma ära!"

Härpå svarade Kapten Gyllenborst, som redan var något drucken, i ett längre skämtsamt anförande, hvilket under en annan sinnesstämning och i ett annat hus skulle ha kallats skandalöst.

Han for ut emot den köpmansanda som en gripit omkring sig och han förklarade skämtsamt, att han visst

HS / Vf 196 - #269

269

icke saknade sjelfkänsla oaktadt han i hög grad saknade ekonomiskt oberoende; han hade just i dag på förmiddagen haft en affär af ganska obehaglig art — men det oaktadt egde han nog karaktersstyrka att gå bort på denna middag, och hvad hans position beträffade, ansåg han den vara så god som någons — och det ansågo nog andra med, efter som han kunde få den äran sitta vid detta bord, hos detta charmanta nordfolk!

När han slutat andades sällskapet lättare; "det hade känts som om ett åskmoln dragit öfver" anmärkte den sköna till Arvid Falk, hvilken lifligt senterade detta yttrande.

Det var så mycket lögn, så mycket falskhet i luften, att Falk kände sig beklämd och längtade ut. Han såg huru dessa personer, hvilka helt säkert voro hederliga och aktningsvärda, liksom gingo i en otymplig hedja, i hvilken de då och så betto med gråfädt rosor — ja kapten Stjernborst behandlade ju värden med öppet, ehuru skämtsamt förakt. Han tände cigarren i salongen, intog opassande ställningar, och ~~för~~låtsades som om han icke såg fruntimren sjelfva + De öfriga herrarne iakttogo ett indifferent värdigt skick och tycktes tjenstgöra. Upprörd och missnöjd lemnade Arvid Falk ofömärkt sällskapet och gick. På gatan nedanför ~~[illegible]~~ stod Olle Montanus och väntade.

+ Han spatserade på skabelonsmattorna recenserande obarmhertigt oljetrycken på väggarne och uttalade sitt förakt för mahognymöblerna.

— Jag trodde verkligen inte du skulle komma, sade Olle. Det lyste så grannt deruppe!

— Så att derför! Jag önskade du hade varit med!

— Nå, Lundell tar sig ut ibland bättre folk!

— Afundas honom icke! Han får nog sina bittra dagar, om han skall gå porträttvägen! — Låt oss nu tala om annat! Jag har verkligen längtat så mycket efter denna qväll, då jag skall få se arbetarne på nära håll! O, jag tycker det skall bli som frisk luft efter detta qvalm; det förefaller mig som om jag skulle få gå ut ~~till~~ ~~[illegible]~~ i skogen efter att ha legat på ett sjukhus! Jag måtte väl icke beröfvas denna illusion också!

— Arbetaren är misstänksam, så att du måste vara försigtig!

— Är han ädel? Är han fri från småsinne? Eller har förtrycket förderfvat honom?

— Du får väl se! Mycket är annorlunda i verlden än man föreställer sig

— Ja, Gunnar, så är det!

Om en half timme befunno de sig i arbetarförbundets Nordstjernans stora sal, som redan var fylld med folk. Falks svarta frack gjorde icke något godt intryck ~~och~~ ~~inbundna figurer~~ och han fick ~~[illegible]~~ mottaga mången ovänlig blick från mulna ansigten.

Olle presenterade Falk för en lång, gänglig hostande karl med passioneradt utseende: Snickar Eriksson.

— Jaså, sade denne; är det också en herre som vill bli riksdagsman? Det ser han mig för spinkig ut till ändå!

— Nej, nej, sade Olle, han kommer för tidningen!

— Hvad för tidning? Det finns så många sorters tidningar! Kanske han är här för att göra narr af oss!

— Nej, för all del, sade Olle; han är en arbetarvän och skall göra allt för er!

— Jaså! Det var en annan sak! Men jag är rädd för sådana der herrar; vi hade en som bodde hos oss, det ville säga i samma hus uppe i Hvita Bergen; ~~och~~ han var vice-värd — Struve hette kanaljen!

271.

Ett klubbslag föll och i ordförande-stolen satte sig en medelålders man. Det var vagnmakaren Löfgren, stadsfullmäktig och ~~Riddare af Vasa-orden~~ Innehafvare af medaljen Litteris et Artibus. Genom ~~vana~~ öfning ~~vid~~ i kommunala uppdrags skötande hade ~~hade~~ han förvärfvat sig stor talarvana och hans yttre hade tagit en prägel af ärevördighet som kunde tysta stormar och qväfva oljud. En stor domarperuk beskuggade ett bredt ansigte hvilket pryddes af ett par polissonger och glasögon.

Vid hans sida satt sekreteraren, i hvilken Falk igenkände en arvodist från det stora Kollegiet. Denne var klädd i pince-nez och uttryckte med ~~ett~~ bondgrin sitt gillande öfver det mesta som yttrades. På första bänken nedanför ordförandeestraden sutto de förnämste ledamöterna, officerare, embetsmän, grossörer, hvilka kraftigt understödde alla lojala förslag och med öfverlägsen parlamentarisk förmåga nedgjorde alla reformprojekter.

Protokollet upplästes ~~och~~ af ~~en~~ sekreteraren godkändes och justerades af första bänken. Derpå föredrogs första öfverläggningspunkten.

"– Beredningsutskottet hemställer huruvida icke arbetareförbundet Nordstjernan ville för sin del gifva uttryck åt det ogillande, som hvarje rättänkande medborgare måste känna gentemot de olagliga rörelser, som under namn af strejker gå gå i snart sagdt hela Europa."

– Antar förbundet..?

– Jaaa! skrek första bänken

– Herr Ordförande! ropade Snickaren från Hvita Bergen.

– Hvem är det derborta som för oljud! frågar Ordföranden och tittar under glasögonen med en min som om han ämnade ta fram rottingen.

- Här är ingen ~~ingen~~ som för något oljud; det var jag som begärde ordet? sade Snickarn.
- Hvem är jag?
- Snickarmästaren Eriksson!
- Är han mästare? När blef han det!
- Jag är utlärd gesäll och har aldrig haft råd att begära burskap men jag är så skicklig som någon annan och jag arbetar för mig sjelf! Det ska jag säga!
- Vill Snickargesällen Eriksson vara god och sitta ner och inte störa oss vidare. – Anser förbundet frågan som med ja besvarad.
- Herr Ordförande!
- Hvad är det frågan om?
- Jag begär ordet! Och hör det herre! röt Eriksson.
- Eriksson har ordet! mumlades från bakgrunden!
- Gesällen Eriksson – skrifver han med x eller z? frågar Ordföranden, som blifvit sufflerad af sekreteraren.

Ett högt skratt ~~afbröt~~ upphöjdes af första bänken.

- Jag skrifver inte alls mina herrar; jag diskuterar! sade Snickaren med glödande ögon; ja det gör jag! Om jag hade ordet i min magt skulle jag säga att de som strejka ha rätt, för om ~~de för~~ mästrarne och patronerna ~~som~~ bli feta som göra ingenting annat än springa och fjeska på uppvaktningar och sådant der scheiss, så är det arbetarens svett det kostar! Men vi vet nog hvarför ni inte vill betala vårt arbete; det är derför att vi skulle få rösträtt ~~om~~ till riksdagen och det är man rädd för...
- Herr Ordförande!
- Ryttmästar von Sporn!

HS / Vf 196 - #273

– och det vet vi nog, att taxeringskomitén sätter ner skatten så snart den går opp till den der siffran. Om jag hade ordet i min magt så skulle jag säga mycket mer, men det tjenar så litet....

– Ryttmästar von Sporn!

– Herr Ordförande, Mina Herrar! Det är högst oväntadt att i en församling som denna, hvilken genom sitt värdiga uppträdande för öfrigt (nu senast vid det Kungliga bilägret) gjort sig ett så godt namn, personer ~~med~~ utan all parlamentarisk takt skola tillåtas kompromettera ett aktningsvärdt förbund genom oblygt och hänsynslöst förakt för alla former. Tro mig mina herrar, något sådant skulle icke ha händt i ett land der man från ungdomen lärt sig militärisk tukt...

(– allmänna ~~värnpligten~~ lifbeväringen! ~~hviskade~~ sade Eriksson till Olle.)

...der man vant sig att styra sig sjelf och andra! Jag uttalar den gemensamma förhoppningen, att något sådant störande uppträdande icke vidare må ega rum bland oss... jag säger ~~bland~~ oss – ty jag är också arbetare... vi äro alla arbetare inför den ~~högste~~ evige... och jag säger det i egenskap af ledamot af detta förbund och den dag skulle vara en sorgedag då jag måste taga tillbaka de ord jag vid ett annat sammanträde häromdagen – ja det var i Nationalförbundet ~~Värnpligtens~~ (Lifbeväringens) vänner! – yttrade: Jag tänker högt om den Svenska Arbetaren!

– Bravo! Bravo! Bravo!

– Anser förbundet Beredningsutskottets förslag med ja besvaradt?

– Ja! Ja!

Andra punkten: – "På enskild motionärs förslag får Beredningsutskottet hemställa om icke arbetarförbundet skulle, i anseende till H. K. H. Hertigens af Dalsland timade Konfirmation, såsom ett erkännande ~~uttryck~~ af svenska Arbetarens tacksamhetsskuld till Konungahuset och nu serskildt som ett uttryck af ogillande öfver de arbetaroroligheter som under namn af Kommunen ~~[illegible]~~ förhärja Frankrikes hufvudstad, förena sig i insamlandet af medel till en hedersgåfva hvars värde dock icke bör öfverstiga tre tusen Riksdaler."

– Herr Ordförande!

– ~~D~~ Doktor Haberfeld!

– Nej det var jag Eriksson, som begärde ordet!

– Jaså! Nå! Eriksson har ordet!

– Jag skulle upplysa att det icke är arbetaren som gjort Kommunen i Paris, utan att det är embetsmän, –officerare, just som de lifbeväringar!– advokater ~~militärer~~ och tidningsskrifvare, som gjort den! ~~Om jag hade~~ Om jag hade ordet i min magt så skulle jag be dessa herrar uttrycka sina känslor i ett ~~album~~ Konfirmationsalbum!

– Anser förbundet frågan med ja besvarad!

– Ja! Ja!

Och derpå började ett skrifvande af skrifvaren och ett Kollationerande och ett protande som vid sjelfva riksdagen.

– Går det alltid till så här? frågade Falk.

– Tycker Herrn att det är muntert? svarade Eriksson. Det är så att man kan rifva håret af sig. Jag ville kalla detta korruption och förräderi. Brott & egennytta och uselhet; inte en man med hjerta som kan föra saken framåt; derför kommer det också att bli som det blir!

275.

– Hvad skall det bli då?

– Vi få väl se! – sade ~~Smeden~~ snickaren och fattade Olles hand. Är du beredd? fortfor han. Stå på dig bara; för här får du kritik!

Olle nickade slugt.

– Ornamentsbildhuggar-gesällen ~~Olle~~ Olof Montanus har anmält sig hålla föredrag om Sverge, började Ordföranden; ämnet är väl stort, förefaller det mig och något allmänt hållet, men om han lofvar göra undan det på en half timme så ska vi väl böra gå; eller hvad säga herrarne?

– Ja!

– Herr Montanus, var så god och stig fram.

Olle ruckade på sig som en hund innan han skall ta språng och gick fram genom hopen, som mönstrade honom med sina blickar.

Ordföranden öppnade ett litet samtal med första bänken och sekreteraren gäspade innan han tog upp en tidning för att visa huru litet han ämnade höra på föredraget.

Men Olle steg upp på estraden, fällde ner sina stora ögonlock, tuggade några gånger för att narra åhörarne att han började och när det blef rigtigt tyst, så tyst att man kunde höra hvad Ordföranden sade åt Skattmästarn, började han.

– Om Sverge. – Några synpunkter.

Det blef en paus.

– Mina Herrar! Det torde väl få anses som mera än ett obestyrkt antagande att våra dagars mest fruktbara idé och kraftigaste sträfvan är att upphäfva den trångsynta nationalitetskänslan, hvilken skiljer folken och ställer dem som fiender emot hvarandra; vi hafva sett de medel som härvid användas – verldsexpositionerna och dessas verkningar – bedeisdt–

plomen! 276.

[Man såg på hvarandra frågande. — "Hvad var det der för en glöring? ~~frågade~~ sade Eriksson! Den kom litet tvärt, annars var den bra!"]

Svenska Nationen går, såsom alltid, härvidlag i spetsen för civilisationen och har i högre grad än någon annan bildad nation verkat för den kosmopolitanska idén fruktbärande, och som man får döma efter hvad siffror gifva vid handen, redan hunnit mycket långt. Härtill hafva ovanligt gynnsamma omständigheter bidragit och det är dem jag nu på en kort stund vill betrakta för att sedan öfvergå till något lättsmältare, såsom styrelseformen, skattehemmanen och dylikt.

[" Det blir långt det här, sade Eriksson och knuffade Falk i sidan; men han är rolig!"]

— Sverge är, som hvar man vet, en ursprungligen tysk koloni och språket hvilket bibehållit sig temligen rent ända in på våra dagar är ~~ett~~ plattyskan i tolf dialekter. Denna omständighet, nemligen svårigheten provinserna emellan att meddela sig med hvarandra, har varit en mägtig häfstång för motverkandet af ~~d~~ det osunda nationalitetsbegreppets utveckling. Andra lyckliga omständigheter hafva dock motverkat ~~de~~ ett ensidigt tyskt inflytande, hvilket en gång gick så långt att Sverge var en inkorporerad tysk provins såsom under Albrecht af Mecklenburg. Dit räknar jag först de danska provinsernas eröfring. Skåne, Halland, Blekinge, Bohuslän och Dalsland, Sverges rikaste provinser bebos af Danskar, hvilka ännu tala sitt landsspråk och vägra att erkänna svenska väldet.

["Hvart i Jesu namn ska det här ta vägen? Är han galen!"]

HS / Vf 196 - #277

– Skåningen till exempel, räknar ännu i dag Köpenhamn som hufvudstad och Skåningarne utgöra vid Riksdagen det Regeringsfiendtliga partiet. Så är äfven förhållandet med det danska Göteborg, som icke erkänner Stockholm såsom rikets hufvudstad; ~~men~~ der ha dock Engelsmännen numera tagit fotsteget och anlagt en koloni. Denna nation, den engelska, fiskar utanför kusten och drifver inne i Staden ~~der~~ nästan all storhandel; ~~om~~ ~~i~~ under vintern; om sommarn resa de tillbaka och njuta af ~~sina~~ de samlade skatter ur ~~från~~ i sina hem på Skottska högländen. Ett mycket präktigt folk föröfrigt; Engelsmännen hålla sig också en stor tidning der de berömma sina egna handlingar utan att precis klandra andras? å hafva vi att fästa oss vid de tala invandringarna, som då och då egt rum.

Vi ha Finnar på Finnskogarna, men vi ha dem också i hufvudstaden, dit de invandrat under svåra politiska förhållanden. ~~Dess bidrag~~

Vid våra större jernbruk finnas en ~~myck~~ myckenhet inkomna på 1600talet, och Walloner hvilka än i dag tala sin brutna franska. Det är som bekant en Wallon som ~~gifvit~~ infört i Sverge den nya statsförfattningen hvilken är tagen från Wallonien. Styft folk och ganska hederligt!

[Nej hvad in i —— är det här för slag!]

Under Gustaf Adolfs tid hitkom en mängd Skottskt frat och hyrde ut sig som soldater hvarför de också kommo in på riddarhuset!

På Östra kusten finnas ~~få~~ många familjer som ~~icke~~ bära traditioner om en invandring från Livland och de andra ~~tart~~ slaviska provinserna, hvarför ~~de~~ man här ofta träffar rent tartariska ~~kranier~~ typer.

HS / Vf 196 - #278a

S
Vand!

278 b), 279, 280, 281,

(Forts. från 277!)

– Jag framkastade det påståendet att svenska folket var på den allra bästa väg att denationaliseras: Slå upp svenska Adelns Vapenbok och räkna de svenska namn Ni träffar. Om de gå öfver 25 procent så ska ni få skära näsan af mig mina herrar:

Slå upp Adresskalendern, på en höft, barn. Jag har sjelf räknat efter på bokstafven G och af fyrahundra namn voro två hundra utländska. Hvad är orsaken?. Många äro de, men ~~den~~ de förnämsta äro de :(Utländska Dynastierna och eröfringskrigen. Om man tänker efter huru mycket ~~pack~~ fusk som suttit på svenska tronen så förvånas man öfver att nationen än i dag kan vara så konungska. En grundlagsbestämmelse ~~sådan~~ som att svenske Konungen alltid skall

sådan

vara en utlänning måste ovilkorligen leda rakt på målet - denationalisering, och den har också gjort det! Att landet skall komma att vinna på anslutning till fremmande nationer är min öfvertygelse, ty att förlora något - det kan det icke, ty man kan icke förlora hvad man icke har. ×Nationen saknar helt enkelt nationalitet och det var det Tegnér upptäckte 1811, och som han så trångsynt beklagar i Svea, men då var det för sent, ty racen var redan förstörd genom utskrifningarne under de dumma eröfringskrigen o. ~~[illegible]~~ Af den ende million innevånare som på Gustaf II Adolfs tid funnos i ~~sve~~ landet utskrefvos och förderfvades 70,000 fullmåliga Karlar. Hur många Carl X och XI och XII förstörde kan jag icke säga, men man kan förstå hvilken afvel de ~~Kass~~ hemmavarande skulle ge då de alla voro kasserade Kronverk!

Jag återvänder till mitt yttrande att vi sakna nationalitet. Kan någon säga mig något Svenskt i Sverge annat än våra tallar, granar ~~[illegible]~~ hvilka snart icke behöfvas mer ~~[illegible]~~ i marknaden! och jerngrufvor, ~~Fins det ett inhemskt gräs som [illegible] äta~~ Hvad äro våra folkvisor? Franska, Engelska och Tyska romanser i dåliga öfversättningar! Hvad äro folkdrägterna, hvilkas försvinnande ~~som~~ vi sörja? Gamla slarfvor från medeltidens herredrägter? Redan på Gustaf ~~III~~ I:s tid begärde Dalkarlarne, att ~~man~~ man ~~de~~ skulle straffa dem som buro stackade och brokiga kläder. Troligen hade icke de brokiga ~~Dalk~~ hofkläderna (den Burgundiska drägten) ännu kommit ned till Dalkullorna~~?~~! Och säkert ha de hoft många modeförändringar sedan dess!

Säg mig något svenskt skaldestycke, konstverk, musikstycke, som är specifikt svenskt, hvarigenom det skiljer sig från alla icke-svenska! Visa mig en svensk~~t~~ byggnad! Det fins icke, och fins det ~~en~~ så är det antingen dåligt eller är det bildadt efter utländskt mönster.

Jag tror icke jag säger för mycket om jag ~~säger~~ påstår att svenska nationen är en obegåfvad

283.

högfärdig, trälsinnad, afundsam, småsint och rå nation! Och derför går den sin undergång till mötes och det med ~~stora~~ steg!

[Nu uppstod larm i salen! ~~Carl~~ Spridda rop på Carl XII läto dock förnimma sig öfver bullret.]

– Mina Herrar, Carl XII är död, och låt honom nu sofva till nästa jubelfest! Det är honom vi ha mest att tacka för vår denationalisering och det är derför jag ber att herrarne instämma med mig i ett fyrfaldigt hurra! – Mina herrar! Lefve Carl ~~XII~~ den tolfte!

[– Jag skall be att få kalla sällskapet till ordning! skrek ordföranden!]

– Kan man tänka sig någon större fåaktighet hos en nation, som skall lära sig utifrån att bli skalder! Tänk sådana oxar som kunde gå bakom plogen ~~och~~ i tre å tusen sex hundra år och inte komma på den idéen att göra visor! Men så ~~Utan det~~ ~~skulle~~ Kom~~ma~~ det en ~~lärd herre~~ kurre ~~och~~ från Carl XI:s hof~~vet~~ ~~och lära ut kon-~~ och förstörde hela denationaliseringsverket! Förr skref man på tyska, men, nu skulle det skrifvas på svenska. ~~[illegible]~~ ~~sten~~. Jag får derför be herrarne instämma med mig ~~å~~, när jag ropar så högt: Ner med den dumma hunden Georg Stjernhjelm! ~~ett fyrfaldigt hurrarop för Svenska Skaldekonstens fader Georg Stjernhjelm!~~

["Hvad hette han?" – ~~Sk~~ "Edvard Stjernström!" ~~hörde du väl!!!~~ – Ordföranden slår klubban i bordet! Uppståndelse! "Det är nog! Ned med den förrädaren! Han drifver med oss!"]

– Svenska nationen kan bara skrika och slåss, det hör jag! Och efter som jag icke får fortsätta och komma till styrelsen och kronoskattekommonen så ville jag bara säga, ~~att~~ sådana här ~~servila~~ servila lymlar (som jag hört på i gille) äro mogna för envåldet när som helst! Och ni får't! Lita på det! Ni får envålde! ~~[illegible]~~

[En puff bakifrån kastade upp orden ur halsen på talaren som nu tog fatt i talmansbordet för att hålla sig qvar.]

— Och ett otacksamt slägte som inte vill höra sanningen...

["Kör ut honom! Rif sönder honom!"

Olle kastades ner från estraden men ännu i sista ögonblicket skrek han som en vansinnig och under ~~de~~ mottagande af stryk och slag: "Lefve Carl den tolfte! ~~Lefve~~ Ner med Georg Stjernhjelm!"]

Olle och Falk befunno sig ute på gatan.

— Hvad kom åt dig? frågade Falk; blef du från dina sinnen!

— Ja, jag tror jag blef det! Jag hade läst öfver mitt tal i nära sex veckor, jag visste på pricken hvad jag skulle säga, men när jag kom fram och fick se alla dessa ögon så gick det sönder; ~~det~~ ramlade hela min konstiga bevisföring som en murarställning, jag kände marken sjunka under mina fötter och alla tankar kommo i en röra!

Var det mycket galet?

— Ja det var svårt, och du får nog tidningarne på dig!

— Ja är det förargligt! Och jag tyckte att jag hade det så klart! Men det var skönt att få bränna till dem lite ändå!

— Du skadar din sak på det der sättet och kan aldrig komma fram mera!

Olle suckade!

— Hvad ~~fan~~ ~~i fan~~ i herrans namn hade du med Carl XII att göra?

— Det var det värsta af alltihop!

— Fråga mig inte! Jag vet ingenting!

285.

¶, — Älskar du ännu arbetaren? fortfor Olle.
— Jag beklagar honom som låter vilseföra sig af lycksökare och jag skall aldrig svika hans sak, ty hans sak är den närmaste tidens fråga; och hela er politik är inte värd ett öre mot den!

¶ Olle och Falk vandrade gatorna framåt och kommo så ner åt staden igen och promenerade in på Lilla Nygatan der de gingo in på Café ~~Rome~~. Naples.

Klockan var nu mellan nio och tio och kaffeet var tomt i det allra närmaste. Der satt blott en enda gäst vid ett bord nära disken. Han läste i en bok för flickan hvilken satt bredvid och sydde. Det såg mycket nätt ut och hemtrefligt ut, men måtte ha gjort ett starkt intryck på Falk, ty han gjorde en häftig rörelse och ändrade min.

— Sellén! Hå, är du här! God afton Beda! sade Falk med en konstlad hjertlighet, hvilken var honom mycket främmande, ~~[illegible]~~ i det han ~~och~~ tog den unga flickans hand.

— Nej. Se bror Falk! sade Sellén. Hittar bror hit också! Jag kunde väl tro att det var något efter som vi ser så sällan i Röda Rummet.

Falk och Beda vexlade en blick. Den unga flickan hade ett distingueradt utseende för sin plats; ett fint, intelligent ansigte, som bar en sorg; en smärt gestalt med ett sjelfsvåldigt men skygt liniespel; Ögonen voro något vinklade uppåt som om de spejade efter en olycka från himmelen men ~~och~~ kunde för öfrigt leka alla lekar ett ögonblicksglynne kunde uppfinna

— Så allvarsam~~t~~ Du är! sade hon till Falk ~~och~~ såg ned på sömmen!

— Jag har varit på ett allvarsamt möte, sade Falk och rodnade som en flicka. Hvad läste ni för slag?

— Jag läste Tillegnan till Faust, sade Sellén, och räckte ut sin hand för att leka med Bedas söm!

En mörk sky drog öfver Falks ansigte. Samtalet blef tvunget och odrägligt. Olle satt försjunken i betraktelser som tycktes röra sig om sjelfmord.

Falk begärde en tidning och erhöll "Den Obestickliga." Med ens slog det honom för hufvudet att han glömt ~~han~~ se efter hvad den skrifvit om hans dikter. Han fläkte upp bladet och kastade ögonen på tredje sidan; ~~och~~ der fann han hvad han sökte. ~~Men~~ Det var inga artigheter, men icke heller några grofheter; ty ~~det~~ artikeln var dikterad~~t~~ af verkligt och djupt intresse. Recensenten fann icke Falks poesi sämre eller bättre än de andra samtidas, men fullt lika egoistisk och betydelselös; den handlade endast om författarens enskilda affärer, olofliga förbindelser, uppdiktade eller verkliga, koketterade med ~~de~~ små synder men sörjde icke öfver de stora; det var icke ett grand bättre än den engelska toilettpoesin och ~~kunne~~ författaren kunde gerna ha satt sitt stålstick framför titeln så hade texten varit illustrerad; u.s.w. ~~hej~~ ~~mina unga vänner; fortfor utbrast recensenten i slutet, I skrifven för att bli prisbelönta, och det blifven I, så länge i skrifven om ingenting ty ty temat var "jag" o.s.v.~~ ~~Derföre voro våra~~ ~~Dessa enkla sanningar äro~~ ~~dagens författare~~ ~~så~~.

Dessa enkla sanningar gjorde ett djupt intryck på Falk som endast läst Gråkappans skrifven af Struve puff, och Rödluvans af personlig välvilja dikterade recension. Han tog ett kort afsked och steg upp för att gå.

– Skall du gå redan? frågade Beda!

– Ja! Träffas vi i morgon?

– Ja, som vanligt! God natt!

Sellén och Olle ~~stego öfver opp~~ följde med ut.

– Det är en rar ~~flicka~~ unge, sade Sellén, när de gått en stund tysta framåt gatan.

– Jag anhåller att du yttrar dig litet mer förbehållsamt om henne!

– Bror är kär i henne kan jag förstå."

– Ja det är jag och jag hoppas du förlåter mig det!

287.

— För all del jag ska inte gå i vägen.

— Och jag ber dig inte tro något illa om henne...

— Nej det gör jag inte heller! Hon har varit vid teatern...

— Hur vet du det? Det har hon aldrig talt om för mig.

— Nej men för mig. Man ska aldrig tro de der små satarna!

— Så det är ju inte något ondt i det! Jag tänker ta henne ifrån hennes plats så fort jag kan; vårt umgänge ~~uts~~ inskränker sig till att vi gå ut och spatsera klockan åtta om morgnarna och dricka vatten ur Kiffan.

till Hugo — Så oskyldigt! Går ni aldrig ut och supera om qvällarna?

— Det har aldrig fallit mig att göra något sådant opassande förslag som hon med förakt skulle afslå! Du skrattar! Du; gör det; jag tror ännu på en qvinna, som älskar, hon må tillhöra hvilken klass som helst, ja hon må ha hafft hvilka föregående äfventyr som helst! Hon har sagt mig att hennes bana inte varit ren, men jag har lofvat att aldrig fråga henne om det förflutna!

— Det är allvarsamt då?

— Ja, det är allvarsamt!

— Det var en annan sak! God natt bror Falk! Olle kommer väl med mig!

— God natt!

– Stackars Falk, sade Sellén till Olle; nu ska han också fram och löpa sitt gatlopp, men det ska så vara; det är som landtmätningen; det blir inte karl af en förr än man haft sin ~~lilla~~ historia!

– Hurdan är flickan, då? frågade Olle af ren artighet, ty hans tankar voro fjerran.

– Hon är nog bra på sitt sätt, men Falk går och tar saken allvarsamt; det låtsas hon också, så länge hon tror att hon kan vinna honom, men dröjer det, så tröttnar hon, och det är ingen säkerhet att hon (icke) söker förströelse på annat håll under tiden ändå. Nej, vi kan inte behandla såna här affärer; man ska inte gå och hutla, utan klämma till genast, annars kommer det någon annan i vägen. Har du aldrig varit ute Olle?

– Jag hade ett barn med vårn piga der hemma på landet och det var derför far körde mig ur huset! Sen har jag inte velat spotta åt dem!

– Det var inte så invecklad t, det, inte! Men att bli bedragen, som det kallas, det ~~är~~ känns efter det må du tro, oj! oj! oj! ~~Det behöfs nerver~~ ~~som viols~~ Man ska ha nerver som violsträngar, om man vill leka den leken! Få se hur Falk går igenom den persen; det finns de som ta sådant der mycket djupt och det är mycket dumt! –

Jaså, porten är öppen! Stig på Olle, jag hoppas det ska vara bäddadt, så att du ska ligga riktigt godt; men du får ursäkta min gamla städerska att hon inte kan skaka en bolster, hon är så klen i fingrarna ser du, så att det blir kanske lite knöligt och hårdt. – ~~Så~~

De hade klättrat upp för trapporna och voro nu uppe.

– Stig på, stig på! sade Sellén. Det känns som om Stafva skulle ha vädrat [illegible] här, eller kanske hon skurat; jag tycker, det luktar skurfukt., ~~ak, nu~~ ~~vet jag, det är snön på taket~~; ~~som luktar.~~ ~~Det var inte~~

– Du spektakler, det kan väl ingen skura der det inte finns något golf.

– Fins det inte något golf; ~~hvad skall man då ligga på~~ Det var en annan sak! Hvart har det tagit vägen då? Kanske det har brunnit upp? Nå, lika godt! Vi få väl hvila på vår moder jorden, eller gruset hvad det nu är!

Och de lade sig i kläderna på golf/ (sedan de bäddat med bitar af målarduk och gamla ritningar och lade) fyllningen ~~med hvar sin~~ ~~portfölj~~ under hufvudet.

Olle slog eld, tog upp en ~~och tände~~ en stearinljusbit ur byxfickan och stälde bredvid sig på golfvet; det svaga skenet irrade omkring i den stora tomma ateliern och tycktes göra våldsamt motstånd mot de massor af mörker som ville störta sig in genom de kolossala fönstren.

– Det är kallt i qväll, sade Olle och tog fram en flottig bok.

– Kallt! Inte! Det är bara 28 grader ute och då är det minst 30 härinne efter som vi bor så högt. Hvad tror du klockan kan vara?

– Jag tyckte hon slog ett i Johannis, nyss.

– Johannis? Är! Inte har ~~en~~ de någon klocka! De ~~är~~ är så fattiga, så den ha de satt bort. – ~~Hvad läser du för slags~~

Det blef en lång paus, som först afbröts af Pellén.

– Hvad läser du, Olle?

– Det är detsamma!

– Är det detsamma? Ska du inte vara artig när du är främmande.

– Det är en gammal kokbok som jag lånat af ~~Pelle~~ Nyberg.

– Nej, för fan, är det? Och så få vi läsa lite; jag har inte ätit mer än en kopp kaffe och tre sockerbitar i dag.

– Hvad vill du ha för slag, då? sade Olle och bläddrade i boken. Vill du ha en fiskrätt; vet du hvad Marjonks är?

– Marjonks? Nej! Läs det! Det låter godt!

står på sidan då!

– N:o 139. Marjones. Smör, mjöl och litet engelsk senap sammanfräses och uppvispas med god buljong. När den kokar, iwispas några äggulor; hvarefter den får kallna.

– Nej, fy tusan, det der blir man inte mätt på. –

– Åh det är inte slut än. Fin matolja, vinättika, litet grädde och hvitpeppar.

– ~~Jag~~ ja jag ser nu att det duger inte. Vill du ha något stadigare.

– Slå upp Kåldolmar, det är det bästa jag vet!

– Nej jag orkar inte läsa högt, låt mig slippa.

– Åh, läs på du!

– Nej låt mig vara i fred nu!

Det blef tyst igen. Negrå släckte ljuset och det blef alldeles mörkt.

– God natt Olle; svep om dig, så du inte fryser.

– Hvad ska jag svepa för slag?

– Ja inte vet jag. Tycker du inte att det är roligt att lefva så här!

– Jag undrar hvarför man inte tar lifvet af sig när det är så här kallt.

– Inte ska man det! Jag tycker det är intressant att se hur det kommer att gå.

– Har du föräldrar, Pellén?

– Nej jag är oäkta; har du?

– Ja, men det kan vara detsamma!

– Du ska vara tacksam mot försynen, Olle, man ska alltid vara tacksam mot försynen. – Fast jag inte vet hvad det tjenar till precis! Det ska väl så vara!

~~Det~~ Det blef tyst igen; denna gången var det Olle som störde.

– Sofver du?

– Nej, jag ligger och tänker på ~~Carl XII~~ Gustaf Adolfs staty; vill du tro att ~~[illegible]~~ —

Vänd!

— Fryser du inte?
— Fryser! Hvad som är så varmt!
— Min högra fot är alldeles borta.
— Drag öfver dig färgschatullet och stoppa om dig penslarna, så blir det bättre.

tt — Tror du att någon haft det så svårt som vi?

— Svårt? Ha vi det svårt, som ha tak öfver hufvudet! Det fins professorer vid Akademien, med trekantig hatt och värja, ~~Professor Lundström har sofvit två månader~~ som ha haft det mycket värre; ~~God natt med dig, nu somnar jag.~~ Professor Lundström har sofvit en half april månad i Humlegårdsteatern: Det tycker jag är stil! Han hade hela venstra skogen för egen räkning, ~~Och Sellén började snarka.~~ och han påstår att det inte fans en parkettplats ledig efter klockan ett på natten; ~~alltid~~ alltid godt hus om vintern ~~och~~ men dåligt om sommaren! God natt med dig, nu somnar jag!

Ola Sellén snarkade. Men Olle ~~[illegible]~~ steg upp och gick fram och åter på golfvet tills det ~~dagades~~ ljusnade i ~~vester~~ öster, då förbarmade sig dagen öfver honom och skänkte den hvila som natten icke unnat.

Tjugo~~femte~~sjette Kapitlet.

Sista brickan.

Och vintern gick, långsamt för de olyckliga, mera fort för de mindre olyckliga – och våren kom med sina krossade förhoppningar om sol och grönt, tills sommaren var inne som en kort förberedelse till hösten.

En majmorgon gick Litteratören Arvid Falk "i Redaktionen af Arbetarfanan" under en glödande solhetta framåt Skeppsbron och såg på huru fartygen lastade och lade ut från stranden. Hans yttre var icke så vårdadt som förr; hans svarta hår var längre än modet tillåt och hans skägg hade vuxit ut à la Henri IV, hvilket gaf ett nästan vildt uttryck åt hans afmagrade ansigte. ~~som~~ ~~Hans~~ Hans ögon ~~hade~~ brunno ~~upplysta af~~ af en olycksbådande eld som brukar ~~antyda~~ röja fanatikern ~~att~~ ~~oft~~ eller rumlaren. Han tycktes välja bland fartygen, men ~~ka~~ hade svårt att besluta sig. Efter lång tvekan gick han fram till en matros, som höll på att rulla upp en björn med packor på en brigg. Han lyfte artigt på hatten: ~~och~~ ~~frågade~~

– Kan herrn vara god och säga hvart detta skepp ~~ska~~ går? sade han blygt, ehuru han trodde sig tala i en mycket djup ton.

– Skepp? Jag ser inte något skepp!

Och de kringstående skrattade.

– Men vill herrn veta hvart briggen går så läs der!

Falk kände sig bragt ur fattningen, men retade upp sig och fortfor i höflig ton:

– Kan ni inte ~~herrn~~ ge ett höfligt svar på en höflig fråga?

– Ni? Dra du in i helvete och stå inte här och gräla? – Se opp der!

Samtalet afstannade och Falk fattade ~~ett~~ ändtligen ett beslut. Han vände sig om och gick, upp genom en gränd öfver Köpmantorget och vek in på Rindstugatan. Der stannade han utanför porten till ett smutsigt hus. Återigen stod han tvekande, ty sin skolflydd obeslutsamheten kunde han aldrig öfverge. Då kom en liten trasig, vindögd pojke springande med handen full af korrektur i långa remsor och skulle förbi Falk, då denne höll an honom.

– Är ~~der~~ redaktören uppe? frågade han.

– Ja, han har varit här sedan klockan sju, svarade gossen med andan i halsen!

– Har han frågat efter mig?

– Ja då, många gånger!

– Är han ond?

– Jaa! Det är han allt.

Och gossen var som en pil uppe på trappsporna! Men Falk var strax efter och inträdde i redaktionsrummet. Det var ett skyffe med två fönster åt den mörka gatan; framför hvardera stod ett omåladt träbord med papper, penna, tidningar, ~~och~~ sax, och gummiflaska.

Vid ~~Falks bord~~ ena bordet satt gamle vännen Ygberg iförd en sönderslitem svart bonjour och läste korrektur, vid det andra bordet, som var Falks, satt ~~redaktören~~ en herre i skjortärmarne ~~so~~ ~~som såg ut som~~ och en svart sidenmössa af det slag som ~~som~~ för ~~e~~ kommunarder bära på hufvudet ~~så anbragt bakåt och snedt framåt som man~~ ~~brukar~~ ~~ser~~ ~~barrikadarbetare bära~~ på ~~revolutionsplancher~~. Hans ansigte var ~~å~~ igenvext med ett rödt helskägg och hans undersätsiga vext med dess grofva former antydde arbetaren. Då Falk inträdde, gjorde ~~han~~ kommunarden en våldsam rörelse med benen under bordet och kaflade upp skjortärmarne, hvarvid en blå tuschtatuering bestående af ett ankare och ett anglosachsiskt R blef synligt. Derpå fattade han saxen, stack den midt igenom första sidan på en morgontidning, gjorde ett klipp och sade med

291. så fort och ryggen åt den tilltalade Falk.

— Hvar har herrn varit?

— Jag har varit sjuk, svarade Falk trotsigt som han sjelf tyckte, men ödmjukt som Nyberg försäkrade efteråt.

— Det var lögn; herrn har varit ute och supit! Han satt på Naples i går qväll, jag såg honom!

— Nå, det må jag väl göra...

— Herrn får sitta hvar han behagar, men här ska han vara på slaget enligt öfverenskommelse! Klockan är en qvart öfver åtta redan! Jag vet att såna der herrar, som legat vid Akademien, der de tro att de få lära så forligt mycket, inte få lära sig ordning och skick. Är det inte oborstadt att komma för sent! Uppför herrn inte sig som en drummel, då herrn låter sin arbetsgifvare sitta och göra sin tjenst! Hva! Nu för tiden är det opp och ner, det ser jag! Det är arbet-tagarn som hundsvotterar ~~arbet~~ ~~mästarn~~ mästarn, det vill säga arbetsgifvaren, och det är Kapit-alet som är det förtryckta! Så är det!

— När kom redaktören på de åsigterna!

— När? — Nu! Herre! Just nu! Och jag hoppas ~~de~~ de åsigterna äro lika goda ~~som hvilka~~ för det! ~~Ja~~ Men jag har kommit underfund med något annat också! Herrn är ju en okunnig menniska; herrn kan ju inte skrifva ~~en notis~~! svenska! Var så god och se hit! Hur står det här! Läs!
„Vi hoppas att alla de som nästa år skola ~~excer~~ ~~ex-kersera~~ excercera bevaring...” Har man hört på maken! „Alla de som”

ska

— Ja, det är rätt! sade Falk!
— Är det rätt? Hur kan herrn ~~säga~~ påstå [illegible] det! Man säger i dagligt tal "alla dom som" ~~men~~ alltså måste man skrifva "alla dem som"
— Ja, om dem står i ackusativus...
— Åh, inte några lärda fraser, det kommer man ingen stans med! Herrn ska inte försöka smöja med mig! Nå, och så skrifver herrn ex-sersera med bara x, fastän det heter ex-sersera! Tyst nu! Heter det ex-ersera, eller exsersera...? Svara nu!
— Man säger visserligen...
— Man säger, alltså heter det ex-sersera; ty det kan inte heta annat än man säger! Kanske jag är dum, när allt kommer kring, kanske jag inte kan tala svenska en gång! Jag har rättat det emellertid! Se här, fortsätt nu och passa på tiden en annan gång!
Han ~~stö~~ störtade upp från stolen med ett anskri och smällde en örfil på korrekturgossen!
— Jaså, du sitter och sofver midt på ljusa dagen din lymmel! Dig ska jag väl lära att vara vaken! Du är inte för gammal att få stryk.
Han tog offret vid spänntamparne kastade honom upp på en hög osålda tidningar och pryglade honom med sin svåltrem, som han spänt af ~~sig~~!
— Jag sof inte; jag sof inte; jag bara blunda! skrek gossen under smärtan.
— Jaså du nekar också! Du ~~ljuger~~ har lärt dig ljuga, men jag ska lära dig tala sanning.. Sof du, eller sof du inte? Tala nu sanning, annars blir du olycklig!
— Jag sof inte! stammade den olycklige som var alldeles för ung och oskyldig att

med en lögn kunna reda sig ur ett dilemma.

– Jaså, du nekar ändå! Det var en förhärdad lymmel! Ljuga så fräckt!

Han skulle just till att ytterligare bestraffa det unga sanningsvittnet, då Falk reste sig. ~~och~~ gick ~~emellan~~! ~~fattade~~ ~~emellan~~. fram till ~~m~~ redaktören och sade med fast röst:

– Slå inte gossen, jag såg att han inte sof.

– Nej hör Ni på den! Det var mig en en rolig kurre! "Slå, inte, gossen!" Hvem var det som yttrade sig? Jag tyckte jag hörde någon mygga surra i mitt öra! Jag kanske hörde fel! Jag hoppas det! Jag hoppas det till Gud! – Herr Ygberg! Herrn är en hygglig karl! Herrn har inte studerat vid Akademien! Hör nu, säg herrn händelsevis om den här gossen, som jag nu håller som en fisk i byxkamparna, säg herrn om han sof!

– Om han inte sof, ~~då~~! svarade Ygberg söfligt och intagande, så höll han just på till att somna!

– Det är rätt svaradt! Vill Herr Ygberg vara så god och hålla i den här ~~kamparna~~ byxlinningen, medan jag låter min käpp lära en yngling ~~mata~~ att tala sanning!

– Herrn har inte rättighet att slå honom, sade Falk! Rör honom och jag öppnar fönstret och ropar upp en poliskonstapel!

– Jag är husbonde och jag slår mina lärpojkar! Han är lärpojke ~~och~~ för han ska in i redaktionen! Det ska han, fast ~~he~~ det fins akademiskt bildade, som inte tro att man kan redigera en tidning utan deras hjelp ~~[illegible]~~! Hör du Gustaf, ~~s~~ hör du inte på tidningsyrket? Hva! Hvem nu, men tala sanning annars . . . !

Dörren öppnades och in stack ett hufvud — det var ett mycket ovanligt hufvud och oväntadt att se på detta ställe, men det var ett mycket bekant hufvud, ty det hade varit afritadt ~~i åt~~ 5 gånger afritartidningar hvilka ~~lofva på~~ förbundit sig att aflemna ett visst antal, vanligen 52, flosketer om året. Det var en ~~så kallad~~ statsman., ~~det vill säga~~ en herre som låtit välja sig till riksdagsman och sedan pratat och bråkat tills hans namn genom ~~mycket~~ ofta omnämnande och outtryckande blifvit innött i allmänhetens öron och ögon — ingenting vidare.

Emellertid hade detta betydelselösa hufvud det inflytandet att redaktören kastade på sig en rock och spände om svältremmen, samt gjorde en bugning och ett grin som vittnade om stor öfning.

Statsmannen frågade om redaktören ~~var~~ var ledig, hvarpå ett tillfredsställande svar afgafs under det sista lemningen af arbetaren försvann i det ~~ta~~barrikad-mössan ströks af hufvudet. De båda herrarne stego in i redaktörens enskilda rum och dörren slängdes väl efter dem.

— Jag undrar hvad Grefven nu har för planer? sade Ygberg och satte sig sjelfsvåldigt på sin stol, som ~~en~~ en skolpojke när magistern går sin väg.

— Det undrar inte jag alls, sade Falk, ty nu tror jag mig veta hvad han är för en skälm och hvad redaktören är för en skälm, men jag undrar ~~hvad~~ hur du kunnat från att vara att få blifvit en ärelös hund, som lånar dig till skändligheter.

— Du ska inte vara så häftig, kära bror! — Ni var inte på plenum i natt!

— Nej! Jag anser riksdagen vara utan all betydelse för annat än enskilda intressen. Hur gick det med Tritons dåliga affärer?

— Vid gemensamma omröstningen beslöts att Staten skulle, i betraktande af det

295.

Stora nationela i företagets patriotiska idé, öfvertaga obligationerna under det att bolaget liqviderar ... eller afvecklar!

— Det vill säga — staten ~~hjelper~~ håller huset under (medan ~~under det~~ grunden ramlar ~~medan man rifver grunden~~; ~~staten hjelper direktörerna och aktieegarne att~~ så att styrelsen får tid att springa undan!

— Du säg hellre att alla dessa små ...

— Jag kan, jag kan! Alla dessa små ~~a~~ räntetagare — ja, jag säg heldre att de arbetade med sitt lilla kapital än att de ~~att~~ lågo lata och ockrade med det, men jag säg helt att ~~k~~ bedragarne kommo på förtning, så uppmuntrades icke bedrägliga företag! Detta kallas politisk ekonomi, ~~Statsklokhet~~,

— Fy fan!

Tu sak! Du fikar efter ~~min~~ plats! Du ska få den! Du ska icke behöfva sitta der i den vrå och vara bitter på mig, derför att du ska behöfva sofva och slöda åt mig i korrekturet. (~~Nu har jag fått nog af politik, och arbetare- och socialism och allmänna intressen~~. Jag har alldeles för många artiklar liggande otryckta derinne hos den der fikets-hunden, som jag förakter, för att jag skulle vilja sitta och klippa röfvarhistorier vidare. Rödluffan var mig för konservativ, men Arbetarfanan var för smutsig!

— Så det var roligt, att du lemnar dina chimerer och blir förståndig. Gå du in i Gråkappan, der har du en framtid!

— Jag lemnar den chimeren att de förtrycktas sak ligger i goda händer, ~~man~~ och jag tror det vore en stor uppgift att upplysa allmänheten om ~~hvar~~ hvad opinionen, i synnerhet den tryckta är och huru den uppkommer, men saken, den lemnar jag aldrig!

Dörren till redaktörens rum öppnades ånyo och ut trädde redaktören sjelf. Han stannade midt på golfvet och talade med en onaturligt ~~mild~~ böjlig nästan ~~läspande~~ höflig stämma:

– Behagar häradshöfdingen upprätthålla redaktionsbestyren medan jag aflägsnar mig – jag måste resa bort på en dag i högst vigtiga ärenden. Notarien kan hjelpa med de löpande göromålen. Herr Grefven stannar en stund derinne på mitt rum – jag hoppas herrarne icke undandraga sig att vara ~~hon~~ herr Grefven till tjenst om så åstundas.

– För all del, det behöfs icke, sade Grefven inifrån, der han satt lutad öfver ett manuskript som var under tillkomst.

Redaktören gick, och, märkvärdigt, Grefven gick ungefär två minuter efter, eller så lång tid som fordrades för att slippa gå ut i sällskap med redaktören af Arbetarfanan.

– Är du säker på att han reste med detsamma? frågade Ygberg.

– Jag hoppas det! ~~sade~~ Falk.

– Då går jag ner till munkbron och titter på fruarna hur de handlar. À propos, har du ~~hört~~ träffat ~~något~~ ~~om~~ Beda något/sen?

– Sen?

– Ja sen hon lemnade Noples och satte sig på rum.

– Hur vet du det?

– Du skall försöka att vara lugn, Falk †! Det går dig aldrig väl annars!

– Ja jag måste det snart, annars mister jag förståndet! Tänk den der lilla qvinnan som jag älskade så, så! Hon bedrog mig så skamligt! Hvad hon nekade mig, det gaf hon åt den der tjocka krökarn! Och vet du hvad hon svarade? Hon sa att det bevisade huru rent hon älskade mig!

– Det var ett fint dialektiskt arbete! Och hon hade rätt, ty öfversatsen var alldeles riktig!

– Hon älskar dig än?

– Hon förföljer ~~de~~ mig åtminstone!

– Och du?

– Jag hatar henne så djupt man kan, men jag fruktar hennes närhet.

– Det är: du älskar henne än!

– Låt oss byta om ämne!

– Du skall vara lugn, Falk! Se på mig! Nu går jag emellertid ut och solar mig; man måste dock njuta af sin tillvaro i dess andliga existens! Gustaf, du kan få gå ner till Tyska brunn och spela knapp om du vill, gå en timme.

Falk var ensam. Solen kastade sig ner öfver det brunta taket midt emot och eldade nu upp rummet; han öppnade ~~ett~~ fönstret och ~~lade sig~~ tittade ut, för att få några friska andedrag, men möttes af några döfvande ångor från rännstenen; han lät blicken flyga ut till höger framåt ~~det~~ de gränd som kallas Kindstugatan och Tyska Brinken och han såg ~~en~~ längst bort i perspektivet ett stycke af en ~~stor~~ ångbåt, några mälarvågor som glänste i solskenet och ~~ett stycke~~ en skifva af Skinnarviksbergen, som nu först fått litet grönt här och der i skrefvorna. Han tänkte på dem som skulle få fara ut till ett sommarnöje på denna ångbåt, bada i dessa vågor och hvila sitt öga på det gröna. Men nu började blecklagarn innanför hans plåt, så att huset och fönsterrutorna skallrade, fram körde ett par arbetskjon en dånande, stinkande kärra och ut från krogen midt öfver gatan strömmade en doft af brännvin, svagdricka, ~~och~~ sågspån och granris. Han drog in hufvudet och satte sig vid sitt bord; framför honom lågo väl –

hundra landsortstidningar färdiga att bli klippta. Han tog af sig manchetterna och började granskningen; de luktade ~~svarta~~ kimrök och olja och svärtade ifrån sig — det var hufvudintrycket; hvad han ansåg värdt att tagas ur dem, det fick stanna, ty han måste tänka på sin tidnings program. Om ~~en~~ arbetarne vid någon fabrik skänkt verkmästarn en tumsdosa af silfver, så skulle han genast klippa till, men om en patron skänkt fem hundra riksdaler till arbetarnes kassa, skulle han gå förbi. Om Hertigen af Halland hade invigt en pålkran och intendenten ~~Sjö~~Fålund skrifvit vers vid tillfället, skulle han (med vers och allting) klippa till, "ty sådant tycker folk om att läsa;" kunde han lägga till något försmädligt så var det så mycket bättre, de fick det i alla fall i sig. För öfrigt gällde klippningsordern: allt berömligt af och om publicister och kroppsarbetare, allt smädligt om prester, militärer, stora köpmän (icke små) akademier, ~~och~~ stora författare, och domare.

Dessutom skulle han minst en gång i veckan ~~ha något~~ angripa Kongl. teaterdirektionen, samt stryka ner småteatrarnes lättsinniga sångpjeser i "moralens och sedlighetens namn", ty ~~arbetare~~ redaktören hade märkt att arbetarne icke voro svade af dessa teatrar. En gång i månaden skulle stadsfullmäktige anklagas (och dömas!) för slöseri, brojente, så ofta tillfälle gafs; Regeringsformen borde antastas, men icke regeringen; ~~icke någon~~ sträng censur hade redaktören förbehållit sig på attentat mot vissa riksdagsmän och vissa statsråd — hvilka det var en hemlighet som icke ens redaktören kände — ty det berodde på konjunkturerna, och dem kunde endast tidningens hemlige förläggar~~ne~~e bedöma.

Falk arbetade med sin sax tills han var svart om händerna och han klistrade; men gummiflaskan gaf ifrån sig en sådan elak lukt och solen brände så hett; den

HS / Vf 196 - #299

Stackars aloën, hvilken kunde törsta som en kamel ~~och [illegible]~~ och lida en retad stålpennas alla styng stod och såg så ~~x~~ bedröfvad ut ~~[illegible]~~ och gjorde det ökenartade intrycket förfärligt lefvande; hon var alldeles svart prickig af stick och hennes blad sköto upp som en bundt åsneöron ur den snustorra jorden. Något dylikt x måtte ha svåfvat för Falks tankar, der han satt försjunken i sysslolöshet, ty innan han kunde ångra sig hade han snoppat af alla örtnibbarna; Derpå, kanske för att döfva samvetet (kanske för att ha något att göra), strök han gummi på såren och såg på huru solen torkade det; derpå undrade han en stund hvar han skulle få middag ifrån, ty han hade kommit in på den stråten som leder till fördömelsen – eller ~~de~~ så kallade "dåliga affärernas" väg; så tände han en pipa Svarta Ankaret och lät det döfvande oset stiga upp ~~mot~~ och bada sig i det kortvariga solskenet; detta gjorde honom mildare stämd mot det stackars Sverge der det låg (som man tror) uttaladt i de dag- vecko- och halfveckobulletiner som kallas tidningar. Han lade undan saken och kastade tidningarna i en vrå, och delade broderligt med aloen innehållet af lerkaraffinen; då tyckte han att den stackars såg ut som något vingklippt – hvad som helst – en and till exempel som stod på hufvet i dyvatten och gräfde efter något – hvad som helst – perlor till exempel, eller musslor åtminstone utan perlor+. Derpå grep honom ~~bedröfvelsen~~ förtviflan igen ~~med~~ liksom garfvaren med sina långa hakar och sköt honom ner, ner igen i smutskaret, der han skulle beredas innan knifven kom och skrapade skinnet på honom så att han ~~blef~~ skulle bli lik andra menniskor. Och han kände icke samvetsqval, icke ånger öfver ett förspillt lif, utan helt enkelt förtviflan öfver att behöfva dö i sin ungdom, den andliga döden, ~~skeppsbrottet~~ innan han fått göra gagn, förtviflan öfver att behöfva kastas bort som en onyttig rö, som ris på elden!

Klockan slog elfva i Tyskan och nu började klockspelet: "Hur är Gudagodt att vara" och "Mitt lif är en våg"; liksom fattad af samma idé började ett italienskt positif med obligat flöjtstämma att väsnas upp "An der schönen blauen Donau" vid Brända Tomten; så mycket musik på en gång satte nytt lif i bleckslagaren hvilken med fördubbladt ifver tog itu med sina plåtar; allt detta larm gjorde att Falk icke hörde huru dörren öppnades och in-trädde två personer. Den ena var en lång mager mörk figur med böknäsa och polkahår, den andra var en tjock blond undersätsig en, hvars ansigte var blankt af svett och som mest liknade ~~att~~ det djur som af Hebreerna ansågs vara det orenaste af alla. Deras yttre antydde en sysselsättning som hvarken tog själs- eller kroppskrafter för mycket i anspråk, der fanns detta odeciderade som tyder på oregelbundenhet i arbete och ~~göromål~~ lefnadssätt.

— Falk! hviskade den långe; är du ensam?

Falk syntes både angenämt och oangenämt öfverraskad af besöket.

— Jag är alldeles ensam till och med; den lede har rest bort.

— Åh! Kom då med och ät en bit mat.

Deremot hade Falk ingenting att invända utan stängde byrån och följde de två ner till Källaren Stjernan på Österlånggatan, der de slogo sig ner i den mörkaste vrån.

~~de begynte~~

— ~~Ser~~ ~~Du~~ Nej se brännvin! sade den ~~långe~~ tjocke och hans brunsta ögon tindrade mot brännvinsflaskan.

Men Falk, som följt med, mera för att få deltagande och tröst, förlade icke tillbörlig uppmärksamhet på de erbjudna soligheterna.

— Jag har icke känt mig så olycklig på länge! sade han.

— Tag dig en smörgås med sill! sade den långe. Vi ska ha utaf Rydingens Kumminost — Pst! Kypare! — Blombergs blandning!

— Kan ni ge mig ett godt råd nu, försökte Falk igen, jag står inte ut med "den röde" längre och jag måste söka...

— Pst! Kypare! Bergmans spisbröd! — Sup, nu Falk och sitt inte och prata smörja!

~~Han~~ Falk var skrämd av sådelen ~~igen~~ och gjorde icke vidare några försök i den riktningen att finna lindring i sin andliga nöd, men han försökte en annan icke ovanlig väg.

— Sa du att vi skulle supa? Så gerna som min själ lefver! Skål!

Det flöt som etter i hans ådror, ty han var icke van vid starka drycker på förmiddagen; men han erfor ett underligt välbehag i matoset och flugsurret och doften af den halfruttna blombuketten som stod bredvid ~~bar~~ den smutsiga bordsuppsatsen. Till och med det dåliga sällskapet med det slarfviga linnet, ~~och~~ de fläckiga rockarne och de

316. oskammade galgfysionomierna harmonierade så med hans eget förnedringstillstånd att han erfor en vild glädje.

— Vi voro ute på Djurgården och söp i går! sade den tjocke för att i minnet upprepa de njutningar som flytt.

Deremot hade Falk ingenting att anmärka och hans tankar voro också nu genast på annat håll.

— Är det inte skönt att vara fri på en förmiddag? ~~det~~ sade den långe, som tycktes ha tagit en frestare-rol.

— Jo, det är skönt, svarade Falk och skulle liksom njuta sin frihet med en blick ut genom fönstret, men han såg endast

302.

en brandstege och en taplåt utå från bakgården dit endast svaga återsken från sommarhimmelen silade sig ner.

— Nu ta vi en halfva! Se så! — Ah! — Nå bolaget Triton? Hahahaha!

— Du ska inte skratta, sade Falk, det blir så många stackare lidande på det.

— Hvad för ena stackare? Stackars Kapitalister! ~~Det~~ Tycker du det är synd med sådana som inte arbeta utan lefva på pengar? Nej, min gosse, du har allt dina fördomar qvar ännu! Men det stod en sådan rolig historia i Rödgetingen om en grosshandlare som skänkte 20,000 Rdr till Barnkrubban Bethlehem och för det fick han Vasaorden; men så befans det vara Tritons-aktier med solidarisk ansvarighet, så att nu får krubban göra Konkurs. Är det inte herrligt? Tillgångarne utgjorde 25 vaggor och ett oljefärgsporträtt af okänd mästare! Det är ju skönt! Porträttet värderades till 5 Rdr. Är det inte herrligt! Hahahaha!

+ Falk kände sig obehagligt berörd af ämnet, hvilket han kände bättre än de andra.

— Nå såg du att Rödlufvan afslöjade den der humbugen Skönström som gaf ut de der usla dikterna i julas! sade den tjocke, Det var riktigt roligt att läsa ett sant ord om den der schajasen en gång! Jag har rappat honom i ~~La~~ Espingen ett par gånger, och det så att det har hvisslat om det!

— Ja, men du var litet orättvis mot honom; hans vers voro inte dåliga, sade den långe.

— Dåliga? ~~Det~~ De voro då mycket sämre än mina som Gråkappan strök ner så — du minns!

— Apropos, Falk. Har du varit på Djurgårdsteatern? frågade den långe.

— Nej!

— Det var synd det!

— Der är det der Lundholmska röfvarbandet och grasserar! Det må du tro var mig en fräck lymmel! Han ~~ha~~de inte skickat Espingen några biljetter och när vi kom ~~ut~~ dit i går körde han ut oss! Det ska han ha igen! Vill inte du ta itu med den hunden! Se här har du papper och blyertspenna: nu skrifver jag: "Teater och Musik" "Djurgårdsteatern." Nu skrifver du:

— Men jag har ju inte sett hans trupp!

— Hvad f–n gör det! Har du inte skrifvit förr om det du inte sett!

— Nej, det har jag inte; jag har förlöjat humbug, ~~så att det~~ men jag har aldrig angripit oskyldiga och hans trupp känner jag inte.

— Äh den är usel! Det är bara pack! tro bestyrkte den Gröne! Spetsa din penna och stick honom i hälen som du så bra kan!

— Hvarför sticker ~~du~~ ni inte sjelf? frågade Falk.

— Derför att sättarne känna vår stil och de brukade spela folk derute om qvällarne! Förresten är Lundholm en sådan vilddjurt karl så han kommer nog rykande ~~sättande~~ upp på byrån och då ska man ha det att sticka honom i näsan med, att det är en opinionsyttring från opartiska! Se så nu skrifver "Folk-teater" så gör jag på med Musiken. Det har ju varit en konsert i Ladugårdslandskyrkan i veckan — Hette han in Danbry? med y?

— Nej med i! svarade den Gröne! Kom nu ihåg att han var tenor och att han sjöng Stabat Mater!

— Hur stafvas det?

~~— Jag bit en gan~~

— Det kan vi snart se efter sade den Gröne redaktören af Espingen och tog fram en packe flottiga tidningar från gasometer-skåpet. ~~Här~~

— Här har du hela programmet, och jag

tror det står en recension ~~färdig~~ ini bladet.

Falk kunde icke låta bli att skratta.

— Det kan väl inte stå recension samma dag annonsen är ute?

— Nog kan det alltid! Men det behöfs inte för ~~han~~ Jag ska nog recensera det der jävla gracket ändå! — Gå nu gå med Litteraturen du tjockus. ~~Glöm inte du att nappa~~ den ~~der~~ — Skicka förläggarne böcker till Ropingen? frågade Falk.

— Är du galen?

— Köper ni dem sjelfva för bara nöjet att recensera dem?

— Köpa? — Grönskölling! Tag dig en terr-ne, och se glad ut, ska du få dig en Kottlett!

~~Lär du det är just de böcker~~

— ~~Det ä~~ Ni kanske inte läser de böcker ni recenserar?

— Hvem tror du har tid att läsa böcker? Är det inte nog med att man skrifver om dem! Man läser tidningarna och det är tillräckligt! För öfrigt ha vi för princip att nappa alla!

— Ja, men det är ju en dum princip.

— Nix! ~~P~~ Derigenom får man alla författares ovänner och afundsmän med sig — och då har man ju majoritet. ~~för sig~~. De neutrala läsa hellre ovett om andra än de läsa beröm! Det ligger något uppbyggligt och tröstrikt för den obemärkte att se huru törnig berömmelsens väg är! Inte sant!

— Ja, men att handskas med menniskors öden på sådant vis!

— Åh, det gör så godt åt både gamla och unga, det vet jag som aldrig fått annat än ovett i min ungdom!

— Ja men ni vilseleder allmänhetens omdöme!

— Allmänheten (~~har~~ vill inte ~~något~~ ha något (omdöme, allmänheten vill ~~har~~ ha ~~bara~~ sina passioner tillfredsställda. Om jag berömmer din ovän så vrider du dig som en mask, ~~som~~ och säger att jag saknar omdöme; om jag berömmer din vän så säger du: "han har ~~ett~~ omdöme!" Gå på min gosse!

Tag nu den der sista pjesen på dramatiken, "Tjockus", som nyss kommit ur pressen.

– Är du säker att han kommit ut?

– Ja bevars! Du kan alltid säga att den "saknar handling" för det ~~tycker~~ är publiken ~~van~~ så van vid att man säger, och "så kan du mochera dig öfver hans "vackra språk" det är ett gammalt godt nersättande beröm; och så ska du harta dig öfver teaterdirektion som tagit upp stycket; tala också om ~~dess~~ att pjesens ~~tendens~~ "sedliga halt" är tvifvelaktig, ~~man har sagt att det förekommer~~ ty det kan man säga om allting; låt bli att tala om utförandet, det "uppskjuta vi till en annan gång", "af brist på utrymme"; kan du detta, så gör du inte och dabbar dig efter som du inte sett eländet.

– Hvem är den olycklige som skrifvit den der pjesen? frågade Falk.

– Det vet man inte ännu!

– Tänk dock på hans föräldrar och syskon som kanske få läsa de der sakerna, ~~som~~ hvilka kanske äro högst orättvisa.

– Nå, hvad ~~har~~ ha de med Espingen att göra? Jo de tänkte få läsa något stickande om sina ovänner; var så säker på det; de veta nog hvad Espingen brukar innehålla.

– Ni har då inget samvete?

– Har publiken, den "ärade publiken" något samvete som underhåller oss. Tror du vi skulle lefva om de inte höllo oss.

306.

~~Se så nu skrefvo vi~~. Vill du höra en strof om den närvarande litteraturens tillstånd som jag har skrifvit; den är inte dum ska du tro jag har afdraget med mig! Men vi ska ha lite porter först! Kypare! Pst! – Hör på nu ska du få höra; du kan ta åt dig om du vill!

Och de skrefvo om menniskors värde eller icke värde, och de krossade hjertan som man knackar sönder ägg; [Falk erfor ett outsägligt behof af frisk luft; han öppnade fönstret åt gården, men det var en sådan hög smal mörk gård i hvilken man kände sig som i en graf och der endast en fyrkant af himlen syntes då man lägger hufvudet bakut. Och han tyckte sig också sitta på botten af sin graf, bland bränvins-ångor och matos, hållande grafööl öfver sin ungdom, sina goda uppsåt och sin heder; han försökte lukta på syrenerna, som stodo på matbordet men de ~~spridde~~ spredo blott förruttnelsens doft, och han försökte ~~s~~ ännu en gång med blicken genom fönstret fixera något föremål som ~~kunde~~ icke skänkte honom vämjelse; men han såg blott den nytjärade sopbåren ~~s~~ hvilken stod der som en likkista med sitt innehåll af ~~m~~ kasserade grannlåter, utgjenta nyttigheter; han lät sina tankar klättra upp för brandstegen ~~som~~ hvilken tycktes leda rätt upp i den blå himlen från smuts och stank och vanära, men ~~det var~~ der gingo inga änglar upp och ner och öfverst syntes ~~något~~ intet vänligt ansigte utan blott det tomma blå intet.

Falk fattade pennan och började skugga bokstäfverna i rubriken Teater då en kraftig hand fattade honom i armen och en bekant röst sade:

– Kom med, får jag tala vid dig!

Falk såg upp, slagen och skamsen; ~~Kandidat~~ Borg stod bredvid honom och tycktes icke vilja släppa sitt tag.

– Får jag presentera ~~, tala~~ ... började Falk.

– Nej, det får du inte, ~~tar~~ afbröt Borg, jag vill inte bli bekant med några bränvins-litteratörer. Kom med bara!

Och han drog Falk med sig till dörren

(Forts. 306)

jemför sid 255.

oemotståndligt.
– Hvar är din hatt? Så der! Kom nu bara!

De voro ute på gatan. Borg tog honom under armen och ledde honom ner till Jerntorget; der drog han honom in i en skeppsfournerarbod och köpte ett par segelskor; derpå drog han honom öfver slussen ner till Stadsgårdshamnen; der låg en kutter förtöjd och klar att sticka ut; på kuttern satt unge Levi och läste i en latinsk grammatika och åt på en smörgås.

– Här, sade Borg, ser du kuttern Uria, det är ett fult ~~jud~~namn, men den seglar bra och är assurerad i Bolaget Triton; der sitter skeppets redare Judgossen Isaac, och läser Rabes grammatika – den fånen tänker bli student – och nu är du hans informator för sommarn, och nu stricker vi ~~ut~~ till vårt sommarnöje på Nämndön. Alle man ombord! Inga resonnemanger! – Klart? – Lägg af!

~~Falk gick ombord utan att göra vidare motstånd; båtkarlarne hissade på och snart gick Uria för en sefvad märssegelkultje ut genom Stora Sjötullen.~~

~~Han grinade ett brett~~ grin och sade:
„Så länge har väl icke varit en sådan jemmer inom svenska verstillverk-
+ ~~Ja~~ ningen; det är ~~då~~ ett gnällande som är alldeles
~~förtvinadt~~ förtviflad't; Stora långa karlarne ~~bud~~ låta
som kattor ~~med~~ i Mars ~~[illegible]~~: Och de der
vilja väcka verldens intresse, ~~med~~ när de inte
kunna det på annat sätt, med bleksot ~~och~~
~~hjertfel~~ polyper;/ lungsot tör de inte komma med, ty
det är för gammalt. Och då gå de och äro
breda i ryggen som bryggarhästar och röda i
ansigtet som vindragare. Der jemrar den
der sig öfver qvinnans otro, hon som aldrig
pröfvat annat/ än skök~~an~~ans/ tro ~~[illegible]~~ på betalningen;
och den der som ~~sjunger~~ skrifver/ om att han „ej har
guld men blott sin lyra" – en sådan lögnare;
han har femtusen i räntor och fideikommiss-
rätt till en stol i Svenska Akademien! ~~Han~~
~~någon~~ Och den der otrogna cyniska ~~hånaren~~ ricaneuren
som icke kan öppna sin mun utan att
~~[illegible]~~ stinka/ från en oren ande, han jolmar
gudlighet. ~~som~~ ~~gamla~~ ~~horor~~. ~~att~~ Deras
poesier äro inte en smul bättre än de
som lades ut under guitarrnoter af prestgårds-
mamseller för trettio år sen; de skulle
skrifva åt sockerbagarn för ~~tof~~ ~~tolf~~ tolf
öre tummen och inte gå och besvära förläggare,
~~och~~ tryckare och recensenter med att göra dem
till Skalder! Hvad skrifver de om: Om
ingenting d.v.s. om sig sjelfva! Det är opassande
att tala om sig sjelf, men det passar att
skrifva! + Ha de gifvit luft åt en enda tanke
som skulle kunna röras hos några andra,
hos tiden, samhället: hade de fört ~~de~~ ~~[illegible]~~
de eländas talan; en enda gång ~~och~~ skulle
deras synder vorda dem förlåtna, men
det ha de icke; derför äro de som en ljudande malm –
nej som ett skrällande jernskrof och en
sprucken narrbjellra – ty de hade icke kärleken
till annat ~~än~~ än till nästa upplaga af
Bjursténs litteraturhistoria, Svenska Akademiens

+ Hvad jemra de sig öfver? Öfver sin oförmåga att kunna lyckas. Lyckas! Det är ~~[illegible]~~ ordet!

~~255.~~ 306c och sig sjelfva! 4ᵉ – Det var bäst det der? Hva? 4

4 – Det är orättvist tycker jag, sade Falk! – Jag tycker det är klös i det, sade den Tjocke. Du måste erkänna att det är bra skrifvet i alla fall? Är det inte? Han har en penna, den der Längen, som går igenom skolläder.
– Håll mun på er nu och skrif gossar så får vi kaffe och cognac sen.

(Forts på 306a vid märket Ⓗ)

Borg var flammig i ansigtet af ansträngningen och svalkade sig med en cognac. Struve och Modigh klingade med hvarandra och skrattade:

~~Fr~~ Fram mellan borden kom en slingrande en liten rund person med utseende af en sockenskräddare. Hans ansigte låg inbäddadt i en krans af fett; hans ögon voro ljusblå ~~och~~ talgiga/stupida; munnen öfverskuggades ändå icke af några mustascher, men mellan näsan och öfverläppens andra kant vexte några hårstrån hvilka dragits åt sidorna och snotts i spetsar för ~~att~~ i öfrigt att ge ett elegant utseende åt den otympliga personen; håret, ~~som vexte i form af en kryddborste~~ ~~hade~~ som på morgonen blifvit lagdt i några elegiska Lamartine-lockar hade under skolska tjenstgöringen på förmiddagen återtagit sin naturliga form och stod åt alla kanter som en Kanonviska. Toiletten som skulle förete spridda drag af artistiskt sjelfsvåld var helt enkelt slarfvig och ~~o~~ uppslagen på rocken voro rent af osnygga.

– God dag, skald, sade Borg; har du några sorger i dag? Du ser så lärd ut som stuggrisen.

Skalden helsade dödt och elegiskt på Modigh och Struve först såsom varande tidningsskrifvare.

– Kommer inte din recension snart? Jag har verkligen väntat bra länge! sade han till Modigh.

– Jo, jag har den färdig och den är redan kommen till sättning; vill du ha korrekturer?

– Ja tack, det kanske är bäst!

HS / Vf 196 -

KUNGL. BIBLIOTEKET.

Kap. 2~~7~~6 - ~~30~~29.

(Sid. 308 - 345)

Tjugo~~sjette~~ Sjunde Kapitlet.

~~Correspondance inédite~~. Brefvexling.

Bref från Kandidat Borg till Litteratör Struve.

Nämdö i ~~Augusti~~ Juni 18..

Gamle Skandalskrifvare!

Som jag är alldeles säker på, att hvarken du eller Levin betala in era omsättningsparter på vårt lån i Skomakar~~gatan~~banken, så skickar jag härmed ett reversal på nya lån i ~~Bleckslagar~~-Byggmästarbanken. De summor, som icke åtgå till omsättningen torde Christligen delas och min pars öfverstyras med ångare till ~~Sandhamn~~, Dalarö der jag hemtar.

Brodren Falk har jag nu haft under min vård en månad och jag tror att jag har honom på bättringen. Du minns att han öfvergaf oss strax efter den Olaiska föreläsningen och att han i stället för att begagna sin bror och sina relationer gaf sig in i Arbetarfanan, der han blef misshandlad för 50 Rdr i månaden. Den der frihetsluften på Rindstugatan måtte emellertid ha verkat demoraliserande på honom, ty han började sky bättre folk och klä sig illa. Jag hade dock under tiden ett öga på honom genom den stinkan Beda — du vet — och när ~~han~~ jag fann honom mogen för ett afbrott med de der kommunardförbindelserna, så hemtade jag honom. Jag hemtade honom på Källaren Stjernan der han satt, (i sällskap med två skandalskrifvare och begagnade bränvin — jag tror visst att de skrefvo också: Hans tillstånd vid hemtnings-äfventyret var hvad vi skulle kalla sorgligt. Som du vet betraktar jag menniskorna med den absoluta likgiltighetens blickar; jag tar dem som geologiska preparat som mineralier; några kristallisera i det systemet andra i det: hvarför de göra så, ja det beror på lagar eller omständigheter ~~af~~ inför hvilka vi skola förhålla oss likgilliga: jag gråter inte öfver Kalkspaten derför att den inte är hård ~~genomskinlig~~ som berg=kristallen; derför kan jag icke heller kalla Falkens belägenhet sorglig; den var helt enkelt produkten af hans temperament (hjerta som vi säga) + omständigheter, dem hans temperament framkallat. Han var emellertid litet "down" vid tillfället. Jag förde honom om bord och han förhöll sig passiv. Men just som vi kastat loss och fått fart, så vände han sig om och då, jag tror att hon gått dit sjelf, stod Beda, du vet, på stranden och viftade. Då blef karlen galen; han ville i land, skrek han, och hotade att hoppa i sjön. Jag tog honom i armen och stoppade in honom i kajutan hvarpå dörren blef stängd. När vi passerade Vaxholm kastade jag två bref på posten ett till redaktören af Arbetarfanan med en ursäkt för Falks fortfarande utblifvande, och ett till hans värdinna med anhållan om hans kläders hitut-skickande.

Emellertid ~~lugnade~~ mojnade han af, och när han fick se de stora vattnen och skären, så blef han sentimental och språkade en hel hop smörja om att han aldrig trott han skulle få se Guds (!) gröna jord mer o.d. Men så kom ett slags samvete öfver honom. Han ansåg sig icke ha rättighet att vara så lycklig, ~~då~~ och få njuta så i sysslolöshet, då så många menniskor voro olyckliga; han ansåg sig ha svikit sin pligt mot busen på Rindstugatan och han ville vända om; han förklarade på mina sjeliga skildringar af hans nyss flydda lif, att det var menniskans skyldighet att lida och arbeta för hvarandra; denna åsigt har hos honom antagit en religionsartad karakter (jag har emellertid nu tagit bort den med Vichyvatten och salta bad). Mannen tycktes vara alldeles söndergången och jag har haft mycket besvär med att laga honom, ty psykiskt (!) och fysiskt ~~vore~~ var det ~~mycket~~ svårt att skilja på. Jag måste säga, att han i vissa afseenden väcker min förundran – beundra gör jag aldrig. Det måtte ~~en~~ vara en ~~underlig~~ egen mani som drifver honom att handla rakt emot sina intressen. Tänk då bra han skulle ha haft det vid det här laget, om han gått fram på sin lugna embetsmannabana, helst då brodern i så fall ~~ville~~ lofvat hjelpa honom med en större penningsumma. I dess ställe går han och sätter bort sitt anseende och slafvar åt en rå arbetskarl – allt för de der idéernas skull! Det är för underligt!

Emellertid tyckes han vara på bättringen, i synnerhet efter sista lexan. Kan du tänka dig! han gick och kallade fiskaren bänke för "herrn" och lyfte på hatten för honom. Dessutom anställde han små kordiala samtal med befolkningen och ville göra sig underrättad om "huru de hade det." Följden blef den att fiskaren drog öronen åt sig och kom en vacker dag till mig och frågade om "den der Falk" skulle betala sin inackordering sjelf eller om doktorn (jag) skulle göra det! Jag berättade det för Falk ~~som~~ och han) blef ledsen som han alltid blir när han) mister sin goda tanke om något. Någon tid efter gick han och talte om utsträckt rösträtt med fiskaren; följden blef att denne kom till mig och frågade om Falk hade dåliga affärer.

Första dagarne gick han på stränderna och dårade; ibland företog han långa simfärder utåt fjärden som om han aldrig ämnade vända om, och som jag ~~[illegible]~~ alltid ansett själfmord vara en af menniskans heligaste rättigheter efter som han fått den gåfvan af naturen så gjorde jag inga ingrepp i hans vanor. Isaac berätt~~ade~~r att ~~han~~ Falk emellanåt för honom haft långa utgjutelser om den der nymfen Beda, som lär ha lurat honom grundligt.

A propos Isaac så är det ett fint hufvud, må du tro. Han har satt i sig Rabe en gång en månad och löser Casor, som vi låter Gråkappan, och hvad mer är, han vet hvad den innehåller, något som vi aldrig visste. Men hans hufvud är (egentligen) ~~[illegible]~~ receptivt, det vill säga mottagligt, och dessutom beräknande, och det är en gåfva med hvilken många blifvit snillen, ehuru de varit ganska dumma. ~~Men~~ Hans praktiska sinne måste ibland ge sig luft och vi hade nyligen ett lysande exempel på hans affärsförmåga. Jag känner icke hans ekonomiska ställning, ty han är i det fallet mycket hemlighetsfull, men en dag ~~blef~~ visade han sig orolig, ty han hade en utbetalning på ett par hundra. Som han icke kunde vända sig till brodren i Triton, med hvilken han brutit, så kom han till mig. Jag kunde inte hjelpa honom. Då tog han ett ark postpapper och skref ett bref, hvilket befordrades express och så var det tyst några dagar.

Utanför stugan der vi bo stod en vacker ekdunge, hvilken gaf en behaglig skugga och tillika skyddade mot hafsvindarna. ~~Falk tyst~~ Jag förstår mig inte på träd och natur i allmänhet, men jag tycker om skugga när det är hete. En morgon, då jag drar uppe rullgardin

312.

Kände jag inte igen mig! Fjärden låg öppen utanför fönsterna och en kabellängd från land låg en jakt ankrad. Hela ekdungen låg fäld och på en stubbe satt Isaac och läste Euclides och räknade träden ~~som~~ alltefter som de förde ut på jakten. Jag väckte på Falk; han blef förtviflad och utsinnig och råkade i ordvexling med Isaac, som på den affären stoppade 1000 Banko i fickan. Fiskarn fick 200 Rischels — han hade inte begärt mer — jag var arg — inte för trädens skull, utan derför att jag inte kom mit på samma idé. Folk säger, att det opatriotiskt, men Isaac svor på att det gjorde godt åt ~~utsigt~~ utsigten att få undan "det der racket", och han tänker i nästa vecka ta sig en båt och besöka i samma ändamål grannarne. Fiskargumman gret hela dan, men gubben for in till Dalarö för att köpa henne ~~något~~ ett vackert klädningstyg; ~~det~~ ~~bestod visst i bara bränvin, ty när~~ han blef borta i två ~~dygn~~ och när han kom hem igen ~~efter två dagars frånvaro~~, så var han alldeles full, men båten var tom, och när gumman frågade efter tyget, så förklarade gubben att han glömt bort det.

Adjö med dig! Skrif snart och berätta några skandalhistorier och sköt om lånen väl.

Din dödsfiende och borgensman

Borg.

P.S. Jag såg i tidningarna att man håller på att bilda en Embetsmannabank. Hvem ska sätta in pengar den? Håll utkik på'n ~~[illegible]~~ i alla fall så ska vi kosta in ett litet papper i sinom tid.

Anhålles att få följande notis införd i Gråkappan i anseende till min förestående licentiat.

vetenskaplig upptäckt. Medicine Kandidat Henrik Borg, en af våra yngre men framstående forskare, har under sina zootomiska forskningar i Stockholms skärgård upptäckt en ny art af slägtet Clypeaster, hvilken han gifvit det mycket träffande ~~efter~~ namnet marilimus. Karakteren torde kortast (~~för bokare~~ ~~den bildade publiken~~) uttryckas så: Skalens plåtar i 5 med porer genomborrade ambulacral-fält, och 5 interambulacralfält endast med knappar för taggarne. Djuret har väckt liflig uppmärksamhet i den lärda verlden.

Bref fr. Arvid Falk till Beda Pettersson.

Nämdö, Augusti 18..

+.

När jag går på hafsstranden och ser huru fackelblomstren kunna uppspira bland skrifsand, och ~~ä~~ ~~gneisflisor~~ kiselstenar minnes jag dig huru du kunde blomma en hel vinter vid ~~på~~ en krog på Lilla Nygatan.

x x x

Jag vet ingenting så ljufligt som att ligga utsträckt på strandklippan och känna huru gneisskärfvorna kittla mina refben, under det jag ser på hafvet; ty då blir jag högfärdig och tror att jag är Prometheus, men ~~ä~~ gamen — det är du! — ~~da~~ får ligga i en fjedersäng på Sandbergsgatan och äta qvicksilfver.

x x x

Tången har man ingen glädje af, när han
Står och vexer på sjöbotten, men när hon kommer på land och ruttnar, då luktar hon jod, och det är bra för kärlek, och brom, och det är bra för galenskap.

x x x

Det fanns intet helvete på jorden ~~för~~ än paradiset blef riktigt färdigt, det ville säga qvinnan kom! (Gammalt!!)

x x x

Längst ute i hafsbandet bor ett ~~par eidrar~~ eiderpar i en utsatt Snusfjärding. Om man ~~betänker~~ vet att ~~hon~~ eidern är två fot mellan ~~p~~ vingspetsarne ~~så~~ ~~och~~ så måste man tänka på ett underverk — och det är ett underverk den der Kärleken! Jag får inte rum i hela verlden numera!

x x x

+ \+

Bref från Beda Petterson till Häradshöfding Falk.
Stockholm ~~Sandbergsgatan~~ Augusti 18..

Älskade Vän!

jag ~~sa~~ fick ditt bref just nyss, men jag kann innte säja att jag förstod det, men jag hörde att du trodde jag var på Sandbergsgatan, men det är en evig osanning och jag kan velan förstå att det ~~der~~ är den der ~~Satans~~ Schojas som spritt ut de, det är en evig osanning och jag bedyrar dej att jag älskar dej lika högt som förr, jag längtar iblann att få se dej men de lär jag velan inte få så snart.

Din trogna Beda.

Påstskriftum. Snälla Arvid om du kunde hjälpa mej med ~~tr~~ trettio rigsdaler till den femtonde så vore du så snäll. Du ska säkert få dem igen den femtonde, för då får jag sjelf pengar. Jag har varit mycke sjuk och är så lessen iblann att jag ville vara dö. Mamsell på kaffeet var en otäcka som var svartsjuk på mej för den der tjocka Berglunds skull, och derför sluta jag der. allt hvad de pratar om mej är bara förtal och ~~lögn~~ osanning. Må alltid vel och glömm ej din egen

Densamma.

Du kan skicka pängarna till Hulda på kaffet så får jag dom.

Bref från Kandidat Borg till Litteratör Struve.

Nämdö Augusti 18..

~~[illegible] Skurk~~! Konservatifva Skurk!

Har du försnillat pengarna, efter som jag dels icke sett några, dels fått krafbref från Skomakarbanken. Tror du att man får stjäla derför att "man har hustru och barn!" Redogör genast eller kommer jag in till stan och gör skandal!

Notisen har jag läst, men det skulle vara tryckfel på den naturligtvis; det stod Zoologiska i stället för Zootomiska och Crypeaster i stället för Clypeaster. Hoppas den gjorde godt i alla fall.

Falk har blifvit spritter galen sedan han fick ett bref med fruntimmersstil häromdan. Han går (ibland upp i träna, ibland ner på sjöbotten. Det är troligen krisen – sen ska jag tala förnuft vid honom.

Isaac har sålt sin jakt utan att begära min lof, hvarför vi råkat i tillfällig fiendskap; han läser nu andra boken Livius och håller på att grunda ett fiskeribolag.

~~Nu~~ Dessutom har han köpt en strömmingsskäle, en skälbössa, 25 pipskaft, en laxlina, ~~en~~ två abborrnät, en notbod och en – kyrka. Det sista låter otroligt men är ~~tr nog fa~~ sant! Den är visserligen litet bränd af ryssarne (1719) men murarne stå qvar (församlingen eger en ny sådan som begagnas på sedvanligt sätt (den gamla begagnades som sockenmagasin)!) Han tänker skänka den till Vitterhetsakademien, ty han tror att han ska få Vasaorden. Värre har man sett! Hans farbror som är krögare fick Vasen för att han bjöd döfstummingarna på öl och smörgåsar, när de voro från Manégen om hösterna. Han höll på med det i sex år, men så gick det till ~~slu~~ sist! Om jag inte dränker den karlen, så slutar han inte förr än han köpt hela Sverge.

Ryck opp dig nu och var redlig, annars kommer jag som John öfver dig och då är du förlorad.

Men få aldrig döpstum-mingarna omögjöras mer! hvilket visar hur skadlig vesaorden är!

H. B.

P. S. När du skrifver notis om badgästerna på Dalarö, så inför mig och Falk (häradshöfding) men icke Isaak; jag börjar bli ~~lite~~ smått generad af sällskapet — och så gick han och sålde jakten!

Skicka mig lite vexelblanketter (~~blå — 4 st sola~~) (blå, Sola-) när pengarna kommer.

Bref från Kandidat Borg till Litteratör Struve.

Nämndö 1sta September.

(Rischlarna inhöfvade! Hederspulta! ~~Pengarna bekommit~~! Förefölls vexlade, ty ~~Skomakarn~~ Byggmästarbacken brukar aldrig lemna andra än skånska ~~sedlar~~ gemtilappar!/ Nå! Lika godt!

Falk är frisk och har gått igenom krisen som en karl; han har återfått sjelfkänslan, ett mycket vigtigt organ för vår framkomst i lifvet ~~och~~ ~~som~~ men hvilket, efter hvad statistiken visar, försvagas i hög grad hos de barn som tidigt förlora sina mödrar. Jag har nu gifvit honom ett recept, hvilket han accepterat ~~och~~ så mycket mer som han sjelf utfunderat detsamma. Han återvänder från embetsmannabanan — utan att mottaga några pengar af brodern (det är hans sista dumhet och som jag icke kan respektera); återvänder till samhället, inregistrerar sig bland boskapen, blir respektabel, får en social ställning — och håller mun i ~~dete sista~~ så länge — tills hans ord fått auktoritet. Detta sista är alldeles nödvändigt om han skall fortsätta i detta lifvet, ty han har anlag

317.

för galenskap och skulle ~~brinna ner~~ dunsta bort, om han icke slog bort alla sina idéer – som jag egentligen inte förstår ~~och~~ jag tror inte han sjelf kan säga hvad det är han vill.

Han har redan börjat kuren och jag baxnas för de framsteg den gör! Han slutar bestämdt ~~som~~ vid någon hofcharge! Så trodde jag; ja! Men så fick han tag i ett tidningsblad häromdan och råkade läsa om Pariser-Kommunen. Genast fick han recidiv och började & gå i bröna igen – men så gaf det sig och nu törs han aldrig se åt ett blad mer. Men aldrig ett ord sa han! Ni får allt akta er för den mannen när han blir färdig en gång! Isaac har nu börjat med Grekiskan! Han tycker att läroböckerna äro för dumma och för långa och derför sprätter han sönder dem och klipper ~~han~~ ur det vigtigaste ~~och~~ höjthet ~~som~~ han klistrar upp i en Res. Contra ~~som~~ hvilken han ämnadt till ett Kompendium för Studentexamen.

333 Det tilltagande vetandet i klassiska språken gör honom emellertid fräck och obehaglig. Han vågade häromdagen disputera~~de~~ religion med prosten under ett brödspel och ~~sa~~ påstod dervid att Christendomen var uppfunnen af judarne och att alla Christna voro judar. Det är ~~ju en snyggy pojke~~ ett förderf med detta der latinet och grekiskan!

Jag fruktar att jag fostrat en lindorm vid min skäggiga barm: om så är så måste qvinnans säd sönderstrampa ormens hufvud.

Adjö!

H.B.

P.S. Falk har rakat af sig sitt amerika-skägg och lagt bort att lyfta på hatten för fiskaren.

Nu får du inte höra mer af oss från ~~detta sommarstället~~. Nämndö; vi flytta in om måndag!

Tjugosjunde Kapitlet.

~~Konvalescens~~ Tillfriskande.

Och det är höst igen; det är en klar Novembermorgon då Arvid Falk beger sig från sin numera eleganta bostad på Storgatan till den — maaska flickpensionen vid ~~på~~ Carl XIII:s torg, der han ~~varit~~ skall göra sitt inträde som lärare i Svenska Språket och Historien. Han har väl begagnat höstmånaderna för att göra sitt återinträde i det civiliserade samhället och har dervid erfarit hvilken barbar han under sina ströftåg blifvit; han har aflagt sin röfvarhatt och skaffat sig en ny, hög, hvilken till en början hade svårt att sitta qvar; han har köpt sig handskar, men var så förvildad, att när mamsellen i boden frågade hans nummer, svarade han 15, hvilket framkallade en hel hop små skratt från de många ~~små~~ mamsellerna derinne; modet har undergått stora förändringar, sedan han sist köpte sig kläder och han tycker sig som en söndagsspräte, när han går fram på gatorna, och han speglar sig då och då i bodfönsterna för att se efter om allting sitter rätt. Nu går han af och an ~~på~~ på trottoaren utanför dramatiska teatern och väntar att klockan i Jakob skall slå ~~nio~~ nio: han känner sig orolig och besvärad, alldeles som när han sjelf skulle gå i skolan; trottoaren är för kort, ~~han skulle vilja att den~~ och han tycker sig löpa som en hund i en kedja, när han vänder och vänder på sina spår; ett ögonblick tänker han allvarsamt på att sträcka ut promenaden, långt ut, ty han vet att man kommer till Lill-Jans ~~och skogen~~ om man fortsätter

319.

gatan framåt och hon erinrar sig den morgonen då samma trottoar ledde henne ut från det samhälle hon flydde ~~och~~ ~~ut~~ till friheten, naturen och – slafveriet!

Klockan blir nio: Han står i tamburen; dörrarne till skolsalen äro stängda; i skymningen ser hon så många små barnflagg hänga rundtomkring väggarne; hattar, boas, kråkor, baschliks, vantar, muffar ligga på borden och i fönsternischerna och på golfven stå hela regementen med knäppkängor och galoscher. Men det luktar icke ~~fukt~~ fuktiga kläder och våta läder som i tamburen på Riksdagen, eller arbetarförbundet Phoenix, eller — ah, det gick en doft som af nyslaget hö förbi – den kom bestämdt från den der lilla muffen, ~~&~~ som är hvit som en kattunge med svarta ~~&~~ noppor och blått ~~silke~~ sidenfoder med hängande tofs-ar; han kunde icke underlåta att ta den i sin hand och låta parfymen ~~bla~~

new-mown hey – men farstudörren öppnar, och in kommer en liten tioårig åtföljd af sin jungfru; hon ser på magistern med ett par stora ~~lug~~ orädda ögon och ~~nig~~ gör en liten kokett nigning, hvilken magistern nästan förlägen besvarar med en bugning, hvarvid den lilla skönheten ler – och jungfrun ochså!

~~Nu~~ Hon kommer för sent, men det tyckes icke skrämma henne, ty hon låter jungfrun ~~kla~~ ta af sig ytterkläder och bottiner med en min så lugn som om hon kommit till en bal.

Nu – hvilka ~~toner~~ ljud ~~inne~~ inifrån rummen – det knäppte i hans bröst – hvad var det? – Ack. Det var ju orgeln! Hm! Gamla orgeln! Ja:

Och en hel kör af barnröster sjunga: Jesu låt mig städse börja! Han känner sig illa till mods och han får lof att tänka på Borg och Isaac för att återvinna fattningen. Men nu blir det ändå värre: Fader vår som är i himmelen! – Herre Gud, ja! gamla ~~hederliga~~ Fadervår! Det var inte i går det… Det blir tyst, så tyst, att man hör huru hela hären af små hufvuden böja sig och skrynkla kragar och förklän och så slås dörrarne upp och ~~som~~ ett helt blomsterland af unga flickor från åtta till fjorton år bölja fram och tillbaka. Han känner sig blyg och får nästan ~~samt~~ ~~samma~~ känslor som en ertappad tjuf, då den gamla föreståndarinnan räcker honom sin hand och ber honom vara välkommen; då blir en rörelse i blomsterlandet och det hviskas och det vexlas blickar och det tisslas och det tasslas.

Och nu sitter han der vid ena ändan af ett långt bord omgifven af tjugo friska ansigten med glada blickar, tjugo barn som aldrig känt jordelifvets bittraste sorg, fattigdomens förödmjukelse; och de möta hans blickar djerft och nyfiket, men han är blyg ännu han kommer sig före; men snart är han intim med Anne-Charlotte och Georgine och Lisen och Harry och lektionen går som ett nöje, och ~~när den är slut~~ udda får vara jemt, och Ludvig XIV och Alexander få fortfarande vara stora som alla hvilka lyckats, och Franska Revolutionen var en förfärlig händelse som tog ett olyckligt slut på den ädle Ludvig XVI och den dygdiga Marie Antoinette och så der. Och när han sen gick upp i ~~pensions~~ Kollegiet för Kavalleriregementenas pensionskassa kände han sig helt varm och föryngrad.

I nämnda Kollegium der han lärde den Kamerastilen satt han till klockan elfva, då han gick upp i Kansliet för brännvinstillverkningen; der åt han frukost och skref två bref – till Borg och Struve.

På slaget ett är han i Departementet för beskattningen på aflidne. Der kollationerar han en bouppteckning på hvilken han gör sig en hundra riksdaler×, hvarefter han innan middagen har så mycken tid öfver att han kan läsa ett korrektur på en nyreviderad upplaga af ~~Konkurs~~skogslagen, som han håller på att ge ut. Och så blir klockan tre. Den som då går öfver Riddarhustorget skall på bron ~~se~~ möta en ung herre med viktig uppsyn, ~~fickorna~~ papperrullar i fickorna och händerna på korsryggen i sakta mak vandra fram sida om sida med en gammal mager gråsprängd herre på femtiotalet. Det är aktuarien för de aflidne; alla som dö inom stadens tullar måste till den mannen uppge hvad de ega, hvarefter han tar sin procent; några säga att ~~det~~ detta är hans syssla, andra mena att han representerar ~~staten eller~~ jorden och skall se efter att de döda icke ta något med sig härifrån, der allt är ett lån — utan procent! Nog af, han är en man som mera intresserar sig för de döda än för de lefvande och derför har Falk funnit sig så väl i hans sällskap; hvarför han hyllar sig till Falk är derför att

derför att han Falk samlar mynt och autografer —
och är så fri från opposition, något så ovanligt hos ungt folk.
som han sjelf. Nu gå de båda ~~ut-~~ gamla ~~gt~~ vännerna till Rosengrens, der de äro temligen ~~s~~lugna för att träffa ungt folk och der tala de numismatik och autografi. Derpå ~~de sitta de~~ dricka de kaffe i en soffa på Rydberg och pricka ~~ur~~ myntkataloger till klockan 6, då ~~de~~ posttidningarna kommer och de få läsa utnämningarna. De äro så lyckliga i hvarandras sällskap, ty de komma aldrig i tvist; Falk är så fri från åsigter

att han är blifven den mest älskvärda menniska och är derför afhållen och värderad af förmän och kamrater. Ibland dröja de sig qvar och äta då en bit mat på Hamburger Börs, ~~bo~~ och ta sedan en "lasse" på Operakällarn, Rouske två också. Om man då får se dem klockan [illegible]lfva komma tullande arm i arm uppåt Ladugårdslandet så är det riktigt vackert att se. Han är mycket ofta på middagar och supéer, hos familjer dit Borgs pappa infört honom; ~~Han~~ fruntimmerna tycka att han är intressant, men de veta aldrig hvar de ha honom, ty han ler jemt och säger dem dessemellan trefliga elakheter.

Men när han blir led på familjelif och samhällslögnen då går han ner i Röda Rummet och der träffar han den syrlige, sin hemlige fiende och afundsman Struve, som aldrig har pengar, Borg, sin beundrare Isaac, och den sorpoetiske Sellén, som så småningom håller på att lyckas för andra gången, sedan alla hans imitatörer först vänt publiken vid det nya maneret. Lundell, som öfvergifvit den religiösa känslan, sedan hans altartafla blef färdig och nu lefver på att måla porträtt, hvilken sysselsättning medför ett oändlighet af enskilda middagsbjudningar, ~~u~~ och små soupéer. hvilka ~~som gjöm~~ ~~hvarunder~~ han påstår vara nödvändiga för att "studera karakteren". har blifvit en fet epikuré, som aldrig kommer i Röda Rummet annars än då han behöfver äta och dricka gratis. Olle som ännu är arbetare hos ornamentbildhuggaren och som blifvit dyster och menniskofiendtlig efter sitt stora nederlag som politikus och talare, vill icke "genera" sällskapet utan går för sig sjelf och vallar. ~~Men om~~ Falk är dyster och vild när han kommer i Röda Rummet och Borg tycker sig ha mycken heder af honom;

ja, han är en sannskyldig skojare för hvilken ingenting är heligt — utom politiken; den rör han aldrig vid. Men ser han då, under det han till de andras förlustelse bränner af sina raketkistor, ~~den dystre Ola~~ genom tobaksmolnen den dystre Olle på andra sidan af salen, då blir han mörk som en natt på hufvudet och då tar han in stora qvantiteter starka saker, som om han ville släcka en eld eller brinna upp. Men nu har Olle icke visat sig på länge.'

Tjugo~~åttonde~~nionde Kapitlet.

~~Befrielse.~~ Från andra sidan grafven/

Snön faller så lätt, så tyst, så hvitt på ~~Gamla~~ Nya Kungsholmsbron der Falk och Sellén om aftonen vandra framåt förbi Eldqvarn och Serafimerlazarettet för att ~~taga~~ hemta ~~på~~ Borg ner till Röda Rummet.

— Det är märkvärdigt hvad den första snön gör för att, jag ville inte säga, högtidligt intryck sade Sellén. Den smutsiga jorden blir..

— Är du sentimental! ~~sade~~ afbröt Falk hånande.

— Nej, det var bara som landskapsmålare jag yttrade ~~d~~ mig.

~~De här lazaretterna ha tycker jag ser så trefliga ut, sade Falk.~~

De gingo tysta framåt genom snön som knarkade om deras fötter.

— Det här Kungsholmen med sina lazaretter har alltid förefallit mig lite hemskt, anmärkte Falk.

— Är du sentimental?, sade Sellén hånande.

— Nej, det är jag inte, men, det gör allgör ett visst intryck på mig den här stadsdelen.

— Ah, prat! Inte gör det något intryck; det är nästlag af dig: Se nu ä vi framme och det lyser hos Borgen. Jag undrar om han har några trefliga lik i qväll?

De stodo nu ~~s~~ utanför grinden till Institutet; den stora byggnaden tittade på dem genom sina många mörka fönster som om den frågade hvem de sökte på denna sena timma; de vadade genom gången förbi rundeln och gingo in i lilla byggningen till höger. Längst bort i salen satt Borg ensam ~~bredd~~ vid sin lampa och arbetade med ett parti af en nerskuren (kronoarbets-karl, hvilken han vanställt på det grymmaste.

— God afton gossar, sade Borg, och lade bort knifven. Vill ni träffa en bekant?

Han väntade icke på svaret, som uteblef, utan tände en lykta, tog sin öfverrock och en nyckelknippa.

— Jag trodde inte vi hade några bekanta här, sade Sellén, som ville hålla det sjunkande humöret uppe.

— Kom! sade Borg.

De gingo öfver gården upp i stora byggningen; porten gnisslade och slöts efter dem och ~~den lilla~~ stearinljusstumpen, som blifvit qvar efter sista kortspelet, kastade sitt röda ~~st~~ vanmäktiga sken öfver de hvita väggarna. De båda ~~besökarne~~ främmande på stället sökte läsa i Borgs ansigte om det var fråga om något skämt, men der stod ingenting skrifvet. Nu togo de af till venster in i en korridor som återgaf ljudet af deras steg på ett sätt som om någon gått bakom dem. Falk ~~D~~ sökte komma omedelbart efter Borg och få Sellén efter sig.

325.

– Der! sade Borg och stannade midt ~~på~~ i gången.

Ingen såg någonting annat än väggar. Men det hördes som ljudet af ett sakta regn ~~ebber~~ och en underlig doft som af en fuktig trädesåker eller som en barrskog i Oktober ~~slog~~ drog emot dem.

– Till höger, sade Borg.

Den högra väggen var af glas och genom den ~~sa~~ syntes tre hvita kroppar liggande på rygg.

Borg tog fram en nyckel, öppnade glasdörren och gick in.

– Här! sade han och stannade vid den andra af de tre.

Det var Olle! Han låg med armarna öfver ~~b~~ bröstet, som om han sof ~~mediterade~~ en ~~eft~~ middagslur; läpparne hade dragit sig uppåt så att han tycktes le; för öfrigt hade han bibehållit sig väl.

– Drunknad? frågade Sellén, som först hemtade sig.

– Drunknad! – Är det någon af Er som känner igen hans kläder?

Det hängde tre bedröfliga uppsättningar på väggen, af hvilka Sellén genast urskiljde den sista, en blå kavaj med jaktknappar, och ett par svarta byxor, med hvita knän.

– Är du säker? sade Falk.

– Måtte väl känna min egen rock – som jag lånt af Falk!

Ur bröstfickan på ~~de~~ ~~to~~ kavajen framdrog Sellén en stor plånbok, som var (samt behängd med gröna ~~alger~~ sälger hvilka Borg ville kalla ~~enteromorpha~~) mycket tjock och klibbig af vattnet. Han öppnade den vid lyktskenet och genomsåg dess innehåll – några förfallna pantsedlar och en bundt fullskrifna papper utanpå hvilka stod skrifvet: "Till den som vill läsa."

+ enteromorpha.

– Har vi ~~sett~~ gapat nog nu? sade Borg! – Då gå vi till Piperska muren!

De tre sörjande (vännerna var ett ord som endast begagnades af Lundell och Levin när de ville ha pengar) konstituerade sig ~~som klubb~~ på Piperska Muren som utskott af Röda Rummet. ~~och~~ Vid en flammande brasa och en uppsatt stack varor började Borg läsningen ~~, men~~ af de efterlemnade papperen, men måste då och då anlita Falks ~~oo~~ färdighet som "autograf", ty vattnet hade slagit omkring bläcket så att det såg ut som om skrifvaren gråtit, efter hvad ~~som~~ Sellén skämtsamt anmärkte.

~~S~~— Tyst derborta! sade Borg och drack sin toddy ~~att drag~~ med en sådan grimas så att axeltänderna syntes. Nu börjar jag, och ber att få slippa bli afbruten.

"Till den som vill läsa.

Att jag nu beröfvar mig lifvet, det är min rättighet, så mycket mer som jag dermed icke ingriper på någon annan menniskas rättigheter utan fastmer lyckliggör, som det kallas, ~~en~~ åtminstone en; m en sysla, och 150 kubikfot luft om dagen bli lediga.

Jag begår denna handling icke af förtviflan, ty en tänkande menniska förtviflar aldrig, utan med temligen lugnt sinne; att ett sådant steg skall framkalla sinnesrörelse bör väl hvar man förstå; att uppskjuta denna handling af fruktan för hvad som skall komma efter, det gör endast jordaträlen, hvilken söker detta svepskälet för att få stanna, der han säkerligen icke haft det så dåligt. Jag känner mig frigjord vid tanken på att få lemna denna tillvaro, ty sämre kan jag icke få, men väl bättre.— ~~och det får jag~~. Får jag det icke alls — så skall döden vara en salighet redan så stor som att efter ett tungt kroppsarbete få somna

HS / Vf 196 - #327

i en väl bäddad säng; den som observerat huru kroppen & då liksom lossnar i alla leder och själen småningom smyger sig bort den skall icke frukta döden.

Hvarför menniskorna göra så stor affär af döden, det är derför att de gräft ner sig för djupt här i jorden för att icke uppryckningen skall kännas plågsam. Jag har kastat loss för länge sen, har inga familjeband, inga ekonomiska, inga statsrättsliga eller juridiska band som hålla mig och jag går härifrån, derför att jag helt enkelt förlorat lusten att lefva. Icke vill jag dermed uppmana andra som ha det bra att göra hvad jag gör; de sakna ju anledningen ~~en~~ och kunna derför icke döma min handling; om den är feg eller icke det har jag icke vårdat mig om att tänka efter ty det är likgiltigt ~~och det är~~ för öfrigt är detta en angelägenhet af den mest privata natur. Jag har aldrig bedt att få komma hit och derför har jag rättighet att gå när jag behagar.

Hvarför jag går? Dertill äro orsakerna flere och djupare än jag nu har tid och förmåga att framlägga. ~~Derf~~ ~~Doch~~ Derför håller jag mig till de närmaste och som hafva särskild betydelse för mig och min handling.

I min barndom och ungdom var jag kroppsarbetare; Ni som inte vet hvad det är att arbeta mellan solens uppgång och nedgång för att sedan falla i en djurisk dvala, ni ha undandragit er syndafallets förbannelse – ty det är en förbannelse att känna huru själen står stilla i vexten ~~och~~ under det kroppen gräfver sig ner i mullen. Gå bakom oxen som drar plogen och låt ögat hänga mot den gröna jordkokan dag ut och dag in och du skall glömma till sist att se upp åt himlen; stå med spaden och gräf ut ett dike under en brinnande solhetta och du skall känna hur du sjunker ner i den vattensjuka marken och hur du gräfver graf åt din själ. Detta veten I icke som roen er hela dagen och arbeten på en ledig stund ~~före~~ mellan frukost och middag för att sedan hvila era själar om sommaren då marken är grön — då I njuten af naturen som af ett skådespel som förädlar och lyfter. För jordarbetaren ~~är~~ finns naturen icke som så; åkern är mat, skogen är ved, sjön ett tvättfat ~~der han kan skölja~~ ängen ost och mjölk — allt är ~~stoft~~. och jord utan själ!

När jag såg att en hälften af menniskorna fingo arbeta på sina själar och den andra på sina kroppar, så trodde jag först att verlden hade två planer ~~och~~ för två slags menniskor; men så kom förnuftet och förnekade detta. Då gjorde min själ uppror och jag beslöt att också jag undandraga mig syndafallets förbannelse — och jag blef artist.

Nu kan jag analysera ~~kon~~ den mycket omtalade konstnärsdriften, — ~~d~~ efter som jag sjelf varit ute för den. Den hvilar ytterst på en bred bas af frihetsbegär, frihet från nyttigt arbete; ~~från~~ derför har också en tysk filosof ~~som~~ definierat det sköna = det onyttiga; ty om ett konstverk vill vara nyttigt, ~~en~~ röjer en afsigt eller tendens är det fult; vidare hvilar driften på högmod; menniskan vill i konsten ~~ska~~ leka Gud, icke som om hon skulle kunna göra något nytt (det kan hon inte!) ~~den som säger att han kan det han ljuger~~, utan göra om, förbättra, arrangera. Hon börjar icke med att beundra

HS / Vf 196 - #329

förebilderna d.v.s. Naturen, utan han börjar med kritik. Man ser allt så bristfälligt och vill göra ~~var~~ det bättre. Detta högmod som drifver ~~att~~ och denna frihet från syndafallets förbannelse, arbetet ~~sätter artisten på den ståndpunkt~~ gör att han känner sig stå öfver andra menniskor, hvilket han på visst sätt gör, men han får också behof att ständigt påminnas härom, ty eljes kommer han lätt underfund med sig sjelf – det vill säga ~~att~~ han finner ömkligheten i sin verksamhet och det oberättigade i sin flykt från det nyttiga. Detta ständiga behof af erkännande af sitt onyttiga arbete gör honom fåfäng, orolig, och ofta djupt olycklig – blir han sig sjelf klar, upphör ofta hans produktionsförmåga och han går under, ty att återvända i oket när han en gång smakat friheten, det kan endast den religiöse. ¶

Att göra skilnad på snillen och talanger, att sätta snillet som en ny egenskap är dumt, ty då måste man också tro på den särskilda uppenbarelsen. Den största konstnären har fått vissa ~~färdigh~~ anlag till en teknisk färdighet; utan öfning dö dessa; derför har någon sagt att snille är flit; det gör an att säga det, liksom så mycket annat som är sant till en fjerdedel; kommer bildning till (hvilket är sällsynt, emedan ~~den~~ vetandet snart upplyser om villan) (hvarför den bildade sällan slår sig på konst) ~~så~~ och ett godt förstånd, så framstår snillet som produkten af en hel serie ~~lyckliga~~ gynnsamma omständigheter.

Jag förlorade snart tron på det der högre i min böjelse (kallelse, Gud bevars!) ty konsten kunde icke uttrycka en enda idé, den kunde på sin höjd framställa kroppen i den situationen, som plägar ange den sinnesrörelsen, hvilken åtföljer den tanken – således ge ett uttryck i tredje hand. Den är som fälttelegrafen – betydelselös för alla utom dem som känna signalens betydelse. Jag ser bara en röd flagg, men soldaten ser ~~en~~ befallningen: avancera! För öfrigt insåg redan Plato, som ju var ett så fint hufvud och idealist, dertill, ~~på köpet~~ det intiga i konsten såsom varande ett sken af skenet (= verkligheten) hvarför han utdref artisten ur sin idealstat. Det var allvar det!

Emellertid sökte jag åter inträda i träldomen, men det var omöjligt! Jag försökte finna den som min högsta pligt, jag försökte resignera – ~~Då kom tviflet~~! ~~Kanske~~ men det gick inte. Min själ tog skada och jag var på väg att bli ett fä; jag tyckte ibland att det myckna arbetet rent af var synd, för så vidt som det motarbetade det högre målet, själens utveckling; då skolkade jag och flydde på en dag ut i naturen, der jag lefde i meditationer, hvilka gjorde mig outsägligt lycklig – men denna lycka föreföll mig som en sjelfvisk njutning, lika stor dock, ja större än den jag erfor under det artistiska arbetet och då kom samvetet, pligtkänslan öfver mig som en furie och jag flydde åter till mitt ok, som då var ljufligt – för en dag!

För att befria mig från detta olidliga tillstånd och få ~~lös~~ klarhet och frid, en går jag det okända till mötes. I som får se mitt lik – ser jag olycklig ut? i döden?

HS / Vf 196 - #331

331.

Strödda anteckningar under promenader i det fria.

Jordeplanen är ju idéens befriande från sinligheten, men konsten söker ju inskjuta idéen i ett sinligt omhölje, så att den blir synlig.

× ×

×

Allting korrigerar sig sjelf. När artisteriet och konstdyrkan blef för svårt i Florens så kom Savonarola – o den djupa mannen! – och sade sitt Bosch! – Det är Intet! Och artisterna – och hvilka artister! – gjorde ett bål af sina konstverk. O den Savonarola!

× ×

×

Hvad tror man Bildstormarne i Konstantinopel ville? Hvad ville Anabaptisterna och Bildstormarne i Nederländerna? Det törs jag inte säga, ty då blir jag afritad om Lördag – eller kanske redan om Fredag!

× ×

×

* * *

Vår tids stora idé = arbetets fördelning, leder till slägtets framgång och individens död! Hvad är då slägtet? Det är ~~id~~ totalitetsbegreppet, idéen, säga filosoferna och individerna tro det och dö för idéen!

Det är ~~ett~~ märkvärdigt ~~förhållande~~ att förstarne alltid vilja hvad folket icke vill. Skulle icke ett sådant ~~det~~ missförhållande~~t~~ kunna hjelpas på ett mycket enkelt och lättfattligt sätt?

x x

x

När jag vid mognare år läsit om mina skolböcker förvånas jag icke öfver att ~~menniskorna~~ vi äro sådana får! Jag läste Lutheri Katekes påronden och då gjorde jag ock

några anmärkningar vid och ett nytt

Förslag till Katekes

~~utan att~~ icke att inlemna ~~det~~ till Komitén, och som härmedan meddelas, så mycket som ~~kommit till~~ jag skrifvit.

Första Budet.

Kullslår ~~monoteismen~~ tron på en Gud, ty det förutsätter att andra Gudar ~~kunna~~ finnas, något som Christendomen äfven erkänner.

not. Monoteismen, som är så prisad, har haft ett dåligt inflytande på menniskorna, ty den har beröfvat dem aktningen och kärleken för den Ende och Samme, derigenom att förklaringen af det Onda ~~ble~~ uteblifvit.

Andra och Tredje Buden innehålla ~~de gräfsta~~ verkliga hädelser, derigenom att författaren lagt (sådana småaktiga och dumma föreskrifter) i munnen på Vår Herre, hvilka äro en förolämpning mot dennes allvishet, och som skulle ha skaffat författaren ett åtal om han lefvat i våra dagar och bott i Tolånga.

Fjerde Budet skulle ha följande lydelse.

Du skall icke låta din medfödda vördnadskänsla för föräldrarne komma dig att beundra äfven deras fel, och du behöfver icke hedra dem mer än de förtjena. Du är under inga vilkor skyldig föräldrar någon tacksamhet, ty de gjorde dig ingen tjenst med att skaffa dig till verlden; att de föda dig och kläda, det bjuder dem både deras egoism och den borgerliga lagens

De föräldrar som begära ~~att~~ (de finnas till och med de som fordra) tacksamhet af sina äro som procentare: de låta kapitalet gerna sitta kvar bara de få ut räntan

Not. 1. Huruvida föräldrar (i synnerhet fäder) oftare hata än älska sina barn beror derpå, att ~~de i~~ barnen ~~se konkurrenter~~ inkräkta på deras ekonomiska välbefinnande. Det finnes föräldrar som behandla sina barn som aktier ~~på~~ af hvilka de oupphörligt fordra på utdelning.

Not. 2. Detta Budet har grundlagt den ohyggligaste af alla ~~välden, en~~ styrelseformer, familje-tyranniet, mot hvilket svårligen någon revolution kan hjelpa. Menskligheten skulle ha mera heder af ~~sk~~ barnskydds-föreningar än af djurskyddsföreningar.

(Forts.)

Sverge är en koloni, hvilken ~~liksom alla stater~~ haft sin blomstringsperiod, ~~storhetstid~~ stormagtstiden, och nu synes liksom Grekland, Italien och Spanien ingå i den eviga sömnen.

Den ohyggliga reaktion som inträdt efter 1865-, förhoppningarnes dödsår, har verkat demoraliserande på det nya slägte som vuxit upp. Större likgiltighet för det allmänna, större egoism, större irreligiositet ~~har~~ har man icke sett på länga tider i historien. Det stormar ute ~~på~~ i verlden och folken ryta af harm mot förtrycket, men här i landet firar man bara jubelfester.

Läseriet är den enda yttring af själslif hos det sofvande folket; det är missnöjet, ~~förtviflan~~ som kastat sig i armarne på den religiösa resignationen för att icke falla i förtviflan eller vanmäktigt raseri!

~~Läsarnes och Nihilisternas äro~~
Läs-are och Pessimister utgå från samma princip: tillvarons uselhet och syfta till samma mål: att dö ifrån verlden.

~~Det~~ Att vara konservativ på spekulation är det största synd en menniska kan begå. Det är ett attentat mot ~~al~~ verldsplanen för tre skilling, ty den konservative ~~ar~~ söker hindra utvecklingen; han sätter ryggen mot ~~tidens hjul~~ den rullande jorden och säger: stå still! Det finnes blott en ursäkt: dumhet~~en~~; dåliga affärer är ingen ursäkt, men väl ett motiv!

× ×

×

Jag undrar om inte Norge blir för oss som en ~~[illegible]~~ ny klut på gammalt kläde!

× ×

×

~~Svenska Nationen~~ har ~~förlorat hvarje spår af den ridderlighet den sagt sig ega~~!
Stjernhjelm som nu var en dum karl skref redan på 1600talet så här om Sverge.

Antingen är vårt land förflytt, förbytt och förändradt
Eller ha Svearne, liksom förr, med Götherna vandrat
Från sin Köld; de ha utländskt folk här lemnat i ställe
Stackror i vishet och vett, men i dårskap märkelig snälle.
Om på ett serskildt rum det slägtet ville sig samla
Såg man femtio knappt bland tusende, lika de gamla. ×..
~~Oh~~

petit

× ×

×

— Nå, hvad sägs om det här? frågade Borg när han slutat läsningen och druckit litet Cognac.

— Åh det är inte så illa; det kunde ha varit lite qvickare, förstås, om man så vill, sade Sellén.

— Nå, hvad säger Falck, då?

— Det är ju det der vanliga skrävlet — ingenting vidare. ~~Vill ni ha sexan nu~~? Ska vi gå nu?

Borg såg på honom för att utröna om det var ironi, men der syntes intet oroande.

— Jaså, sade Sellén, Olle har gått att söka sällare jagtmarker; ja, han har det nog bra, han; nu slipper han väl ~~tänka på~~ middagsbekymmerna. Jag undrar hvad Källarmästarn på Knappen ska säga om det här; han hade visst en liten "lopp" som han kallar det! Ja!

— Hvilken hjertlöshet, hvilken råhet! Fy fan ~~en~~ sådan ungdom! utbröt Falck, kasta-pengarn på bordet och tog på sina kläder. ~~och gick~~;

— Är du sentimental? hånade Sellén.

— Ja det är jag! Adjö!

Och han gick!

~~Tjugonionde~~ Trettionde Kapitlet.

Défilé. Revue.

Bref från Licentiat Borg, Stockholm, till Landskapsmålaren Sellén, Paris.

Bror Sellén!

Det är nu ett helt år som du väntat på bref från mig, men nu har jag också någonting att skrifva om. Jag skulle enligt mina grundsatser börja att tala om mig sjelf, men jag får lof att öfva mig i artighet ty jag skall snart ut och söka mitt lefnebröd, jag börjar alltså med dig: Jag gratulerar mig att Du fick din tafla på salongen och att den derstädes gjorde en sådan effekt. Notisen ~~i~~ af Frans infördes i Gråkappan, ~~denna~~ utan Redaktörens vetskap, hvarför denne skummade af raseri, när han fick läsa den, ty han hade svarit på att du ~~inte~~ aldrig skulle bli något. Sedan du sålunda fått ditt erkännande af utlänningen, så bör du få ditt namn härhemma naturligtvis och jag slipper gå längre och skämmas för dig.

För att icke glömma något och för att kunna fatta mig kortare, ty jag är ~~be~~ både lat och trött efter en sträng tjenstgöring på barnbördshuset, så sätter jag upp mitt bref i notisform, [illegible] som en Gråkappa, hvarigenom du också lättare kan hoppa öfver hvad som icke intresserar dig.

Den politiska ställningen blir allt mera intressant: alla partier hafva mutat hvarandra med gåfvor och gengåfvor så att nu äro de gråa allihop. Denna reaktion

HS / Vf 196 - #337

kommer troligen att sluta med socialism. Det är stark fråga om att ~~föra~~ öka länens antal till 48, ty ~~statsrådsplatserna äro numera så begärliga~~ statsrådskarriären är numera funnen vara den genaste till befordran, helst till den samma icke fordras ens folkskollärarexamen. Jag talte vid ~~att~~ en af mina skolkamrater som redan är f.d. statsråd häromdagen och han påstod, att det var mycket lättare att vara statsråd än expeditionssekreterare. ~~Det~~ Göromålen lära mycket påminna om när man skall gå i borgen — det är bara att skrifva på! Betalningen är inte så noga med, man har ju Underborgen.

Hvad pressen beträffar — så den känner Du! I allmänhet har den konstituerat sig som affär, det vill säga den följer majoritetens åsigt för dagen, och majoriteten, det vill säga, de flesta prenumeranterna, äro reaktionära. ~~De~~ Jag frågade en dag en liberal tidningsman ~~om~~ hvarför han ~~ville skrifva~~ skref så vackert om dig, utan att känna dig. Han sade att det berodde deraf att du hade opinionen, ~~det~~ d.v.s. de flesta prenumeranterna för dig. — "Nå men om opinionen vände sig mot honom?" — "Då störtar jag honom naturligtvis!"

~~De liberala tidningarne uttrycka sin frisinthet genom att gnata på alla personer med namn och bildning, så vida de icke höra till deras bekanta, men~~

Under sådana förhållanden kan du förstå att hela det efter 65 uppvuxna slägtet som icke är representeradt skall känna det förtvifladt, derför äro de också ~~antingen~~ nihilister — d.v.s. de —— i alltihop, der finna de sin fördel vid att bli konservativa

Ty att bli liberal på sådana vilkor, det hör fan till.

Den ekonomiska ställningen är tryckt. Sedelstocken, min åtminstone, reducerad; öfver de finaste grupper, två medicine licentiater, gå icke i någon bank.

Bolaget Triton afvecklade som du vet, på så sätt, att direktörerna och afvecklarne togo ~~s~~ allt sedeltryck, men aktionärerna och depositörerna erhöllo ~~"~~ diverse från Norrköpings kända litografiska bolag (det enda som riktigt burit sig under dessa svindeltider) ~~"alldeles"~~ ~~som aktier-na kvitton~~; jag såg en enda som hade fått handen full med kartor öfver ett marmorbrott; ~~på~~ det var stora sköna belopp i rödt och blått ~~tryckt~~ på hvilka ~~med~~ var graverade täte, täte, ~~med~~ ~~på hvilka~~ ~~stodo~~ ~~tryckta~~ ~~stora siffror~~ 1,000 kr. och inunder, alldeles som om de gått i borgen, vårdslöst syntes namnen ~~som~~ på personer, ~~efter hvilka~~ af hvilka åtminstone ~~två~~ tre ~~en~~ så ärofulla minnen efter sig när de upphört att vara aktieegare i denna verlden.

Vännen och brodern Nikolaus Falk, som börjat ledsna på sin privata lånerörelse, emedan den icke skänkte honom fullt medborgerligt anseende, hvilket deremot den offentliga gör, beslöt att med sig förena några sakkunniga (!) personer ~~hvilka~~ och grunda en bank. Det nya i programmet ~~skulle vara det~~ lät så här: "Som erfarenheten visat — en bedröflig erfarenhet i sanning! — (Levin var författaren, märk det!) — att depositionsbevis icke äro tillräckligt betryggande för återfående af i andras händer anförtrodt gods — det är = deponerade penningar, så ha vi undertecknade, lifvade af ett oegennyttigt nit för den fosterländska industrien, och för beredandet af större säkerhet för den penninggörande allmänheten, konstituerat oss såsom Bank under namn af Insättnings-garanti-aktiebolaget., ~~hvs~~ ~~hvarigenom~~

339.

vi ~~i allmän handel och vandel vilja un-vilja bud~~. Det nya, och betryggande, ty
allt nytt är icke betryggande, i vår idé är
att depositörerna, istället för de värdelösa
depositionsbevisen erhålla värdepapper, till
fulla beloppet af den insatta summan"
o.s.v. ~~Nu skall du höra vidare: Att-~~
~~mänheten abonnemente~~ Affären går ännu +
Med sin skarpa blick insåg Falk hvil-
ken ~~extra~~ stor fördel han skulle draga
af en/person med ~~en~~ så stor ekonomisk
erfarenhet som Levin, hvilken dessutom
hade en kolossal personalkännedom,
men för att bereda honom rigtigt och
göra honom fullt förtrogen med alla en
affärs irrgångar (och i synnerhet dess juridiska sida, slog han ner på honom
med sin revers och tvang honom till
konkurs. Derpå uppträdde han som rå-
dare och gjorde honom till en slags
ekonomisk rådgifvare med titel af di-
rektionssekreterare, och nu sitter Levinen
der i ett litet enskildt rum och ~~kan~~ får
inte visa sig ute i banken. ~~Han är~~
~~nu en~~ Som kamrer sitter Isaac;
han har ~~nu~~ tagit studentexamen ~~och~~
(med latin grekiska och hebräiska) samt juri- ~~med~~
dikofilen och filosofie kandidaten, med
högsta betygen i alla ämnen (det stod om
hans examen i Dräkoppan naturligtvis!)
Han läser nu på juris ~~filosofien~~ kandidaten och
schackrar på egen hand dessemellan. Han
är som ålen, han har nio lif och lefver på ingenting! Han
begagnar inga starka drycker, inte nikotin
i någon form; om han ~~har~~ utöfvar nå-
gra laster för öfrigt känner jag inte,
men han är fruktansvärd! Han har
en jernbod i Hernösand, en Tobaksbod
i Helsingfors och en nipperbod i Södertelje och dessutom ~~h~~ rör om ett par trä-

+ Och du kan veta hvad för slags papper lemnas i st. f. depositionsbevisen!

genom sin vigilans

kåkar på Söder! Han är en framtidsman, säger folket; ~~Brodern Levi~~ Man är en nutidsman tycker jag!

Brodern Levi har efter Tritons afveckling dragit sig tillbaka till privataffärerna med en ganska vacker förmögenhet som man säger. Han lär ha gjort anbud på Skokloster, hvilket han ämnar restaurera i en ny stil, som hans svärbror vid målarakademien har uppfunnit. ~~Troels~~ ~~och der till~~ ~~bringa sina sista~~ Köpeanbudet afslogs emellertid. Levi blef mycket sårad häraf och skref i Gråkappan en notis under rubrik: Judeförföljelse i Nittonde Århundradet, hvarigenom han ådrog sig hela den bildade allmänhetens lifliga sympatier och ~~skulle kunna~~ han kan bli riksdagsman på den kuppen när han behagar. Han erhöll också en tacksamhetsadress från sina "trosförvandter" (likasom Levi hade någon tro) der de tackade honom (det stod tryckt i Gråkappan!) för att han bevakat judarnes "rättigheter" (nemligen att köpa Skokloster!) ~~Han~~ Adressen ~~höll sedermera~~ öfverlemnades vid en fest ~~för honom~~ på ~~Hasselbacken~~, Nacka dit ~~alla~~ äfven en hel hop ~~ingen odekorerad~~ Svenskar (jag för alltid in judefrågan på dess rätta gebit = det etnografiska!) voro inbjudna på ~~en~~ skämd lax och okorkadt vin. Vid tillfället öfverlemnade dagens hjelte under rörelse (se Gråkappan!) ~~ett~~ en ~~donations~~gåfvobref på 20,000 Kronor (i Kroppsaktier!) till "Hemmet för fallna ~~qvin~~ gossar (af den Evangeliska Bekännelsen" (till tids ska de fram med bekännelsen!) Jag var med på festen och såg hvad jag aldrig sett förr – Isaac drucken! Han förklarade att han hatade mig och dig och folk och alla "hvita" – han kallade oss "hvita" och "infödingar" och "roche" – omvexlande; det sista ordet känner jag icke, men när han uttalade det skockades genast en otalig hop "svarta" omkring ~~a~~ oss och ~~Jag~~, Isaac tog mig afsides i sidorum. Såg så hemska ut att ~~jag~~ ~~aflägsnade mig~~.

Der bröt han ut: Talade om sina lidanden som barn i skolan, huru lärar~~ne~~ och kamrater misshandlade, och tillbakasatte honom, huru gatpojkarne lefvade honom på gatan. Det som var mest rörande var hans berättelse om sin beväringsexercis: han blef (kallad fram för fronten vid ~~hans~~ korum) för att läsa Fader Vår, och då han icke kunde det, blef han hånad. Hans skildring kom mig att ändra åsigter om honom och hans stam.

341.

Religionssnobberiet och välgörenhets~~hyckleriet~~ ~~[illegible]~~ koleran tilltaga i hög grad och göra vistelsen i fäderneslandet mycket angenäm. Du minns ~~en~~ två hör af den onde: fru Falk och revisorskan Homan; de två lumpnaste, fåfängaste och elakaste varelser som vandrat i sysslolöshet; du minns deras bankrutba och dess ändalykt; nu ha de upprättat ett Magdalenahem och den första som intogs var — på min rekommendation — Marie i Myrgränd: Den stackarn hade gått och lånat ut allt hvad hon sparat åt en gesäll, som rymde med skulden. Nu var hon glad att få allting fritt och återvinna medborgerligt förtroende. Det myckna Gudsordet som åtföljer all sådan ~~dll~~ verksamhet förklarade hon sig kunna stå ut med, om hon bara fick kaffe en gång om dan!

Du minns också Pastor Skåre; han gick miste om platsen efter pastor primarius, och i förargelsen deröfver håller han nu på att tigga ihop till en egen kyrka och man ser nu tryckta tiggarlistor undertecknade med namnen på Sveriges rikaste magnater anrofva den allmänna barmhertigheten. Kyrkan som skall bli dubbelt så stor som Blasieholmskyrkan (och förses med ett skyhögt torn) kommer att stå ~~högst~~ der Katrina kyrka nu står; denna ~~kom~~ skall nemligen inköpas och rifvas emedan den visat sig vara för liten för det stora andliga behof som nu rifver ~~Söderboarna~~ Svenska folket. De hoptiggna medlen äro redan så stora att man fått lof utnämna en Kamrer (med fri våning och vedbrand) för desammas förvaltande. ~~Ha~~ Kan Du gissa hvem som blef kamrer? — Hör! Struve! — Han har blifvit litet religiös på sista tiden (— jag säger litet, ~~lagom~~ ty det är icke mycket, men ändå ~~lagom~~ tillräckligt för hans små vilkor, ty han blir beskyddad af de trogna. Detta hindrar honom icke att fortsätta med sin tidningsverksamhet och sin dryckenskap; men hans hjerta är icke mjukt; han är tvertom så bitter på alla dem som undgått förfallet, ty oss emellan är han rysligt förfallen; derför hatar han Falck och Dig, och han har lofvat att hålla efter ~~Dig~~ Er ~~om~~ om det första Ni låter höra af Er igen. Emellertid, för att kunna flytta in i Kommersvåningen och bräma upp reden måste han låta viga sig, hvilket skedde i all tysthet uppe i Hvita Bergen. Jag var ~~naturligtvis~~ med som vittne ~~och~~ (full naturligtvis) och åsåg uppträdet. Hustrun har också slagit sig på det Gudsnådliga sedan hon fått höra att det är förnämt.—

+ Lundell — har helt och hållet öfvergifvit den religiösa konsten och målar bara porträtt af verkställande direktörer, hvilket gjort honom till agréé vid Målarakademien. Han är nu öfveradlig, ty han har fått en tafla på nationalmuseum. Sättet var enkelt och menas till Efterföljd. ~~[illegible]~~ Smith skänkte en genre som Lundell målat mot det att L. gjorde hans porträtt gratis! — Det är bra? Hva!

~~En historia.~~

Slutet på en roman. Jag satt en Söndagsförmiddag, den lilla stund sabbatsfriden icke är störd af de rysliga klockorna, på mitt rum och rökte. Då knackar det på dörren och in träder en lång grann karl som jag tyckte mig känna igen — det var Rehnhjelm. Ömsesidig examen. Han var förvaltare på ett stort bruk och var så der nöjd med sin verld. Det knackar en gång till. In träder Falck (mera om honom nedan ~~sen~~!): ~~Samtal och om~~ Collationeringar af gamla minnen och gemensamma bekanta. Så kom det der kända ögonblicket efter ett ifrigt samtal då det blir tyst och en besynnerlig grans uppstår! Rehnhjelm grep en bok som låg honom närmast till hands ~~och~~ och öppnade på den ~~och~~ och började läsa högt:

— "Ett Kejsarsnitt. Akademisk Afhandling som med vidtberömda Medicinska Fakultetens tillstånd kommer att å mindre Gustavianska läroslen offentligen försvaras." — Det var ena förskräckliga figurer; hvem kan vara nog olycklig att gå och spöka på det här sättet efter sin död!

– Se efter, sade jag, det står der på ~~a~~ ~~Dom~~ sidan 2.

Han läste vidare.

– "Bäckenet som förvaras under N:o 38 i Akademiens pathologiska samling…" Nej, det var det inte. – "Ogifta Agnes ~~Blomqvist~~ Rundgren –

~~De~~ ~~vet du, Sellén; jag har sett mycket och mycket~~ ~~[illegible]~~ ~~svåra saker, men något så~~

Karlen vardt alldeles hvit som kalk och måste upp och dricka vatten.

– Kände du henne? frågade jag för att ~~få~~ skaffa någon diversion.

– Om jag kände henne?! Hon var vid teatern i Köping och kom sedan hit till Stockholm på ett schweitzeri, der hon kallade sig ~~Agnes~~ Beda Pettersson.

Nu skulle du ha sett på Falk. Det blef en scen som slutade med att Rehnhjelm uttalade några förbannelser öfver qvinnan i allmänhet hvarpå Falk svarade med mycken hetta, att det fans två slags qvinnor, ~~hvilka nämnast kunde~~ jemföras ~~liknas~~ ~~vid~~ ~~ett~~ han bad att få fästa uppmärksamheten på det, och det var så stor skilnad på qvinnor som på englar och djeflar! Och han talade med sådan värme att tårarne kommo i ögonen på Rehnhjelm.

Ja Falk! Jag sparade honom till sist. Han är ~~gift~~ förlofvad! Hur det gick till? Ja det har han berättat sjelf så här: "vi sågo hvarann!" Som du vet, har jag aldrig åsigter färdiga, utan jag går och väntar på nya rön, men af hvad jag sett ~~[illegible]~~ hittills, torde icke kunna nekas att kärleken är något som vi ungkarlar icke kunna döma om – ~~Jag~~ det vi benämna med det der namnet, det är bara lösaktighet! Skratta du gamla grinare! Jag har aldrig annars än ~~på scenen~~ i dåliga pjeser sett en så hastig karaktersutveckling som jag såg hos Falk den gången. Du må tro det gick inte i brådrappet med förlofningen. Fadern var en gammal embetsman, egoist, pensionär, hvilken betraktade sin dotter som ett kapital, hvilket genom ett rikt gifte skulle bereda honom en angenäm ålderdom (mycket vanligt förhållande!) Han sade tvärt nej! Då skulle du ha sett Falk! Han gick gång på gång upp till honom och blef utkörd, men han kom igen och sade gubben midt under näsan att de skulle gifta sig utan hans samtycke om han icke ville vara med om saken; jag vet inte, men jag tror att de slogos! Så kom det en qväll. Falk följde sin trolofvade hem från en af hennes slägtingar, der han brutit sig in. När de kommo på gatan, sågo de vid lyktskenet gubben ligga i fönstret – han har ett litet hus på Hornstullsgatan som han bebor ensam. Falk slår på plankporten; han slog en qvart, men ingen öppnar. Han klättrar öfver plankporten, anfalles af en stor hund, hvilken han öfvermannar och ~~stoppar~~ stänger in i soplåren (tänk dig den försagde Falk!); derpå tvingar han gårdskarlen ur sängen att öppna; de stodo nu på gården; ~~de~~ ännu återstod husporten; han slår på den med en stor sten; men intet ljud hörs inifrån; då går han in i trädgården efter en stege och ~~han~~ går upp intill gubbens fönster (alldeles som jag skulle gjort det sjelf!) och ropar: Öppna porten, annars slår jag in fönstret!

Då hördes gubbens röst inifrån: "Slå du lymmel så skjuter jag på dig!" ~~skickar jag på polis~~: "Falk slog in fönstret! ~~och gubben blef så förskräckt att han omfattade honom i sina armar och kallade honom sin son.~~ Det blef tyst en stund. Slutligen hördes inifrån den trasiga rutan: ("Det var stil!" ~~sa gubben~~ [illegible] (gubben ~~han~~ har varit knekt) "du är min pojke!" ~~min son~~" ~~och så var den saken klar~~! "Jag slår inte gerna in fönster," sa Falk, "men för Er dotters skull gör ~~han~~ jag hvad som helst!" och så var saken klar. Han ~~gifte~~ förlofvade sig! Du skall veta att sedan Riksdagen företagit sin stora omorganisation af embetsverken, hvarigenom lönerna och platserna fördubblats, så kan en ung man ändtligen gifta sig i första lönegraden: Han ~~har~~ ~~varit~~ skall gifta ~~sig~~ sig i höst! Hon fortfar att vara lärarinna som hon var; ~~Jag besöker dem ibland, den dottrene: Det är som att komma till en god vän efter att ha varit i ett annat hus för att sedan göra~~ [illegible]; Jag är ~~icke den som går~~ [illegible] Jag vet mycket litet i qvinnofrågan ty den rör mig icke men jag tror, efter hvad jag sett, att vår generation kommer att afskaffa det "Asiatiska", som ännu finnes i äktenskapet. Båda parterna afsluta ett fritt fördrag, ingen uppger sin sjelfständighet, ~~man~~ den ena söker icke uppfostra den andra, man bör respektera hvarandras svagheter och man har ett kamratskap för lifvet, som icke tröttar genom den ena partens pockande på ömhet. Fru Nicolaus Falk, du vet, den der välgörande djefvulen, den anser jag vara ingenting annat än ~~en~~ en femme entretenue, och så ~~tror~~ betraktar hon sig sjelf också, ty ~~och~~ ~~det gör nog~~ de flesta fruar gifta för att få det bra och slippa arbeta, att bli ~~sin~~ "sin egen"; och der-

HS / Vf 196 - #345

345. ingås, så få äktenskap, och det är qvinnans fel, och mannens!

Men Falk, han är ogenomtränglig; han har kastat sig på numismatiken med en ifver som icke är fullt naturlig, ja jag hörde honom häromdagen tala om att han var sysselsatt med utarbetandet af lärobok i ämnet och att han skulle ~~arbeta~~ söka ~~på att~~ få ~~ämnet~~ ~~in i~~ den antagen i skolorna der ~~nu~~ numismatiken skulle bli ämne; aldrig läser han en tidning, aldrig vet han hvad som händer i verlden; och att bli författare synes han helt och hållet ha slagit ur hågen. Han lefver blott för sin tjenst och sin ~~[illegible]~~ förmån som han afgudar; men jag tror icke på allt det der, Falk är en politisk fanatiker, som vet att han skulle brinna ner ~~och~~ om han gaf luft åt lågan och derför släcker han den med stränga torra studier; ~~han~~ men jag tror icke det lyckas honom ~~ty~~ hur han lägger band på sig så fruktar jag en gång en explosion; för öfrigt – oss emellan – tror jag han tillhör något af de hemliga sällskap som reaktionen ~~har fr~~ och jernväldet har framalstrat på kontinenten. När jag såg honom häromdagen på rikssalen såsom härold vid trontalet, iklädd röda purpurkappan och med plym i hatten ~~och~~ (vid foten af tronen; ~~[illegible]~~) staf i handen, vid foten af tronen – då tänkte jag – ja det är syndigt att säga det; men när då ministern kom och aflemnade Kongl. Majestäts nådiga Proposition ~~om~~ angående Rikets tillstånd och behof, då såg jag en blick i Falks öga som sade så här: Hvad vet Mtet om ~~den~~ Rikets tillstånd och behof? Den mannen, den mannen!

Nu tror jag att jag ~~[illegible]~~ gjort min revue ~~så fullständig~~ utan att glömma någon. Farväl och låt mig höra om dig.

~~[illegible]~~ H. B.

HS / Vf 196 -

KUNGL. BIBLIOTEKET.

Detta blad av originalmanuskriptet till STRINDBERGS roman Röda rummet har den 9 februari 1935 skänkts till Kungliga Biblioteket av greve Eric von Rosen, vilken någon gång i början av 1900-talet förvärvat det i antikvariatshandeln i Stockholm. Det har tydligen vid något tillfälle, förmodligen då manuskriptet överlämnades till Seligmann, uttagits och sedermera icke vidare förenats med det övriga manuskriptet. Detta förvärvades 1888 genom förmedling av G. E. Klemming till Kungl. Biblioteket, där det allt sedan dess förvarats. Men det nu skänkta bladets existens synes tidigare icke ha varit bekant. Greve von Rosen omtalade bladet för första gången i en artikel betitlad " Judar och judar" , publicerad under strecket i Svenska Dagbladet den 28/1 år 1929 . Sedermera meddelade han dess innehåll i ett föredrag, vilket han höll på Auditorium i Stockholm den 8 februari 1935. Dagen därpå överlämnade han vid ett besök på Kungl. Biblioteket personligen manuskriptbladet.

Den vigtigaste rolen vid Svenska denationaliseringsarbetet spela dock judarne. Jag bibehåller denna benämning oaktadt de sjelfva kalla sig Mosaiske Bekännare / för att få ~~infön~~ flytta frågan in på det religiösa; men häruti gör de orätt, ty det är i rent antropologiskt hänseende de verka. ~~(Religionerna hafva ännu aldrig haft något~~

Judarne äro också ett tysktalande folk, hvarföre assimilationen försiggått nästan utan förföljelser, och man kan säga att ~~det~~ na- ~~nu~~ all raceskilnad upphört och att blandningen blifvit fullkomlig. Man har blandat ~~bort~~ ihop / minnen, historia, religion, föräldrar, fädernesland. ~~att~~ Man fick också vid en offentlig fest höra en jude, på vers gratulera en Finsk deputation och erinra om huru deras förfäder tillsammans kämpade ~~för~~ vid Lützen — för protestantiska läran!

Man ser ~~ofta~~ Judar skrifva "vår litteratur börjar i den nordiska mytens dunkla natt." ~~Vårt~~ och en skref en gång en bok som han kallade "Vårt Land och Folk". Det var en styf karl! ~~Denna~~ En sådan ~~höga~~ stor / kärlek till vårt land och folk har också icke blifvit obelönad — och att judarne älska vårt land så högt, ja högre än sitt eget — derpå ha vi mångfaldiga bevis, och att Svenska nationen besvarat denna kärlek tror jag icke att judarne förneka. Så stor var judarnes patriotism för sitt nya fädernesland att de vid 1869 års Riksmöte anhöllo ~~att~~ som en rättighet — hvilket vi sjelfva anse som en ~~tung~~ besvärlig / skyldighet — att få ~~bära~~ dela / Statsembetenas tunga börda, och Svenska folket mottog tacksamt ett så ~~stort~~ oegennyttigt offer, hvilket gick desto lättare som en döpt och adlad jude satt i Första Kammarens Talmanstol, hvilken han nyss utbytt mot Landtmarskalkstafven. Judarne hafva också genom att liberalt ~~och~~ sätt i frihet från en hel mängd fördomar;

Röda Rummet

och ~~f~~ storartad frikostighet gjort sig högeligen omtyckta. ~~och~~ Derföre hafva också landets förnämsta litterära förmågor strömmat till de judiska förläggarne och hembjudit dem sina arbeten, hvilka de förut fingo sälja för en spottstyfver. Jag vill här endast uppräkna några af de förnämsta författarnamnen för att icke onödigtvis spilla tid:

Nya riket

Almqvist, Bellman, Braun, Bäckström, Carlén, Hedberg, Fru Lenngren, Lidner, Ling, Mattis Lundström, Bernhard Elis Malmström, G. H. Mellin, Nicander, Viktor Rydberg, Mari Sofi Schwartz, Snoilsky, Per Sparre, Stagnelius, Topelius, Wallin, Wirsén, Vitalis. Att Svenska litteraturen under så gynsamma förhållanden skulle ta en ny fart och ~~[illegible]~~ blomstra upp, ansåg hvarje tänkande, som vet, att det är förläggaren som bestämmer hvad som skall tryckas, det vill säga: litteraturen, och hvad som skall förbli otryckt! ~~Detta insågs också ganska snart af Professorerna i~~

Att en främling lättare och med mera fördomsfri blick skulle kunna döma öfver Svenska litteraturen insågs rätt snart af Professorerna i ämnet ~~Svenska Litteraturhistorien~~ vid ~~de~~ rikets båda Universitet, hvarför de skyndade att nämna tvenne judeynglingar till docenter d.v.s till sina efterträdare. ~~Samma~~ Lifvade af exemplet skyndade en Juris professor, hvilken studerat den Judiska rätten och insett dess stora företräden för den enskilda som för det allmänna att nämna en ung jude till sin underlärare i Svensk rätt.

Vi se sålunda att det är ~~snart~~ förtal då man föreburit att judarne endast äro hågade för handel, och vi inse detta ändå klarare då vi betrakta dem gå

HS / Vf 196 -

Hör till V. f. 196.

Epilog.

Partiet var ursprungligen avsett att ingå i "Röda rummet", men trycktes emellertid ej i ~~detta~~ arbete. Sedermera tryckt i Litterärt album, Årg. 3 (1882). s. 187–192. och i Tryckt och otryckt. 2. 1890.

1944/20:1.

114

1

KUNGL. BIBLIOTEKET STOCKHOLM

~~Tjugo Kapitlet.~~

Epilog.

(till Röda Rummet som aldrig trycktes emedan författaren tyckte den var för vacker)

Det fins bestämdt icke en så ful gränd i Stockholm och ett sådant gammalt smutsigt och dystert hus; ~~det har varit krögeri i gården så att väggarne äro nerrökta~~, inkörsgrinden står der inbjudande som en uttjenad galge; kullerstenarne på gården ha under tidernas fullbordan mokat åt sig så mycket att ~~att~~ några kortvexta ~~Ros~~-arter af tåtel och ~~Kg~~ brodd kunna få skjuta upp. Och huset står der ensamt som en gammal enstöring som sökt en aflägsen plats att få stå och ramla ihop på; det har varit krögeri i gården så att ytterväggarne äro nerrökta ~~och~~ skilnaden mellan fönsterkarmarne och ~~[illegible]~~ muren ~~äro~~ igengrodd så att det ser ut som huset icke tvättat sig i ansigtet eller ögonen på en mansålder; och grunden har satt sig så att byggnaden fått slag i venstra sidan; takrännan har läckat och gråtit ~~svarta~~ tårar som bildat svarta fåror hela framsidan efter, och rappningen har lossnat här och der och man kan under stormiga nätter höra huru det rasslar ~~ned~~ ned för väggen i den breda rännstenen. Det ser ut med ett ord som ett gammalt ~~tillhåll~~ [illegible] för fattigdomen, lättjan, vårdslösheten och lasten.

Och ändå finnas två menniskor som icke kunna gå förbi detta hus ~~och~~ utan att stanna och ~~[illegible]~~ med rörelse och kärlek nästan betrakta denna [illegible] otrefliga gamla byggnad. För dem är den stora grinden en ~~triumfport~~ äreport, ~~den~~ ogräset och rännstenen en grönskande äng och en porlande bäck, det svarta huset en ~~[illegible]~~ älskvärd ruin, med ljufva rosenröda minnen, ja det är ~~mera~~ ändå något, ty när de komma der förbi sjunger det i luften och doftar det på marken, och de se solen skina på den mulnaste höstdag, och de kunna till och med glömma sig så att de kyssa hvarandra fastän ingen ser ~~dem~~ på, ty de ha nu alltid varit litet tokiga de goda menniskorna!

För tre år sedan stod vår unge vän – vi måste ju vara vän med honom sedan han ~~afbedit~~ ångrat/ sina ungdomsförvillelser och bedt samhället om förlåtelse och till blifvit en respektabel ~~ung~~ man som tjenar staten och bär purpur på rikssalen – vår unge vän stod tre trappor upp i det fula husets och hade ett knappnålsbref i munnen och en hammare i ~~västfickan~~ (och en hofstång under armen); och han stod på en stege och satte upp gardiner i ~~främre rummet~~, ett litet rum, ett mycket litet rum, som endast innehöll en en liten soffa, en liten toilett ett litet skrifbord och en liten, liten säng med röda och hvita omhängen. Men ute i salen stod den trogne Isaac i skjortärmarne och strök klister på en tapet som han lagt upp på en strykbreda mellan två stolar; och han hvisslade emellanåt och han sjöng en mängd okända sånger på aldrig hörda melodier; och när han blef trött dukade han upp frukost på en tomlåda framför fönstret; och utanför fönstret lyste solen på grannens trädgård; den var inte stor den trädgården der den låg inklämd mellan husmurarne, ~~men~~ den hade bara ett päronträd, men det blommade, och den hade två syrenbuskar som också blommade, och mellan husgaflarne såg man himmelen och masttopparne af vedskutorna vid Nybrohamnen. Han hade sjelf varit nere på mjölkmagasinet och köpt smörgåsarne och porter; och han hade tapetserat ~~de~~ frunns rum, och han hade lagat låsen i herrns rum, och han hade köpt stora nerier och murgrönor för att inte de fula tamburfönstren med sina svarta karmar skulle skrämma den unga frun då hon skulle hålla sitt intåg; han hade först tänkt stryka dem men han var rädd att det skulle lukta oljefärg. ~~och~~ ~~derför~~

En droska stannar på gatan.

HS / Vf 196 -

– Det är Borg, säger Kandidaten Isaac. Hvad skulle han här att göra? Och så har han den der pesten Levin med sig!]

~~Och Isak springer ned från sin stege och [illegible]~~

Det var en lång visit på tio minuter och det var en pinsam stund, ~~som~~ men han tog den som hvarje annan pröfning och han kände att han för alltid brutit med det förflutna i ett afseende, i ett annat kände han sig vara bunden, ty han hade på de tio minuterna varit tvungen att skrifva på igen.

Och så kommer svägerskan Fru Borg och Revisorskan Olsson; och de finna tapeterna i salen vara för mörka och tapeterna i Frun's rum för ljusa, och gardinerna i herrns rum skulle ha varit en smula bredare och mattan passar inte med möbeltyget och pendylen är gammalmodig och ljuskronan är för dyr för att vara så enkel;+ och köket är ~~för~~ svart och tamburen smutsig och uppgången förbräcklig; för öfrigt är det ganska nätt, man skulle inte kunna tro det en gång, då man kommer in på den fasliga gården der det inte finns så mycket som en port~~gång~~vakt engång.

+ men i synnerhet är det en möbel i frun's rum som framkallar (mera tydl.) långvariga öfverläggningar och som ~~[illegible]~~ icke skänker de båda väninnorna någon ro;

Det var den andra pålagan, men den gick öfver den som allt annat.

Men Isaac är icke så glad mera sedan hans tapeter blifvit recenserade och Falk inser ett ögonblick att det är ett dåndigt mörke. Men han öppnar fönstren för att släppa ut de onda andar som varit inne i hans Paradis lustgård och Isaac förklarar att han skall låta bysätta dem under bröllopsdagarne så att de icke kunna ~~komma~~ vara med.

Och så så kommer hon! Han stod i fönstret och såg henne på tusen famnar, och han påstod och hade anspråk på att bli trodd, att det sken af henne och att det blef ljust på gatan der hon gick fram; han ville göra troligt att han vid ett annat tillfälle stått på Lejonbacken och sett henne komma i hörnet af Hamngatan och Regeringsgatan. Han hade (för öfrigt) en mängd ~~ot~~ otroliga historier om hennes godhet, älsklighet och skönhet naturligtvis, men ~~det~~ (trodde inte en gång han) gör dem så att det icke lönar sig att uppresa dem.

Och när hon nu ~~[illegible]~~ stiger in i den blifvande våningen och finner allting förtjusande, då går Isaac ut i köket och spräntar stickor och gör eld i spiseln; och när han kommer in igen ~~med~~ bärande en bricka med chokolad, — då först saknas han, och det var honom, ty han vet att ingen ~~saknas af~~ i verlden som saknas af dem som älska och han finner deras fruktansvärda egoism som de kalla kärlek rätt älskvärd; att den är berättigad erkännes till och med verlden.

× ×

KUNGL. BIBLIOTEKET STOCKHOLM

2

Hvad verlden sade? Så här sa verlden!

— Nå den der Falk som gick och gifte sig?

— Nej, ~~hon~~ med hvem då?

— Med en lärarinna!

— Fy fan! En sån der med blåa glasögon och kortklippt hår!

Frågaren anser sig icke behöfva begära flera upplysningar.

Hade man deremot fått svaret:

— Jo han har gift sig med Kockenströms dotter,

då hade andra frågan kommit fram så här:

— Nå. fick han pengar?

Några vidare frågor gör inte verlden och det är väl ~~att den~~ det, om så vore.

Men verlden har äfven sin oeftergifliga fordran, att personer som besvärat presten att lysa för sig tre gånger och besvärat församlingen höra gå och ~~sagt~~ som tvingat verlden

HS / Vf 196 -

~~det ansedt med att hålla tal~~ att anställandet genealogiska forskningar och tvingat verlden att hålla en referent vid bröllopet, verlden har den fordran att de skola vara lyckliga, annars ve dem!

Om hon ~~kommer~~ från skolan och är trött af arbetet, leden öfver förödmjukelser. ~~bedrög och~~ nedslagen af misslyckade bemödanden, och hon möter en väninna på gatan som fattar hennes hand och säger du ser icke lycklig ut, Elisabeth! Då – ve ~~henne i~~ honom!

Om han kommer från sitt embetsrum med förtviflan i hjertat, ty han har blifvit förbigången vid befordran, och han möter en vän som tycker att han ser nedslagen ut – Då – ve ~~honom~~ henne!

Olyckliga Ni om Ni inte behaga vara lyckliga! Var så god bara! ×

×

× ×

Det är en vinterqväll ett år eller mer, derefter; hon sitter vid sitt skrifbord i sitt rum och rättar temaböcker och han sitter vid sitt bord i sitt rum och summerar bouppteckningar. Och gardinerna rassla och klockan knäpper och tekäket spinner. Och när ~~hvad~~ ser upp från papperen ser han på hennes vänliga ansigte om hon skulle se upp och då mötas deras ögon och de nicka åt hvarann som om de icke sett hvarann på långa tider och så skrifva de igen.

Men så tröttnar han:

– Nu få vi lof att prata en liten stund, säger han; och hon har ingenting ~~en~~ emot det, då det ~~fång~~ nyss fattade beslutet upphäfver ~~ent~~ absolut möjlighet.

Och hvad tala de om? Det var just det som den hånaren Borg också frågade en gång, då han förklarade äktenskapet vara en naturvetenskaplig omöjlighet, och han framkastade som ett axiom att den stund måste komma då man talat om allt för hvarandra, visste hvarandras tankar och meningar om allt och då den absoluta tystnaden måste inträffa! Den token!

Slut.

HS / Vf 196 -

– Vill du höra en „kria“ som en ~~aderton~~ femtonårig flicka har skrifvit? frågar hon.

– Ja gerna!

– Men du får inte skratta, det är synd att göra narr af andras känslor.

– Nej jag skall inte skratta.

~~Hör på nu så läser jag~~

– („Om Frithiofs Saga.“

KUNGL. BIBLIOTEKET STOCKHOLM

Acc. 1944/20:1

HS / Vf 196 -

Korrektur

HS / Vf 196 - #353

renhet som Levin, hvilken dessutom, genom sin vigilans, hade en kolossal personalkännedom; men för att bereda honom riktigt och göra honom fullt förtrogen med alla en affärs irrgångar och i synnerhet dess juridiska sida, slog han ner på honom med sin revers och tvang honom till konkurs. Derpå uppträdde han som räddare och gjorde honom till en slags ekonomisk rådgifvare med titel af direktionssekreter, och nu sitter Levinen der i ett litet enskildt rum och får inte visa sig ute i banken. Som kamrer sitter Isaac; han har tagit studentexamen (med latin, grekiska och hebräiska samt juridikofilen och filosofie kandidaten med högsta betygen i alla ämnen — det stod om hans examen i Gråkappan naturligtvis!). Han läser nu på juriskandidaten och schackrar på egen hand dessemellan. Han är som ålen, han har nio lif och lefver på ingenting! Han begagnar inga starka drycker, inte nikotin i någon form; om han utöfvar några laster för öfrigt känner jag inte, men han är fruktansvärd! Han har en jernbod i Hernösand, en tobaksbod i Helsingfors och en nipperbod i Södertelge och rår dessutom om ett par träkåkar på Söder! Han är en framtidsman, säger folket, han är en nutidsman, tycker jag! Brodern, Levi, har, efter Tritons afveckling, dragit sig tillbaka till privataffärerna med en ganska vacker förmögenhet, som man säger. Han lär ha gjort anbud på Skokloster, hvilket han ämnar restaurera i en ny stil, som hans farbror vid ritarakademien har uppfunnit. Köpeanbudet afslogs emellertid. Levi blef mycket sårad häraf och skref i Gråkappan en notis under rubrik: *Judeförföljelse i nittonde århundradet*, hvarigenom han ådrog sig hela den bildade allmänhetens lifliga sympatier, och han kan bli riksdagsman på den kuppen, när han behagar. Han erhöll också

Önskas 3dje Korr. för att få se det slutets rad icke blir afbruten genom felaktig sättning. Sg.

HS / Vf 196 - #354

en tacksamhetsadress från sina »trosförvandter» (liksom Levi hade någon tro), der de tackade honom (den stod tryckt i Gråkappan!) för att han bevakat judarnes »rättigheter» (nemligen att köpa Skokloster!). Adressen öfverlemnades vid en fest på Nacka, dit äfven en hel hop svenskar (jag för alltid in judefrågan på dess rätta gebit = det etnografiska!) voro inbjudna på skämd lax och okorkadt vin. Vid tillfället öfverlemnade dagens hjelte under rörelse (se Gråkappan!) en gåfva på 20,000 kr. (i Kroppsaktier!) till »Hemmet för fallne gossar af den evangeliska bekännelsen» (alltid ska' de fram med bekännelsen!). Jag var med på festen och såg hvad jag aldrig sett förr — Isaac drucken! Han förklarade att han hatade mig och dig och Falk och alla »hvita» — han kallade oss »hvita» och »infödingar» och »*roche*» — omvexlande; det sista ordet känner jag icke, men när han uttalade det, skockades genast en otalig hop »svarta» omkring oss och sågo så hemska ut, att Isaac tog mig afsides i sidorum. Der bröt han ut: talade om sina lidanden som barn i Klara skola, huru lärare och kamrater misshandlade och tillbakasatte honom, huru gatpojkarne lufvade honom på gatan. Det som var mest rörande var hans berättelse om sin beväringsexercis: han blef vid korum kallad inför fronten för att läsa Fader vår, och då han icke kunde det, blef han hånad. Hans skildring kom mig att ändra åsigter om honom och hans stam.

Religionssnobberiet och välgörenhets-koleran tilltaga i hög grad och göra vistelsen i fäderneslandet mycket angenäm. Du mins två hår af den onde: fru Falk och revisorskan Homan; de två lumpnaste, fåfängaste och elakaste varelser som vandrat i sysslolöshet; du mins deras barnkrubba och dess ändalykt; nu ha de upprättat ett

Magdalenahem och den första som intogs var — på min rekommendation — Marie i Nygränd! Den stackarn hade gått och lånat ut allt hvad hon sparat, åt en gesäll, som rymde med skulden. Nu var hon glad att få allting fritt och återvinna medborgerligt förtroende. Det myckna Gudsordet som åtföljer all sådan der verksamhet förklarade hon sig kunna stå ut med, om hon bara fick kaffe om morgnarne.

Du mins också *Pastor Skåre;* han gick miste om platsen efter pastor primarius, och i förargelsen deröfver håller han nu på att tigga ihop till en ny kyrka, och man ser nu tryckta tiggarlistor, undertecknade med namnen på Sverges rikaste magnater, anropa den allmänna barmhertigheten. Kyrkan, som skall bli tre gånger så stor som Blasieholmskyrkan och förenas med ett skyhögt torn, kommer att stå der Katarina kyrka nu står; denna skall nemligen inköpas och rifvas, emedan den visat sig vara för liten för det stora andliga behof som nu rider svenska folket. De hoptiggda medlen äro redan så stora, att man fått lof utnämna en kamrer (med fri våning och vedbrand) för desammas förvaltande. Kan du gissa hvem som blef kamrer? — Hör! Struve! — Han har på sista tiden blifvit litet religiös — jag säger litet, ty det är icke mycket, men ändå tillräckligt för hans små vilkor, ty han blir beskyddad af de trogne. Detta hindrar honom icke att fortsätta med sin tidningsverksamhet och sin dryckenskap; men hans hjerta är icke mjukt; han är tvärtom så bitter på alla dem som undgått förfallet, ty, oss emellan, är han rysligt förfallen; derför hatar han Falk och dig, och han har lofvat att hålla efter er, det första ni låta höra af er igen. Emellertid, för att kunna flytta in i kamrersvåningen och bränna upp veden, måste han låta

HS / Vf 196 - #356

viga sig, hvilket skedde i all tysthet uppe i Hvita Bergen. Jag var med som vittne (full naturligtvis) och åsåg uppträdet. Hustrun har också slagit sig på det Gudsnådliga sedan hon fått höra att det är förnämt. — *Lundell* har helt och hållet öfvergifvit den religiösa känslan och målar bara porträtt af verkställande direktörer, hvilka gjort honom till agréé vid ritarakademien. Han är nu äfven odödlig, ty han har fått en tafla på nationalmuseum. Sättet var enkelt och manar till efterföljd. Smith skänkte dit en genre, som Lundell målat, mot det att Lundell gjorde hans porträtt gratis! — Det är bra? Hva!

Slutet på en roman. Jag satt en söndagsförmiddag, den lilla stund sabbatsfriden icke är störd af de rysliga klockorna, på mitt rum och rökte. Då knackar det på dörren och in träder en lång grann karl som jag tyckte mig känna igen — det var Rehnhjelm. Ömsesidig examen. Han var förvaltare på ett stort bruk och var så der nöjd med sin verld. Det knackar en gång till. In träder Falk (mera om honom nedan!). Kollationeringar af gamla minnen och gemensamma bekanta! Så kom det der kända ögonblicket efter ett ifrigt samtal då det blir tyst och en besynnerlig paus uppstår! Rehnhjelm grep en bok, som låg honom närmast till hands, och ögnade på den och började läsa högt:

— »*Ett kejsarsnitt.* Akademisk afhandling, som med vidtberömda medicinska fakultetens tillstånd kommer att å mindre Gustavianska lärosalen offentligen försvaras». — Det var ena förskräckliga figurer; hvem kan vara nog olycklig att behöfva gå och spöka på det här sättet efter sin död!

— Se efter, sade jag; det står der på sidan 2.

Han läste vidare.

HS / Vf 196 - #357

— »Bäckenet som förvaras under N:o 38 i Akademiens pathologiska samling . . .» Nej, det var det inte. »Ogifta Agnes Rundgren . . .»

Karlen vardt alldeles hvit som kalk och måste upp och dricka vatten.

— Kände du henne? frågade jag för att skaffa någon förströelse.

— Om jag kände henne? Hon var vid teatern i Xköping och kom sedan hit till Stockholm på ett schweizeri, der hon kallade sig Beda Pettersson.

Nu skulle du ha sett på Falk. Det blef en scen, som slutade med att Rehnhjelm uttalade några förbannelser öfver qvinnan i allmänhet, hvarpå Falk svarade med mycken hetta, att det fans två slags qvinnor, han bad att få fästa uppmärksamheten på det, och det var så stor skilnad på qvinnor som på englar och djeflar! Och han talade med sådan rörelse, att tårarne kommo i ögonen på Rehnhjelm.

Ja, Falk! Jag sparade honom till sist. Han är förlofvad! Hur det gick till? Jo, det har han berättat sjelf så här: »Vi sågo hvarann!» Som du vet, har jag aldrig åsigter färdiga, utan jag går och väntar på nya rön, men af hvad jag sett hittills, torde icke kunna nekas, att kärleken är något som vi ungkarlar icke kunna döma om — det vi benämna med det der namnet, det är bara lösaktighet! Skratta, du gamle grinare!

Jag har aldrig annars än i dåliga pjeser sett en så hastig karaktersutveckling som jag såg hos Falk den gången. Du må tro det gick inte i brådrappet med förlofningen. Fadern var en gammal enkling, egoist, pensionär, hvilken betraktade sin dotter som ett kapital, hvilket genom ett rikt gifte skulle bereda honom en angenäm ålderdom (mycket vanligt förhållande!). Han sade tvärt nej! Då skulle du ha sett Falk! Han gick gång på gång upp till honom och blef utkörd, men han kom igen och sade gubben, midt under näsan, att de skulle gifta sig utan hans samtycke, om han icke ville vara med om saken; jag vet inte, men jag tror att de slogos! Så kom det en qväll; Falk följde sin trolofvade hem från en af hennes slägtingar, der han brutit sig in. När de kommo på gatan, sågo de vid lyktskenet gubben ligga i fönstret — han har ett litet hus på Hornstullsgatan, som han bebor ensam. Falk slår på plankporten; han slog en qvart, men ingen öppnar! Han klättrar öfver plankporten, anfalles af en stor hund, hvilken han öfvermannar och stänger in i soplåren (tänk dig den försagde Falk!); derpå tvingar han gårdskarlen ur sängen att öppna; de stodo nu på gården; ännu återstod husporten; han slår på den med en stor sten, men intet ljud höres inifrån; då går han in i trädgården efter en stege och går upp intill gubbens fönster (alldeles som jag skulle gjort det sjelf!) och ropar: öppna porten, annars slår jag in fönstret! Då hördes gubbens röst inifrån: »slå du, lymmel, så skjuter jag på dig!» Falk slog in fönstret! Det blef dödstyst en stund. Slutligen hördes inifrån den trasiga rutan: »Det var stil!» (gubben har varit knekt) »du är min pojke!» — »Jag slår inte gerna in fönster», sa Falk, »men för er dotters skull gör jag hvad som helst!» och så var saken klar.

Han förlofvade sig! Du skall veta att sedan riksdagen företagit sin stora omorganisation af embetsverken, hvarigenom lönerna och platserna fördubblats, så kan en ung man ändtligen gifta sig i första lönegraden! Han skall gifta sig i höst! Hon fortfar att vara lärarinna, som hon var! Jag vet mycket litet i qvinnofrågan, ty den rör mig icke, men jag tror, efter hvad jag sett, att vår generation kommer att afskaffa det asiatiska, som ännu finnes i äktenskapet. Båda parterna afsluta ett fritt fördrag, ingen uppger sin sjelfständighet, den ena söker icke uppfostra den andra, man lär sig respektera hvarandras svagheter och man har ett kamratskap för lifvet, som icke tröttar genom den ena partens pockande på ömhet. Fru Nicolaus Falk, du vet, den der välgörande djefvuln, den anser jag vara ingenting annat än en femme entretenue, och så betraktar hon ju sig sjelf också; de flesta fruar gifta sig för att få det bra och slippa arbeta, att bli »sin egen»; /der ingås så få äktenskap, ~~att~~ det är qvinnans fel, och mannens!

/att /d

Men Falk, han är ogenomtränglig; han har kastat sig på numismatiken med en ifver som icke är fullt naturlig, ja, jag hörde honom här om dagen tala om att han var sysselsatt med utarbetandet af lärobok i ämnet och att han skulle söka få den antagen i skolorna, der myntvetenskapen skulle bli ämne; aldrig läser han en tidning, aldrig vet han hvad som händer i verlden; och att bli författare synes han helt och hållet ha slagit ur hågen. Han lefver blott för sin tjenst och sin fästmö, som han afgudar; men jag tror icke på allt det der. Falk är en politisk fanatiker, som vet att han skulle brinna ~~ner~~, om han gaf luft åt lågan, och derför släcker han den med stränga, torra studier; men jag tror icke det lyckas honom, ty hur han lägger band på sig så fruktar jag en gång en explosion; för öfrigt — oss emellan — tror jag han tillhör något af de hemliga sällskap som reaktionen och jernväldet har framalstrat på kontinenten. När jag såg honom här om dagen på rikssalen såsom

/opp

härold vid trontalet, iklädd röda purpurkappan och med plym i hatten och staf i handen, vid foten af tronen (vid foten af tronen!) — då tänkte jag — ja, det är syndigt att säga det; men när då ministern kom och aflemnade Kongl. Majestäts nådiga proposition angående rikets tillstånd och behof, då såg jag en blick i Falks öga som sade så här: hvad vet M:tet om rikets tillstånd och behof? Den mannen, den mannen!

Nu tror jag att jag gjort min revue utan att glömma någon. Far nu väl och låt mig höra om dig.

H. B.

P. S. Jag hörde, till min ledsnad, att du genom dryckenskap och oordentligt lefverne kommit att tänka öfver tillvarons ändamål. På din något omotiverade fråga: Hvad är lifvet? som du ställer på mig, kan jag endast svara: Hur skall jag veta det? / Jag tror icke man kan komma sanningen närmare.

Att jag, som icke är författare, lånat svaret af Sverges största och djupaste skald lär du väl märka, och för att angifva källan citerar jag passagen ordagrant/ »Hvad är politiken? Du svarar: det lär vara Statskunskapen. Hvad är Statskunskapen? Du dricker din granne till, slår locket igen på stopet och svarar ingenting derpå.»

Om du icke förstår detta, så skall jag uttrycka mig tydligare på ett mera kändt kulturspråk, till exempel det Turkiska, och svara dig som så: Bosch!

/ —

/ i stället / : nya Flygare

/ och E Bosch! E

/ Slut. / —

KUNGL. BIBLIOTEKET, STOCKHOLM 5.

nr: Vf 196

Titelblad, innehållsförteckning samt kap. 1 – 4 (sid. 1-52).

31 bl.

HS / Vf 196 -

Tillhör V. f. 196.

Ett blad (sid. 278/79) ur manuskriptet till Strindbergs *Röda rummet*, som ej fanns i ms., när detta 1888 köptes till K. Biblioteket. Bladet skänktes till K. Bibl. den 9 febr. 1935 av greve Eric von Rosen å Rockelstad, som förvärvat det i antikvariatshandeln i början av 1900talet.

Tjänste.
Kungl. Biblioteket
Stockholm 5

Hör till V.f. 196

[August Strindberg, Röda rummet.]

Epilog. 3 bl. fol.

Partiet var ursprungligen avsett att ingå i Röda rummet, men trycktes emellertid ej i detta arbete. Det intogs sedermera i: Litterärt album. Årg. 3 (1882), och trycktes andra gången i: Tryckt och otryckt, 2. 1890.

Tjänste
Kungl. Biblioteket
Stockholm 5

1944/20:1

KUNGL. BIBLIOTEKET, STOCKHOLM 5.

Kap. 5–6.

(sid. 53–74).

14 bl

HS / Vf 196 -

KUNGL. BIBLIOTEKET, STOCKHOLM 5.

Kap. 7–8.

(Sid. 75–90).

11 bl.

HS / Vf 196 -

KUNGL. BIBLIOTEKET, STOCKHOLM 5.

Kap. 9.

(Sid. 91-99.)

5 bl.

HS / Vf 196 -

KUNGL. BIBLIOTEKET, STOCKHOLM 5.

Kap. 10–11.

(Sid. 100–124).

14 bl

HS / Vf 196 -

KUNGL. BIBLIOTEKET, STOCKHOLM 5.

Kap. 12-13.

(Sid. 125-145).

HS / Vf 196 -

KUNGL. BIBLIOTEKET, STOCKHOLM 5.

Kap. 14 – 18.

(Sid. 146 – 217).

HS / Vf 196 -

KUNGL. BIBLIOTEKET, STOCKHOLM 5.

Kap. 19-20.

(Sid. 218-235).

KUNGL. BIBLIOTEKET, STOCKHOLM 5.

Kap. 21 - 22.

(Sid. 236 - 251).

HS / Vf 196 -

KUNGL. BIBLIOTEKET, STOCKHOLM 5.

Kap. 23-26.

(Sid. 252-307).

HS / Vf 196 -

KUNGL. BIBLIOTEKET, STOCKHOLM 5.

Kap. 27–30.

(Sid. 308 – 345)